

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 2025 • Έτος 16° • Αρ. φύλλου 859

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΜΙΛΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

Αθηνά Μιχαηλίδου
Πλήρης εφαρμογή του
συστήματος αξιολόγησης
εντός πενταετίας. **Σελ. 7**

Οζντίλ Ναμί
Τα άστρα δεν είναι
ακόμη ευθυγραμμισμένα
στο Κυπριακό. **Σελ. 9**

Παύλος Μυλωνάς
Το σκέφτηκα πάρα πολύ
έντονα να αποχωρήσω
από το ΔΗΚΟ. **Σελ. 16**

Με Nurofen,
ο πονοκέφαλος
δεν θα χαλάσει
τη στιγμή.

NUROFEN
EXPRESS 120

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑ ΤΙΣ ΟΛΓΙΓΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ.
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Η ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΤΑΚΑΤΑ

Τα κενά που χρονολογούνται

Εκτεθειμένο μένει το Τμήμα Οδικών
Μεταφορών, καθώς γνώριζε πως για
μεγάλο αριθμό οχημάτων δεν υπήρχε
μπρώο ανακλήσεων και πως οι εισα-
γωγείς καινούργιων οχημάτων δεν θα
προχωρούσαν με ανακλήσεις των συγ-
κεκριμένων οχημάτων. **Σελ. 6**

ΤΡΑΜΠ ΚΑΙ ΓΑΖΑ

Η στρατηγική της παράνοιας

Η πρόταση Τραμπ για μετατροπή της
Γάζας σε αμερικανικό θέρετρο κρίνεται,
εκτός των άλλων, ανέφικτη. Έχει όμως
άλλα κίνητρα; Μετά την κατακραυγή
συνεργάτες του έκαναν προσπάθειες
να μαζέψουν τα ασυμμάζευτα. **Σελ. 23**

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΓΙΑ ΜΕΛΗ ΤΩΝ Δ.Σ. ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Πολιτικές παρεμβάσεις στην Πολεοδομία

Η «Κ» αποκαλύπτει επιστολή του υπουργείου Εσωτερικών που καταγγέλλει πιέσεις

Πολιτικές παρεμβάσεις για επίτευξη της
έκδοσης αδειών ανάπτυξης καταγγέλλει
μέσω επιστολής, που έχει στην κατοχή
της η «Κ», το υπουργείο Εσωτερικών προς
τους προέδρους των Επαρχιακών Οργα-
νισμών Αυτοδιοίκησης. Το υπουργείο έχει

δεχθεί παράπονα από αποσπασμένους
υπαλλήλους στη Διεύθυνση Αδειοδότησης
της Ανάπτυξης των πέντε ΕΟΑ ότι κατά
την εκτέλεση των καθηκόντων τους γί-
νονται δέκτες πολιτικών πιέσεων, οι οποίες
προέρχονται από μέλη του Διοικητικού

Συμβουλίου των Οργανισμών. Οι πιέσεις
αφορούν κατά κύριο λόγο την επίτευξη
της έκδοσης πολεοδομικών ή και αδειών
οικοδομής, όπως και τη διαφοροποίηση
αποφάσεων, σε αντίθεση με τις εισηγήσεις
του αρμόδιου λειτουργού. **Σελ. 5**

Δύο τουρίστριες στο σχεδόν εκκενωμένο χωριό των Φηρών στη Σαντορίνη. Λόγω της έντονης σεισμικής δραστηριότητας, με απόφαση της
Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, το νησί κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, μέχρι την 1η Μαρτίου, ενώ κλιμάκια από
την Αθήνα βρίσκονται επί τόπου και πραγματοποιούν αυτοψίες σε κτήρια και υποδομές.

Η ΚΑΤΑΓΙΔΑ ΤΩΝ ΡΙΧΤΕΡ

Στη Σαντορίνη βασιλεύει ο Εγκέλαδος

Η Σαντορίνη αυτές τις μέρες δεν θυμίζει
καθόλου τον τουριστικό προορισμό που
γνωρίζουμε όλοι. Οι συνεχείς σεισμικές
δονήσεις και η ανασφάλεια έφεραν κύμα
μαζικής φυγής μόνιμων κατοίκων του

νησιού και επισκεπτών. Η «Κ» στο οδοι-
πορικό της συνάντησε και συνομίλησε
με μόνιμους κατοίκους αλλά και με επι-
σκέπτες που αφηφούν τα Ρίχτερ και πα-
ραμένουν στο νησί. Όσον αφορά τους

σεισμούς, οι ειδικοί θεωρούν πολύ ση-
μαντικό πως δεν έχει επηρεαστεί το ρήγμα
της Αμοργού, που είναι πολύ μεγαλύτερο
κι έδωσε τον σεισμό των 7,7 Ρίχτερ το
1956. **Σελ. 20, 21**

ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Ανάσα για τη Λευκωσία το Προσχέδιο

Ανάσα στη Λευκωσία δίνει το εκτε-
ταμένο προσχέδιο έκθεσης του Ευ-
ρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την
Τουρκία. Ζητάει «επανάρρηση των
διαπραγματεύσεων από εκεί που
σταμάτησαν στο Κραν Μοντανά»,
χαρακτηρίζει ως «μόνη βιώσιμη λύ-
ση στο Κυπριακό» τη διζωνική, δι-
κοινοτική ομοσπονδία και καλεί
την Τουρκία να εγκαταλείψει τα
περί λύσης δύο κρατών. **Σελ. 3**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Ενα δύσκολο παζλ για την Ντι Κάρλο

Το σκηνικό που σπίνεται για το Κυ-
πριακό είναι πως δεν θα κηρυχθεί
αδιέξοδος κατά την πολυμερή διά-
σκεψη, αλλά η Ντι Κάρλο θα το
βάλει σε διαδικασία με μικρές πι-
θανότητες επιστροφής στο τραπέζι
των διαπραγματεύσεων. **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Οι πολίτες δεν είναι αριθμοί

Μία από τις κυριότερες υπο-
χρεώσεις ενός συντεταγμέ-
νου κράτους είναι η προστα-
σία των πολιτών του. Στην
περίπτωση των προβλημα-
τικών αερόσκακων, το κράτος
οριζοντίως και διαχρονικά
επέδειξε ασύγγνωστη αμέ-
λεια, που είχε ως αποτέλεσμα
τον θάνατο δύο νέων ανθρώ-
πων. Δεν αρκούν πια ούτε
λόγια παρηγοριάς, ούτε και
λύσεις του ποδαριού, αυτό
που χρειάζεται είναι να γί-
νουν επιτέλους βαθιές τομές,
που να διασφαλίζουν πως
δεν θα ξανασυμβεί κάτι ανά-
λογο. Είναι καιρός να αναλη-
φθούν συγκεκριμένες ευθύ-
νες, αλλά και να λογοδοτή-
σουν εκεί και όπου πρέπει
όσοι θεωρούν απλούς αριθ-
μούς τους πολίτες.

αντομοιβή

ΑΚΟΥ
ΤΗΝ
ΤΣΕΠΗ
ΣΟΥ

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Εξαγοράζουν Fintech οι τράπεζες

Ολοένα και περισσότερες τράπεζες προχωρούν
σε συμφωνίες εξαγοράς με εταιρείες Fintech.
Βλέποντας ότι η επιλογή της σύγκρουσης
δεν είναι η πιο οικονομικά βέλτιστη λύση,
επιλέγουν τη συμπίεση για απόκτηση
νέων δεξιοτήτων. **Οικονομική, Σελ. 3**

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Πολιτιστικός πλούτος
προς διαφύλαξη
ο μοντερνισμός

Η αρχιτέκτονας Κάριν Γεωργιάδου μιλάει
για το κίνημα του μοντερνισμού που πρέπει
να διαφυλαχθεί, με αφορμή τις σκέψεις για
κατεδάφιση του κτηρίου του Ταμειευτηρίου
των Δασκάλων στη Μακαρίου. **Σελ. 8**

ΕΚΘΕΣΗ

Ο ναΐφ Κάσιαλος
και ο κόσμος του
που χάθηκε

Η έκθεση «Κάσιαλος: Από το Φως στη Σκιά»,
στο Μουσείο Κώστα Αργυρού αναδεικνύει
το σημαντικό έργο του ναΐφ ζωγράφου Μι-
χαήλ Κάσιαλου και τον κόσμο μιας Κύπρου
άλλων καιρών. **Τέχνες, Σελ. 1**

HUBLOT

SQUARE BANG UNICO
KING GOLD CERAMIC

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

«Θέλω να τα πω!»

Το τηλέφωνό μου κτυπούσε επίμονα μέσα στη νύχτα. Με έκπληξη διάβασα στην οθόνη «Queen» -έτσι την έχω καταχωρημένη- οπότε φυσιολογικά αναρωτήθηκα τι να θέλει τέτοια ώρα. Απάντησα δισταχτικά, δίχως να κρύβω την ανησυχία μου...

-Είστε καλά κυρία Ουίλσον;
-Γιατί να μην είμαι καλά, αγαπητέ;
-Ένεκα του προχωρημένου της ώρας.
-Όταν φτάσετε στην ηλικία μου θα καταλάβετε ότι ο χρόνος είναι σχετική έννοια και η ώρα τίποτε παραπάνω από ένας αριθμός.
-Για να το λέτε εσείς... Σε τι μπορώ να σας φανώ χρήσιμος;
-Θέλω να τα πω! Τούτέστιν, χρειάζομαι ένα δημοσιογραφικό βήμα για να εκφράσω όσα βράζουν μέσα μου. Αφού έχετε τη ρηματοδόστηλη, ας την αξιοποιήσουμε.
-Πολύ ευγενικό εκ μέρους σας, κυρία Ουίλσον.
-Ε, δεν είστε και ο Κακούρης, αλλά τη δουλειά μας θα την κάνουμε.
-Είστε φαν του Γιώργου Κακούρη, εάν σωστά πιάνω το υπονοούμενο.
-Και του Παύλου Ξανθούλη επίσης. Άλλο επίπεδο το ευρωπαϊκό ρεπορτάζ, μάνα μου.
-Παρόλα αυτά, εμένα σκεφτήκατε να πάρετε τηλέφωνο περασμένα μεσάνυχτα.
-Επειδή θα σκάσω, αν δεν μιλήσω! Από την ώρα άλλωστε που άκουσα την Κυπραία παίχτρια του Master-Chef να λέει «πρέπει να κάνω μετάφραση στην καθαρεύουσα ελληνική γλώσσα» τρελάθηκα! Η κοπέλα εξηγούσε πόσο δύσκολο είναι να χρησιμοποιεί την κοινή ελληνική, αγνοώντας μάλλον τις παράπλευρες απώλειες. Το γεγονός, ας πούμε, ότι εγώ είμαι στην τσίτα και οι συνταξιούχοι φιλόλογοι έπαθαν ντυοβρουτζά. Μια επιμελήτρια λογοτεχνικών εκδόσεων δε, από ό,τι μαθαίνω, είναι κάτω από το γιοφύρι της Ζάχα και θορνεί όπως την Αστέρω στις σπηλιές.
-Είστε τόσο γλαφυρή, κυρία Ιουλία!

Μεγάλες δόξες αναμένεται να ζήσουν οι στάσεις λεωφορείων μετά τις ταξικές ανατροπές που φέρνουν τα διατάγματα για τους αερόσκακους Takata.

-Και να φανταστείτε δεν σας είπα τίποτε ακόμα για τους αερόσκακους Takata που είναι το θέμα μας.
-Είναι παρήγορο πάντως ότι έχουμε θέμα.
-Θεματάρα έχουμε. Καθότι, πείτε μου εσείς, τι θα κάνουμε όταν πρέπει να ακινητοποιήσουμε τα αυτοκίνητά τους; Να πάρουμε τις συγκοινωνίες λέει ο Βαφειάδης. Καλέ, τι ιδέες είναι αυτές; Τι μπρίο, τι ταπειραμένο είναι ετούτο; Αλήθεια, με κόβει εμένα ο υπουργός να περπατώ ως την πλατεία Σολωμού με τη γόβα τη Ferragamo για να πάω στο κομμωτήριο του Άγγελου; Πώς την

είδε έτσι ο «σε περίπτωση που»; Πίσω από τη γλάστρα με το γιασεμί, θα είναι εκεί τα κλειδιά του σπιτιού; Σοβαρά τώρα;
-Τώρα σας βρίσκω λίγο σνομπ.
-Θα το δεχτώ. Το λέγαμε και προχθές στο καφέ, όταν είδαμε το τρέιλερ της εκπομπής «Μην κάψεις την κουζίνα», όπου ο Αλέκος Τρυφωνίδης ενημέρωνε το φιλοθεάμον κοινό: «Σήμερα στο ΡΙΚ1 μαγειρεύουμε λουβι χωριάτικο». Τι είναι το λουβί το χωριάτικο; Υπάρχει δηλαδή και λουβί πολιτικό; Και γιατί ως φορολογούμενοι πληρώνουμε πάνω από 30 εκατομμύρια τον χρόνο

για να υποδύεται ο Τρυφωνίδης τη Χρύσω Λέφου στο ευαγές Ίδρυμα;
-Εδώ πληρώσαμε 76.800 ευρώ στον Γιαννάκη Γιαννάκη τα τελευταία 4 χρόνια, ενώ βρίσκεται σε διαθεσιμότητα.
-Αυτό ξαναπές το! Κράτος παρωδία καταλήξαμε και μετά μου λένε γιατί ασχολούμαστε ως καρέ με τη light ειδησεογραφία. Καλύτερα να σχολιάσω τους Μαυρίκιο και Ιλάντσα, παρά τον Λετυμπιώτη, ο οποίος μας κουνάει το δάκτυλο ότι «δεν μπορεί να υπάρξει μαγική λύση με τους Takata». Και για να μην ξεχάσω τους Μαυρίκιο - Ιλάντσα, ελπίζω να είδα-

τε το βίντεο με την αιογραφία που τους έκαναν δώρο. Το δε εικονοστάσι στο σπίτι τους, μια υπερπαραγωγή! Μόνο η Ζωζώ Σαπουτζάκη λείπει να τραγουδάει «Τη Υπερμάχω».
-Αυτό θα λέγατε ότι ήταν το διамαντάκι της light ειδησεογραφίας της βδομάδας;
-Ο Μαυρίκιος έθεσε πολύ σοβαρή υποψηφιότητα καθότι τοποθετήθηκε και για τη Γιουροβίζιον - σιγά που θα έλειπε ο μαϊντανός από τη σαλάτα των μεσημεριανών. «Ο Σάκης και η Έλενα δεν μπορούσαν να αρθρώσουν μια πρόταση σωστά» αποφάνθηκε το ανθυποσελέμπριτι,

πλην όμως, παρά τη φιλότιμη προσπάθεια, δεν έκοψε το νήμα των εντυπώσεων. Ο Παύλος Ντε Γκρες ήταν το πρόσωπο της βδομάδας.
-Για το ζείμπεκικό του στον Ρέμο ή για τον γάμο του αδελφού του Νικόλαου με τη Χρυσή Βαρδινογιάννη;
-Από τη στιγμή που χόρεψε ο Μπισηπικής Ζείμπεκικο στην ίδια πίστα, όλα τ' άλλα είναι πταίσματα. Η κορυφαία στιγμή του Παύλου ήταν άλλη. Τον σταμάτησε μια δημοσιογράφος κι αυτός πολύ ευγενικά δήλωσε ότι χαίρεται για τον γάμο του αδελφού του. Εκεί έπεσε η βόμβα: «Θα ραφτείτε;» ρώτησε η φέρελπις ρεπόρτερ και ο πρίγκιψ την κοίτουσε σαν χαμένος. Μεσολάβησαν μερικά δευτερόλεπτα αμνηχανίας, ακριβώς όσο χρόνο χρειάζεται μια κυρία της Γλάδστωνος για να επεξεργαστεί την πληροφορία «λουβι χωριάτικο». «Τι εννοείτε;» ρώτησε ο άνθρωπος που ονειρεύτηκε πως κάποτε θα γινόταν βασιλιάς. «Καινούργιο κοστούμι δεν θα ράψετε;» επέμενε η κοπέλα.
«Έχω κοστούμια» ψέλλισε αυτός και αποχώρησε με όση αριστοκρατική αξιοπρέπεια του απόμεινε.
-Με τούτα και με κείνα, έρχονται σε δεύτερη μοίρα τα πολιτικά.
-Εκτός από τον Φειδία ο οποίος συνεχίζει ακάθεκτος, ακάματος και προπαντός ανεξάντλητος. Όσο σκέφτομαι ότι το μειράκιο έπαιξε για τη θέση του αντιπροέδρου σε ειδική επιτροπή του ευρωκοινοβουλίου (άσχετο αν έχασε) και έδωσε συνέντευξη στο Politico (άσχετο αν έπεισε) είναι φανερό ότι έχουμε εισέλθει σε έναν νέο απρόβλεπτο κόσμο.
-Κάπου εδώ, όμως, δυστυχώς θα πρέπει να δάλουμε μια τελεία.
-Μα φυσικά. Εγώ άλλωστε αυτά είχα να πω. Την Κυριακή θα δημοσιευτεί η συνέντευξη;
-Ναι. Ήταν τιμή μου, όπως πάντα, κυρία Ουίλσον.
-Αυτό σας έλειπε να μην ήταν, αγαπητέ.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ» 9.2.1935

Απειλές: Ο εν Βιέννη ανταποκριτής του Πρακτορείου Ρώυτερ τηλεγραφεί ότι η στρατιωτική φρουρά η περί το ανάκτορον της Καγκελαρίας ενισχύθη σημαντικώς κατόπιν της λήψεως πολλών απειλητικών επιστολών εκ μέρους των εθνικοσοσιαλιστών εις τας οποίας ούτοι προλέγουν επίθεσιν δι' ασφυζιογόνων εναντίον του κτιρίου. Ηδη όλοι οι εισερχόμενοι εντός του μεγάρου υφίστανται σωματικήν έρευναν, μηδ' αυτών των υπαλλήλων εξαιρουμένων. Αι έρευναι αύται έφερον εις φως μιαν ασφυζιογόνον βόμβαν υπό την κυρίαν κλίμακα του κτιρίου και εν περιστροφον εφ' ενός παράφρονος εθνικοσοσιαλιστού, όστις ήθελε να εισέλθη εις τα γραφεία των υπουργών. Ταυτοχρόνως, αεροπλάνον του οποίου δεν διεκρινόντο τα χαρακτηριστικά, εξετέλεσε πτήσιν άνωθεν της εργατικής συνοικίας ρίψαν επαναστατικάς προκηρύξεις. Αι προκηρύξεις αύται έγραφον: «Εκδίκησις διά τα θύματα της περυσινής αιματηράς εξεγέρσεως της 12 Φεβρουαρίου». Το αεροπλάνον εξηφανίσθη πριν ή τα αστυνομικά αεροπλάνα δυννηθούν να το καταδιώξουν.

Επιφυλάξεις: Αι επιφυλάξεις του κ. Μουσολίνι επί του αεροπορικού συμφώνου δύνανται να συνοψισθούν εις τας εξής σημεία: 1ον) Οτι η Αγγλία και η Ιταλία δεν θ' αναλάβουν να υπερασπίζωνται αμοιβαίως τα εδάφη των και 2ον) ότι η Ιταλία δεν θ' αναλάβη να υπερασπίζη αγγλικάς αποικίας, ως, επί παραδείγματι τας Δυτικές Ινδίας, αίτινες κείνται τόσον μακράν των μεσογειακών ιταλικών βάσεων.

Επίθεση: Τας πρώτας απογευματινάς ώρας της χθες, ενώ ο Γενικός Διευθυντής της Πάουερ, Αγγλος κ. Ριντ μετέβαινεν εις την εν Ψυχικώ έπαυλιν του επιβαίνων του αυτοκινήτου του υπέστη παρά την πλατείαν Ρηγίλλης επίθεσιν από πέντε αγνώστους. Ούτοι ενεδρεύοντες μόλις διήλθε το αυτοκίνητον έρριψαν εναντίον τούτου ογκώδεις λίθους, έθραυσαν τους υελοπίνακας. Ο κ. Ριντ ετραυματίσθη ελαφρώς εις τον λαιμόν ενώ οι επιτεθέντες εναντίον του ετράπησαν εις φυγήν και εξηφανίσθησαν.

Η Αννίτα εισηγήθηκε με καταστατική πρόνοια ο εκάστοτε πρόεδρος του ΔΗΣΥ να είναι και ο υποψήφιος του κόμματος για την Προεδρία. Αυτό βέβαια έχει μια λογική βάση ώστε να μην επαναληφθούν φαινόμενα Χριστοδουλίδη. Απ' την άλλη δεν μπορούμε να αγνοήσουμε πως την εισήγηση να πηγαίνουν με υποψήφιο τον πρόεδρο του κόμματος την έκανε η... πρόεδρος του κόμματος. Τι φοβερή σύμπτωση! Φήμες ότι ο Δίπληρος έκανε πρόταση να πηγαίνουν με τον εκάστοτε αντιπρόεδρο ελέγχοντάς ως ανακριβείς.

Χιόνισε στο Τρόοδος και η Αστυνομία ενημέρωσε πως οι δρόμοι είναι ανοικτοί για οχήματα εφοδιασμένα με αντιολισθητικές αλυσίδες. Και μη εφοδιασμένα με ακατάλληλους αερόσκακους, συμπληρώσε λίγο αργότερα το ΤΟΜ. Όλα καλά θα μας πάνε, είπε ο αρμόδιος υπουργός -σαν νέος Σάκης Ρουβάς- προτρέποντας όσους έχουν προβληματικό αυτοκίνητο (lethal wearon) να μην το οδηγούν... πολύ. Εγώ εισηγούμαι να κάνουμε όλοι ό,τι και ο υπουργός: να μας παίρνει ο οδηγός μας!

Ανάντυξη Μαμούθ διαβάζω από τη Μητρόπολη Λεμεσού. Τρομάζω λίγο βέβαια γιατί θυμούμαι ότι «μαμούθ» λέγαμε και την επένδυση στη Μαρίνα Λάρνακας και όλοι ξέρουμε πως κατέληξε στο χρονοντούλαπο της ιστορίας, εκεί που βρίσκονται και τα πραγματικά μαμούθ. Απ' την άλλη, ας ελπίσουμε πως οι εκκλησιαστικοί

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΕΑΓΟΡΑΣ

Η Αννίτα, τα μαμούθ και το σαρανταήμερο

Make Disi Great Again.

μας αξιωματούχοι -που λογικά έχουν και τη βοήθεια του Υψίστου- θα τα καταφέρουν καλύτερα από τους κρατικούς όσον αφορά στην ανάθεση και ολοκλήρωση μεγαλεπήβολων έργων.

Άρχισε η μαζική εγκατάσταση των «έξυπνων» μετρητών της ΑΗΚ. Πέραν του ότι η οποιαδήποτε πρωτοβουλία της ΑΗΚ αντιμετωπίζεται πια με μεγάλη καχυποψία (έφκαλεν όνομα ο θεριστής) έλεγε η γιαγιά μου) ελπίζουμε να φέρουν καλύτερα αποτελέσματα από τα «έξυπνα» φώτα. Διότι φοβάμαι μήπως τελικά η καταστροφή μας σε αυτό τον τόπο είναι διάφοροι «έξυπνοι» -μετρητές, φώτα και άνθρωποι- και εξυνάδες.

Μέσα σε σαράντα μέρες -μου θυμισε λίγο το σαρανταήμερο των μνημόσυνων- θα βγαίνουν πια οι πολεοδομικές άδειες. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σκεπάζει όσους πέθαναν μετά που μάταια περίμεναν για χρόνια να πάρουν μια απάντηση από το Τμήμα Πολεοδομίας. Ματαιιότης ματαιοτήτων, τα πάντα ματαιιότης.

Κι ας μας εξηγήσει κάποιος πώς γίνεται αυτό που δεν μπορούσε να διεκπεραιωθεί σε χρόνια ολόκληρα τώρα να γίνεται σε λίγες εβδομάδες. Έφεραν άραγε «έξυπνους» λειτουργούς, όπως καλή ώρα έφερε η ΑΗΚ έξυπνους μετρητές; Το σίγουρο είναι πως ο ψηλός με τη γραβάτα συνεχίζει να πολεμά τη γραφειοκρατία και να φέρνει αποτελέσματα.

Ωρύεται ο Βύρας για το ενδεχόμενο να μη γίνει στη Λάρνακα η Σκολή Θαλάσσιων Σπουδών και τον κατηγορεί ο Καρούσος πως ελάχιστη ήταν η αντίδρασή του στο ναυάγιο άλλων έργων της πόλης του, όπως π.χ. σε Μαρίνα και Λιμάνι.

Εκεί τα κάναμε θάλασσα, αλλά στη Σκολή θάλασσας θα τα καταφέρουμε καλύτερα, είπε χαρακτηριστικά ο Βύρας. Βίρα τις άγκυρες λοιπόν. Κι ας παίζει το τραγούδι «θάλασσα, θάλασσα, τι μου 'χεις κάνει, για σένα έχασα κάθε λιμάνι».

Εκτός από το Λιμάνι, χάσαμε και τη Μαρίνα, ψέλλισε με παράπονο αδικημένος Σκαλιώτης, αφού τα έργα στην πόλη του πάντα ξεκινούν με μεγαλεπήβολα σχέδια αλλά κάπου μένουν από... βενζίνη.

Βίοι παράλληλοι με την ΑΕΚ δηλαδή, που φτάνει κάθε χρόνο στην πηγή και ποτέ δεν πίνει νερό. Μακάρι φέτος να 'ναι η χρονιά της πόλης του Ζήνωνα σε όλα, αν και η ΑΕΚ έχει απέναντί της... the President's team.

Η Αστυνομία πήγε σε σωματείο θαμώνων της ομόνοιας (της ορίτζιναλ) και εκεί κατάλαβαν πως είχαν κάνει λάθος αφού αυτοί που έψαχναν είναι της άλλης Ομόνοιας (της 29ης Μαΐου, που θεωρούν τους εαυτούς τους πιο... ορίτζιναλ). Πάλι καλά που δεν πήγαν στην Ομόνοια Αραδίππου. Ειρήνη και ομόνοια αδελφοί ημών.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελεί: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτιπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

«Πολιτική ανάσα» στη Λευκωσία δίνει το εκτεταμένο προσχέδιο (long version) έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Τουρκία, το οποίο υποδεικνύει όσα θα έπρεπε να θεωρούνται αυτονόητα, αλλά ωστόσο απουσιάζουν, τόσο από τις τοποθετήσεις της Κομισιόν και τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ε.Ε., όσο από τις εκθέσεις του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκντούτέρες και τα ψηφίσματα του Σ.Α. Το υπό διαμόρφωση προσχέδιο έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο εξασφάλισε η «Κ» στην εκτεταμένη του έκδοση (περιλαμβανομένων των τροπολογιών του εισηγητή), ζητάει «επανεναρξη των διαπραγματεύσεων από εκεί που σταμάτησαν στο Κραν Μοντανά το 2017», χαρακτηρίζει ως «μόνη βιώσιμη λύση στο Κυπριακό» τη δικοινοτική διζωνική ομοσπονδία, με ενιαία κυριαρχία, «καλεί την Τουρκία να εγκαταλείψει την απαράδεκτη πρόταση για λύση δύο κρατών στην Κύπρο», ως επίσης και «να αποσύρει τα στρατεύματά

Αν και οι εκθέσεις της Ευρωβουλής δεν έχουν νομική ισχύ, δεν παύουν να αποτελούν ένα «πολιτικό εργαλείο» προς αξιοποίηση, σε μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδο για τη Λευκωσία.

της από την Κύπρο και να αποσχει από οποιαδήποτε μονομερή ενέργεια που θα εδραιώσει τη μόνιμη διαίρεση του νησιού».

Σημειώνεται πάντως ότι οι εκθέσεις της Ευρωβουλής δεν έχουν νομική ισχύ, ενώ εκ των πραγμάτων υπολείπονται της βαρύτητας των θέσεων της Κομισιόν και του Συμβουλίου. Ωστόσο, δεν παύουν να αποτελούν ένα «πολιτικό εργαλείο» προς αξιοποίηση, σε μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδο για τη Λευκωσία. Η οποία καλείται από τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ να μετακινηθεί από τη θέση της διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας, προκειμένου να συναντήσει κάπου στη μέση, τις θέσεις της τουρκικής πλευράς. Έκκληση βεβαίως που διατυπώνεται από τον Αντόνιο Γκντούτέρες και προς την τουρκοκυπριακή πλευρά, που καλείται να μετακινηθεί από τη λύση δύο κρατών, προκειμένου να συναντήσει τις θέσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς, επίσης κάπου στη μέση, φωτογραφίζοντας λύση συνομοσπονδίας.

Αν και το σκηνικό που στήνεται ενόψει της πολυμερούς διάσκεψης, κινείται σε αυτή τη λογική και είναι εμφανώς υποδεικτικό από το κελί του. Το γεγονός πως ως Πολιτεία δεν καταφέραμε εδώ και τόσα χρόνια να έχουμε ένα σύστημα που να αποκόπτει το σήμα στα κινητά τηλέφωνα είναι τραγικό. Κάποιος μπορεί να πει πως είναι εξίσου τραγικό

«Πολιτική ανάσα» στη Λευκωσία από την Ευρωβουλή

Υποδείξεις προς Τουρκία για εγκατάληψη λύσης δύο κρατών και επανεναρξη συνομιλιών από Κραν Μοντανά

Το προσχέδιο θα συζητηθεί στη συνεδρία της Επιτροπής Εξωτερικών της Ευρωβουλής στις 19-20 Φεβρουαρίου, ενώ η υιοθέτηση της έκθεσης από την ολομέλεια της Ευρωβουλής, εκτιμάται ότι θα λάβει χώρα τον Μάιο.

φωνή στήριξης των αυτονόητων διεκδικήσεων της ελληνοκυπριακής πλευράς.

Σε ό,τι αφορά στο Κυπριακό, το προσχέδιο έκθεσης της Ευρωβουλής αναφέρει τα εξής:

«Καλεί σε σοβαρή επαναδέσμευση και πολιτική βούληση όλα τα μέρη, για ειρηνικές διαπραγματεύσεις υπό την ηγεσία του ΟΗΕ, προς την κατεύθυνση πραγματικής προόδου στις συνομιλίες διευθέτησης του Κυπριακού· καλωσορίζει την επανεναρξη των άτυπων συνομιλιών υπό την αιγίδα του γενικού γραμματέα ΟΗΕ και ενθαρρύνει όλες τις πλευρές να χρησιμοποιήσουν αυτή τη δυναμική για να προχωρήσουν σε μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, συμπεριλαμβανομένου του ανοίγματος νέων διελεύσεων, που μπορεί να ανοίξει τον δρόμο για την επανεναρξη των διαπραγματεύσεων από εκεί που σταμάτησαν στο Κραν Μοντανά το 2017, επιβεβαιώνει σθεναρά την άποψή του ότι η μόνη βιώσιμη λύση στο Κυπριακό είναι μια δίκαιη, συνολική και βιώσιμη διευθέτηση, περιλαμβανομένων των εξωτερικών πτυχών του, στο πλαίσιο του ΟΗΕ, στη βάση μιας δικοινοτικής, διζωνικής ομοσπονδίας με μία διεθνή νομική προσωπικότητα, μια κυριαρχία, μια ιθαγένεια και πολιτική ισοτιμία, όπως ορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και στη βάση των αρχών επί των οποίων εδράζεται η Ένωση· καλεί την Τουρκία να εγκαταλείψει την απαράδεκτη πρόταση για λύση δύο κρατών στην Κύπρο και να επιστρέψει στη συμφωνημένη βάση λύσης και στο πλαίσιο του ΟΗΕ· καλεί περαιτέρω

την Τουρκία να αποσύρει τα στρατεύματά της από την Κύπρο και να αποσχει από οποιαδήποτε μονομερή ενέργεια που θα εδραιώσει τη μόνιμη διαίρεση του νησιού και από ενέργειες που αλλοιώνουν τη δημογραφική ισορροπία». (Σημειώνεται ότι η αναφορά περί ΔΔΟ περιλαμβάνεται στο βασικό τμήμα της έκθεσης, ενώ η υπόλοιπη παράγραφος, περιλαμβανομένων των υποδείξεων προς την Άγκυρα, υποβάλλεται ως τροπολογία του εισηγητή).

«Ζητάει να τύχει σεβασμού το καθεστώς της νεκρής ζώνης και οι όροι εντολής της Ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ στην Κύπρο (UNFICYP)· προτρέπει την Τουρκία και την τουρκοκυπριακή ηγεσία να σταματήσουν και να αναστρέψουν όλες αυτές τις μονομερείς δραστηριότητες και να αποφύγουν περαιτέρω ενέργειες και προκλήσεις· επαναλαμβάνει την έκκλησή του να εργαστεί με την Κύπρο, την Τουρκία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τον ΟΗΕ για την υλοποίηση συγκεκριμένων μέτρων για την αποστρατιωτικοποίηση της νεκρής ζώνης στην Κύπρο και για τη βελτίωση της ασφάλειας στο νησί, τόσο της ελληνοκυπριακής κοινότητας όσο και της τουρκοκυπριακής κοινότητας· επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς την Τουρκία να δώσει στην τουρκοκυπριακή κοινότητα τον απαραίτητο χώρο για να ενεργήσει σύμφωνα με τον ρόλο της ως νόμιμης κοινότητας του νησιού, που αποτελεί δικαίωμα κατοχυρωμένο από το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας· επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς την Επιτροπή να εντείνει τις προσπάθειές της για συνεργασία με την τουρκοκυ-

πριακή κοινότητα, υπενθυμίζοντας ότι η θέση της είναι στην Ευρωπαϊκή Ένωση· καλεί όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να επιδείξουν μια πιο θαρραλέα προσέγγιση για τη συνένωση των κοινοτήτων· τονίζει την ανάγκη εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου της Ε.Ε. σε ολόκληρο το νησί μετά τη συνολική λύση του Κυπριακού προβλήματος». (Το σύνολο της εν λόγω παραγράφου αποτελεί μέρος των τροπολογιών που δεσμεύτηκε να υποβάλει ο εισηγητής).

Σημειώνεται ότι το προσχέδιο έκθεσης της Ευρωβουλής για την Τουρκία που παρουσιάζει η «Κ», καλύπτει τα έτη 2023 και 2024 και όπως προαναφέραμε έχει ήδη ενσωματωμένες και τις τροπολογίες του εισηγητή, σοσιαλιστή ευρωβουλευτή Nacho Sanchez Amor. Ο λόγος για τον οποίο ο εισηγητής έχει επιλέξει αυτή την τακτική, είναι μάλλον τυπικός. Καθώς πλέον υπάρχει περιορισμός λέξεων στα αρχικά προσχέδια εκθέσεων της Ευρωβουλής και ως εκ τούτου, η επέκτασή τους, ώστε να καλύψουν όλα τα απαραίτητα ζητήματα, είνισται να εξασφαλίζεται με την υποβολή τροπολογιών του εισηγητή.

Το προσχέδιο θα συζητηθεί στη συνεδρία της Επιτροπής Εξωτερικών της Ευρωβουλής στις 19-20 Φεβρουαρίου, εν συνεχεία θα δοθεί χρόνος για υποβολή τροπολογιών από τους ευρωβουλευτές (μέχρι 3 Μαρτίου), ενώ η ψηφοφορία στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή αναμένεται να λάβει χώρα στις 9-10 Απριλίου. Η υιοθέτηση της έκθεσης από την ολομέλεια της Ευρωβουλής, εκτιμάται ότι θα λάβει χώρα τον Μάιο.

Κλειστός ο δρόμος

Το προσχέδιο έκθεσης της Ευρωβουλής για την Τουρκία υποδέχεται μεν θετικά τις πρόσφατες θέσεις της τουρκικής κυβέρνησης ότι η ένταξη της χώρας στην Ε.Ε. «αποτελεί στρατηγικό στόχο», αλλά φροντίζει να υπενθυμίσει τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, «τα οποία απαιτούν σταθερούς θεσμούς που διασφαλίζουν τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και την προστασία των μειονοτήτων», με την υπόμνηση μάλιστα ότι όλα αυτά είναι αδιαπραγμάτευτα.

Στο «διά ταύτα» του προσχεδίου έκθεσης, επισμαίνεται δε ότι «η τουρκική κυβέρνηση έχει αποτύχει να κάνει τα απαραίτητα βήματα για να αντιμετωπίσει θεμελιώδη δημοκρατικά κενά εντός της χώρας και συνεπώς επαναλαμβάνει την άποψή του ότι η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας δεν μπορεί να επαναρχιστεί υπό τα υφιστάμενα δεδομένα».

Προσθέτει μάλιστα ότι η ενταξιακή διαδικασία εξαρτάται από την πλήρη εφαρμογή των κριτηρίων της Κοπεγχάγης «και την εξομάλυνση των σχέσεων με όλα τα κράτη-μέλη», αναφορά που φωτογραφίζει ευκρινώς την άρνηση της Άγκυρας να εξομαλύνει τις σχέσεις της με την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το προσχέδιο έκθεσης είναι ιδιαίτερα επικριτικό για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ελευθερία έκφρασης, αλλά και την κατάσταση που επικρατεί στις τουρκικές φυλακές, ως επίσης και για την άρνηση του καθεστώτος Ερντογάν να ευθυγραμμιστεί με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Και τρία αρνητικά...

Το προσχέδιο έκθεσης της Ευρωβουλής για την Τουρκία, περιλαμβάνει και τρία αρνητικά σημεία για τη Λευκωσία:

-1-

Τάσσεται υπέρ της προώθησης της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, αν και σημειώνει την υποχρέωση της Άγκυρας για πλήρη εφαρμογή του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου «έναντι όλων των κρατών-μελών». Υποχρέωση, που ως γνωστόν η Τουρκία αρνείται να εκπληρώσει έναντι της Κύπρου, επιβάλλοντας εμπόριο και στα μέσα μεταφοράς με αφετηρία κυπριακά λιμάνια.

-2-

Απατεί την ενσωμάτωση από το Συμβούλιο της Ε.Ε. του εγγράφου Μπορέλ/Κομισιόν, το οποίο προβλέπει την εκπλήρωση επτά συνολικά ευρωτουρκικών ντοσιέ (περιλαμβανομένης της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας), χωρίς καμία ουσιαστική διασύνδεση με την επίλυση του Κυπριακού. Σημειώνεται πάντως ότι τα κράτη-μέλη έχουν ήδη δρομολογήσει «την προώθηση της εργασίας» επί των εισηγήσεων του κοινού εγγράφου Μπορέλ/Κομισιόν και ως εκ τούτου, έχουν ήδη ξεκινήσει οι συζητήσεις για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, ενώ στάλθηκε πρόσκληση προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να επανεδραστηριοποιηθεί στη χώρα. Παράλληλα, έχουν ήδη γίνει πράξη, τόσο η συμμετοχή του Τούρκου ΥΠΕΞ σε άτυπα Συμβούλια της Ε.Ε., όσο και το ξεπάγωμα όλων των ευρωτουρκικών Υψηλών Πολιτικών Διαλόγων. Ως εκ τούτου, επί της ουσίας, το έγγραφο Μπορέλ/Κομισιόν βρίσκεται ήδη σε τροχιά υλοποίησης και αποτελεί τη νέα ευρωτουρκική πυξίδα για το μέλλον των ευρωτουρκικών σχέσεων, γεγονός που δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά για τη σπουδή που επιδεικνύεται και για την «ενσωμάτωση» του εγγράφου από το Συμβούλιο της Ε.Ε.

-3-

Δεν περιλαμβάνει ειδική αναφορά για την περικλειστή πόλη Αμμοχώστου, κάτι που εκτιμάται πάντως ότι θα επιδιωχθεί από όλες σχεδόν τις κοινοβουλευτικές ομάδες, στο πλαίσιο των δικών τους τροπολογιών.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ζητείται σοβαρότητα. Σήμα έχουμε καμπάνα

Το οργανωμένο, ίσως και το λίγο πιο ανοργάνωτο, έγκλημα έχει ως στρατηγείο του τις Κεντρικές Φυλακές. Οι εγκέφαλοι, εκτός όλων όσα το κράτος είναι υποχρεωμένο να τους παρέχει, απολαμβάνουν σήμα κινητής τηλεφωνίας καμπίνα και υψηλές ταχύτητες διαδικτύου. Και απρόσκοπτες. Τόσο υψηλές και τόσο απρόσκοπτες που επιτρέπουν σε έναν κατάδικο να γυρίζει τρίωρο podcast από το κελί του. Το γεγονός πως ως Πολιτεία δεν καταφέραμε εδώ και τόσα χρόνια να έχουμε ένα σύστημα που να αποκόπτει το σήμα στα κινητά τηλέφωνα είναι τραγικό. Κάποιος μπορεί να πει πως είναι εξίσου τραγικό

πως δεν καταφέραμε να μετακομίσουμε τις φυλακές σε ένα απόμερο και απομακρυσμένο σημείο που να μην επηρεάζει κατοικημένες περιοχές. Αλλά αυτό είναι μια άλλη εξίσου πονεμένη ιστορία. Πέραν της ανικανότητας αυτής, εννοώ πως η εγκατάστασης συστήματος αποκοπής σήματος, πρέπει να εξετάσουμε πώς καταφέρνουν να μπαίνουν στις φυλακές κινητά τηλέφωνα, και πώς καταφέρνουν να τα χρησιμοποιούν με τόση ευκολία οι υπόδικοι και οι κατάδικοι. Προφανώς, το ζήτημα αυτό δεν είναι σημερινό, δεν αφορά μόνο τη σημερινή διοίκηση των φυλακών, είναι διαχρονικό και προφανώς έχουν στεριώσει εκεί

πρακτικές και νοοτροπίες.

Βεβαίως, όσα βλέπουμε αυτές τις μέρες, με την απειλή που προέρχεται από τις φυλακές προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, έχει ακόμα δύο, τουλάχιστον, τραγικά γεγονότα, που και πάλι έχουν ως αφετηρία τη νοοτροπία μας, ίσως και την κουτοπονηριά μας. Έχουμε το γεγονός της απειλής. Ακολουθεί όμως η διαδρομή. Κανείς δεν ασχολήθηκε με το γεγονός της διαδρομής. Που στη δική μου αντίληψη είναι τραγικότερο από την απειλή. Γιατί, η διαδρομή έγινε είτε από αυτόν που απειλεί είτε από τον απειλούμενο, ή από το περιβάλλον ενός από τους δύο μάλλον με την έγκρισή του.

Στο δικό μου μυαλό, ο απειλούμενος έχει πολύ περισσότερους λόγους να θέλει να το διαρρεύσει από αυτόν που απειλεί. Ή εν πάση περιπτώσει αν η διαδρομή έγινε από τον υπόδικο, θα πρέπει και εκεί να υπάρξει στοιχειώδης διερεύνηση. Και τέλος το τραγικότερο γεγονός όλων, που επιτείνει τη δική μου υποψία πως η διαδρομή έγινε από τον απειλούμενο, είναι πως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επιβεβαιώνει με δηλώσεις του αυτή τη διαδρομή. Αν ζούσαμε σε ένα σοβαρό κράτος, που λειτουργούσαν οι θεσμοί, στους θεσμούς βάζω και τη δημοσιογραφία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα έπρεπε να απαντήσει: «Ουδέν σχόλιον».

Αλλά αν ζούσαμε σε ένα σοβαρό κράτος, μάλλον δεν θα διέρρεε ποτέ η είδηση της απειλής. Και αν διέρρεε θα είχαμε μια υποτυπώδη διερεύνηση, δημοσιογραφική τουλάχιστον, για τα κίνητρα της διαδρομής.

Προφανώς και δεν είμαστε σοβαρό κράτος. Γιατί αν ήμασταν, τα κίνητά δεν θα λειτουργούσαν στις κεντρικές φυλακές και το οργανωμένο έγκλημα δεν θα έκανε πάρτι με ρεύμα, στέγν και τροφή πληρωμένα. Αλλά και όταν θα αποκοπεί το σήμα στις κεντρικές φυλακές, ή έστω όταν οι δεσμοφύλακες και η διοίκηση των φυλακών θα εντοπίζουν και θα κατάσχουν τα κινητά τηλέφωνα, δεν σημαίνει πως αυ-

τόματα σοβαρευτήκαμε. Γιατί αν ο πρώτος πολίτης της χώρας διαρρέει, ή το περιβάλλον του, πως δέχτηκε απειλή για τη ζωή του, και μετά από μόνος του επιβεβαιώνει τη διαδρομή, σημαίνει πως έχουμε να καλύψουμε αρκετό δρόμο για αυτή, την έλαχιστη σοβαρότητα. Στον δρόμο λοιπόν αυτής της αναζήτησης α κάνουμε όσα είναι απαραίτητα και ας λέμε όσα λιγότερα. Ας ξεκινήσουμε από τον πρώτο πολίτη της χώρας. Από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών twitter: @dmdemetriou

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν την περασμένη εβδομάδα η ηγεσία του ΔΗΣΥ ανηφόριζε τον Λόφο προκειμένου να ενημερωθεί για τις εξελίξεις στο Κυπριακό από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Χριστοδουλίδη, η καταληκτική δήλωση περί ρεαλισμού έρχεται –από κοινού με την εξαγγελία του Προέδρου για σύγκληση Εθνικού Συμβουλίου στις 14 Φεβρουαρίου– να παρουσιάσει το περίβλημα των πραγματικοτήτων των επόμενων εβδομάδων: Η Λευκωσία θα παρακαθήσει σε μια διεθνή διάσκεψη για το Κυπριακό, χωρίς ωστόσο η εν λόγω διαδικασία να εγγυάται, απαραίτητα, την επανεκκίνηση των συνομιλιών, μετά από σχεδόν μια δεκαετία αδιεξόδου. Η κάθοδος της βοηθού γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, Ρόζμαρι ντι Κάρλο, αυτή την εβδομάδα, θα βάλει τις τελευταίες πινελιές της οργάνωσης μιας τέτοιας πολυμερούς

Η κάθοδος της Ρόζμαρι ντι Κάρλο στην Κύπρο δρομολογεί τις τελευταίες πινελιές για μια διεθνή διάσκεψη, χαμηλών πτήσεων, για το Κυπριακό στα τέλη Μαρτίου.

διάσκεψης. Ωστόσο, η αίσθηση που αποκομίζει η «Κ» από πηγές που γνωρίζουν, είναι πως το σκηνικό –εκτός απροόπτου στη Γενεύη της Ελβετίας– που σπάνεται είναι αυτό ενός ελεγχόμενου αδιεξόδου που δεν θα κηρύξει αδιέξοδο στο Κυπριακό, αλλά θα το βάλει σε μια διαδικασία με μικρές –εντός του δεύτερου εξαμήνου του 2025– πιθανότητες επιστροφής στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Ζητούμενο τα οδοφράγματα

Η μέχρι στιγμής διαπραγμάτευση –«εντός της διαπραγμάτευσης» όπως διαφάνηκε– για τη διανομή νέων σημείων διέλευσης καταδεικνύει ενόψει Μαρτίου κάποια ποιοτικά χαρακτηριστικά, σε «μικρογραφικό τρόπο» σε σχέση με το πού βρισκόμαστε ως προς τη διαδικασία άρσης του αδιεξόδου των συνομιλιών:

• Μέχρι στιγμής δεν έχει βρεθεί ο τρόπος συγκερασμού των θέσεων των δύο πλευρών αλλά παράλληλα

• Η διαδικασία δεν κηρύττεται αδιέξοδη με τόσο τα εμπλεκόμενα μέρη όσο και τα Ηνωμένα Έθνη να ελέγχουν το αδιέξοδο με το αφήγημα της συνέχισης της διαδικασίας.

Οι εν λόγω δύο πραγματικότητες αφενός αναδεικνύουν τη διαπραγματευτική τακτική της κάθε πλευράς, αλλά και το πώς τα Ηνωμένα Έθνη προσεγγίζουν τη διαδικασία, πράγμα που δείχνει προς την κατεύθυνση της προσέγγισης της διαδικασίας και αναφορικά με τη διεθνή διάσκεψη του Μαρτίου. Η άφιξη της Ρόζμαρι ντι Κάρ-

λο πάντως θα λειτουργήσει έναντι του σεναρίου τού να υπάρξει κάτι απτό, και υπό αυτό το βάρος ανακοινώσιμο, ως προς την προοπτική διάνοιξης ενός νέου σημείου διέλευσης, πτυχή που τα Η.Ε. θεωρούν πως θα δώσει προοπτική ώστε να παραστούν όλα τα μέρη σε πιο καλό κλίμα στη διεθνή διάσκεψη του Μαρτίου, ακόμη κι αν αυτή δεν καταλήξει σε άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών.

Η Αμερικανίδα διπλωμάτης, πάντως, αναμένεται να ταξιδέψει πριν από τον Μάρτιο σε Λονδίνο, Αθήνα

και Άγκυρα (πιθανόν και στην Ε.Ε.) προκειμένου να έχει όλους τους άμεσους δρώντες έτοιμους για το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα στην άτυπη πενταμερή. Καλά ενημερωμένες πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως σημασία αποκτά και η στάση που θα κρατήσει η ίδια και δη ενόπιον των δύο ηγετών, ως προς τη μεθοδολογία της διαδικασίας, δεδομένου πως η κα ντι Κάρλο μιλάει απευθείας με τον γ.γ. του ΟΗΕ και είναι υψηλόβαθμη ιεραρχικά στον ίδιο τον διεθνή οργανισμό, διαφοροποιούμενη συνεπώς από τους ανά

Η Λευκωσία έστειλε τον ΥΠΕΞ, Κωνσταντίνο Κόμπο, στην έδρα του ΟΗΕ προκειμένου να μεταφέρει, εκ νέου, τη βούληση της ελληνοκυπριακής πλευράς για μια διαδικασία με θετική εξέλιξη.

Η δύσκολη αποστολή της ντι Κάρλο

Πώς διαμορφώνουν το Κυπριακό η διπλωματία του «πήγαινε-έλα» των τελευταίων ημερών και τα σινιάλα από Άγκυρα και Αθήνα

καιρούς ειδικούς/προσωπικούς απεσταλμένους. Σε κάθε περίπτωση η κα ντι Κάρλο αφίχθηκε σήμερα Κυριακή 9 Φεβρουαρίου στην Κύπρο, και αύριο Δευτέρα θα έχει επαφές με τους δύο ηγέτες και αναμένεται να αποχωρήσει από το νησί την Τρίτη.

Οι προσπάθειες του ΟΗΕ

Η διπλωματία του «πήγαινε-έλα» των τελευταίων ημερών καθώς και τα σινιάλα από Άγκυρα και Αθήνα αποκτούν ξεχωριστό ενδιαφέρον υπό το βάρος των προσπαθειών του ΟΗΕ για άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών. Η Λευκωσία έστειλε τον ΥΠΕΞ, Κωνσταντίνο Κόμπο, στην έδρα του ΟΗΕ προκειμένου να μεταφέρει, εκ νέου, τη βούληση της ελληνοκυπριακής πλευράς για μια διαδικασία με θετική εξέλιξη, ενώ παράλληλα οι ΥΠΕΞ Ελλάδας και Τουρκίας συμφώνησαν ουσιαστικά στην Ντόχα του Κατάρ να μεταφέρουν το Ανώτατο Συμβούλιο Ελλάδας-Τουρκίας μετά την άτυπη πενταμερή. Πτυχή, που δυνητικά αποκρυσταλλώνει πως ένα αδιέξοδο στο Κυπριακό, ακόμη και ελεγχόμενο, θα μπορούσε να είχε αρνητικό αντίκτυπο στον ελληνοτουρκικό διάλογο, δεδομένου και της στάσης Φιντάν να διαρρήξει συνάντηση, τον Απρίλιο, μεταξύ του Έλληνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του Τούρκου προέδρου, Ταγίπ Ερντογάν, είδηση που ωστόσο δεν επιβεβαιώσε, ακολούθως, η Αθήνα. Στη Λευκωσία, πάντως, η προσέγγιση πως το Κυπριακό ευνοείται από το καλό κλίμα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις εξακολουθεί να αποτελεί τρόπο πρόσληψης των εξελίξεων στα παράλληλα μέτωπα ελληνοτουρκικών και της τρέχουσας προσπάθειας για άρση του αδιεξόδου. Η Τουρκία, από την άλλη, δείχνει στην παρούσα φάση να έχει μεν δώσει το πράσινο φως για διεργασίες στο Κυπριακό, χωρίς ωστόσο αυτό να αναιρεί τη στάση αρχών της για αλλαγή παραδείγματος στη διαδικασία –και στη μορφή λύσης κατ'επέκταση– αλλά παράλληλα τηρώντας και στάση αναμονής ως προς τις πολιτικές διεργασίες στα Κατεχόμενα. Ως προς το τελευταίο, σημασία αποκτά πως ακόμη και αν η άτυπη πενταμερής δώσει πίστωση χρόνου στις δύο πλευρές, η απομάκρυνση του Ερσίν Τατάρ από το τιμόνι της τ/κ ηγεσίας θεωρείται εξέλιξη που μπορεί να δώσει ώθηση στην προσπάθεια να υπάρξει εκ νέου διάλογος.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΦΩΚΑΪΔΗ

Η πρόταση για επιλογή υποψηφίου ΠτΔ από τη βάση του ΔΗΣΥ και η παγίδα της δημοκρατίας (Μέρος Β')

Στο Μέρος Α' του άρθρου, που δημοσιεύθηκε την προηγούμενη Κυριακή, προδιαγράψαμε το εννοιολογικό πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί κανείς καλύτερα να εξετάσει, το κατά πόσον η πρόταση που έχει κατατεθεί ενόψει του Καταστατικού Συνεδρίου του Δημοκρατικού Συναγερμού, για εκλογή του υποψηφίου για το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας (ΠτΔ) από τη βάση του κόμματος, θα οδηγήσει σε περαιτέρω εμβάθυνση της εσωκομματικής δημοκρατίας στο ΔΗΣΥ ή αν θα οδηγήσει σε παγίδες, που θα θέσουν υπό διακινδύνευση την ενότητα, τη φυσιογνωμία και την προοπτική του κόμματος. Στο σημερινό Β' Μέρος επικεντρώνουμε να εγκύψουμε στη συγκεκριμένη πρόταση, κατά τρόπο πιο αναλυτικό, σταχυολογώντας τέσσερις κρίσιμες διαστάσεις, που θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη:

1) **Καταρχάς**, ας δούμε σε ποιες χώρες εφαρμόζεται αυτή η πρακτική για να αξιολογήσουμε τι προκύπτει από τη διεθνή εμπειρία. Σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες με την εξαίρεση της Κύπρου, διαθέτουν κοινοβουλευτικά συστήματα, ως πρωθυπουργοί αναδεικνύονται αυτόματα οι ηγέτες των κομμάτων εκείνων που κερδίζουν στις εκλογές και που μπορούν να σχηματίσουν πλειοψηφία εδρών στο κοινοβούλιο. Ακόμα και στο ημιπροεδρικό σύστημα της Γαλλίας, πρόεδροι της χώρας, εκλεγόνται κατά παράδοση, υποψήφιοι που διατελούν ως πρόεδροι κόμματος. Ανάλογη είναι η πρακτική σε όλες τις γνωστές φιλελεύθερες

δημοκρατίες. Εκεί όπου εφαρμόζεται ένα τέτοιο σύστημα επιλογής του υποψηφίου προέδρου από τη βάση των κομμάτων, μέσω προκριματικών εκλογών, είναι κατεξοχήν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής – κι αυτό από το 1972 και μετά. Η περίπτωση των ΗΠΑ, ωστόσο, για σειρά λόγων, είναι παρὰ πολύ διαφορετική, όχι μόνο από τη μικρή Κύπρο αλλά και από τις πλείστες ευρωπαϊκές χώρες.

2) **Ας έρθουμε** όμως σε πιο συγκεκριμένες επισημάνσεις που αφορούν ειδικά τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Έχουμε σημειώσει ήδη ότι διεξάγεται με επιτυχία μέχρι σήμερα η εκλογή ηγεσίας από τη βάση του κόμματος. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να περιφρουρηθεί τα επόμενα χρόνια από κινδύνους που ενδεχομένως θα προκύψουν μέσα από τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Αυτό θεωρού πως είναι ένας εφικτός στόχος, με βάση την πολιτική παράδοση του ΔΗΣΥ στη διεξαγωγή εσωκομματικών εκλογών. Αυτό που συζητείται σήμερα, όμως, ως πρόταση για καταστατική τροποποίηση είναι κάτι πολύ διαφορετικό. Στην πραγματικότητα πρόκειται για εισήγηση που μπορεί να θέσει σε πολιτική διακινδύνευση την εκλογή της ίδιας της ηγεσίας του κόμματος, καθώς διαμορφώνει στην ουσία, μια ισότιμη ως προς τη νομιμοποιητική της βάση διαδικασία, για την εκλογή υποψηφίου του κόμματος για το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Για να το θέσουμε απλούστερα. Τι θα γίνει σε περίπτωση, που ο/η πρόεδρος του κόμματος κατέλθει σε μια ανάλογη διαδικασία και πττθθεί.

Στις προκριματικές του Δημοκρατικού Κόμματος το 2008 στην Αμερική, για παράδειγμα, ορισμένοι Ρεπουμπλικάνοι επιδίωξαν να ενισχύσουν στρατηγικά την υποψηφιότητα της Χίλαρι Κλίντον, καθώς θεωρούσαν πιο ισχυρό αντίπαλο τον Μπαράκ Ομπάμα.

Θα έχει την ηθική και πολιτική νομιμοποίηση να παραμείνει πρόεδρος; Μια τέτοια ρύθμιση, θα θέτει τον εκάστοτε πρόεδρο σε μια μόνη δοκιμασία αμφιβόλησης, και μάλιστα στην αφετηρία της κορυφαίας εκλογικής αναμέτρησης – αυτής των προεδρικών εκλογών. Ακόμα κι αν κερδίσει –που είναι πολύ πιθανόν– αντί να επικεντρωθεί στο πώς θα εξασφαλίσει την εμπιστοσύνη της υπόλοιπης κοινωνίας προκειμένου να πετύχει τον στόχο της ανάδειξης στην Προεδρία της Δημοκρατίας, θα πρέπει

να στραφεί στο εσωτερικό του κόμματος για να κατευνάσει πληγές που θα έχουν δημιουργηθεί σε επίπεδο βάσης και να διακεριστεί την αντίδραση των εσωκομματικών αντιπάλων.

3) **Μια τέτοια** διαδικασία θα έδινε το δικαίωμα επίσης σε άλλα κόμματα ή σε τρίτους εκτός κόμματος (συμπεριλαμβανομένων και ισχυρών οικονομικών συμφερόντων), μέσα από στοχευμένες εκστρατείες και με τη χρήση των social media, να επηρεάσουν τη βάση του κόμματος και να έχουν, έτσι, λόγο ως

προς το ποιος θα είναι ο υποψήφιος του Δημοκρατικού Συναγερμού. Στις προκριματικές του Δημοκρατικού Κόμματος το 2008 στην Αμερική, για παράδειγμα, ορισμένοι Ρεπουμπλικάνοι επιδίωξαν να ενισχύσουν στρατηγικά την υποψηφιότητα της Χίλαρι Κλίντον, καθώς θεωρούσαν πιο ισχυρό αντίπαλο τον Μπαράκ Ομπάμα. Μια μέθοδος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί, σε ανάλογες περιπτώσεις, είναι και η χρήση στρατηγικής ψήφου προς τρίτες υποψηφιότητες, που δεν έχουν ουσιαστικές δυνατότητες εκλογής, με στόχο την έμμεση ενίσχυση ενός εκ των δύο βασικών υποψηφίων σε μια εκλογική αναμέτρηση.

4) **Στην περίπτωση** που υιοθετηθεί μια τέτοια πρόνοια μπορεί να δούμε όμως και το φαινόμενο κάποια στιγμή το κόμμα να υπαρπάζεται κυριολεκτικά –πιο περιγραφικός είναι ο αγγλικός όρος «hijacked»– από ηγέτες τύπου Τραμπ ή ακόμα και Κασσελάκη, οι οποίοι εμφανίζονται ξαφνικά ως σωσίες, εκτοπίζοντας παραδοσιακά στελέχη, με κύρος και πολιτικό εκτόπισμα, εκμεταλλευόμενοι τη συσσωρευμένη απαξίωση έναντι του παρδοσιακού πολιτικού συστήματος και το νέο επικοινωνιακό περιβάλλον στο οποίο διεξάγεται η πολιτική. Κι αν ένα κόμμα διαθέτει κάποιες ασφαλιστικές δικλίδες για να περιορίσει έναν τέτοιο ηγέτη, αν αυτός αναδειχθεί στην προεδρία του κόμματος (π.χ. κοινοβουλευτική ομάδα, πολιτικό γραφείο), πως θα μπορέσει να περιορίσει έναν «εκλεγμένο» από τη βάση υποψήφιο για την Προεδρία της Δημοκρατίας;

Και πώς θα διασφαλίσει ότι δεν θα του γυρίσει την πλάτη στη συνέχεια; Ειδικά αν τελικά εκλεγεί.

Καταληκτικά, ο Δημοκρατικός Συναγερμός δεν έχει σήμερα ανάγκη να εξασφαλίσει τη συμμετοχή «περισσότερων» στις εκλογικές διαδικασίες. Έχει ανάγκη από «περισσότερη» συμμετοχή στην εν γένει –πολιτική– κομματική διαδικασία, είτε αυτή εκφράζεται διαμέσου των συλλογικών οργάνων, σε κεντρικό ή επαρχιακό επίπεδο ή και μέσα από την καθιέρωση νέων διαβουλευτικών δομών που να προάγουν τον διάλογο και τη συνδιαβούλευση.

Η αίσθηση ότι η διεύρυνση του δικαιώματος ψήφου ενισχύει πάντα τη δημοκρατία μπορεί να καταλήξει σε παγίδα. Το βέβαιο, πάντως, είναι πως τα δημοκρατικά εκλογικά «αποτελέσματα» δεν παράγουν από μόνα τους καλούς ηγέτες. Είναι, βεβαίως, καλύτερα από τα μη δημοκρατικά. Όμως για να έχουμε καλούς ηγέτες, πρέπει να προσπαθήσουμε να καταστήσουμε τη δημοκρατία και τα κόμματά μας πιο διαβουλευτικά και πιο συμμετοχικά. Τα «νέα μέσα» μπορεί να μας προσφέρουν επιπρόσθετες επιλογές. Όχι όμως μέσα από εκλογικές ή δημοψηφισματικές λογικές, που αναπαράγουν το χάος και την πόλωση. Χρειάζεται να επανοικοδομήσουμε ξανά τον «δημόσιο χώρο» μέσα στον οποίο θα μπορούμε να συλλογίζμαστε πρώτα και μετά να συν-αποφασίζουμε.

Ο δρ Χριστόφορος Φωκαΐδης είναι πρώην υπουργός Άμυνας, πρόεδρος του Ινστιτούτου Μελετών Πολιτικής και Δημοκρατίας (ispd.org.cy).

Πολιτικές πιέσεις για πολεοδομικές άδειες

Καταγγελίες στο υπουργείο Εσωτερικών για μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Τη στιγμή που το φως της δημοσιότητας βλέπουν περιπτώσεις σοβαρών πολεοδομικών παραβιάσεων, με ιδιοκτήτες ανεγειρόμενων οικοδομών να αγνοούν παντελώς τις οικοδομικές άδειες που έχουν εξασφαλίσει, υπάλληλοι που είναι αποσπασμένοι στους νεοσύστατους Επαρχιακούς Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης (ΕΟΑ) δίνουν μια νέα διάσταση στο όλο θέμα. Με καταγγελίες στο υπουργείο Εσωτερικών αδιευκρίνιστος αριθμός υπαλλήλων ΕΟΑ υποστηρίζει ότι γίνονται αποδέκτες πολιτικών πιέσεων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Όπως αναφέρουν στις καταγγελίες τους, οι πιέσεις προέρχονται από μέλη της διοικητικής πυραμίδας των ΕΟΑ, δηλαδή του οργάνου εκείνου που λαμβάνει τις τελικές αποφάσεις ως η αρχή αδειοδότησης με βάση το νέο πλαίσιο που ισχύει από το περασμένο καλοκαίρι. Οι καταγγελίες υπαλλήλων των ΕΟΑ για παρεμβάσεις και πιέσεις στο έργο τους προκάλεσαν την άμεση αντίδραση του υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο με επιστολή του προς τους προέδρους των ΕΟΑ τους καλεί να επιληφθούν των καταγγελιών, διασφαλίζοντας το κύρος των Οργανισμών που είναι επικεφαλής.

Η επιστολή

Στην επιστολή ημερομηνίας 27 Ιανουαρίου 2025 με θέμα «Διαδικασίες έκδοσης αδειών ανάπτυξης στους Επαρχιακούς Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης», που έχει στη διάθεσή της η «Κ» και που την υπογράφει ο γενικός διευθυντής του ΥΠΕΣ δρ Ελίκκος Ηλία, αναφέρεται πως το ΥΠΕΣ έχει δεχθεί παράπονα από υπαλλήλους, οι οποίοι αποσπάστηκαν στη Διεύθυνση Αδειοδότησης της Ανάπτυξης των

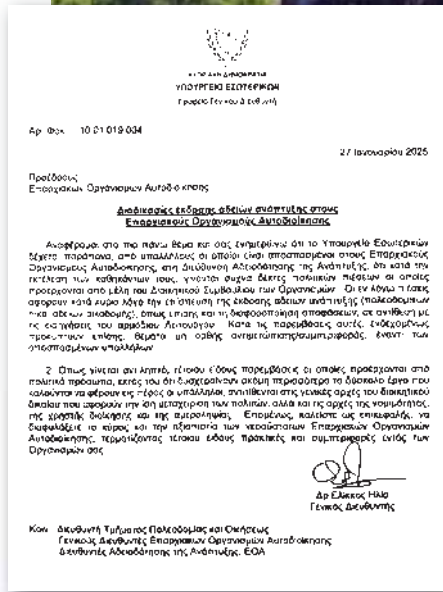
πέντε ΕΟΑ, ότι «κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, γίνονται συχνά δέκτες πολιτικών πιέσεων οι οποίες προέρχονται από μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Οργανισμών». Στην επιστολή αναφέρεται πως οι πιέσεις αφορούν κατά κύριο λόγο «την επίτευξη της έκδοσης αδειών ανάπτυξης (πολεοδομικών ή και αδειών οικοδομής) όπως επίσης και τη διαφοροποίηση αποφάσεων, σε αντίθεση με τις εισηγήσεις του αρμόδιου λειτουργού. Κατά τις παρεμβάσεις αυτές, ενδεχομένως προκύπτουν επίσης, θέματα μη ορθής αντιμετώπισης/συμπεριφοράς, έναντι των αποσπασμένων υπαλλήλων».

Οι συστάσεις

Στην επιστολή του ο γενικός διευθυντής του ΥΠΕΣ θέτει, με κομψό τρόπο, ζητήματα παρεμπόδισης του έργου των υπαλλήλων αλλά και νομιμότητας με τη μη ίση μεταχείριση των πολιτών. Ξεκάθαρα και εδώ ο γενικός διευθυντής του ΥΠΕΣ επαναλαμβάνει ότι οι πιέσεις προέρχονται από πολιτικά πρόσωπα και πως η συμπεριφορά αυτή αντιτίθεται στις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου. Ο δρ Ηλία απευθύνεται προς τους προέδρους των ΕΟΑ, τους οποίους καλεί να διαφυλάξουν το κύρος και την αξιοπιστία των νεοσύστατων Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης, τερματίζοντας τέτοιου είδους πρακτικές και συμπεριφορές εντός των Οργανισμών τους.

Το Λατσί

Στην επιστολή δεν γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπου πολιτικά πρόσωπα άσκησαν πιέσεις ή επικείμενη παρέμβαση για επιτάχυνση έκδοσης αδειών ανάπτυξης ή διαφοροποίησης

Στην επιστολή του ΥΠΕΣ εγείρονται θέματα νομιμότητας, χρηστής διοίκησης και αμεροληψίας από τις πιέσεις που όπως έχει καταγγελθεί ασκούνται σε λειτουργούς των πολεοδομικών αρχών.

Στην επιστολή δεν γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις πολιτικών παρεμβάσεων, ωστόσο όσα αναφέρονται σε αυτή έρχονται σε μια περίοδο όπου στο Λατσί σημειώθηκε σωρεία παρανομιών σε ανέγερση τουριστικής μονάδας.

αποφάσεων σε αντίθεση με τις εισηγήσεις λειτουργών της πολεοδομικής αρχής. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η επιστολή έρχεται μερικές μέρες μετά από ρεπορτάζ της «Κ» για μία περίπτωση ανέγερσης μονάδας τουριστικών διαμερισμάτων στο Λατσί με διαπιστωμένες παραβιάσεις της πολεοδομικής άδειας και άδειας οικοδομής με την ανέγερση τρίτου ορόφου και συνέχιση των εργασιών μέχρι πρόσφατα, παρά τις τρεις ειδοποιήσεις επιβολής τερματισμού των εργασιών από την πολεοδομική αρχή. Όπως έγραψε η «Κ», στην προτελευταία συνεδρίαση του Συμβουλίου του ΕΟΑ Πάφου επικράτησε ένταση με έντονες αντιδράσεις από μέλη του Συμβουλίου για έκ-

δοση σχετικής απόφασης που θα νομιμοποιούσε, στην ουσία, τις παρανομίες που είχαν γίνει με τον τρίτο όροφο.

Η δημοτική αρχή

Ένα άλλο ζήτημα που έχει προκαλέσει τεράστια ερωτηματικά και που στην ουσία θίγεται στην επιστολή γενικόλογα, είναι η στάση της δημοτικής αρχής της περιοχής όπου ανεγείρεται η τουριστική μονάδα. Εδώ πρέπει να υπενθυμίσουμε πως στη θυελλώδη συνεδρία του Συμβουλίου του ΕΟΑ Πάφου δύο μέλη του, ο δήμαρχος Πάφου και ο δήμαρχος Πόλης Χρυσοχούς, ήλθαν σε φραστική αντιπαράθεση, με τον δήμαρχο Πάφου Φαίδωνα Φαίδωνος να προειδοποιεί με προσφυγή στη δικαιοσύνη, εάν το Συμβούλιο προχωρούσε με θετική από-

φαση. Ένα άλλο στοιχείο που φαίνεται να ευθύνεται για τα ερωτηματικά που έχουν προκληθεί για τη δημοτική αρχή της Πόλης Χρυσοχούς, είναι και η απουσία οποιουδήποτε ελέγχου στην ανεγειρόμενη οικοδομή προκειμένου να διαπιστωθεί ότι οι εργασίες εκτελούνται με βάση την άδεια οικοδομής, η οποία εκδίδεται από τις δημοτικές αρχές. Μάλιστα, όπως διαπιστώθηκε στην πορεία, ο ιδιοκτήτης συνέχιζε τις παράνομες εργασίες παρά τις προειδοποιήσεις, όχι από τον Δήμο Πόλης Χρυσοχούς, αλλά από τον ΕΟΑ Πάφου, ο οποίος τελικά αποφάσισε να κινηθεί νομικά και να ζητήσει κατεδάφιση των παράνομων κτισμάτων.

Οι εξουσίες των ΕΟΑ

Πίσω από την επιστολή του ΥΠΕΣ βρίσκεται ένα θέμα που απασχολήσει έντονα σε πολιτικό επίπεδο. Οι εξουσίες των Διοικητικών Συμβουλίων των ΕΟΑ και των τεχνοκρατών. Πριν από την εφαρμογή της μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης τα διατάγματα που είχαν εκδοθεί εκκωρόυσαν όλες τις εξουσίες πολεοδομικών θεμάτων στους τεχνοκράτες των Οργανισμών. Μετά από έντονες αντιδράσεις κομμάτων νέο διάταγμα εκχώρησε κάποιες εξουσίες πολεοδομικού ελέγχου στα Δ.Σ. των ΕΟΑ. Η εκχώρηση έγινε στη λογική πως για κάποιες περιπτώσεις υπάρχουν ευρύτερες διαστάσεις που επηρεάζουν τη διαμόρφωση πολιτικής στον πολεοδομικό σχεδιασμό, και είναι θεμιτό να ζητείται η σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου των ΕΟΑ για την τελική απόφαση, νοούμενου ότι έχει προηγηθεί η απαραίτητη μελέτη και επεξεργασία από τους τεχνοκράτες και πάντοτε στο πλαίσιο της νομιμότητας.

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Το NextGenerationEU μας κάνει πιο δυνατούς.

Μαζί, διασφαλίζουμε ότι οι νέοι Ευρωπαίοι είναι έτοιμοι για το μέλλον. Με το NextGenerationEU βελτιώνουμε την πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα.

Μάθε περισσότερα:

Ποια τα κενά πίσω από τους Takata

Από το 2017 ήταν γνωστή η άρνηση για ανακλήσεις μεταχειρισμένων από τρίτες χώρες από τις αντιπροσωπείες οχημάτων

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η περίπτωση με τους προβληματικούς αερόσακους αυτοκινήτων και τους αρμοδίους να τρέχουν εκ των υστέρων να προλάβουν να αποσύρουν από την κυκλοφορία οχήματα με ελαττωματικούς Takata, αποκαλύπτει τις τεράστιες ευθύνες όσων διαχειρίστηκαν το ζήτημα πολιτικά αλλά και τεχνοκρατικά τα τελευταία δεκατρία χρόνια. Η σπουδή των αρμοδίων μπροστά στο ότι και τόσο απίθανο σενάριο να αποφύγουν τα χειρότερα σε ανθρώπινες απώλειες, δεν μπορεί να αποτελεί άλλοθι για κενά και παραλείψεις ετών, τη στιγμή μάλιστα που στον υπόλοιπο πλανήτη άλλες χώρες επέδειξαν αρκετά νωρίτερα τα αναγκαία αντανakλαστικά, περιορίζοντας σημαντικά τις συνέπειες. Μάλιστα, αν μελετηθούν προσεκτικά τα γεγονότα, οι ευθύνες ενδεχομένως να ξεφύγουν από τη διοικητική διάστασή τους και να μετατραπούν σε ποινικές. Όπως

Την ώρα που το Τμήμα Οδικών Μεταφορών διαφοροποιούσε το πλαίσιο ανακλήσεων οχημάτων στην Κύπρο, όπως φάνηκε, δεν έλεγε αν για το σύνολο των οχημάτων υπήρχε Μπτρώο Ανακλήσεων από τους εισαγωγείς.

προκύπτει από επίσημα έγγραφα, το σύνολο του πλαισίου ελέγχου, πολιτικό και τεχνοκρατικό, αντιμετώπισε το όλο ζήτημα με ελαφρότητα και μόνο όταν σημειώθηκαν δύο τραγικά περιστατικά έσπευσε να πράξει τα αυτονόητα. Ξεδιπλώνοντας τα γεγονότα από το 2017 και μετά, περίοδο κατά την οποία το πρόβλημα με τους Takata είχε πάρει διαστάσεις παγκοσμίως, ευθύνες εντοπίζονται στα αρμόδια κρατικά όργανα, όπως το Τμήμα Οδικών Μεταφορών (ΤΟΜ), τις κυβερνήσεις που είχαν την πολιτική ευθύνη αλλά και τη Βουλή των Αντιπροσώπων, η οποία όπως αποκαλύπτεται ασχολήθηκε με το ζήτημα, όταν επίσημα πιστοποιήθηκε ο πρώτος θάνατος από προβληματικό αερόσακο (2023) και που σε αυτή την περίπτωση αρκέστηκε στις καθουσιαστικές διαβεβαιώσεις των αρμοδίων ότι «όλα είναι εντάξει». Από το κουβάρι των γεγονότων προκύπτει πως το αρμόδιο Τμήμα Οδικών Μεταφορών γνώριζε από

το 2017 ότι για ένα μεγάλο αριθμό οχημάτων, κυρίως από τρίτες χώρες, δεν υπήρχε μπτρώο ανακλήσεων και πως οι διανομείς του κατασκευαστή, δηλαδή οι εισαγωγείς καινούργιων οχημάτων, δεν θα προχωρήσουν με ανακλήσεις των συγκεκριμένων οχημάτων εάν προκύψει ζήτημα.

Η εγκύκλιος

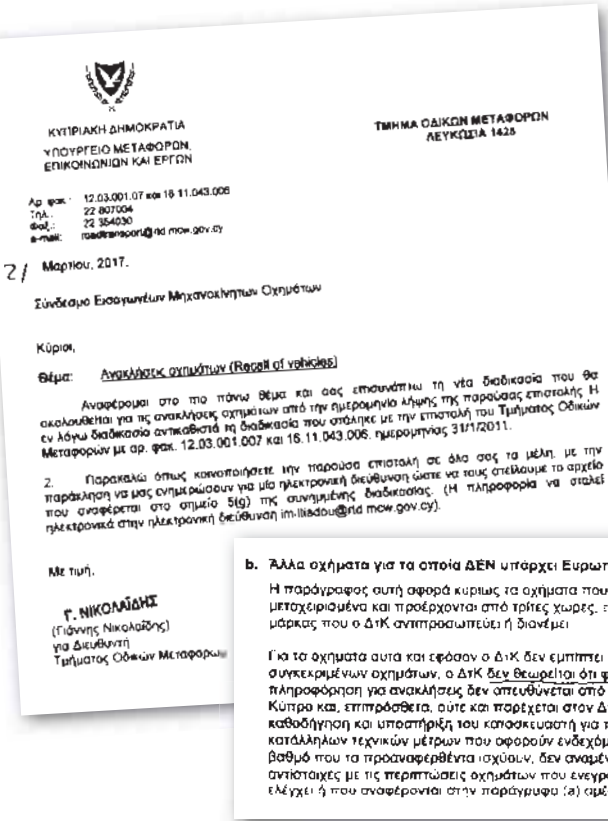
Ενδεικτικό του μπάχαλου που φαίνεται να υπήρχε με ένα τόσο σοβαρό ζήτημα είναι και μια εγκύκλιος του ΤΟΜ ημερομηνίας 21 Μαρτίου 2017. Δηλαδή πριν από οκτώ χρόνια. Παρά το γεγονός ότι την περίοδο εκείνη το θέμα με τους προβληματικούς Takata βρισκόταν σε κορύφωση, παγκοσμίως, δεν την ανάκληση δεκάδων εκατομμυρίων οχημάτων, στην Κύπρο το ΤΟΜ με μια εγκύκλιό του με θέμα «Ανακλήσεις οχημάτων (Recall of vehicles)» τροποποίησε τη διαδικασία για τις ανακλήσεις οχημάτων. Στην εγκύκλιο περιγράφονται βήμα-βήμα οι υποχρεώσεις του «Διανομέα Κατασκευαστή», δηλαδή των επίσημων αντιπροσωπειών καινούργιων οχημάτων στις περιπτώσεις ανακλήσεων. Από την εγκύκλιο προκύπτει πως για τα καινούργια οχήματα που εισάγονται στην Κύπρο αλλά και αυτά από χώρες της Ε.Ε. υπάρχει μπτρώο ανακλήσεων, δηλαδή στοιχεία, και πως υπεύθυνος για τις ανακλήσεις είναι ο «Διανομέας Κατασκευαστής». Στην τρίτη σελίδα της εγκυκλίου και κάτω από τη γενική περιγραφή «Άλλα οχήματα για τα οποία ΔΕΝ υπάρχει Ευρωπαϊκή Έγκριση Τύπου», δηλαδή οχήματα που εγγράφονται στην Κύπρο ως μεταχειρισμένα και προέρχονται από τρίτες χώρες, εκτός Ε.Ε., ο «Διανομέας» δεν φέρει ευθύνη, τούτέστιν δεν είναι υποχρεωμένος να κάνει ανακλήσεις.

Γνώριζαν

Η συγκεκριμένη παράγραφος δεν αφήνει περιθώρια παρερμηνειών. Αναφέρει χαρακτηριστικά. «Για τα οχήματα αυτά (από τρίτες χώρες) και εφόσον ο Διανομέας του Κατασκευαστή δεν εμπίπτει στο δίκτυο διανομής των συγκεκριμένων οχημάτων, ο ΔΤΚ δεν θεωρείται ότι φέρει ευθύνη επειδή η πληροφόρηση για ανακλήσεις δεν απευθύνεται από τον κατασκευαστή στον ΔΤΚ στην Κύπρο και επιπρόσθετα ούτε και παρέχεται στον ΔΤΚ στην Κύπρο η τεχνική καθοδήγηση και υποστήριξη του κατασκευαστή για τους σκοπούς λήψης των κατάλληλων τεχνικών μέτρων που αφορούν ενδεχόμενη ανάκληση». Η εγκύκλιος καταλήγει. «Ως εκ τούτου στον βαθμό που τα προαναφερθέντα ισχύουν, δεν αναμένεται,

Από πλευράς κυβέρνησης υποστηρίζεται πως όσα έχουν προκύψει με τους προβληματικούς αερόσακους χρονολογούνται από το 2012.

Ενδεικτικό του μπάχαλου που φαίνεται να υπήρχε είναι μια εγκύκλιος του ΤΟΜ ημερομηνίας 21 Μαρτίου 2017.

ο ΔΤΚ, να προβαίνει σε ενέργειες αντίστοιχες με τις περιπτώσεις οχημάτων που ενεγράφησαν μέσω του δικτύου που ελέγχει [...]». Και αν το σκεπτικό της εγκυκλίου μπορεί να θεωρηθεί λογικό ότι ο ΔΤΚ δεν μπορεί να κάνει ανακλήσεις για οχήματα που ο ίδιος δεν εισήγαγε στην Κύπρο και δεν έχει στοιχεία, αυτό που δεν μπορεί να θεωρηθεί λογικό είναι τι έκανε το ΤΟΜ για να καλύψει τα κενά στις ανακλήσεις οχημάτων που το ίδιο ανέφερε στην εγκύκλιό του. Επί του προκειμένου χαρακτηριστική ήταν η αντίδραση μέλους της Επιτροπής Μεταφορών στην «Κ». «Δεν βρέθηκε ένας άνθρωπος από τους αρμοδίους να δια-

τήσει ποιος θα έχει την ευθύνη. Η απάντηση είναι κανένας».

Μπτρώο ανακλήσεων

Η απουσία μέτρων για τα μεταχειρισμένα από τρίτες χώρες φάνηκε οκτώ χρόνια αργότερα και παρά την υιοθέτηση οδηγίας της Ε.Ε. με την οποία την ευθύνη ανάκλησης οχημάτων την είχε το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που πραγματοποιούσε την εισαγωγή οχημάτων, άσχετα αν είναι ή όχι επίσημος διανομέας. Με βάση τη συγκεκριμένη οδηγία οι εισαγωγείς, καινούργιων ή μεταχειρισμένων οχημάτων, με ευρωπαϊκά πρότυπα ή από τρίτες χώρες είναι υποχρεωμένοι να δια-

τηρούν σχετικό Μπτρώο και να προβαίνουν σε ανακλήσεις όταν απαιτείται. Από τα γεγονότα προκύπτει πως κάτι τέτοιο δεν συνέβη για τα οχήματα από τρίτες χώρες, που μαζί με τα μεταχειρισμένα από την Ε.Ε. υπολογίζονται στο 60% των οχημάτων που κυκλοφορούν στους κυπριακούς δρόμους. Η απουσία Μπτρώου Ανακλήσεων φάνηκε όταν υπουργείο Μεταφορών, ΤΟΜ και Βουλή προσπάθησαν να εντοπίσουν οχήματα με προβληματικούς αερόσακους. Η λύση εντοπίστηκε στη Νέα Ζηλανδία η οποία παραχώρησε το δικό της Μπτρώο Ανακλήσεων και στο οποίο, σε μεγάλο βαθμό, εντοπίθηκαν μεταχειρισμένα από τρίτες χώρες που εισήχθησαν στην Κύπρο. Σήμερα μέλη της αρμόδιας Επιτροπής της Βουλής διαβεβαιώνουν πως υπάρχει πλήρης εικόνα και για τα μεταχειρισμένα οχήματα από τρί-

τες χώρες που κυκλοφορούν στην Κύπρο και ποια από αυτά έχουν γίνει ανακλήσεις.

Ο υπουργός

Ενώπιον των σοβαρών ζητημάτων που έχουν προκύψει με τους προβληματικούς αερόσακους, η κυβερνητική πλευρά αντιτίνει τη διαχρονικότητα του θέματος με κυβερνητικές πηγές, κατηγορηματικά, να διαφεύδουν πως προκύπτει θέμα ευθυνών για τον αρμόδιο υπουργό Αλέξη Βαφεάδη. Οι ίδιες πηγές διέψευσαν ότι τίθεται θέμα απομάκρυνσης του υπουργού, σημειώνοντας πως η κυβέρνηση κλήθηκε να διαχειριστεί ένα θέμα το οποίο υφίσταται εδώ και πολλά χρόνια και πως το διαχειρίστηκε με αποφασιστικότητα προκειμένου να αποτρέψει περαιτέρω ανεπιθύμητες συνέπειες.

Μεταχειρισμένα vs καινούργια αυτοκίνητα

Η συγκεκριμένη εξέλιξη με τους προβληματικούς αερόσακους Takata έφερε εκ νέου στην επιφάνεια μια διαχρονική διαμάχη που υπάρχει μεταξύ επίσημων διανομένων καινούργιων αυτοκινήτων και μεταχειρισμένων από τρίτες χώρες, καθώς και σοβαρά κενά στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις εισαγωγές μεταχειρισμένων οχημάτων. Παρά το αλθοφανές των επιχειρημάτων που περιέχονται στην εγκύκλιο του ΤΟΜ για τις υποχρεώσεις των επίσημων διανομένων, πίσω από την άρνησή τους να επωμιστούν τις ανακλήσεις οχημάτων που δεν συμπεριλαμβάνονται στο δίκτυο διανομής τους, φαίνεται να διατηρείται η διαχρονική τους διαμάχη με τους εισαγωγείς μεταχειρισμένων, οι οποίοι αντιμετωπίζονται ως ανταγωνιστές μιας και ο αριθμός των μεταχειρισμένων οχημάτων στην Κύπρο δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητος, αποσπώντας έτσι ένα σημαντικό κομμάτι από τις πωλήσεις αυτοκινήτων. Επίσης, ένα άλλο στοιχείο που προκαλεί ερωτηματικά είναι εάν εκτός από την απουσία μπτρώου ανακλήσεων μεταχειρισμένων από τρίτες χώρες, οι αρμόδιες αρχές έχουν πλήρη εικόνα και για τους εισαγωγείς μεταχειρισμένων. Εδώ παράγοντες της αγοράς υποστηρίζουν πως η Κύπρος έχει γεμίσει από μάνδρες μεταχειρισμένων αυτοκινήτων, σε βαθμό τέτοιο που να έχει μετατραπεί σε «νεκροταφείο» μεταχειρισμένων οχημάτων από Ευρώπη και άλλες χώρες.

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το ULTIMAX ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΘΗΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ, υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού Και Νεολαίας

Εντός πενταετίας η πλήρης εφαρμογή του νέου συστήματος αξιολόγησης

Βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, το πόσο καλά κάνει τη δουλειά του στην τάξη

«Προτείνουμε μια ολιστική πρόταση, με πρόσθετες θέσεις και με κίνητρα. Ταυτόχρονα, όμως, συζητάμε με τους εταίρους, που είναι κυρίως οι εκπαιδευτικές οργανώσεις, οι γονείς και οι μαθητές θέματα διαφοροποίησης καθηκόντων και θέσεων».

«Πλήρης συμφωνία και ταύτιση απόψεων για το σύστημα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών δεν αναμένεται. Είναι καιρός όμως να προχωρήσει και να κατατεθεί στη Βουλή όπου εκεί ο καθένας πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες του», δηλώνει σε συνέντευξή της στην «Κ» η υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας Αθηνά Μιχαηλίδου. Προσθέτει ότι υπάρχει πρόνοια για αλλαγή κλίματος και κουλτούρας στο σχολείο αλλά και για προσωπική στήριξη του κάθε επαγγελματία, ενώ σε ό,τι αφορά τα ξενόγλωσσα προγράμματα στο δημόσιο πανεπιστήμιο αναφέρει ότι ήδη αργήσαμε πάρα πολύ.

–Στην πρόταση που παραδώσατε στις οργανώσεις για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών λάβατε υπόψη τις θέσεις που οι ίδιοι κατέθεσαν το προηγούμενο διάστημα;

–Βεβαίως, και πέραν του 80% ενσωματώνονται στην προκαταρκτική μας πρόταση. Παράλληλα, αφήνουμε και περιθώριο διαλόγου ακόμη και σε αυτή τη φάση της διαδικασίας. Πήραν την πρώτη ολοκληρωμένη πρόταση και τους ζητήσαμε να επιστρέψουν για να τοποθετηθούν και να συζητήσουμε μαζί και τη χρηματοοικονομική πτυχή της.

–Για εσάς ποιος είναι ο στόχος του νέου συστήματος αξιολόγησης και ποια πιστεύετε πως είναι τα βασικά στοιχεία που θα αφήσουν πίσω τις ξεπερασμένες τακτικές;

–Προτείνουμε ένα σύγχρονο σύστημα που εδράζεται στη διαφάνεια και την αξιοκρατία. Μέσα από αυτό ο εκπαιδευτικός θα μπορεί να λαμβάνει νωρίτερα στην καριέρα του και την αριθμητική του αξιολόγηση, ώστε να μην περιμένει χρόνια για ανέλιξη. Δίνουνται ευκαιρίες συνεχούς επαγγελματικής μάθησης με υποστηρικτικά προγράμματα και επιμόρφωση. Σημαντική παράμετρος είναι και η ευκαιρία που δίδεται, με τα κατάλληλα κίνητρα, σε όλους τους καλούς εκπαιδευτικούς που θέλουν να παραμείνουν στην τάξη, να το κάνουν. Άλλωστε δεν σημαίνει ότι ένας καλός εκπαιδευτικός είναι και καλός ηγέτης σχολικής μονάδας. Την ίδια ώρα δίνουμε έμφαση στους ηγέτες εντός της σχολικής μονάδας, έτσι ώστε σε όλη τη διάρκεια της καριέρας του εκπαιδευτικού να μπορεί με διαφάνεια, μέσα από πολλαπλές πηγές αξιολόγησης, να έχει ένα ποιοτικό αποτέλεσμα, το οποίο να αντανακλάται και στα μαθησιακά αποτελέσματα των παιδιών.

–Μελετώντας τι πρέπει να αλλάξει, ποιο είναι το σημαντικότερο πρόβλημα το οποίο εντοπίσατε σε σχέση με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών;

–Στο ότι είναι μόνο ένας άνθρωπος που τους αξιολογεί και ίσως μία φορά τον χρόνο. Αυτό πολλές φορές τους αδικεί μιας και πιθανώς αυτό που βλέπει ο επιθεωρητής να μην είναι αντιπροσωπευτικό. Αυτή η διαδικασία πιθανώς να μη δίνει κίνητρα και στους καλούς εκπαιδευτικούς και να μη σχετίζεται κατ' ανάγκη με την ποιότητα. Όταν έχουμε εκπαιδευτικούς με ζήλο που τους δίδονται κίνητρα, διευ-

θυντές σχολείων που να ξέρουν τι κάνουν, τότε μπορούμε να έχουμε απαιτήσεις από το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

–Οι μαθητές θα αντιληφθούν άμεσα αυτήν την αξιολόγηση, γιατί μιλάτε περισσότερο σε σχέση με τις προαγωγές και την ανέλιξη, εντοπίζονται όμως κενά και σε σχέση και με την ικανότητα εκπαιδευτικών να βρίσκονται εντός των σχολικών αιθουσών;

–Είναι ένα βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, το πόσο καλά κάνει τη δουλειά του στην τάξη. Βεβαίως και θα το αντιληφθούν, μιας και θα δοθούν περισσότερα παιδαγωγικά κίνητρα στους εκπαιδευτικούς, να αναδεικνύεται και η δουλειά τους. Ο μαθητής διακρίνει τους καλούς εκπαιδευτικούς και συνεργάζεται μαζί τους πολύ πιο εύκολα.

–Ποιοι είναι οι αρμόδιοι που θα αξιολογούν;

–Εκτός από τον αξιολογητή-επιθεωρητή η πρότασή μας αφορά και τον σύμβουλο επιθεωρητή –είναι αυτός που θα στηρίξει τον εκπαιδευτικό– και τον διευθυντή της

Εντός Φεβρουαρίου θα λειτουργήσει το σχολείο για παιδιά με παραβατική συμπεριφορά. Θα ενταχθεί αρχικά μικρός αριθμός παιδιών, κάποια εκ των οποίων αυτή την ώρα δεν είναι καν στο σύστημα.

σχολικής μονάδας, με διαφορετική βαρύτητα ο καθένας. Το ποσοστό που θα μετράει η αξιολόγηση του καθενός είναι κάτι που το συζητάμε. Άρα είναι μια ομάδα ανθρώπων που θα αξιολογεί ώστε να υπάρχει ισορροπία.

–Η υλοποίηση αυτής της προσπάθειας σημαίνει και επιπλέον θέσεις εργασίας;

–Έχουμε υπολογίσει για το κάθε στάδιο τις ανάγκες και για αυτό προτείνουμε μια ολιστική πρόταση. Με πρόσθετες θέσεις και με κίνητρα που έχουν να κάνουν περισσότερο με την παιδαγωγική πτυχή, στοχευμένα. Ταυτόχρονα, όμως, συζητάμε με τους εταίρους που είναι κυρίως οι εκπαιδευτικές οργανώσεις, οι γονείς και οι μαθητές θέματα διαφοροποίησης καθηκόντων και θέσεων.

–Μία τόσο μεγάλη μεταρρύθμιση έχει και οικονομικό κόστος, υπάρχει κοστολόγηση του όλου σχεδιασμού;

–Δεν θα πάρουμε κάτι στη Βουλή, αν δεν έχουμε και την κοστολόγηση. Ανάλογα με την τελική συμφωνία που ελπίζουμε να επέλ-

θει, θα υπάρχει και κοστολόγηση. Είναι μία μεταρρύθμιση που δεν θα εφαρμοστεί άμεσα ώστε να επιβραδύνει διαδικασίες ανέλιξης. Αρχικά θα δοθεί έμφαση στην επιμόρφωση αυτών που θα αξιολογήσουν, να δημιουργηθούν οι θέσεις και μετά θα προχωρήσουμε στα επόμενα βήματα αξιολόγησης. Στόχος στην επόμενη πενταετία να αρχίσει η πλήρης εφαρμογή του νέου συστήματος αξιολόγησης, με στάδια.

–Οι εκπαιδευτικοί που είναι ακατάλληλοι για να διδάξουν πώς θα αντιμετωπίζονται μέσα από το νέο σύστημα αξιολόγησης;

–Σε αυτές τις λίγες περιπτώσεις προβλέπεται πρόγραμμα υποστήριξης, αρκετές ευκαιρίες πριν από τις τελικές αποφάσεις μέσω της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Κανείς όμως δεν θα μένει χωρίς στήριξη. Ακόμα και οι νεοεισερχόμενοι θα δέχονται μια δυνατή επιμόρφωση. Συνεπώς, υπάρχει πρόνοια για αλλαγή κλίματος και κουλτούρας στο σχολείο αλλά και για προσωπική στήριξη του κάθε επαγγελματία.

–Σε περίπτωση που δεν υπάρξει

συμφωνία σε όλα τα επίπεδα με τους εταίρους σας, εσείς είστε έτοιμοι να προχωρήσετε και να καταθέσετε το σχετικό νομοσχέδιο στη Βουλή;

–Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού επιβεβαιώνει όλο το εκπαιδευτικό σύστημα. Δεν μπορείς να αλλάξεις αναλυτικά προγράμματα, την αξιολόγηση του μαθητή, τον τρόπο διδασκαλίας και να μην αγγίζεις το κεντρικό σημείο που επιβεβαιώνει την ποιότητα. Άρα υπάρχει σοβαρή ανάγκη μετά από 50 σχεδόν χρόνια να υπάρξει αλλαγή. Παράλληλα, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έχει μπει στο πρόγραμμα διακυβέρνησης ως βασικός πυλώνας και έχει ενταχθεί και στο Σχέδιο Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας από την προηγούμενη διακυβέρνηση. Πρωτίστως, όμως, είναι η σημαντικότητα που έχει για τα παιδιά και τους εκπαιδευτικούς. Πλήρης συμφωνία και ταύτιση απόψεων δεν αναμένεται, είναι καιρός όμως να προχωρήσει και να κατατεθεί στη Βουλή όπου εκεί ο καθένας πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες του, αν επιδιώκουμε ποιοτική αναβάθμιση του συστήματός μας. Εξάλλου, η πρότασή μας προβλέπει τη μεταξολόγηση, μια διαδικασία συνεχούς αξιολόγησης του συστήματος και βελτιώσεων, συνεπώς πρέπει να αρχίσουμε για να μπορέσουμε να διορθώνουμε μαζί τυχόν στρεβλώσεις.

–Ορισμένοι πιστεύουν πως στην πρώτη πίεση που δέχεστε κάνετε πίσω και δεν εφαρμόζετε όσα εξαγγέλλετε, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το σχολείο για παιδιά με παραβατική συμπεριφορά που δεν λειτουργήσει...

–Εμείς δεν το βλέπουμε έτσι. Βλέπουμε ότι στις πιέσεις που δεχόμαστε προτεραιότητα βάζουμε τα παιδιά. Άρα, αν είναι να πετύχουμε τον στόχο μας, είμαστε ευέλικτοι και βρίσκουμε λύσεις. Εδώ ο στόχος μας είναι να έχουμε ένα νέο σύστημα αξιολόγησης και είναι απαίτηση της κοινωνίας να προχωρήσουμε σε αυτό. Και στο σχολείο εναλλακτικής προχωρήσαμε με άλλον τρόπο, προστατεύοντας κυρίως τα παιδιά.

–Πώς προχωρήσατε, αν αναλογιστεί κανείς πως είχατε εξαγγείλει ότι θα λειτουργήσει τον Οκτώβριο και ακόμη δεν έχει ξεκινήσει;

–Χάσαμε το ένα τετράμηνο, γιατί λόγω παραπληροφόρησης κυρίως, εκφραστικών έντονων διαμαρτυριών σε σημείο που κρίναμε και εμείς ότι θα ήταν άδικο για τα παιδιά που θέλαμε να επανεξετάσουμε στο σύστημα. Ακόμα και μετά την ενημέρωση συνεχίσαμε να έχουμε διαμαρτυρίες και νομίζω αυτές πάντα θα υπάρχουν, γιατί σχετίζονται και με άλλα ζητήματα, κυρίως με τον σεβασμό στη διαφορετικότητα και τη σοβαρή εκμετάλλευση της οποίας ταυχάνουν αυτά τα ζητήματα. Συνεπώς θέλουμε να το δούμε να λειτουργεί πιλοτικά και να βγάλουμε προς τα έξω την όποια καλή πρακτική. Σύντομα θα έχουμε ανακοινώσεις.

–Πότε τελικά θα λειτουργήσει;

–Εντός Φεβρουαρίου. Θα ενταχθεί αρχικά μικρός αριθμός παιδιών, με ατομικά προγράμματα αλλά και διδασκαλία μαθημάτων, κάποια εκ των οποίων αυτή την ώρα δεν είναι καν στο σύστημα.

Δεν αλλάζει η πολιτική του υπουργείου στα δωρεάν προγράμματα των δημόσιων πανεπιστημίων

–Και γιατί έπρεπε να δώσετε διευκρινίσεις για το γονέας 1 και γονέας 2;

–Γιατί ακριβώς πρέπει να το δούμε στις πραγματικές του διαστάσεις. Αυτό το θέμα δεν είχε τίποτε να κάνει με το φύλο. Αν είναι να συζητήσουμε αυτή τη διάσταση στο εκπαιδευτικό σύστημα να το κάνουμε. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όμως, έτρεξε εκμετάλλευση μια αναγραφή σε ένα ηλεκτρονικό σύστημα που από την αρχή αναφερόταν ξεκάθαρα σε πατέρα, μητέρα ή κηδεμόνα, όπως ακριβώς και στην έντυπη μορφή της αίτησης εγγραφής. Η απόκρυψη όλων των πληροφοριών και η παραπλάνηση οδήγησαν στη συζήτηση του θέματος σε εντελώς λανθασμένη βάση. Είχαμε την ίδια συζήτηση όταν μιλούσαμε για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία. Για την εγγραφή να αναφέρει ότι οι γονείς την έκαναν χωρίς πρόβλημα. Δεν είχαν οι γονείς πρόβλημα, αλλά κάποια κόμματα και κάποια οργανω-

μένα σύνολα που δημιούργησαν πρόβλημα από το πουθενά. Ανά μας παραπέμπει και στην ανάγκη να καλλιεργήσουμε στα παιδιά τι σημαίνει παραπληροφόρηση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ενήλικες και φορείς πίστεψαν την παραπληροφόρηση και έβγαλαν και τις θεωρίες τους. Στα παιδιά μας όμως πρέπει να δώσουμε τις βάσεις για ορθή ενημέρωση, την παιδεία για τα μέσα όπου χρειάζεται αξιολόγηση της πληροφορίας που μας «πλάσφεται» από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

–Αυτή την ανάγκη δεν πρέπει πρώτα να την καλλιεργήσουμε και οι εκπαιδευτικοί; Ορισμένοι δεν δέχονται να αμφισβητήσουν οι μαθητές τα λεγόμενά τους.

–Έχετε δίκαιο, γιατί από μόνη της η συζήτηση στην τάξη παραπέμπει και στην αμφισβήτηση και στην επικριματολογία. Αλλιώς έχεις χάσει τα παιδιά, μιας και γνωρίζουν πως ο εκπαιδευτικός δεν είναι η μόνη πηγή πληροφόρησης.

Κάποια κόμματα και κάποια οργανωμένα σύνολα δημιούργησαν πρόβλημα από το πουθενά. Αυτό μας παραπέμπει και στην ανάγκη να καλλιεργήσουμε στα παιδιά τι σημαίνει παραπληροφόρηση.

Θα πρέπει να καλλιεργηθούν οι εξήχτες κριτικές σκέψης. Θέλουμε και τους εκπαιδευτικούς μας ενημερωμένους. Σε μία εποχή που μπορεί με το ΑΙ και τις νέες γενικά τε-

χνολογίες ο μαθητής να ετοιμάσει εξαιρετικές εργασίες, θα πρέπει να δεχόμαστε την αξιοποίηση της τεχνολογίας αλλά με σοβαρή κριτική ματιά. Ήδη, προχωρούμε με επιμόρφωση στα θέματα αυτά. Δεν κερδίζεις τίποτε με και την αντιγράψεις κάτι, κερδίζεις όμως με το να ξέρεις πού να φάξεις την πληροφορία. Αυτές είναι δεξιότητες που σου μένουν για μια ζωή.

–Οι συζητήσεις για το σύστημα διοριστών μετά τα μικρά ποσοστά επιτυχίας, έφεραν αποτέλεσμα. Έχετε κάτι να μας ανακοινώσετε;

–Αναμένουμε από τη Νομική Υπηρεσία να αποφανθεί πώς θα προχωρήσουμε παρακάτω, μιας και το 2027 καταργείται ο κατάλογος και δεν θα έχουμε ικανοποιητικό αριθμό εκπαιδευτικών να διορίσουμε. Παράλληλα, έχουμε τον χρόνο να βελτιώσουμε και την εξέταση του 2025, δεν γίνεται να περνά το 1% και 2%, παραμένοντας αξιοπιστη και έγκυρη.

–Ποια είναι η θέση σας για τη συζήτηση που έχει ξεκινήσει σε ό,τι αφορά τα ξενόγλωσσα προγράμματα στο δημόσιο πανεπιστήμιο;

–Αργήσαμε πάρα πολύ. Εκτός του ότι προσφέρει και συνεισφέρει στην οικονομία της χώρας δίνει επιλογές σε όλους. Δεν αλλάζει η πολιτική του υπουργείου στα δωρεάν προγράμματα των δημόσιων πανεπιστημίων, στα οποία εισάγεται κάποιος αποκλειστικά και μόνο με τις παγκύπριες. Αν όμως κάποιος θέλει να πληρώσει διδάκτρα μπορεί να επιλέξει είτε τα ιδιωτικά είτε τα δημόσια. Η νομοθεσία ήδη το επιτρέπει, αυτό που κάνουμε εμείς είναι να το ρυθμίσουμε και να το ελέγξουμε. Πρέπει να πάμε μπροστά. Δεν μπορούμε να ζητάμε διεθνοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης χωρίς να δίνουμε ευκαιρίες και στα δημόσια πανεπιστήμια.

–Έχετε καταλάβει γιατί υπάρχει τόση μεγάλη ανησυχία από πλευράς οργανωμένων γονιών που κά-

νουν λόγο για μαθητές δύο ταχυτήτων;

–Αυτό δεν ευσταθεί. Στα ελληνόφωνα ούτε ο τρόπος εισαγωγής θα διαφοροποιηθεί, ούτε και οι θέσεις θα μειωθούν. Μόνο με παγκύπριες εξετάσεις μπαίνουν στα δωρεάν προγράμματα των δημόσιων πανεπιστημίων μας. Τα ξενόγλωσσα θα είναι με δίδακτρα, αυτοχρηματοδοτούμενα προγράμματα, με πλήρη έλεγχο από τον ΔΙΠΑΕ και με αυτό τον τρόπο ενισχύουμε και την επιχειρηματική δραστηριότητα των δημόσιων πανεπιστημίων, τα οποία έχουμε αφήσει καθυλωμένα τη στιγμή που όλοι οι άλλοι προσφέρουν και αναπτύσσονται. Άρα, δεν τίθεται θέμα σύγκρισης για εμάς. Το παιδί που θέλει να φοιτήσει στο Πανεπιστήμιο Κύπρου μέσω των παγκύπριων εξετάσεων συνεχίζει να έχει τις ίδιες ακριβώς ευκαιρίες – ανοίγουμε άλλο ένα παράθυρο στο ίδιο παιδί που ήθελε να πάει στο εξωτερικό, να παραμείνει στον τόπο του.

Μετέωρα τα μοντερνιστικά κτήρια

Η αρχιτέκτονας Κάριν Γεωργιάδου μιλάει στην «Κ» για τη γοητεία και την αξία της νεότερης αρχιτεκτονικής της Κύπρου

Του ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Με την αρχιτέκτονα κα Κάριν Γεωργιάδου συναντηθήκαμε στη Μακαρίου της Λευκωσίας, λίγο πριν η μπουλντόζα κατεδαφίσει την οικία Τρύφωνος στη Στασίνου, πυροδοτώντας αντιδράσεις ανάμεσα σε ευαισθητοποιημένους φορείς και πολίτες. Αφορμή του ραντεβού μας, η είδηση για την κατεδάφιση ενός άλλου σημαντικού μοντερνιστικού κτηρίου της Λευκωσίας, του πολυώροφου επί της Μακαρίου που για δεκαετίες στέγαζε το Συνεργατικό Ταμειυτήριο Δασκάλων. «Κοίτα εκεί», μου λέει καθώς περπατάμε γύρω από το σημερινό εργοτάξιο «τα μεταλλικά κάθετα στοιχεία και τα αλουμίνια άρχισαν ήδη να αφαιρούνται από τις όψεις. Αυτό είναι σημάδι ότι επίκειται η κατεδάφιση».

Στην αρχιτεκτονική, το κίνημα του μοντερνισμού επιδίωξε να κόψει τους στιλιστικούς και ιστορικούς δεσμούς με το παρελθόν, απορρίπτοντας τον διακοσμητικό χαρακτήρα και προτάσσοντας την ανάγκη για λύσεις σε πιο σύγχρονες απαιτήσεις.

Στην παρούσα φάση, επισημαίνει η αρχιτέκτονας, αναμένεται η έγκριση ή όχι της κατεδάφισης από τον ΕΟΑ Λευκωσίας.

Κτήριο ορόσημο

Μπροστά από την αντιπροσωπευτική γυριστή σκάλα στο πίσω μέρος του οικοδομήματος η κα Γεωργιάδου αρχίζει να εξιστορεί την ιστορία του κτηρίου. «Το εγκαταλειμμένο εδώ και καιρό κτήριο ανεγέρθηκε το 1966 με σχέδια του μακαρίτη Πεύκιου Γεωργιάδη και ιδιοκτήτης ήταν η ΠΟΕΔ. Στέγαζε στο ισόγειο το κεντρικό υποκατάστημα του Ταμειυτηρίου των Δασκάλων

και στους πάνω ορόφους τα γραφεία τους. Εντός του κτηρίου στεγαζόταν επιπλέον δανειστική βιβλιοθήκη και η Πνευματική Στέγη του Υπουργείου Παιδείας, ενώ στο ισόγειο υπήρχαν και ορισμένα καταστήματα. Πάρα πολλοί άνθρωποι εργάστηκαν για δεκαετίες εδώ», θυμάται η κ. Γεωργιάδου, καθώς χαζεύουμε μαζί μια ξεθωριασμένη πινακίδα.

Με τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων να κάνει λόγο σε ανακοίνωσή του, με αφορμή την είδηση για κατεδάφιση, για κτήριο ορόσημο του μοντερνισμού, ζητάω από τη συνομιλήτριά μου να μου πει ποια είναι

τα στοιχεία που το κάνουν να ξεχωρίζει. «Το κτήριο αντανakλά τους στόχους του νεοσύστατου τότε κυπριακού κράτους να φτιάξει υποδομές για την παιδεία και να δώσει αξία και σημασία στους εκπαιδευτικούς.

Ήταν μια προσπάθεια για δημιουργία γερών θεμέλιων που να στηρίζονταν στην παιδεία» σημειώνει. «Είναι πράγματι ένα εκλεκτό δείγμα του κινήματος του μοντερνισμού στην Κύπρο, με έμφαση σε οριζόντια στοιχεία, με τη δεύτερη επιδερμίδα του κτηρίου να έχει βιοκλιματικά χαρακτηριστικά με σκιάδια πλιοπροστασίας και με τη χρήση μει-

«Εδώ στην κλινική το βρίσκω ωραίο που έχεις τριώροφο κτίσμα στον δρόμο και το κτήριο ανεβαίνει ψηλότερα σε υποχώρηση, με αποτέλεσμα όταν εσύ περπατάς να μη νιώθεις ότι θα πέσει πάνω σου».

κτών υλικών, τόσο μετάλλου, όπως αυτό στη σκάλα που λειτουργεί ως έξοδος κινδύνου, όσο και αλουμινίου και οπλισμένου σκυροδέματος».

Ο μοντερνισμός

Ως κίνηση ο μοντερνισμός αναπτύχθηκε σε όλους τους χώρους της τέχνης, πώς εκδηλώθηκε όμως συγκεκριμένα στην αρχιτεκτονική της Κύπρου; «Ο μοντερνισμός στην αρχιτεκτονική είναι ένα δυναμικό, διαρκώς μεταβαλλόμενο κίνημα που άρχισε τη δεκαετία του 1920 και διήρκεσε, περίπου, μέχρι τη δεκαετία του 1970. Στην Κύπρο ήρθε με την κάθοδο νέων επιστημόνων,

είτε αυτοί ήταν αρχιτέκτονες, είτε πολιτικοί μηχανικοί που σπούδασαν στο εξωτερικό και έφεραν μαζί τους νέες ιδέες για τη χρήση του νέου και επαναστατικού τότε υλικού, του οπλισμένου σκυροδέματος».

«Στην αρχιτεκτονική, το κίνημα του μοντερνισμού επιδίωξε να κόψει τους στιλιστικούς και ιστορικούς δεσμούς με το παρελθόν, απορρίπτοντας τον διακοσμητικό χαρακτήρα και προτάσσοντας την ανάγκη για λύσεις σε πιο σύγχρονες απαιτήσεις με τη χρήση μοντέρνων υλικών, δομικών στοιχείων μαζικής παραγωγής και βιομηχανοποίησης των κατασκευών. Το νέο υλικό, το

οπλισμένο σκυρόδεμα έδωσε δυνατότητες στους αρχιτέκτονες και πολιτικούς μηχανικούς να αναπτύξουν με πρωτόγνωρη ελευθερία τις δημιουργικές τους ιδέες».

Παλαιότερα, συμπληρώνει η κα Γεωργιάδου, είχαμε άλλα κινήματα στην αρχιτεκτονική όπως ο νεοκλασικισμός που φαίνεται ξεκάθαρα στην Εθνική Τράπεζα (σ.σ. της Μακαρίου) που βλέπεις απέναντι, μου λέει. «Μιλάμε ξεκάθαρα για εντελώς διαφορετική αρχιτεκτονική γλώσσα, με κάθετα ανοίγματα, με αυστηρή οργάνωση και με κολόνες και κιονόκρανα που παραπέμπουν σε αρχαιοελληνικά στοιχεία. Πρόκειται για τα παραδοσιακά κτίσματα που συναντώνται κυρίως στο αστικό τοπίο της Κύπρου και που χτίστηκαν μέχρι το 1920».

Κομμάτι της ιστορίας μας

Δυστυχώς, στις μέρες μας πολλά κτήρια του μοντερνισμού, όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και σε άλλες χώρες, είναι στα πρόθυρα να κατεδαφιστούν επειδή δεν αναγνωρίζεται η αξία τους. Γιατί τα μοντέρνα δεν τα σεβόμαστε εξίσου, διερωτώμαι. «Προφανώς δεν υπάρχει η απαραίτητη γνώση και παιδεία γύρω από την αξία τους. Αν συνεχίσουμε όμως να τα κατεδαφίζουμε, οι νέες γενιές θα νομίζουν ότι κάνουν κτήρια μόνο όπως τα σημερινά. Τίθεται επομένως επιτακτικό το ερώτημα - δεν θέλουμε να διατηρήσουμε την ιστορική συνέχεια και αρχιτεκτονική ταυτότητα της πόλης μας και κατ' επέκταση του λαού μας; Δεν είναι μόνο τα κτήρια που χτίστηκαν από το 1900 μέχρι το 1920 που πρέπει να σωθούν αλλά και τα μεταγενέστερα».

«Μπορεί για το συγκεκριμένο κτήριο να είναι πλέον αργά επειδή έχει 팔ληθεί σε επενδυτή και αντιλαμβάνομαι ότι τα αναπτυξιακά δικαιώματα του κάθε ιδιώτη δεν μπορούν να του αφαιρεθούν από τη στιγμή που αγόρασε κάτι το οποίο δεν ήταν κηρυγμένο ως διατηρητέο», επισημαίνει η κ. Κάριν Γεωργιάδου. «Νομίζω όμως ότι νομικοί και διοικητικοί φορείς όπως η Πολεοδομία και ο ΕΟΑ θα μπορούσαν να κάτσουν μαζί με τον νέο ιδιοκτήτη για να βρουν ή έστω να εισπληθούν λύσεις».

Πολλά τα κτήρια παγκυπρίως που πρέπει να σωθούν

Σε όλες τις πόλεις μας υπάρχουν πολλά μοντερνιστικά κτήρια που πρέπει να διατηρηθούν, πιστεύει η κ. Γεωργιάδου. Λίγα μέτρα παρακάτω, για παράδειγμα, μου λέει καθώς συνεχίζουμε την απογευματινή βόλτα μας, βρίσκεται η κλινική του Μίκη Αναστασιάδη για την οποία εδώ και πολύ καιρό επίσης γίνεται λόγος για κατεδάφιση, με τις πιο πρόσφατες πληροφορίες ωστόσο να λένε ότι θα σωθεί και θα μετατραπεί σε μπουτίκ ξενοδοχείο. Φτάνοντας έξω από την κλινική, παρατηρούμε την πρόσωπη του γοητευτικότητας αυτού κτηρίου, που είναι προγενέστερο του προηγούμενου, όπως μου εξηγεί. Πρόκειται για κτήριο του πρώιμου μοντερνισμού και είναι εκπληκτικό δείγμα μικτής χρήσης.

«Στην κλινική Αναστασιάδη εφαρμόστηκε επένδυση στις όψεις με μωσαϊκές πλάκες που γίνονταν

Όταν επιτρέπουμε τέτοια κτήρια να κατεδαφίζονται, χάνουμε ένα πολύτιμο κομμάτι της ταυτότητάς μας.

επί τόπου με μάρμαρο από τον Πενταδάκτυλο. Κοίτα τι όμορφες που είναι οι σιδεριές της! Μιλάμε στο μεταξύ για τεχνοτροπίες που έχουν εκλείψει». Άλλα στοιχεία του μοντερνισμού που διακρίνονται στην εν λόγω κλινική, σύμφωνα με την Κάριν Γεωργιάδου, είναι τα στρογγυλά ανοίγματα, σαν φινιστρίνια που σου δίνουν την αίσθηση ότι είσαι σε καράβι καθώς και οι σκάλες που τοποθετούνται πλέον προς τα έξω.

«Εδώ στην κλινική το βρίσκω

Η κα Κάριν Γεωργιάδου μπροστά από την εμβληματική σκάλα του Διδασκαλικού Ταμειυτηρίου, που βρίσκεται στη Λεωφόρο Μακαρίου Γ' στη Λευκωσία.

πολύ ωραίο που έχεις τριώροφο κτίσμα στον δρόμο και το κτήριο ανεβαίνει ψηλότερα σε υποχώρηση, με αποτέλεσμα όταν εσύ περπατάς να μην νιώθεις ότι θα πέσει πάνω σου». Έλα να δεις πόσο όμορφο είναι κι αυτό το μικρό στέγαστρο στη μπροστινή είσοδο, μου λέει, «είναι πάνω στη στρογγυλή κολόνα και σπκώνεται προς τα πάνω λες και σου λέει έλα μέσα!».

Υπάρχει περιοχή που συγκεντρώνει πολλά μοντερνιστικά, τη ρωτάω. «Είναι παντού διάσπαρτα αλλά η παλιά Λευκωσία έχει σίγουρα πάρα πολλά, ειδικά το παλιό εμπορικό κέντρο, η Λήδρας, η Ονασαγόρου και οι παράλληλοι Φωκίωνος και Σόλωνος. Δρόμοι που είχαν εμπορικές χρήσεις και όπου οι καταστηματαρχες επειδή είχαν λεφτά ήθελαν να δείξουν ότι είναι σύγχρονοι και μοντέρνοι».

Η Αμμόχωστος, συμπληρώνει,

είχε πάρα πολλά τέτοια κτήρια τα οποία λόγω της πολιτικής κατάστασης έχουν μείνει αναλλοίωτα αλλά και στο έλεος του χρόνου. «Η Λευκωσία έχει επίσης πολλές οικιστικές περιοχές όπως ο Άγιος Ανδρέας και ορισμένες γειτονιές του Αγίου Δομετίου, της παλιάς Έγκωμης και των Αγίων Ομολογητών που έχουν διώροφες μοντερνιστικές κατοικίες που και εκεί βλέπουμε τον τελευταίο καιρό να κατεδαφίζονται πολλές από αυτές. Αντιλαμβάνεσαι ότι είναι πολύ πιο προσοδοφόρο να ρίξεις μια διώροφη κατοικία και να χτίσεις μια πολυκατοικία με διαμερίσματα».

Τι θα πούμε στα παιδιά μας;

Το κτήριο του Ταμειυτηρίου δύσκολα θα σωθεί, πιστεύει η κα Γεωργιάδου, εύχεται όμως η προσπάθεια για ευαισθητοποίηση να γίνει το έναυσμα για το κράτος και την

Πολιτεία να εγκύψουν πιο επισταμένα στην ανάγκη για προστασία. «Σίγουρα δεν μπορεί το κράτος να τα κηρύξει όλα τα μοντερνιστικά διατηρητέα, αλλά μπορεί να γίνει έστω μια επιλογή. Το σημαντικότερο είναι να γίνει όσο έχουμε ακόμη τον χρόνο, αφού κάθε μέρα βλέπουμε να κατεδαφίζεται ακόμα ένα» και συνεχίζει λέγοντας: «Θα μείνουμε χωρίς μαρτυρίες της ιστορίας των πόλεών μας; Τι θα πούμε στα παιδιά και τα εγγόνια μας; Ότι για πολλές δεκαετίες δεν είχαμε αρχιτεκτονική ιστορία; Ότι έχουμε μόνο τα νεοκλασικά, τα πετρόχτιστα και τα πλινθόκτιστα;

Όταν επιτρέπουμε κτήρια που φέρουν το αποτύπωμα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής στην Κύπρο να κατεδαφιστούν, χάνουμε ένα πολύτιμο κομμάτι της ταυτότητάς μας, ως λαός, ως κοινωνία και ως κράτος», καταλήγει.

Ανυπομονείτε να ζήσετε στο νέο σας σπίτι;

Τώρα η έκδοση άδειας πολεοδομίας και οικοδομής για μονοκατοικίες και διπλοκατοικίες γίνεται σε **40 εργάσιμες μέρες** εύκολα και γρήγορα, μέσω του Συστήματος «Ιππόδαμος».

hippodamus.tph.moi.gov.cy

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΟΖΝΤΙΑ NAMI, πρώην Τουρκοκύπριος διαπραγματευτής στο Κυπριακό

Τα άστρα δεν είναι, ακόμη, ευθυγραμμισμένα στο Κυπριακό

Ερχεται η ντι Κάρλο και αυτό θα μπορούσε να είναι μια ευκαιρία για τον ΟΗΕ να αρχίσει να κάνει τις σωστές κινήσεις

Συνέντευξη στον
ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Συγκρατημένη αισιοδοξία για το αν θα υπάρξει άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών στο Κυπριακό, ενόψει Μαρτίου, εκφράζει ο τέως διαπραγματευτής της τουρκοκυπριακής πλευράς, Οζντίλ Ναμί, με συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ». Ο κ. Ναμί εκφράζει απογοήτευση από την προσέγγιση της διαδικασίας άρσης του αδιεξόδου του Κυπριακού εκ μέρους των Ηνωμένων Εθνών και θεωρεί πως στο 2017 φτάσαμε όντως κοντά στη λύση, αλλά αυτό δεν κατέστη εφικτό λόγω του Νίκου Αναστασιάδη. Ο κ. Ναμί αναφέρει πως βρισκόμαστε σε ένα σημείο όπου η καθιερωμένη βάση των συνομιλιών τίθεται υπό αμφισβήτηση λόγω των αποτυχημένων προσπαθειών του παρελθόντος και δίνει τη δική του προσέγγιση προκειμένου οι δύο πλευρές να επιστρέψουν στο τραπέζι του διαλόγου.

–Δεν θυμάμαι ποτέ στο Κυπριακό τόσο μεγάλη απουσία διαλόγου. Πού βρισκόμαστε μια δεκαετία σχεδόν μετά το Κραν Μοντανά;

–Νομίζω ότι βρισκόμαστε στο σημείο της αυξανόμενης συνειδητοποίησης ότι κάτι νέο πρέπει να συμβεί. Μετά τις αποτυχίες των προηγούμενων προσπαθειών, υπάρχει ευρεία αποδοχή ότι οι συνομιλίες για το Κυπριακό δεν μπορούν πλέον να συνεχιστούν όπως αυτό γίνονταν μέχρι το 2017. Για παράδειγμα, ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ λέει τώρα ότι η περίοδος των διαπραγματεύσεων με ανοικτό τέλος είναι πλέον πίσω μας. Βρισκόμαστε επίσης σε ένα σημείο όπου η καθιερωμένη βάση των συνομιλιών τίθεται υπό αμφισβήτηση λόγω των αποτυχημένων προσπαθειών του παρελθόντος. Υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν ότι ένα βελούδινο διαζύγιο μπορεί να είναι ο καλύτερος τρόπος για να προχωρήσουμε.

Είναι λοιπόν μια περίοδος προβληματισμού, προσπαθώντας να αποφασίσουμε τι θα κάνουμε στη συνέχεια. Είναι σαφές ότι μια νέα προσέγγιση είναι απαραίτητη, εάν θέλουμε να τερματίσουμε το στάτους κβο στο νησί, αλλά φαίνεται ότι κανείς δεν είναι σίγουρος πώς θα μοιάζει αυτή η νέα προσέγγιση. Το κύριο σημείο καμπής γι' αυτό ήταν το Κραν Μοντανά, που ήταν μια χαμένη ιστορική ευκαιρία για να τελειώσει το Κυπριακό. Αν αναλογιστούμε επίσης τις προηγούμενες χαμένες ευκαιρίες του Σχεδίου Ανάν του 2004 ή των συνομιλιών Ταλάτ - Χριστόφια, δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να αποδεχτούμε ότι οι διαπραγματεύσεις μας δεν γίνονται με τον σωστό τρόπο.

Τώρα γνωρίζουμε ότι το περιεχόμενο της λύσης δεν είναι πλέον το πρόβλημα. Αυτό εξάλλου το διαπραγματευτήκαμε επιτυχώς σε μεγάλο βαθμό μέσω μιας διαδικασίας κυπριακής ιδιοκτησίας υπό την ηγεσία της Κύπρου. Για να παραθέσω την έκθεση του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ Γκουτέρες για το τι συνέβη στο Κραν Μοντανά πως η λύση ήταν στο τραπέζι και αυτό που έλειπε για να περάσει τη γραμμή του τερματισμού ήταν η πολιτική βού-

ληση. Τώρα υπάρχουν δύο ακραίες θέσεις στο τραπέζι. Η «λύση δύο κρατών» της τουρκικής πλευράς εναντίον της προσέγγισης «as können» σαν να μην έγινε τίποτα» της ελληνοκυπριακής ηγεσίας. Βλέπω τις εν λόγω θέσεις ως «ακραίες», γιατί δεν πιστεύω ότι μπορούμε ρεαλιστικά να περιμένουμε από τη μία πλευρά να πείσει την άλλη να αποδεχθεί τη θέση της χωρίς καμία αλλαγή. Το πρόβλημα είναι ότι κανένας ηγέτης δεν φαίνεται να έχει την πολιτική βούληση να βοηθήσει τον άλλο για να βρεθεί μια διέξοδος από αυτό το αδιέξοδο.

–Παρακολουθούμε την προσπάθεια των Η.Ε. να άρουν το αδιέξοδο. Έντονη απορριπτική στάση εκ μέρους του κ. Τατάρ και μη δημιουργική, ίσως, στάση από την πλευρά μας. Τι θεωρείτε πως χρειάζεται για να γυρίσουμε στο τραπέζι του διαλόγου;

–Πρέπει να εκφράσω τη βαθιά μου απογοήτευση για τον ΟΗΕ.

Πρέπει να εκφράσω τη βαθιά μου απογοήτευση για τον ΟΗΕ. Πιστεύω ότι οι προσπάθειές τους να ξαναρχίσουν τις συνομιλίες μετά το Κραν Μοντανά ήταν άστοχες και ήταν καταδικασμένες σε αποτυχία εξ αρχής λόγω των εσφαλμένων εντολών τους.

Πιστεύω ότι οι προσπάθειές τους να ξαναρχίσουν τις συνομιλίες μετά το Κραν Μοντανά ήταν άστοχες και ήταν καταδικασμένες σε αποτυχία εξ αρχής λόγω των εσφαλμένων εντολών τους. Στο Κραν Μοντανά τα Η.Ε. είδαν με τα ίδια τους τα μάτια ότι ακόμη και με προχωρημένο επίπεδο συγκλίσεων και καλή θέληση όλων των πλευρών δεν μπορούσαμε να δώσουμε και να πάρουμε το τελικό αποτέλεσμα λόγω έλλειψης προθεσμιών, διαιτησίας και σαφώς καθορισμένων συνεπειών για την αποτυχία.

Θα έπρεπε να γνωρίζουν ότι ο μόνος δρόμος προς τα εμπρός είναι να ζητήσουν πρώτα από τις πλευρές να συμφωνήσουν σε έναν νέο σχεδιασμό διαδικασίας που θα μας δώσει μια αξιόπιστη διαδρομή για να τερματίσουμε το στάτους κβο στο νησί και να επικεντρώσουν τις διευκολύνσεις τους στην επίτευξη συμφωνίας σε αυτά τα τρία βασικά στοιχεία, που παρεμπιπτόντως είναι κοινά στις περισσότερες διαπραγματεύ-

σεις που καταλήγουν επιτυχώς. Αντίθετα, έστειλαν πρώτα έναν απεσταλμένο που προσπάθησε να δώσει και να πάρει μεταξύ πολιτικής ιδιότητας και εγγυήσεων, δηλαδή ζητημάτων περιεχομένου, χωρίς να απαντήσει στο ερώτημα γιατί αυτό δεν μπορούσε να γίνει στο Κραν Μοντανά.

Όταν αυτό φυσικά απέτυχε, έστειλαν κάποιον να βρει «κοινή βάση» μεταξύ των δύο μερών, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι η ίδια η θέση και η στρατηγική της τουρκικής πλευράς βασιζόταν στη δήλωση ότι δεν υπάρχει πλέον κοινή βάση (σ.σ. για ομοσπονδία). Στην πραγματικότητα, τα Ηνωμένα Έθνη ζήτησαν από την τουρκική πλευρά να επιστρέψει στο τραπέζι χωρίς να αναφέρει κανέναν λόγο για τον οποίο η τουρκική πλευρά θα έπρεπε να κάνει μια τέτοια αντιστροφή της θέσης. Στις διαπραγματεύσεις ακούς θέσεις, αλλά προσπαθείς να προχωρήσεις πέρα από αυτές και προσπαθείς να κατανοήσεις τα συμφέροντα πίσω από αυτές τις θέσεις, κάτι που σου δείχνει τον δρόμο για να δημιουργήσεις αμοιβαία αποδεκτές λύσεις. Ο ΟΗΕ μέχρι στιγμής δεν το έχει κάνει αυτό με επιτυχία και οι δύο πλευρές δεν βλέπουν ασφαλή δρόμο να άρουν τους ενδοιασμούς τους που θα οδηγούσαν σε άρση του αδιεξόδου.

–Άρα, τι χρειάζεται;

–Το ερώτημα τώρα είναι ποιος θα αναλάβει αυτό το έργο. Ιδανικά ο ΟΗΕ θα έπρεπε. Η και η ντι Κάρλο έρχεται και αυτό θα μπορούσε να είναι μια ευκαιρία για τον ΟΗΕ να αρχίσει να κάνει τις σωστές κινήσεις σε σχέση με τις προηγούμενες. Μπορούν να ξεκινήσουν με το να είναι ειλικρινείς και με τις δύο πλευρές και να πουν στον κ. Τατάρ ότι τα Ηνωμένα Έθνη δεν μπορούν να καθορίσουν μια νέα βάση για συνομιλίες – κάτι που μπορεί να γίνει μόνο από τις ίδιες τις δύο πλευρές, όπως έκαναν το 1977 για την ομοσπονδία. Έχοντας πει αυτό, η ντι Κάρλο θα μπορούσε να πει ότι ο ΟΗΕ κατανοεί τον αντικτυπο των προηγούμενων αποτυχημένων προσπαθειών στους Τουρκοκύπριους και την απόλυτη αξιοπιστία στη διαδικασία, αλλά ότι αυτό μπορεί να διορθωθεί.

Σε αντίλλαγμα θα μπορούσε να πει στον Ελληνοκύπριο ηγέτη ότι παρόλο που ο ΟΗΕ αναμένει και ενθαρρύνει την τουρκική πλευρά να επιστρέψει στο τραπέζι με βάση τη μοναδική συμφωνημένη φόρμουλα της ΔΔΟ, αυτή τη φορά η ελληνοκυπριακή πλευρά θα πρέπει να καταλάβει ότι η συνέχιση του στάτους κβο είναι απαράδεκτη και κανείς δεν έχει όρεξη για συνομιλίες ανοικτού τέλους, πράγμα που σημαίνει ότι αυτή τη φορά μια νέα προσπάθεια θα πρέπει να έχει προθεσμίες, διαιτησία και συνέπειες από την απόρριψη μιας συμφωνίας.

Φυσικά, ο ΟΗΕ πρέπει να έχει την πλήρη υποστήριξη των ενδιαφερομένων μερών, κυρίως των μπτέρων-πατριδών καθώς και άλλων μερών όπως οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ε.Ε. Αν γίνει αυτό νομίζω ότι θα δούμε κάποια κίνηση, διαφορετικά το μόνο που θα ακούσουμε θα είναι η επανάληψη των καθιερωμένων επίσημων θέσεων.

«Ο μόνος αντίθετος στο Πλαίσιο Γκουτέρες ήταν ο κ. Αναστασιάδης. Συνέχισε να απαιτεί να δει τις τελικές μας προτάσεις για την ασφάλεια και τις εγγυήσεις χωρίς να μας δείξει το τελευταίο του διαπραγματευτικό χαρτί στα άλλα πέντε κεφάλαια του Πλαισίου».

Μέσο πίεσης για αλλαγή μεθοδολογίας τα περί λύσης δύο κρατών

–Ωστόσο, η δική σας πλευρά, και Τούρκοι αξιωματούχοι, επιμένουν στη λύση «δύο κρατών». Υπάρχει περιθώριο για τη ΔΔΟ ή βιώνουμε, ανεπιτρεπτή, αλλαγή παραδείγματος στο Κυπριακό;

–Πιστεύω ότι η πρόταση των «δύο κρατών» της τουρκικής πλευράς είναι για να αφυπνιστεί η ελληνοκυπριακή κοινή γνώμη και η διεθνής κοινότητα για το γεγονός ότι οι προηγούμενες μεθοδολογίες δεν λειτουργούν και πρέπει να συμφωνήσουμε σε μια νέα διαδικασία που εγγυάται να τερματίσει το στάτους κβο στο νησί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Εάν ο πραγματικός στόχος της τουρκικής πλευράς ήταν πραγματικά να πείσει την ελληνοκυπριακή πλευρά να αποδεχθεί μια λύση «δύο κρατών» νομίζω ότι θα είχαμε δει μια σοβαρή συνολική πρόταση που θα περιελάμβανε στοιχεία εδαφικών προσαρμογών, ρυθμίσεις ασφαλείας, ακόμη και στοιχεία για το πώς μια τέτοια λύση θα εξυπηρετούσε τα συμφέροντα όλων σε θέματα όπως οι υδρογονάνθρακες, η ενέργεια και η συνεργασία για το νερό. Αλλά δεν έχουμε δει ακόμη να τίθεται στο τραπέζι τόσο λεπτομερής πρόταση. Για μένα αυτό δείχνει ότι η κύρια προτεραιότητα της τουρκικής πλευράς εξακολουθεί να είναι ο τερματισμός του status quo και περιμένουν από κάποιον να παρουσιάσει μια αξιόπιστη πρόταση για το πώς μπορεί να γίνει αυτό. Εάν γίνει αυτό, πιστεύω ότι μπορούμε να δούμε να δίνεται άλλη μια ευκαιρία για μια ομοσπονδιακή λύση. Εάν αυτό δεν γίνει, δεν θα υπάρξει λύση δύο κρατών ούτε επανέναρξη των συνομιλιών για τη ΔΔΟ και θα συνεχίσουμε να είμαστε κολημένοι με το στάτους κβο και τα συνακόλουθα προβλήματά του για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα.

–Συμμετείχατε ως διαπραγματευτής της τ/κ πλευράς στο Κραν Μοντανά. Τελικά πόσο πραγματικά κοντά σε μια λύση φτάσαμε;

–Ήμασταν πιο κοντά από ποτέ. Η λύση ήταν πρακτικά εκεί και με κάποια ηγεσία και θάρρος θα μπορούσαμε να την είχαμε υπογράψει. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο κ. Γκουτέρες είχε αναφέρει ότι η λύση ήταν στο τραπέζι και μια ιστορική ευκαιρία χάθηκε. Ο κ. Ακιντζί είχε προτείνει να μείνει περισσότερο για να τελειώσουμε. Τα υπόλοιπα προβλήματα είναι όπως συνοψίστηκαν στο Πλαίσιο

Ήμασταν πιο κοντά από ποτέ. Η λύση ήταν πρακτικά εκεί και με κάποια ηγεσία και θάρρος θα μπορούσαμε να την είχαμε υπογράψει».

Γκουτέρες. Η Τουρκία το υποστήριξε. Ο μόνος αντίθετος ήταν ο κ. Αναστασιάδης. Συνέχισε να απαιτεί να δει τις τελικές μας προτάσεις για την ασφάλεια και τις εγγυήσεις χωρίς να μας δείξει το τελευταίο του διαπραγματευτικό χαρτί στα άλλα πέντε κεφάλαια του Πλαισίου Γκουτέρες. Αν είχαμε πάει στο Κραν Μοντανά με προσυμφωνημένο μηχανισμό διαιτησίας σε περίπτωση τέτοιου αδιεξόδου, θα είχαμε συμφωνία.

–Έχετε προσδοκίες σε σχέση με τη διεθνή διάσκεψη για το Κυπριακό του προσεχούς Μαρτίου; Πάμε εκεί για να άρουμε το αδιέξοδο ή για χάρη της διαδικασίας;

–Φοβάμαι ότι τα άστρα δεν είναι ακόμη ευθυγραμμισμένα. Είναι σαφές ότι εσωτερικά δεν

έχουμε την απαιτούμενη ηγεσία και από τις δύο πλευρές για να μας βγάλουν από το τρέχον αδιέξοδο. Αυτό σημαίνει ότι χρειαζόμαστε μια σημαντική ώθηση από το εξωτερικό, αλλά, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα προβλήματα στον κόσμο, δυσκολεύομαι να δω πώς η Κύπρος θα αποτελέσει προτεραιότητα. Η άλλη εναλλακτική είναι να έχουμε μια αλλαγή ηγεσίας και να έχουμε ηγέτες που είναι παθιασμένοι με τον τερματισμό του στάτους κβο, αλλά τα προεκλογικά ημερολόγια είναι ακόμα μακριά. Αλλά ακόμα κι αν αυτό συμβεί, όσο δεν αλληλοεπιδρούν με πιο προσανατολισμένο σε αποτελέσματα τρόπο, πολύ φοβάμαι ότι θα δούμε απλώς μια επανώληψη αυτού που συνέβη μεταξύ Ταλάτ και Χριστόφια ή μεταξύ Ακιντζί και Αναστασιάδη.

–Κλείνοντας θα ήθελα την άποψή σας για το πώς βλέπει τα πράγματα η τουρκοκυπριακή κοινότητα. Μισό αιώνα μετά το 1974 και σχεδόν μια δεκαετία με αδιέξοδο στο Κυπριακό.

–Νομίζω ότι υπάρχει ευρεία συναίνεση μεταξύ των Τουρκοκυπρίων ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη να τερματιστεί το στάτους κβο. Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι εντάξει με μια ομοσπονδιακή λύση, αλλά είναι επίσης εντάξει και με μια λύση «δύο κρατών». Η απογοήτευση είναι ότι ενώ είμαστε έτοιμοι να πούμε «Ναι» σε οποιαδήποτε από αυτές τις λύσεις, η ελληνοκυπριακή πλευρά λέει «Όχι» και στις δύο και μας αφήνει σε ένα συνεχές limbo. Πιστεύω, λοιπόν, ότι θα υπάρξει τεράστια δημοσία υποστήριξη σε έναν νέο γύρο συνομιλιών, εάν ο κόσμος δει ότι αυτό θα είναι ο τελικός σκοπός για να επανενταχθούμε στον κόσμο, είτε μέσω μιας ομοσπονδίας είτε μέσω του δικού μας κράτους.

Ως προς τη φιλοσοφία της προσπάθειάς τους, κανένας βουλευτής δεν αρνείται ότι στο τέλος θα κληθούν να ψηφίσουν κείμενα που δεν θα περιλαμβάνουν τους υφιστάμενους αξιωματούχους και όσους λαμβάνουν ήδη τις συντάξεις, αλλά για τους μελλοντικούς.

Στο τελευταίο μίλι οι πολλαπλές συντάξεις

Το νομοσχέδιο της κυβέρνησης, ο ρόλος των πολιτικών αρχηγών και η εργασία στην Επιτροπή Οικονομικών

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Με δεδομένο ότι δημόσιες τοποθετήσεις, τόσο από τα έδρανα της Βουλής όσο και από τον λόφο του Προεδρικού, ανέβασαν από την αρχή τον πήχη ψηλά σε σχέση με το ζήτημα των πολλαπλών συντάξεων και των ωφελημάτων κρατικών αξιωματούχων, τα βλήματα είναι στραμμένα στον βαθμό συνένπειας των πιο πάνω φωνών κατά την κατάληξη μιας παρατεταμένης διαδικασίας νομοθετικής ρύθμισης της στρέβλωσης. Μίνες τώρα, όσο περνάει ο χρόνος άκαρπα —οι αρχικοί στόχοι της Βουλής ήταν η κατάληξη μέχρι τον περασμένο Οκτώβριο— αυξάνεται και η ανησυχία των πολιτών για μία προσπάθεια-φιλόσοφο και έλλειψη πολιτικής βούλησης. Οι ηγέσιες των κομμάτων φαίνεται να αντιλαμβάνονται τη δυσχερή θέση του πολιτικού κόσμου, γι' αυτόν τον λόγο παράλληλα με τις συνεδριάσεις στην κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, όπου εξετάζονται οι 12 προτάσεις νόμου, άρχισε από την περασμένη εβδομάδα να τρέχει συνεπικουρικά σε επίπεδο πολιτικών αρχηγών μία δεύτερη και παράλληλη διαδικασία, ενώ σε ένα τρίτο επίπεδο έχει ολοκληρωθεί, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», η ετοιμασία του πολυαναμενόμενου εδώ και μήνες κρατικού νομοσχεδίου, καθώς την περασμένη Τρίτη παραδόθηκε στο υπουργείο Οικονομικών από τη Νομική Υπηρεσία, μετά από την ολοκλήρωση του νομοτεχνικού ελέγχου, η οποία περιελάμβανε και την επισήμανση των όποιων «ακίδων» αντισυνταγματικότητας χρειάζονται «λείανση».

Κυβέρνηση

Όπως πληροφορείται η «Κ», το νομοσχέδιο που ετοίμασε το υπουργείο Οικονομικών εδράζεται στη φιλοσοφία της παροχής εφάπαξ αντί σύνταξης, δηλαδή καταργεί τη σύνταξη για κρατικό αξίωμα και αντικαθίσταται από το αυξημένο

φιλοδώρημα, που θα παραχωρείται σε κρατικούς αξιωματούχους και βουλευτές κατά τη λήξη της θητείας τους. Την ίδια ώρα αρμόδιες πηγές αναφέρουν ότι το υπουργείο ενσωμάτωσε στο νομοσχέδιο στοιχεία από τις 12 προτάσεις νόμου των βουλευτών που δεν έχουν ζητήματα αντισυνταγματικότητας, αφαιρώντας όσα προηγουμένως είχε εντοπίσει ως «προβληματικά» η Νομική Υπηρεσία. Το τελικό κείμενο που στάλθηκε στο υπουργείο Οικονομικών δεν περιλαμβάνει ψήγματα αντισυνταγματικότητας, διαβεβαίωσαν την «Κ» πηγές από τη Νομική Υπηρεσία. Από εκεί και πέρα, πρόσθεσαν, εναπόκειται στη διαπραγμάτευση μεταξύ υπουργείου Οικονομικών και Βουλής για το εάν οι βουλευτές θα βγουν ικανοποιημένοι από την εργασία που έγινε από πλευράς υπουργείου, ώστε να αποσύρουν προτάσεις νόμου ή σημεία από αυτές που βρίθουν αντισυνταγματικότητας, αποκλείοντας τον κίνδυνο να πέσει στο δικαστήριο η όλη προσπάθεια, από μελλοντικές προσφυγές επηρεαζόμενων στη δικαιοσύνη.

Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές, το υπουργείο Οικονομικών σκοπεύει να καταθέσει σύντομα το νομοσχέδιο στη Βουλή, αφού προηγουμένως περάσει από το Υπουργικό Συμβούλιο. Αξίζει να

Το υπουργείο Οικονομικών ενσωμάτωσε στο νομοσχέδιο στοιχεία από τις 12 προτάσεις νόμου που δεν έχουν ζητήματα αντισυνταγματικότητας, ενώ αυτό εδράζεται στη φιλοσοφία της παροχής εφάπαξ αντί σύνταξης.

Η ανάγκη για κατάληξη τον Μάρτιο συνδέεται και με την έγκαιρη ενημέρωση για το νέο τοπίο, όσων σήμερα σκέφτονται να κατέλθουν ως υποψήφιοι βουλευτές το 2026, ανέφεραν κοιματικές πηγές.

σημειωθεί ότι ο υπουργός Οικονομικών, Μάκης Κεραυνός, και τα κόμματα της συγκυβέρνησης βρίσκονται σε επικοινωνία για τις προθέσεις της κυβέρνησης και τις πρόνοιες του νέου νομοσχεδίου, το οποίο θα τους δοθεί για μελέτη, πριν κατατεθεί στο Υπουργικό.

Πολιτικοί αρχηγοί

Μία δεύτερη διεργασία σε εξέλιξη αφορά το επίπεδο των πολιτικών αρχηγών, οι οποίοι έλαβαν κάποιες πρώτες αποφάσεις σε συνάντηση που είχαν την περασμένη εβδομάδα, ενώ κατά την προσεχή θα πραγματοποιηθεί η δεύτερη. Συγκεκριμένα, την περασμένη εβδομάδα αποφάσισαν σε άτυπες συναντήσεις που θα έχουν να συμμεττωθούν οι 12 προτάσεις νόμου των βουλευτών, που βρίσκονται ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής, σε μία νέα διαμορφωμένη πρόταση, η οποία δεν θα αντιμετωπίζει νομικά και συνταγματικά ζητήματα. Με αυτή τη λογική, το τελικό κείμενο δεν θα αγγίξει υφιστάμενους αξιωματούχους και βουλευτές, όπως και όσους έχουν διασφαλίσει μέχρι σήμερα τις συντάξεις, αφού κάτι τέτοιο έχει κριθεί από τη Νομική Υπηρεσία ως αντισυνταγματικό. Όπως πληροφορείται η «Κ», μέχρι στιγμής δεν έγινε καμία άτυπη συνάντηση για

το θέμα, ενώ αναμένεται με ενδιάμεση τη θα παραγάγουν στη δεύτερη σύσκεψη, που έχει προγραμματιστεί να γίνει εντός των επόμενων ημερών.

Στη συνάντηση αρχηγών την περασμένη εβδομάδα λέχθηκε επίσης ότι η πρόταση που θα οδηγηθεί στην Ολομέλεια πρέπει να προβλέπει μία σύνταξη και κατάργηση των πολλαπλών συντάξεων, όπως επίσης και συνταξιοδότηση στο 65ο έτος, αντί στο 60ό. Καλά πληροφορημένες πηγές επισήμαναν στην «Κ» ότι η διαδικασία σε επίπεδο αρχηγών είναι παράλληλη με εκείνη στην κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών, η οποία επιθυμεί να εξαντλήσει τη συζήτηση μέχρι το έσοχα σημείο.

Βουλή

Όσον αφορά την Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής, θα συνεδριάσει ξανά για το θέμα στις 24 Φεβρουαρίου, με στόχο τον Μάρτιο να γίνει η ψηφοφορία στην Ολομέλεια. Έχουν αποφασίσει στο μεσοδιάστημα να συμμεττωθούν οι 12 προτάσεις νόμου στον ελάχιστο αριθμό, εξετάζοντας ποιοι βουλευτές-εισηγυτές αποσύρουν τις προτάσεις τους, βλέποντας ότι οι ίδιοι καλύπτονται από άλλες προτάσεις νόμου. Στις 24 Φεβρουαρίου κλη-

θηκε να παραστεί στην Επιτροπή και ο υπουργός Οικονομικών, Μάκης Κεραυνός, μετά από απαίτηση του ΑΚΕΛ, το οποίο θέλει να ακούσει εάν υπάρχει συγκεκριμένη κυβερνητική πρόταση και προς τα πού κινείται.

Ως προς τη φιλοσοφία της προσπάθειάς τους, κανένας βουλευτής δεν αρνείται ότι στο τέλος θα κληθούν να ψηφίσουν κείμενα που δεν θα περιλαμβάνουν τους υφιστάμενους αξιωματούχους και όσους λαμβάνουν ήδη τις συντάξεις, αλλά για όσους θα αναλάβουν αξίωμα μετά την έναρξη ισχύς του νόμου, από κάποια συγκεκριμένη ημερομηνία και μετά. Ο λόγος είναι διότι, μετά από υπόδειξη της Νομικής Υπηρεσίας, ό,τι και να ψηφίσουν θα περιλαμβάνει μικρά ή μεγάλα ψήγματα αντισυνταγματικότητας. Για να είναι όσο το δυνατόν μικρότερα αυτά, σε βαθμό που να μην ασχοληθεί κάποιος για να οδηγήσει τον νόμο στο δικαστήριο, γιατί στον παρόντα χρόνο δεν θα έχει έννομο συμφέρον να το κάνει, αυτό που έχουν την τάση να ψηφίσουν δεν θα αγγίξει καθόλου όποιον είναι εν ζωή ή εν δυνάμει δικαιούχος συντάξεων. Θα ήταν νομικά πιο ασφαλές, αν ο νόμος αφορούσε τον οποιονδήποτε εξελήνη ή διορίστηκε, από μία ημερομηνία και μετά, τόνισε στην «Κ» κοινοβουλευτική πηγή.

Σήμερα, βουλευτές της Επιτροπής Οικονομικών καταλογίζουν μεγάλη ευθύνη σε συναδέλφους τους, οι οποίοι το προηγούμενο διάστημα σήκωσαν ψηλά τον «πήχη της δημαγωγίας» στη δημόσια συζήτηση, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί στην κοινή γνώμη η εντύπωση ότι αυτοί που σήμερα παίρνουν πολλαπλές συντάξεις, θα σταματήσουν να τις λαμβάνουν. Εντούτοις, εκείνο που συζητείται ως σοβαρή επιλογή, είναι να ψηφίσουν πρόταση νόμου για οικειοθελή αποποίηση, με δημοσίευση των ονομάτων όσων αξιωματούχων δεν το επιθυμούν (name and shame).

Μέτωπο βουλευτών;

Οι μόνοι εν ενεργεία αξιωματούχοι που επηρεάζονται με ό,τι δείχνει να οδηγείται για ψήφιση, είναι οι βουλευτές που εξέλεξαν για πρώτη φορά το 2021, διότι αν πάει το όριο αψυπηρέτησης στο 65ο έτος αντί στο 60ό που ισχύει σήμερα, θα πάρουν στα 60 τους μόνο τη σύνταξη της μιας θητείας, την οποία έχουν κατοχυρωμένη (ο νέος νόμος θα έχει ισχύ από τη νέα κοινοβουλευτική περίοδο και μετά), και στα 65 τους για τις επόμενες, αν υπάρξουν, θητείες. Σύμφωνα με κοινοβουλευτικές

πηγές, επηρεάζονται 22 βουλευτές από το σύνολο των 56, οι οποίοι νιώθουν δυσαρεστημένοι με συναδέλφους τους που κατέθεσαν την πιο πάνω πρόνοια. Οι ίδιες πηγές υποδεικνύουν ότι πρόκειται για εισηγητές-βουλευτές, οι οποίοι έχοντας εξαντλήσει το όριο των θητειών, χωρίς προηγουμένως να κάνουν αυτές τις εισηγήσεις, αποχωρούν από τη Βουλή έχοντας κατοχυρώσει τις συντάξεις τους εις βάρος, τόνισαν, των νεότερων συναδέλφων τους, οι οποίοι νιώθουν αδικημένοι

και κάνουν λόγο για ηθικό ζήτημα. Οι ίδιες πηγές δεν αποκλείουν πριν την ψηφοφορία να δημιουργηθεί ένα μέτωπο μεταξύ των βουλευτών, λόγω του μεγάλου αριθμού επηρεαζόμενων.

Εξάλλου, η ανάγκη να κλείσει το όλο ζήτημα με ψηφοφορία στην Ολομέλεια τον Μάρτιο συνδέεται και με την έγκαιρη ενημέρωση για το νέο τοπίο, όσων σήμερα σκέφτονται να κατέλθουν ως υποψήφιοι βουλευτές το 2026, όπως επισήμαναν στην «Κ» κοιματικές πηγές.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καίμακλί, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistriass.com, **T. 22348600**

26 Φεβρουαρίου 2025
The Royal Hall

23^η ΑΠΟΝΟΜΗ
Τράπεζα Κύπρου
MAN
OF THE YEAR
2024

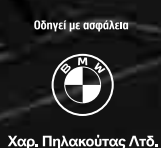

εἷς ἐμοὶ μύριοι,
ἐὰν ἄριστος ᾦ.

Ένας άριστος ισοδυναμεί με δέκα χιλιάδες. Ηράκλειτος

© Η διοργάνωση και το λογότυπο «Man of the Year» είναι πνευματική ιδιοκτησία του ομίλου SppMedia

ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ

Επείγει εξονυχιστική έρευνα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Προφανώς και πρέπει να γίνει έρευνα για το θέμα των αερόσκαων Τακάτα και γε- νικά των ανακλήσεων. Ενδελεχής και εξο- νυχιστική μάλιστα. Και όχι απλώς να εξαχθεί ένα πόρισμα που θα καταλήξει σε κάποιο συρτάρι (όπως συνήθως). Αλλά να αποδο- θούν ευθύνες. Ποινικές και άλλες. Διότι αυτό το μέγα σκάνδαλο καταδεικνύει αφενός τη χρόνια ανεπάρκεια του κράτους να προστατέψει τους πολίτες του και αφετέρου αποδεικνύει πως αυτή η ανεπάρκεια είναι ικανή να τους σκοτώσει. Επιπλέον, φανερώνει την κυρίαρχη νοοτροπία της κρατικής μηχανής, που προκειμένου να μην ξεβο- λευτούν τα βολεμένα, μπαιίνουν κάτω από το χαλί προ- βλήματα που βάζουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές.

Οι ανακλήσεις λόγω Τακάτα άρχισαν διεθνώς από το 2008. Δεκαεπτά χρόνια πριν. Δεν το πήρε χαμπάρι κανείς από τους αρμόδιους; Κάποιος στο Τμήμα Οδικών Μετα- φορών; Κάποιος από τους εισαγωγείς ή αντιπροσώπους; Κάποιος βουλευτής, υπουργός, διευθυντής υπουργείου, απλός λειτουργός, κάποιος τέλος πάντων; Εκατομμύρια αυτοκινήτων ανακλήθηκαν στο παγκόσμιο και εδώ οι αρμόδιοι αγρόν ηγόρασαν; Ερμητικά και «εγκληματικά» κλεισμένοι στον μικρόκοσμό τους; Από το 2010 μέχρι σήμερα –αυτό το είπε ο ίδιος ο κ. Βαρεδάς– δεν ρυθμί- σθηκαν ποτέ οι ανακλήσεις των αυτοκινήτων που εισά- γονται από τρίτες χώρες. Βασικά τίποτα δεν έγινε. Καμία δράση, καμία ενημέρωση, καμία ρύθμιση.

Και μετά ήρθε το 2018 όπου εκδόθηκε η σχετική ευ- ρωπαϊκή οδηγία. ... και πάλι τίποτα δεν έγινε. «Δεν λήφθηκαν καν τα κατάλληλα μέτρα για να καταρτισθεί έστω αλυσίδα ενημέρωσης των ιδιοκτητών οχημάτων», είπε ο κ. Λε- τυμιώτης. Παρέμειναν άπαντες εγκληματικά αδρανείς. Αποτέλεσμα; Το 2023 οι ελαττωματικοί αερόσακοι σκο- τώνουν τον Κυριάκο Όξινο. Η κατασκευάστρια εταιρεία του αυτοκινήτου του, από το 2022 είχε γνωστοποιήσει ότι τρία μοντέλα της (σ’ αυτά και εκείνο που οδηγούσε ο Κυριάκος) έπρεπε να ακινητοποιηθούν. Εδώ γιατί κανείς από την αλυσίδα των εμπλεκομένων δεν το ήξερε; Γιατί δεν μίλησαν οι εδώ αντιπρόσωποι της εταιρείας; Γιατί δεν κινητοποιήσαν τον κράτος να λάβει μέτρα; Γιατί κανένας δεν έπραξε τίποτα;

Ο Κυριάκος δεν πέθανε εξαιτίας των ελαττωματικών αερόσακων. Πέθανε εξαιτίας της αδιαφορίας και της ανι- κανότητας του κράτους να λειτουργήσει με πρώτη του έγνοια τον πολίτη. Μετά τον θάνατο του Κυριάκου, και μόνο χάρη στον αγώνα που έκανε η μητέρα του, κινητο- ποιήθηκε μια ομάδα βουλευτών και δημοσιογράφων και ανακίνησε το θέμα. Και πάλι όμως δεν τέθηκαν σε λει- τουργία οι σωστοί μηχανισμοί ώστε να υπάρξει επαρκής ενημέρωση και εντοπισμός των ελλαττωματικών οχημάτων, με αποτέλεσμα ακόμα ένας άνθρωπος να χάσει τη ζωή του, η νεαρή Στυλιανή.

Και αν αυτά τα δύο παιδιά δεν πέθαιναν, το πιο πιθανόν είναι πως θα συνεκίζονταν ακόμα η απραξία των υπευθυ- νο-ανεύθυνων. Και γι’ αυτό ακριβώς, το σκάνδαλο με τους Τακάτα και γενικά με τις ανακλήσεις), πρέπει να ταράξει συθέμελα τον κρατικό μηχανισμό ώστε να κα- ταρρεύσει κάθε σαθρή διαδικασία, νοοτροπία, δυσλει- τουργία κ.ο.κ. και να χτιστεί επιτέλους από την αρχή μια κρατική μηχανή που να είναι σε θέση να κάνει καλά τη δουλειά της. Από τον πρώτο μέχρι τη τελευταία λειτουργό. Τόσο ριζικά. Ακόμη κι αν δεχτούμε ότι ο τωρινός υπουργός τα βρήκε βουνό χωρίς να ευθύνεται, αυτό δεν τον καθιστά, όπως ούτε το ΤΟΜ ή τους λοιπούς εμπλεκόμενους, άξιο τυφλής εμπιστοσύνης. Διότι εδώ που φτάσαμε, σ’ αυτό το μπάχαλο, τίποτα χρήσιμο δεν προτάθηκε ως λύση (μόνο κακόγοστο το ανέκδοτο είναι η λύση της δωρεάν μετακίνησης με λεωφορείο) που να διευκολύνει πραγματικά τον ταλαιπωρο πολίτη, ο οποίος είναι ο μόνος που δεν ευθύνεται και ο μόνος που κινδυνεύει πραγματικά. Αν- τιθέτως, ο πολίτης πρέπει να υποστεί όλες τις συνέπειες της απαράδεκτης κρατικής ολιγωρίας (και αναισθησίας) που κράτησε σχεδόν μια εικοσαετία. Κι αν μέσα σ’ αυτούς τους οκτώ μήνες συμβεί ακόμα ένα θανατηφόρο, με ένα από τα οχήματα που οι αρμόδιοι θεώρησαν πως δεν ανήκει στη λίστα άμεσης ακινητοποίησης, αυτός ο έρμος ο πολίτης, το μόνο που θα ακούσει θα είναι ακόμα ένα... συγγνώμη!

elenixenou11@gmail.com

EPA/GUILAUME HORCAJUELO

Επισκέπτες μπροστά από πίνακες που προβάλλονται στις ασβεστολιθικές επιφάνειες του πρώην λατομείου «Carrieres des Lumieres» κατά τη διάρκεια της έκθεσης πολυμέσων «Monet: Founder of Impressionism» στο Carrieres des Lumieres στο Les-Baux-De-Provence, στη νότια Γαλλία.

Το δημόσιο συμφέρον

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την εβδομάδα που πέρασε, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νί- κος Χριστοδουλίδης επιβεβαίωσε στους δημοσιογράφους ότι είχε δεχτεί απειλητικό μήνυμα, δια- βεβαιώνοντας παράλληλα πως είχε απόλυτη εμπιστοσύνη στις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η είδηση διακινείτο λίγη ώρα προηγουμένως σε όλα τα ΜΜΕ, προκαλώντας ιδιαίτερη ανησυχία. Πρώτα για την ασφάλεια του Προέδρου και δευτε- ρευόντως για την έλλειψη σοβαρότητας.

Γιατί μέσα σε λίγα εικοσιτετράρα και προτού ακόμη συλληφθεί ο ύποπτος, οι πολίτες γνώριζαν όλες τις λεπτομέρειες της απειλής προς τον αρχηγό του κράτους. Πως στόχος ήταν η απόσυρση συγκεκριμένης υπόθεσης που βρίσκεται στο δικαστήριο, πως ίσως το μήνυμα να προήλθε από τις φυ- λακές και στη συνέχεια πως ίσως να προήλθε και από τα Κατεχόμενα. Ενημερώνοντας έτσι και τον περιβάλλοντα ύποπτο για το πώς κινούνται οι αρχές. Το μήνυμα-απειλή που στάλθηκε τελικά στον λογαριασμό του Προέδρου στο Instagram ήταν θέμα προς συζήτηση και στο Υπουργικό, με τον Πρόεδρο να το δείχνει στους υπουργούς του. Ενώ μέσω διαρροών έγινε ακόμη γνωστό ότι ο εκβιαστής χρησι- μοποίησε το εικονίδιο της βόμβας για να εκ- φοβίσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Σε ένα ζήτημα υψίστης εθνικής ασφάλειας, όταν οι όποιες κινήσεις θα έπρεπε να γίνουν διακριτικά, όταν οι αρχές θα έπρεπε να λει- τουργήσουν μακριά από τα φώτα της δημο- σιότητας, οι εμπλεκόμενοι φρόντισαν να κάνουν ακριβώς το αντίθετο. Να βγάλουν στο φως τόσες αχρείαστες λεπτομέρειες που όχι απλώς να γελοιοποιήσουν την κατάσταση, αλλά να δημιουργήσουν καχυποψία γύρω από τα κίνητρα της δημοσιοποίησης. Και να ενισχύσουν σε κάποιους πολίτες το αί- σθημα ανασφάλειας. Και ενώ η απειλή προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας μετατρεπόταν σε ριάλιτι, παρόμοιος ζήλος για την ανάγκη διαφάνειας, λογοδοσίας και ενημέρωσης των πολιτών γύρω από τα σκάνδαλα που κόστισαν εκατομμύρια στο κράτος, δεν δια- πιστώθηκε ποτέ.

Αντίθετα, την ίδια στιγμή που εκτυλίσ- σονταν όλα αυτά, η Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής, εκφοβιζόταν από τη Νομική Υπηρεσία για να μην ανοίξει το κεφάλαιο του δρόμου Πόλνς - Πάρου. Συμβούλευε μάλιστα μέσω επιστολής δημόσιους λειτουργούς και αξιω- ματούχους να μην παρενυρθούν στην εν λόγω συνεδρία και στην ουσία παρέπεμπε σε ποινικές ευθύνες των βουλευτών που συ-

ζητούσαν το επίδικο θέμα. Χρειάστηκε να δημιουργηθεί σάλος περί φήμωσης των βου- λευτών για να διορθωθεί η επιστολή.

Όμως η ίδια ακριβώς νοοτροπία φάνηκε σε όλες τις σκανδαλώδεις περιπτώσεις. Με πρόσχημα το δημόσιο συμφέρον επικριρείται η φήμωση αξιωματούχων που ασκούν έλεγχο και δημοσιογράφων. Στο σκάνδαλο των χρυ- σών διαβατηρίων έλεγαν πως ξένα συμφέ- ροντα προσπαθούσαν να πλήξουν την Κύπρο και κατάγγελλαν δημοσιογράφους πως έπαιζαν το παιχνίδι τους. Στην περίπτωση του τερ- ματικού, ο τέως γενικός ελεγκτής Οδυσσέας Μιχαηλίδης, ο οποίος προειδοποιούσε για το επερχόμενο σκάνδαλο, κατηγορήθηκε για λαϊκισμό. Χρειάστηκε να παρέμβει η ευ- ρωπαϊκή Εισαγγελία για να διαπιστωθεί πως όλα όσα κατάγγελλε είχαν βάση και πως το κράτος πρόκειται να πληρώσει πολλά από την σκανδαλώδη κακοδιαχείριση.

Μόνο που το δημόσιο συμφέρον δεν λει- τουργεί α λα καρτ, αναλόγως των συμφερόν- των και των επικοινωνιακών αναγκών. Προ- νοεί έλεγχο, διαφάνεια, λογοδοσία και απο- νομή δικαιοσύνης. Δυστυχώς ως ορολογία έχει κακοποιηθεί με τέτοιο τρόπο, ούτως ώστε τα σκάνδαλα να μένουν καλά κρυμμένα στο συρτάρι, μέχρις ότου μία Guardian, ένα Al Jazeera, ένα OCCRP να τα αποκαλύψουν και οι ευρωπαϊκοί θεσμοί να παρέμβουν.

Οι πολίτες δεν έχουν ανάγκη από το να γνωρίζουν αχρείαστες λεπτομέρειες σε ζη- τήματα που αφορούν στην ασφάλεια του Προέδρου. Η ασφάλειά του πρέπει να δια- σφαλίζεται χωρίς τυμπανοκρουσίες, διαφο- ρετικά αυτό δεν λέγεται διαφάνεια αλλά δίνει την αίσθηση επικοινωνιακής «χειραγώγισης» ενός καθόλα σοβαρού ζητήματος. Αντ’ αυτού, χρέος της Πολιτείας είναι να υπάρξει πλήρης διαφάνεια για όσα σκάνδαλα επηρέασαν και το όνομα της χώρας αλλά και τον φορολο- γούμενο πολίτη.

As εφαρμόσει το «όλα στο φως» γύρω από το ναυάγιο στο τερματικό και στον δρόμο Πόλνς - Πάρου, τη μαρίνα της Λάρνακας. Κυρίως, όμως, ας στο εφαρμόσει στο ζήτημα των αερόσκαων ΤΑΚΑΤΑ, που αφορά αν- θρώπινες ζωές. Να ζητήσει τιμωρία των υπευ- θύνων για την ολιγωρία και την ανεπάρκεια. Αυτό ακριβώς επιτάσσει το δημόσιο συμφέρον, το οποίο επικαλούνται κατά το δοκούν. Οτι- δήποτε άλλο, όχι μόνο στέλνει το μήνυμα της συγκάλυψης, αλλά εμποδώνει στην κοι- νωνία τους λόγους που το κράτος μας οδη- γείται από ναυάγιο σε ναυάγιο.

economidoum@kathimerini.com.cy

Κατεδαφιζόμεθα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Μάλλον πρέπει να αποδεχτούμε ότι αυτό που ζούμε δεν είναι φάρσα αλλά μια κοσμο- γονική αναταραχή στα σπλάχνα της Ιστορίας. Διαταραγμένοι νάρκισσοι κυβέρνησαν και στο παρελθόν. Είτε επειδή επέβαλαν τον εαυτό τους διά πυρός και σιδήρου, είτε επειδή σαγήνευσαν τις μάζες και απέκτησαν έτσι τη δημοκρατική νομιμοποίηση. Ο Χίτλερ επί παραδείγματι δεν ήταν αλεξι- πτωτιστής. Ο λαός του τον ψήφισε, τον ανέχτηκε και τον ξέπλυνε ώπου έπεσαν με τραγικό τρόπο οι τίτλοι τέλους. Τηρουμένων των αναλογιών η επέλαση της Ακροδεξιάς στις μέρες μας, ελέω των social media, αλλάζει τον παγκόσμιο χάρτη, οδηγώντας μας σε επικίνδυνες ατραπούς.

Ο Ντόναλντ Τραμπ αποτελεί την προσωποποίηση αυτής της νέας πραγματικότητας. Και είναι τόσο ακραία η αντίληψή του για την πολιτική, τόσο αγοραία με τη διττή έννοια του όρου, που μοιραία μας οδηγεί σε τέσσερα «είτε»: Είτε θέλει να αλλάξει την εσωτερική ατζέντα, είτε τζογάρει στις διαπραγματεύσεις με τη Χαμάς, είτε πρόκειται για ένα σαλό γκέιτ ικανό για οτιδήποτε, είτε τέλος κυ- ριολεκτεί, εκφράζοντας τον πιο ωμό ιμπεριαλισμό. Αυτό τον προβληματισμό κατέγραψε η Washington Post με αφορμή τη δήλωση-βόμβα του Αμερικανού προέδρου: «Οι ΗΠΑ θα αναλάβουν τον έλεγχο της Λωρίδας της Γάζας και θα έχουμε πολλά δουλειά να κάνουμε. Θα την κατέχουμε και θα αναλάβουμε την ευθύνη για την εξουδετέρωση όλων των επικίνδυνων βομβών που δεν έχουν εκραγεί και άλλων όπλων στην περιοχή, θα την ισοπεδώσουμε και θα απαλλαγούμε από τα κατεστραμμένα κτήρια». Ως κτηματομεσίτης, όπως επεσήμανε το Politico, ξεδίπλωσε το όραμά του για τη δημιουργία της «Ριβιέρας της Μέσης Ανατολής» εξηγώντας πως «θα μπορούσε να γίνει το πιο όμορφο μέρος –ο καιρός, το νερό, το κλίμα της. Καλύτερη και από το Μονακό».

Ο πιο ενθουσιώδης κλακαδόρος του ήταν φυσικά ο Μπενιαμίν Νετανιάχου: «Βασικός στόχος μου ήταν να εξασφαλίσω ότι η Γάζα δεν θα φιλοξενεί στο εξής τρομο- κράτες» (αλλά ο Τραμπ) «ανέβασε τον πήχη σε πολύ υψη- λότερη στάθμη». Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός, για τον οποίο εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, δήλωσε ότι η ιδέα είναι «αντισυμβατική», «φρέσκια» και «έξω από το κουτί». Εξίσου ενθουσιώδης ήταν και ο ακροδεξιός υπουργός Οικονομικών του Ισραήλ, Μπεζαλέλ Σμόττριχ, ένθερμος υποστηρικτής της προορά- τησης των παλαιστινιακών εδαφών, ο οποίος υπερθεμάτισε με το σχόλιο: «ολοένα και καλύτερα».

Στον αντίποδα συντάχθηκαν όσοι διαθέτουν δημο- κρατική παιδεία και ενσυναίσθηση, με κοινή συνισταμένη την απλή παραδοχή: ο Τραμπ δεν είναι πλέον γραφικός, είναι επικίνδυνος. Η κατακραυγή ήταν διεθνής, αφού τα περί εξαγοράς της Γάζας αποτελούν έκφραση μιας απορ- κάλυπτης εθνοκάθαρσης. Το BBC μίλησε για «την πιο ριζική ανατροπή της πάγιας θέσης των ΗΠΑ για το Ισραήλ και τους Παλαιστινίους στη σύγχρονη ιστορία της σύγ- κρουσης, αντίθετη με το διεθνές δίκαιο». Ο Guardian, πιο καυστικός, κλείσσε το ανιστόρητο όραμα του Αμερικανού προέδρου: «Καλώς ήρθατε στον κόσμο του Τραμπ: ένα φανταστικό θεματικό πάρκο γεμάτο πύργους Τραμπ, γήπεδα γκολφ Τραμπ και ανδροειδή Μάγκα».

Πολλές ήταν οι φωνές διαμαρτυρίας και εντός των ΗΠΑ αλλά τίποτα δεν στάθηκε ικανό να κλονίσει τον Τραμπ, ο οποίος επανήλθε με νέες δημόσιες δηλώσεις, ακόμα πιο αμετανόητος: «Η Λωρίδα της Γάζας θα παραδοθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες από το Ισραήλ στο τέλος των μαχών. Οι Παλαιστίνιοι θα έχουν ήδη εγκατασταθεί σε πολύ ασφα- λέστερες και πιο όμορφες κοινότητες, με νέα και σύγχρονα σπιτία, στην περιοχή». Και συμπλήρωσε: «Δεν θα χρειαστεί ούτε ένας Αμερικανός στρατιώτης».

Αν ξαναδοίκαμε τα τέσσερα σενάρια της Washington Post, πολύ φοβάμαι πως βρίσκόμαστε ενώπιον ενός τρο- μακτικού συνδυασμού: ενός αλλοπρόσφαλου γκέιτ, ο οποίος έχει αναγάγει τον κυνισμό σε ιδεολογικό θεώρημα.

Υγ. Ο τίτλος, δάνειο από τη Διδώ Σωτηρίου, για έναν νεαρό ήρωα «με πνευματικές ανησυχίες, όνειρα και φιλοδοξίες, που αναζητάει με πάθος τον εαυτό του και το στίγμα της επο- χής του. Οργίζεται, αμφισβητεί, παραπαιεί, αρνείται να ξεδε- ψει τον ενθουσιασμό του για ό, τι θεωρεί ξεπερασμένο και αποτυχημένο». Έναν νέο της εποχής μας, δηλαδή, όπου όλα γύρω μας κατεδαφίζονται με πάταγο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η ειλικρίνεια στο καναβάτσο

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Πόσοι διάβασαν το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας 2771 για την ανανέωση της Ειρηνευτικής Δύναμης Κύ- πρου (ΟΥΝΦΙΚΥΠ); Όχι σε περίληψη, αλλά αυτοόσιο, από την αρχή μέχρι το τέλος; Όποιος το διάβασε και θεωρεί ότι το Σ.Α. ΟΗΕ εκφράζει μια χρυστάλλινη θέση υπέρ της λύσης του Κυπριακού στη βάση διζωνικής, δικαιοτυπικής ομοσπονδίας (ΔΔΟ), βάζοντας «μιαξιλάρικι» στις θέσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς, τότε υποβάλλει τη νοημοσύνη μας σε βα- σανιστήρια και εξαναγκάζει την έννοια της ειλικρίνειας σε αυτοχειρία. Δυστυχώς, οι γραπτές ανακοινώσεις του υπουργείου Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, του ΑΚΕΛ αλλά και της ΔΗΠΑ, κινούνται σε αυτή τη λογική. Επιλέγουν να βλέπουν μόνο τη μία όψη του νομίματος. Και σκο- λιάζουν αποσπασματικά ένα ψήφισμα, του οποίου η «αρχιτεκτονική» δεν εξαντλείται στη διζωνική, δικαιοτυπική ομοσπονδία. Το ψήφισμα λοιπόν του Σ.Α. αναφέρεται

μεν σε λύση ΔΔΟ, αλλά έχει και «ουρά». «Ουρά», η οποία λειτουργεί ανατρεπτικά και επιτρέπει να φυτρώσουν άλλοι είδους λύσεις. Στο πλαίσιο αυτής της τακτικής, το ψήφισμα υποδεικνύει προς τις δύο πλευ- ρές την ανάγκη «συμβιβασμού για την εξεύρεση κοινού εδάφους». Δηλαδή, με πολύ απλά λόγια, το Σ.Α. καλεί την ελλη- νοκυπριακή πλευρά και την τουρκοκυ- πριακή πλευρά να «συμβιβαστούν» στο ζήτημα του «κοινού εδάφους», δηλαδή της «βάσης», επί της οποίας θα διεξαχθούν (σ.σ. εάν διεξαχθούν), απευθείας διαπραγ- ματεύσεις. Το πρώτο λοιπόν που κάποιος μπορεί να αντιληφθεί, είναι ότι η διζωνική, δικαιοτυπική ομοσπονδία, αν και τυγχάνει φραστικής υποστήριξης και ειδικής μνείας στο ψήφισμα του Σ.Α., εντούτοις δεν συν- θέτει ούτε γι’ αυτό, το ίδιο το Συμβούλιο Ασφαλείας, την έννοια του «κοινού εδά- φους» των επικείμενων συζητήσεων, με στόχο τη διευθέτηση του Κυπριακού.

Και άρα, η εικόνα που μας παρουσίασε το ΥΠΕΞ, με «ικανοποίηση», ότι το Σ.Α. κι-

νείται στη λογική της ΔΔΟ, είναι –αν μη τι άλλο– πλάσματική. Κι αν το ΥΠΕΞ δι- καιούται παράσημο για την προώθηση της διαστρεβλωτικής τακτικής της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη, το ΑΚΕΛ τι λόγο έχει να μην τοποθετείται με ειλικρίνεια; Το οποίο ΑΚΕΛ διατύπωσε τη θέση ότι «ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης οφείλει να αξιολογήσει τα θετικά σημεία του ψηφίσματος». Κάτι που εξ αντανακλάσεως σημαίνει ότι το κόμμα της Αριστεράς και ο καταρτισμένος Άριστος Δαμιανού, αντιλαμβάνονται πολύ καλά πως υπάρχουν και αρνητικά στοιχεία στο εν λόγω ψήφισμα. Ε, λοιπόν, γιατί δεν τα λένε και τα κρατάνε για τον εαυτό τους; Δεν έχουμε όλοι υποχρέωση να δίνουμε την απολύτως πραγματική εικόνα για το Κυπριακό, το οποίο βρίσκεται στο παρά πέντε της διχοτόμησης;

Από την αντιπολίτευση, που θεωρώ ότι σήμερα εξαντλείται στο ΑΚΕΛ, θα ανέμενε περισσότερα. Σε ό,τι αφορά τουλάχιστον στην πραγματική εικόνα, την οποία η κυ- βέρνηση Χριστοδουλίδη «συγκεκριμένα

και ξεκάθαρα», εμφανίζει εκ της γενέσεώς της, αδυναμίες να μας μεταφέρει.

Το ψήφισμα λοιπόν του Σ.Α. ΟΗΕ, μιλάει για ομοσπονδία, αλλά φλερτάρει με συ- νομοσπονδία. Καλεί τις δύο πλευρές να επιδείξουν «ευελιξία» και να «συμβιβασ- τούν» επί του «κοινού εδάφους», αυτός δηλαδή που θα καθορίσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα επιδιωχθεί η λύση του Κυ- πριακού. Ένας «συμβιβασμός» που εκ των πραγμάτων συνεπάγεται μετακίνηση της ελληνοκυπριακής πλευράς από την ΔΔΟ και της τουρκικής πλευράς από τα δύο κράτη. Χωρίς βεβαίως να προσδιορίζεται το «σημείο συνάντησης», το οποίο με βάση την «πολιτική μεζούρα, της μέσης τιμής», δεν είναι άλλο από τη συνομοσπονδία. Γι’ αυτού του είδους τον συμβιβασμό μάς προείδασε άλλωστε και στην έκθεσή του ο Αντόνιο Γκουτέρες, ζητώντας από τις δύο πλευρές «να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ των θέσεων τους».

Αυτά είναι τα δεδομένα και αυτά είναι η πραγματικότητα, με βάση την έκθεση

Καλών Υπηρεσιών Γκουτέρες και το ψή- φισμα του Σ.Α. 2771. Ας τα διαβάσουν καλά η πολιτειακή και πολιτική μας ηγεσία, διότι εδώ που φτάσαμε στο Κυπριακό, έχουν υποχρέωση, αν μη τι άλλο, να μην ρίχνουν την ειλικρίνεια στο καναβάτσο.

Σημ.: Ο ΔΗΣΥ της «υπεύθυνης αντιπολίτευ- σης» δεν μίληκε καν στον κόπο να εκδώσει ανακοίνωση για το ψήφισμα του Σ.Α. ΟΗΕ, αν και η πρόεδρος του Αννίτα Δημητρίου λέ- ει, χωρίς βεβαίως να εξηγεί, ότι βρισκόμα- στε σε κρίσιμη καμπή στο Κυπριακό. Είτε λό- γω παράλειψης είτε λόγω εγγενών αδυνα- μιών, η στάση του ΔΗΣΥ δημιουργεί την εν-τύπωση ότι συνεχίζει να ασκεί «ανεύθυνη συμπολίτευση» και να καλύπτεται από τις θέ- σεις της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη. Για το ψήφισμα, παρμονές πολυμερούς διάσκε- ψης, αδιόφορτσον επίσης ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, ΕΛΑΜ και Οικόλογοι. Προφανώς έχουν άλλα, πιο σοβαρά ζητήματα.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η ξεκομμένη ελίτ

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Το χειρότερο πράγμα που μπορεί να πάθει η ελίτ μιας χώρας είναι να ξεκοπεί από την κοινωνία, να ζει σε μια δική της ει-
κονικά πραγματικότητα. Η Ιστορία είναι γεμάτη από παραδείγματα που δείχνουν ότι αυτό το φαινόμενο μπορεί να οδηγήσει σε καταστροφικά αποτελέσματα.

Ο Τραμπ είναι η ζωντανή απόδειξη. Πρόσφατα, ένας Ελληνοαμερικανός φίλος με εξαιρετικά φιλελεύθερες και κεντροαριστερές απόψεις μού εξηγούσε πως δεν άντεχε άλλο τον ζουρλομανδύα της πολιτικής ορθότητας και τα παρελκόμενά του. Στην πολιτεία όπου μένει υπήρχε, για παράδειγμα, ένας έντονος διάλογος για το εξής απίθανο ζήτημα: Αν ένας παράνομος μετανάστης που έχει καταδικαστεί για κάποιο βαρύ αδίκημα έπρεπε να απελαύνεται από τις ΗΠΑ αμέσως μετά την αποφυλάκισή του. Η αντίδραση των προοδευτικών οπαδών του Δημοκρατικού Κόμματος ήταν απόλυτη, η απέλαση θα ήταν ένα άδικο μέτρο. Μ’ αυτά και μ’ αυτά, και με τις «τρίτες τουαλέτες» στα δημόσια σχολεία, χάθηκε η μπάλα και η επαφή με την αμερικανική μεσαία τάξη.

Είναι πολύ εύκολο για μια ελίτ να ξεκοπεί από τον μέσο άνθρωπο. Οι διανοούμενοι και όσοι εργάζονται στα αμερικανικά πανεπιστήμια ζούσαν σε μια γυάλα, μέσα στην οποία ήταν σχεδόν αδύνατον να εκφραστεί μια άλλη άποψη. Τα φαινόμενα μπουλινγκ σε όσους εξέφραζαν διαφορετική γνώμη είχαν φτάσει σε ακραία σημεία και εδραίωναν ένα κλίμα υστερίας, αλλά και φόβου.

Όσο για την πολιτική ελίτ των Δημοκρατικών, είχε φτάσει σε ένα σημείο όπου ένιωθε άνετα στη Νέα Υόρκη, στη Βοστώνη, στο Λονδίνο, στο Παρίσι, αλλά όχι στο Καλαμαζού... Σε πολλά έμοιαζε με μια ευρωπαϊκή ελίτ, ενώ ο κοινωνικός της περίγυρος ήταν άνθρωποι κοσμοπολίτες από τη σόου μπιζ, τον δημοσιογραφικό κόσμο και τη Γουόλ Στρίτ. Για τον λόγο αυτό,

δεν άκουσε τη βοή της οργής την πρώτη φορά όταν ξέσπασε, το 2016. Παρότι πήρε όμως τότε το μήνυμα, με τρόπο αιφνιδιαστικό και σκληρό, δεν έμαθε. Και κατέληξε να μην μπορεί να πείσει τον Μπάιντεν να αποχωρήσει και με μια αδύναμη υποψήφια που δεν βρήκε ποτέ σημείο επικοινωνίας με την «άλλη Αμερική».

Ο πρόεδρος Τραμπ έχει ξεκινήσει τη δεύτερη θητεία του με ένα πραγματικό τσουνάμι δηλώσεων και απρόβλεπτων αποφάσεων, που μονοπωλούν την ατζέντα και δεν αφήνουν σοβαρά περιθώρια αντίδρασης. Οι Δημοκρατικοί πρέπει να ανασυνταχθούν και να βρουν τη συνταγή που θα τους επιτρέψει να ξαναμιλήσουν με το άλλο μισό. Καταλαβαίνουν τα λάθη τους, τις υπερβολές των διανοουμένων και των ακτιβιστών. Υπάρχουν ασφα-
λώς κι εκείνοι που επιμένουν ότι για όλα φταίνε ο πληθωρισμός και η ακρίβεια, και οι οποίοι αρνούνται να βγουν από τον μικρόκοσμό τους. Η ήττα ήταν, πάντως, βαριά και αναγκαστικά θα περάσουν από μια περίοδο εσωτερικής γκρίνιας και ομφαλοσκοπήσης.

Ποιο είναι, όμως, το χειρότερο που μπορούν να κάνουν σε αυτή τη φάση; Να επαναλάβουν το ολέθριο σφάλμα της Χίλαρι Κλίντον, η οποία το 2016 μίλησε με τρόπο σκωπτικό και απαξιωτικό για τους ψηφοφόρους του Τραμπ. Ήδη το ακούει κανείς όλο και περισσότερο από Αμερικανούς των δύο ακτών, οι οποίοι δεν αντέχουν τα όσα λέει και κάνει ο Τραμπ και ρίχνουν την ευθύνη στον μέσο ψηφοφόρο του. «Είναι ηλίθιοι και τους αξίζει», «αυτή η χώρα δεν μας αφορά πια», «είναι όλοι ψεκασμένοι» είναι μερικές από τις ατάκες που ακούγονται συχνά από τα χείλη της αμερικανικής ελίτ. Θα πρέπει, βέβαια, να αντιληφθούν, έστω και τώρα, ότι με αυτή τη νοοτροπία η χώρα τους όντως δεν θα τους αφορά και πως έτσι θα χάσουν οριστικά και αμετάκλητα την επαφή με την αμερικανική κοινωνία. Γιατί και μετά τον Τραμπ, ο τραμπισμός θα είναι εκεί, με βαθιές ρίζες και ισχυρότατη υποστήριξη.

Δεν είναι Φλόριντα εδώ...

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Η ιστορία αρχίζει από πολύ παλιά. Από τον 18ο αιώνα π.Χ., όταν ο Πατριάρχης του Ισραήλ Ιακώβ είπε τα εξής ανήκουστα έως τότε: «Πρωτότοκος των λαών Αμαλίκ αλλά το σπέρμα αυτών απολείται». Και ήταν οι Αμαλίκ, σημιτικός λαός στα νοτιοδυτικά της Παλαιστίνης, πολέμιοι του Ισραήλ από την εποχή του Αβραάμ, γενάρχη των Ισραηλιτών.

Αλλά αυτά είναι ψηφίδες ενός κόσμου που έσβησε εδώ και αιώνες. Εξ ου και η έκπληξη ήταν μεγάλη όταν στις 28 Οκτωβρίου 2023, ο πρωθυπουργός του Ισραήλ Μπέντζαμιν Νετανιάχου, απεικονιζόμενος σε στρατιώτες που επρόκειτο να πολεμήσουν στη Γάζα εναντίον της Χαμάς, θυμήθηκε τους Αμαλίκ. Έτσι άρχισε η νέα φάση ενός εσχατολογικού πολέμου, με όρους που έφεραν στον νου τον Σαμουήλ όταν διέταζε τον Σαούλ με αυτά τα λόγια: «Και νυν πορεύου και πατάξεις Αμαλίκ και εξολοθρεύσεις αυτόν και αναθεματίσεις αυτόν και πάντα τα αυτού...».

Ετσι η Γάζα μετατράπηκε σε ένα σωρό ερειπίων. Πάνω από σαράντα χιλιάδες οι φονευθέντες, γυναίκες και παιδιά οι περισσότεροι. Η Χαμάς –οι Αμαλίκ της εποχής μας, κατά τον κ. Νετανιάχου– υπέστη πλήγμα σοβαρότατο, αλλά δεν εξουδετερώθη. «Η Γάζα έχει πολλά ορφανά και δεν θα υπάρξει έλλειψη νέων που είναι αποφασισμένοι να εκδικηθούν το Ισραήλ», έγραφε βρετανικό συντηρητικό περιοδικό προσφάτως. Δεν είναι να εκπλησστείται όμως κανείς, αφού παροιμιώδης υπήρξε η αδυναμία των δυτικών δυνάμεων να διαχειρισθούν τα θέματα της περιοχής, όπου ισχύουν άλλοι κανόνες από εκείνους που διέπουν το ορθολογικό –τρόπος

του λέγειν– σύστημα της Δύσεως. Και αυτό είναι κάτι που αφορά όχι μόνον τους μουσουλμάνους Αραβες, αλλά και τους Ισραηλινούς, δοθέντος ότι αμφότεροι είναι τέκνα του Αβραάμ. Μάλλον καλύτερα τα είχαν καταφέρει οι Οθωμανοί με τα προβλήματα της περιοχής. Το 1666 ο σουλτάνος Μεχμέτ Δ΄ έπρεπε να αντιμετωπίσει μία σοβαρή αναταραχή του εβραϊκού στοιχείου όταν στην Παλαιστίνη εμφανίσθηκε νέος «Μεσσίας», ο Σαμπατάι Τσβί, που συλλληφθείς προσέχρη ενόπλιον του στην Αδριανούπολη, όπου και ενδιέτριβε την εποχή εκείνη.

Δεν ζήτησε εξηγήσεις ο Μεχμέτ. Κάλεσε απλώς έναν τοξότη και είπε στον «Μεσσία» να μείνει ακίνητος, στόχος στα βέλη, που ασφαλώς δεν θα μπορούσαν να διατρήσουν κάποιον με θαυματουργές ικανότητες. Εντρομος ο Σαμπατάι ομολόγησε ότι δεν ήταν παρά ένας φτωχός ραββίνος, ασπασθηκε τον μουσουλμανισμό και επιδόθηκε με ενθουσιασμό στον προσπλυτισμό πολλών Ιουδαίων, κυρίως στη Θεσσαλονίκη. Έτσι προέκυψαν οι «ντονμέδες», ένας τύπος «οικουμενικού ανθρώπου» που συνδυάζει τον κοσμοπολιτισμό των Εβραίων και την ανατολίτικη αντίληψη των μουσουλμάνων. Η κρίση οδήγησε σε ένα σύνθεσιν.

Αυτά όμως συνέβαιναν σε άλλες εποχές. Την περασμένη Τρίτη, ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, υποδυόμενος τον ρόλο «θαυματοποιού», ανακοίνωσε σχέδιο εκδιώξεως των Παλαιστινίων κατοίκων, υπαγωγή της Γάζας στις Ηνωμένες Πολιτείες και μετατροπή της σε «Ριβιέρα της Μέσης Ανατολής». Για να εισπράξει ηχηρή απόρριψη από Αραβες και Ευρωπαίους, εκτός από τον κ. Νετανιάχου φυσικά. Δεν είναι Φλόριντα η Μέση Ανατολή.

Η Γάζα ψάχνει τη Ριβιέρα της

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Κυνισμός; Εξαρτημένο αντανακλαστικό ενός πλανητάρχη που δεν ξεχνάει ότι την περιουσία του την έκανε αξιοποιώντας υποβαθμισμένες περιοχές; Ανήθικο; Στά όρια της εθνοκάθαρσης, που ορισμένοι το συγκρίνουν με όσα συνέβησαν στην πρώην Γιουγκοσλαβία; Όπως διεπίστωσε ο συνονόματός μου Παναγιώτης, ταμίας στο σουπερ μάρκετ, ο Τραμπ θα τους ταρακουνήσει γερά. Σημειωτέον ότι είναι ψηφοφόρος του ΣΥΡΙΖΑ και θαυμαστής του Κασσελάκη, αλλά προσπαθεί να αποφύγει το θέμα τον τελευταίο καιρό. Κατά περιεργο τρόπο, η άποψή του δεν διαφέρει ουσιαστικά από όσα λέει ο πολυτολμός Τσαϊθ αλ Ομάρι –ελπίζω να μεταφέρω σωστά το όνομά του. Είναι Παλαιστίνιος με καταγωγή από τη Γάζα και υπήρξε σύμβουλος των Παλαιστινίων στις διαπραγματεύσεις για την ειρήνευση. Διάβασα τη συνέντευξή του στο γαλλικό περιοδικό Le Point. Θεωρεί ότι η πρόταση του Τραμπ στοχεύει στην ενεργοποίηση των αραβικών δυνάμεων για τη λύση του προβλήματος της Γάζας. Κρίνει, όμως, ότι η πρόταση ενισχύει τους ακραίους. Η Χαμάς, όπως λέει, αποκλείεται να δεχθεί μια τέτοια πρόταση. Αν και ξεχωρίζει την ηγεσία

της, που βρίσκεται στο Κατάρ και συμφωνεί με τις διαπραγματεύσεις, με το στρατιωτικό της σκέλος, που είναι στη Γάζα και παραμένει αδιάλλακτο. Θεωρεί επίσης δικαιολογημένη τη στάση του Μαχμούντ Αμπάς, που ηγέτη της Δυτικής Οχθης. Η θέση του είναι τόσο εξασθενημένη, που για να κρατηθεί είναι αναγκασμένος να ακολουθήσει τη στάση των ακραίων. Και συμπληρώνει ο Παλαιστίνιος πολιτολόγος: «Το 1948 μας υποσχέθηκαν ότι θα εγκαταλείψουμε τα εδάφη μας προσωρινά και θα επανέλθουμε. Εκτοτε δεν επανήλθαμε». Και συνεχίζει. Ο Τραμπ απευθύνεται στη διεθνή κοινότητα, κυρίως όμως στις αραβικές χώρες. Ποια βιώσιμη λύση προτείνετε για την αναβίωση της Γάζας; Μέχρι στιγμής καμία. Ο Παλαιστίνιος πολιτολόγος θεωρεί ότι η πρόταση του Τραμπ είναι μια πρόκληση απέναντι στη διεθνή κοινότητα για να προτείνει λύσεις στο πρόβλημα της Γάζας, και κατ’ επέκταση στο Παλαιστινιακό.

Η Λωρίδα της Γάζας, με τα σχεδόν δύο εκατομμύρια κατοίκους, δεν είναι κατοικήσιμη. Εκτός από τους περίπου σαράντα χιλιάδες νεκρούς, όσοι ζωντανοί δεν έχουν πού και πώς να ζήσουν. Πώς θα ξαναρχίσει η ζωή στον ερειπίωνα;

Κι αν δεν υπάρχει προοπτική για να ξαναρχίσει η ζωή, τότε δεν υπάρχει και προοπτική η εκκενοποίηση να γίνει ειρήνη. Νοσοκομεία, σχολεία, βασικές υποδομές είναι κατεστραμμένα. Ευθύνεται η αεροπορία του Ισραήλ ή μήπως ευθύνεται η Χαμάς, η οποία τα χρησιμοποιεί ως οχυρά προκάλυψης; Ο βίος είναι αβίωτος στη Λωρίδα της Γάζας. Και αυτό εκμεταλλεύεται ο Τραμπ. Προτείνει τη μεταφορά του πληθυσμού της σε αραβικές χώρες, οι οποίες θα τους δώσουν τις στοιχειώδεις έστω συνθήκες για τη διαβίωσή τους. Απορία: Γιατί η Αίγυπτος, για παράδειγμα, των 100 εκατομμυρίων δεν μπορεί να απορροήσει δύο εκατομμύρια Παλαιστίνιους; Το 1922, η Ελλάδα των τεσσάρων εκατομμυρίων είχε υποδεχθεί ένα εκατομμύριο Μικρασιάτες πρόσφυγες.

Ποιο είναι το μέλλον, ακόμη και το άμεσο, για τους Παλαιστίνιους; Θα μείνουν στον ερειπίωνα της Γάζας προσδοκώντας ότι η διεθνής κοινότητα θα τη μετατρέψει σε βιώσιμο χώρο; Και αν συνεχίσει να δραστηριοποιείται η Χαμάς προκαλώντας την αντίδραση του Ισραήλ. Η μήπως θα γίνει μια επανάσταση στη Γάζα που θα τους απελευθερώσει από τους τρομο-

κράτες της Χαμάς; Δύσκολο και το ένα και το άλλο. Αδιέξοδο. Ο καλπάζων αντισιμιτισμός στον δυτικό κόσμο αποδίδει την ευθύνη του αδιεξόδου στους Ισραηλινούς. Αν δεν υπήρχε το Ισραήλ, δεν θα υπήρχε και Παλαιστινιακό. «Καλώς ή κακώς», όμως, το Ισραήλ είναι υπαρκτή κρατική οντότητα. Και ως κρατική οντότητα υπερασπίζεται τον εαυτό της. Το ερώτημα είναι για ποιον λόγο πολεμούν οι αντίπαλοί του. Κατά δήλωσίν τους, που ενέχει θέση ιδεολογίας, είναι η εξαφάνισή του. Αυτό βέβαια δεν ταραάζει τα ήρεμα νερά της συνείδησης της διεθνούς κοινότητας. Σε αντίθεση με την πρόταση Τραμπ, που, στο κάτω κάτω, μας βάζει όλους απέναντι σε μια πρόταση που προκαλεί τον ρεαλισμό μας. Υπάρχει άλλη πρόταση για να βγει απ’ το αδιέξοδο το Παλαιστινιακό; Μακάρι. Είναι η καλύτερη; Όχι. Αν μη τι άλλο, ωστόσο, είναι μια συγκεκριμένη πρόταση στα ακίνητα νερά των ανθρωπιστικών δηλώσεων.

Δεν έχω αντίρρηση ότι μια δεύτερη Ριβιέρα στην Ανατολική Μεσόγειο, μετά το Ελληνικό, μας δημιουργεί προβλήματα ανταγωνισμού. Και ο ανταγωνισμός όμως έχει τα οφέλη του.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Φωνάζει ο κλέφτης...

Της **ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗΣ**

Κλέφτης εν προκειμένω είναι οι διάφορες δυνάμεις –συμφέροντα, φιλοδοξίες, ξένες επεμβάσεις– που συσπειρώθηκαν πάλι σε μία ακόμη απόπειρα να «φάνε τον Μπτισοτάκη». Ο λαός, μάς λένε τα φερέφωνα αυτών των δυνάμεων, ο λαός είναι θυμωμένος. Περιέργως μα την αλήθεια αυτός ο θυμός! Όταν καίγονται εκατό άνθρωποι από τους κακούς χειρισμούς και την αβελτηρία του κυβερνώντος ΣΥΡΙΖΑ, τότε ο λαός δεν θυμώνει. Αλλά όταν συμβαίνει ένα δυστύχημα σε περίοδο που κυβερνά η Νέα Δημοκρατία, τότε ο λαός θυμώνει. Και περιμένουν πως αυτό το παλαβό θα το καταπούμε εμείς, ο πολύς κόσμος!

Το σκηνικό της «λαϊκής αναταραχής» που μας στήνουν σήμερα δεν είναι καν πρωτότυπο. Αμέσως μόλις έγινε το μεγάλο δυστύχημα στα Τέμπη, τον Φεβρουάριο του 2023, πολιτικά κόμματα, τηλεοπτικοί σταθμοί και εφημερίδες καταπιάστηκαν να πετροβολούν την κυβέρνηση: οργισμένοι «νεαροί» διέκοιπταν βία για τα μαθήματα σε πανεπιστήμια: άλλοι «οργισμένοι» έκαναν καταλήψεις σε σχολεία και με την ευκαιρία έσπαζαν και κάμποσα θρανία. Πανελλαδικές απεργίες οργανώθηκαν απαντού. Υπουργοί εγκαλούνταν στη Βουλή. Οι διαδηλώσεις ήταν καθημερινές με συνθήματα παρδαλά, με καταστροφές και φωτιές. Όλα αυτά εκ-

φράσεις της «οργής του λαού» για τα Τέμπη, αλλά στις εκλογές του Ιουνίου 2023 καμία «οργή λαού» δεν εκδηλώθηκε. Η Νέα Δημοκρατία υπερψηφίστηκε με 41%. Τώρα παράλλαξαν λίγο το σε-
νάριο. Κατέβασαν ένα σεβαστό αριθμό καλοπροαίρετων ανθρώπων σε διάφορες πλατείες της χώρας και του εξωτερικού, για να ζητήσουν, λέει, διαφάνεια και δικαιοσύνη, κατηγορώντας μέσα από λογής λογής ΜΜΕ την κυβέρνηση για «απόκρυψη». Ηξερε, λέει, ο Μπτισοτάκης ότι η εμπορική αμαξοστοιχία μετέφερε παρανόμως εύφλεκτα υγρά και πήγε τρεχάλα και τα έκρυψε! Μάλιστα. Και αφού τα κουκούλωσε όλα με κόμα, έβαλε μάνι μάνι εμπρός να δώσει σάρκα και οστά στον Εθνικό Οργανισμό Διερεύνησης Αεροπορικών και Σιδηροδρομικών Ατυχημάτων και Ασφαλείας Μεταφορών (ΕΟΔΑΣΑ-ΑΜ). Του οποίου η πρώτη πράξη ήταν να αναθέσει στο Πανεπιστήμιο της Γάνδης τη διερεύνηση της σιδηροδρομικής τραγωδίας και τα αίτια της πυρκαγιάς που ξέσπασε μετά τη σύγκρουση των τρένων. Απλά δη μάς λένε πως δεν έχουμε να κάνουμε με έναν Μπτισοτάκη αλλά με δύο, όπου ο ένας προσπαθεί να συγκαλύψει και ο άλλος ενεργεί έτσι ώστε να αποκλύψει! Και αυτό το σχιζοφρενές νομίζουν πως θα το καταπούμε εμείς, ο πολύς κόσμος!

Λέξη δεν μας λένε, όμως, για το κυρίως θέμα που αφορά όλους εμάς σήμερα, γέρους, νέους και παιδιά: Θέλουμε να έχουμε ασφαλείς σιδηροδρόμους ή όχι; Ο ΟΣΕ όπως τον παρέλαβε η κυβέρνηση Μπτισοτάκη έπαυσε. Δεν τον αρρώστησε η Ν.Δ. – τον παρέλαβε με τον στρεβλό συνδικαλισμό του και πολλά πολλά άλλα τρωτά του. Ζήτησε στο Διαδικτυο Open, Τέμπη, Γιώργος Αποστολέρης και θα δείτε τι κατήγγειλε μετά την τραγωδία στα Τέμπη αυτός ο παλιός σταθμαρχός Βόλου.

Τότε, όπως θυμάστε, ο Μπτισοτάκης διέκοψε την κίνηση των σιδηροδρόμων και έστειλε τον υπουργό κ. Γεραπετρίτη να ζητήσει βοήθεια και καθοδήγηση από ξένες, εμπειρότερες από εμάς χώρες για να βελτιωθούν τα πράγματα. Και η αντιπολίτευση τι έκανε; Φρόντισαν να ενημερωθούν; Αν όχι, τότε κακώς τους πληρώνουμε. Αν ναι, τότε πού είναι τα νομοσχέδια που έφεραν στη Βουλή για την αναδιοργάνωση αυτού του Οργανισμού προκειμένου να μεταχειριζόμαστε τα τρένα με ασφάλεια; Και νομίζουν πως με τέτοια επιδειξη αδράνειας θα μας πείσουν, εμάς, τον πολύ κόσμο, να τους θεωρήσει εναλλακτικά λύση στην κυβέρνηση Μπτισοτάκη;

Εχουν βγει προσφάτως στη μέση και διάφοροι που, όντας απέξω απ’ τον χορό, ξέρουν πολλά τρα-

γούδια, οπότε σπεύδουν να επισημαίνουν τα «λάθη του Μπτισοτάκη» προκειμένου, λέει, να τον σώσουν. Αλλά περίμενε ποτέ ο Μπτισοτάκης να του επισημάνουν άλλοι λάθη του; Δεν λέει από μόνος του «σ’ αυτό κάναμε λάθος», «αυτό έπρεπε να το κάνουμε καλύτερα». Η συγχορδία των «απέξω» μου θυμίζει τον καιρό που πρωτοπήγα σε σκακιστική λέσχη. Εκεί οι αρχάριοι παίζαμε μεταξύ μας, μπορούσαμε όμως να πλησιάσουμε και να παρακολουθήσουμε τους πραγματικά καλούς παίκτες. Αλλά αν βγάζαμε τσιμουδιά, τις αρπάζαμε. Κανόνας απαρέγκλιτος ήταν «οι απέξω, σ ι ω π ή!». Και δικαίως – τα σχόλια μας, που μαρτυρούσαν πόσο λίγο καταλαβαίναμε εμείς το παιχνίδι, διασπούσαν την προσοχή των παικτών.

Ενα σκάκι παίζεται αυτή τη στιγμή παγκοσμίως, αργιότερο, δυσκολότερο, επικινδυνότερο και πολύπλοκότερο εδώ και πολλές δεκαετίες. Ο Μπτισοτάκης έχει δείξει πως μπορεί να σταθεί άξιος εκπρόσωπός μας σ’ αυτό το τουρνουά. Το δικό μας το συμφέρον είναι να παίζει ο άνθρωπός μας όσο το δυνατόν καλύτερα. Και αντίθετα προς το συμφέρον μας είναι οι κάθες λογής «κλέφτες», με τα ανομολόγητα συμφέροντά τους και τις φωνάρες τους.

Η κ. Αθηνά Κακούρη είναι συγγραφέας.

Φορολογική μεταρρύθμιση για διόρθωση των στρεβλώσεων

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΙΑΚΩΒΙΔΗ

Μια από τις **εξαγγελίες** που ανακοίνωσε ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης κατά την παρουσίαση του Ετήσιου Προγραμματισμού Διακυβέρνησης του 2025 είναι και η φορολογική μεταρρύθμιση. Σημειώνεται ότι η τελευταία φορολογική μεταρρύθμιση έγινε πριν από 20 και πλέον χρόνια, το 2002 και από τότε έχουν αλλάξει πολλά.

Για να πετύχει μια τέτοια μεταρρύθμιση θα πρέπει να είναι δίκαιη και να ανταποκρίνεται τόσο στις σημερινές προκλήσεις, όσο και στις επόμενες που μπορούν να προβλεφθούν, αλλά και να αμβλύνει αν όχι να επιλύει πλήρως κάποια προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η κοινωνία.

Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας ο Νίκος Χριστοδουλίδης υποσχέθηκε ότι θα αυξήσει το αφορολόγητο εισόδημα, από 19.500 ευρώ που είναι σήμερα, στις 24.000 ευρώ. Αυτό από μόνο του δεν είναι αρκετό, αφού μια τέτοια διευθέτηση ωφελεί τους ελεύθερους και αδικεί τα παντρεμένα ζευγάρια, ιδίως όταν η σύζυγος μένει στο σπίτι για κάποια χρόνια για να μεγαλώσει τα παιδιά της οικογένειας. Θα πρέπει, λοιπόν, μαζί με την αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος, να εισαχθεί και το οικογενειακό εισόδημα, δηλαδή οι δύο σύζυγοι να υποβάλλουν κοινή φορολογική δήλωση, ενώ παράλληλα θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η δομή της οικογένειας. Τι συμβαίνει σήμερα; Αν π.χ. ο σύζυγος και η σύζυγος έχουν ετήσιο εισόδημα 25.000 ευρώ ο καθένας, το συνολικό φορολογητέο εισόδημα του ζευγαριού στις 50 χιλιάδες ευρώ, είναι 11 χιλιάδες ευρώ. Αν το ζευγάρι αυτό αποφασίσει να κάνει οικογένεια και να αποκτήσει δύο παιδιά και η σύζυγος έχει ετήσιο εισόδημα 25.000 ευρώ ο καθένας, το συνολικό φορολογητέο εισόδημα του ζευγαριού στις 50 χιλιάδες ευρώ, είναι 11 χιλιάδες ευρώ. Αν το ζευγάρι αυτό αποφασίσει να κάνει οικογένεια και να αποκτήσει δύο παιδιά και η σύζυγος έχει ετήσιο εισόδημα 25.000 ευρώ ο καθένας, το συνολικό φορολογητέο εισόδημα του ζευγαριού στις 50 χιλιάδες ευρώ, είναι 11 χιλιάδες ευρώ. Αν το ζευγάρι αυτό αποφασίσει να κάνει οικογένεια και να αποκτήσει δύο παιδιά και η σύζυγος έχει ετήσιο εισόδημα 25.000 ευρώ ο καθένας, το συνολικό φορολογητέο εισόδημα του ζευγαριού στις 50 χιλιάδες ευρώ, είναι 11 χιλιάδες ευρώ.

Μια άλλη τροποποίηση του φορολογικού πλαισίου που επιβάλλεται να γίνει, προκειμένου να ωφεληθούν τα νέα ζευγάρια που θέλουν να αποκτήσουν ιδιότητα στεγν, είναι η παροχή φορολογικής έκπτωσης μέρους του τόκου που καταβάλλουν σε στεγαστικό δάνειο. Όλοι αναγνωρίζουν πόσο ακριβή είναι σήμερα η απόκτηση στεγνς και το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα νέα ζευγάρια. Μια τέτοια φορολογική έκπτωση θα είναι οικονομική ανάσα για τα νέα ζευγάρια. Παράλληλα, θα πρέπει να καταργηθεί και το υποθηκευτικό τέλος ύψους 1% σε στεγαστικά δάνεια που εισπράττει το κράτος από τους δανειολήπτες στεγαστικού δανείου.

Ένα άλλο θέμα το οποίο θα πρέπει να εξεταστεί πολύ σοβαρά είναι η παροχή φορολογικής έκπτωσης για την καταβολή διδάκτρων σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια. Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, σχεδόν ένας στους τέσσερις μαθητές φοιτούν σε ιδιωτικά γυμνάσια και λύκεια, και σχεδόν ένας στους πέντε σε ιδιωτικά δημοτικά. Τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας του 2022 δείχνουν ότι κάθε μαθητής που φοιτούσε σε δημόσιο δημοτικό σχολείο στοιχίζει στο κράτος περισσότερα από 7.000 ευρώ κάθε χρόνο και κάθε μαθητής που φοιτούσε σε δημόσιο σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης σχεδόν 15.000 ευρώ.

Συνεπώς, το κράτος εξοικονομεί πολλά εκατομμύρια για κάθε μαθητή των ιδιωτικών σχολείων, που θα τα δαπανούσε, αν αυτά τα παιδιά φοιτούσαν στα δημόσια σχολεία. Παράλληλα, με τη φροντίση τόνων χιλιάδων μαθητών σε ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, δημιουργούνται πολλές εκατοντάδες θέσεις εργασίας, οι οποίες χρηματοδοτούνται από τους γονείς μέσω των διδάκτρων που καταβάλλουν. Έτσι, από τη μια το κράτος εξοικονομεί αρκετά εκατομμύρια κάθε χρόνο από τη μη εργοδότηση αυτών των εκπαιδευτικών και από την άλλη εισπράττει επιπλέον εκατομμύρια ως φόρο εισοδήματος από τους εκπαιδευτικούς του ιδιωτικού τομέα, πέραν των πολλών εκατομμυρίων ευρώ που εξοικονομεί για κάθε μαθητή που δεν φοιτά στα δημόσια σχολεία.

Φορολογική έκπτωση πρέπει να δίνεται και στους γονείς για κάποιο ποσοστό που καταβάλλουν για ιδιαίτερα μαθήματα και άλλες δραστηριότητες των μαθητών, γεγονός που θα βοηθήσει και στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Ο κ. Κυριάκος Ιακωβίδης είναι Πολιτικός Επιστήμονας / Δημοσιογράφος

Μέλη του αμερικανικού στρατού ενισχύουν το τείχος με συρματοπλέγματα στα σύνορα μεταξύ του Σαν Ντιέγκο και της μεξικανικής πόλης Τικουάνα, στην περιοχή κοντά στο διεθνές λιμάνι του Σαν Ισίδρο.

Το κλειδί στις πόρτες

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Πόσα είναι τα κλειδιά της λύσης; Η συντριπτική πλειοψηφία των Ε/κ έχει έτοιμη την απάντηση. Μόνο ένα.

Λίγοι πιστεύουν ότι, κάτω από ορισμένες συγκυρίες, υπάρχει ακόμα ένα. Έρχεται ο Μ.Α. Ταλάτ να μας πει περισσότερα.

Ταλάτ: «Η Τουρκία δεν είναι ένα άκαμπτο σώμα. Η Τουρκία μπορεί να αιμαίσει σε πολλά θέματα για τα οποία θα υπάρξει συμφωνία από τις κοινότητες. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων με τον Χριστόφια, για πρώτη φορά, μπήκε στο τραπέζι η διασταυρούμενη ψηφοφορία. Πρώτα είπαμε όχι. Μετά από κάποιο διάστημα, το συζητήσαμε με τους φίλους μου εδώ και είπαμε ότι είναι μια καλή ιδέα. Θα εμποδίσει την επαναδιαίρεση του νησιού, γιατί ένας Τ/κ ηγέτης ή ένας Ε/κ ηγέτης χρειάζεται υποστήριξη από την άλλη κοινότητα. Το συζητήσαμε τότε με τον Τούρκο ΥΠΕΞ. Είπε πως, «ήταν μια καινούργια ιδέα» και του απάντησα ότι, «οι καινούργιες ιδέες μπορεί να είναι καλές ιδέες». Ο τότε Τούρκος πρόεδρος Αμπντούλάχ Γκιουλ πείστηκε. Είπε, «είναι μια καλή ιδέα». Έπεισα την Τουρκία σε αυτό το θέμα, που δεν είχε βρεθεί ποτέ στο τραπέζι» (Πηγή: ο Φιλελεύθερος, 2/2/2025).

Σύγκλιση Χριστόφια-Ταλάτ το 2009: Ενιαίος εκλογικός κατάλογος, όλοι οι Κύπριοι ψηφίζουν για πρόεδρο/αντιπρόεδρο με στάθμιση της ψήφου κάθε κοινότητας στο 20%, για να μην εκλέγουν οι Ε/κ και τον αντιπρόεδρο. Σύγκλιση που συνιστούσε ουσιαστική βελτίωση της κοι-

ριστικής διαδικασίας της Κυριακής και η οποία, όπως περιγράφει ο κ. Ταλάτ, έγινε αποδεκτή από την Άγκυρα. Ωστόσο, μια τόσο θεαματική εξέλιξη, δεν έγινε κτήμα της πλειοψηφίας στην Ε/κ κοινότητα, τα εργαλεία επικοινωνίας δεν αξιοποιήθηκαν. Αντίθετα, λίγοι γνωρίζουν για την πρόνοια αυτή, συν το χρόνω ελάχιστοι πλέον ενδιαφέρονται, ενώ η σιωπή ΜΜΕ γύρω από την αποκάλυψη Ταλάτ, λέει πολλά.

Σήμερα, η πλήρης ακινησία, με χίλια ζόρια για ένα οδόφραγμα. Ωστόσο, όλα ήταν προβλέψιμα. Η τουρκική διπλωματία δεν μπλοφάρει, λέει δημόσια αυτά που υποστηρίζει, στη μια φάση ή στην άλλη. Ο τώως ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μ. Τσαβούσογλου δήλωσε ότι «η Ε/κ πλευρά αναποδογύρισε το τραπέζι στο Κραν Μοντάνα και ήμουν εκεί. Είπαμε ήδη πριν φύγουμε για το Κραν Μοντάνα ότι διαπραγματευόμαστε για την ομοσπονδία για τελευταία φορά. Μετά από αυτό, υπάρχει κυριαρχική ισότητα, όχι πολιτική ισότητα». Κατά συνέπεια, και για να μην κοροϊδεύουμε μεταξύ μας, η εκλογή Τατάτ ήταν το αποτέλεσμα του «αναποδογυρισματος του τραπεζιού»

Μιλά ένας Τ/κ πολιτικός που προσπάθησε για την επίλυση του Κυπριακού, άρα η γνώμη του έχει πραγματική αξία. Η εκτίμηση Μ.Α. Ταλάτ για το ενδεχόμενο να κερδίσει ο ηγέτης του ΡΤΚ Τ. Ερκυοιρμάν στις εκλογές για την ανάδειξη Τ/κ ηγέτη τον προσεχή Οκτώβρη: «Θα είναι μια πολύ θετική εξέλιξη, γιατί γνωρίζουμε ότι ο Ερκυοιρμάν θέλει μια λύση στο Κυπριακό. Η άποψή μου για τον Τα-

τάτ είναι ότι με τη στάση του δεν θέλει λύση, διότι γνωρίζει ότι δεν μπορεί να υπάρξει λύση δύο κρατών». Ο κ. Ταλάτ προσθέτει και τη μηχανική της διεκδίκησης της: «Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει επίσης να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία επίλυσης του προβλήματος. Αν θυμάστε, κατά τη διάρκεια της περιόδου του σχεδίου Ανάν, οι Τ/κ ήταν πολύ δραστήριοι με κινητοποιήσεις, αν και οι Ε/κ δεν ήταν. Και κατά τη γνώμη μου, χρειαζόμαστε την υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών»

Στην ίδια περίοδο, το Σ.Α. του ΟΗΕ με ψήφισμά του ανανέωσε την παρουσία της UNFICYP στη νήσο για έναν ακόμη χρόνο, έως τις 31/1/26, προτρέποντας

«και τις δύο πλευρές να προσέλθουν στις διαπραγματεύσεις με ανοιχτό πνεύμα, ευελιξία και διάθεση για συμβιβασμό, ώστε να επανεκκινήσουν οι επίσημες συνομιλίες». Αφού το Σ.Α. άσκησε κριτική στην πολιτική Τατάτ με «στήριξη σε μια διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, όπως ορίζεται στο Ψήφισμα 716 (1991)», κάλεσε και τους δύο ηγέτες να δείξουν «την απαραίτητη πολιτική βούληση και προσπάθεια για την επίλυση των ελεύθερα μια κοινά αποδεκτή διευθέτηση υπό την αιγίδα των Η.Ε.». Το Σ.Α. μιλάει για πολλοστή φορά για τη νεκρή ζώνη και «καλεί τις πλευρές να σέβονται την εντεταλμένη εξουσία της ΟΥΝΦΙΚΥΠ στην νεκρή ζώνη και την οριοθέτησή της και να απέχουν από μονομερείς ενέργειες κατά παράβαση αυτής». Άρα

«οριοθέτηση» και «εντεταλμένη εξουσία» στη νεκρή ζώνη με την ευθύνη στην ΟΥΝΦΙΚΥΠ.

Ύστερα, αναφορές σε καταγισμό από παραβιάσεις στη νεκρή ζώνη «και από τις δύο πλευρές»:

«εγκατάσταση στρατιωτικών συστημάτων παρακολούθησης χωρίς εξουσιοδότηση». Το Σ.Α. «καταδικάζει τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις του στρατιωτικού στάτους κβό, την αύξηση του αριθμού των μη εγκεκριμένων κατασκευών, οι οποίες θέτουν σημαντικές προκλήσεις για τις επιχειρήσεις της ΟΥΝΦΙΚΥΠ και την εξουσιοδοτημένη εξουσία της». Ζητάει «σεβασμό της εντολής και της ελευθερίας κινήσεων της UNFICYP σε όλη την Κύπρο». Για πολλοστή φορά προτρέπει σε «αυξημένες διαικονομικές επαφές για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης, ενθαρρύνει νέα ΜΟΕ, ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας, ενέργειες για τη μείωση του κοινωνικοοικονομικού χάσματος μεταξύ των δύο κοινοτήτων, προώθηση του εντός του νησιού εμπορίου, της συμφιλίωσης και της ενεργού εμπλοκής της κοινωνίας των πολιτών»

Το Σ.Α. του ΟΗΕ συνενώνει 15 χώρες, ένα διεθνές σώμα με έντονα πολιτικά χαρακτηριστικά, εδώ μιλά με ειλικρίνεια, με ωριμότητα, επιθυμεί να στείλει ένα μήνυμα για όλους τους Κυπρίους. Γι' αυτό προειδοποιεί ότι «το status quo δεν είναι βιώσιμο και η απουσία συμφωνίας εντείνει τις πολιτικές εντάσεις και τον κίνδυνο μη αναστρέψιμων αλλαγών στο νησί».

www.larkoslarkou.org.cy

Cyprus resort ιζαι κανεί

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Παλαιστίνιους για να ξαναχτιστεί από την αρχή και να γίνει κάτι σαν ριβιέρα, η τεμπέλικη και επιφανειακά κυνική προσέγγισή του θυμίζει κάτι. Θυμίζει την τεμπέλικη και επιφανειακά κυνική προσέγγισή του Ερσίν Τατάτ που θα ήθελε να γκρεμίσει την περικλειστή πόλη των Βαρώνων και να τη μετατρέψει σε ένα φτηνό Λας Βέγκας, ένα τουρκογενές δίδυμο της ελληνόφωνης τερατογένεσης των τουριστικών συμπλεγμάτων στην ελεύθερη Αμμόχωστο. Και θυμίζει την τεμπέλικη και επιφανειακά κυνική προσέγγισή όσων ανυπομονούν να τραβήξουν μια γραμμή «ιζαι κανεί».

Ας καταθέσω λοιπόν μια πρόταση

μίσθωσαν ελκυστική, δεδομένης της ευκολίας με την οποία η κυπριακή ιδιοσυγκρασία μπορεί να δεχτεί ακόμα και τις πιο δύσκολες αποφάσεις εφόσον υπάρχει χρηματικό κέρδος (επειδή όταν εμείς πουλούσαμε καπιταλισμό στην ανατολική Μεσόγειο της Εποχής του Χαλκού, οι Ολλανδοί έτρωγαν βελανίδια και το Άμστερνταμ δεν ήταν καν ψαροχώρι αλλά λαοποχώρι).

Είναι καιρός η Ε/κ πολιτική τάξη, μέσω ίσως των Ελληνοαμερικανών πολιτικών του λεγόμενου hellenic caucus που την πρώτη πενταετία Τραμπ θέλησαν να πουλήσουν στους Κυπρίους access στον Πρόεδρο των Ντιβέλοπερ, να του προτείνει να αναλάβει την πλήρη ανάπτυξη της νήσου Κύπρου σε ένα πολυτελές resort, κτισμένο με all inclusive ξενοδοχεία, σπα και γήπεδα γκολφ, από την μια άκρη στην άλλη.

Οι Κύπριοι (Ελληνοκύπριοι, Τουρ-

Αποσυμπίεζοντας έτσι και την ανάγκη του ύστερου καπιταλισμού για νέες γαίες και εδάφη προς εκμετάλλευση, γλιτώνοντας για ακόμα λίγο τη Σελήνη ή τον Άρη από την ανάπτυξη.

κοκύπριοι, Αρμένιοι, Μαρωνίτες, Λατίνοι και όποιος άλλος έγινε Κύπριος έκτοτε), μπορούν να μετακινήθουν στη χώρα της επιλογής τους, ικανοποιώντας ίσως έτσι και τους εθνικούς πόθους αρκετών που πάντα προτιμούσαν την Ελλάδα και την Τουρκία ως χώρο και ως πρότυπο. Πολλές χώρες της Ευρώπης και της Δύσης (όπου φαντάζομαι καταδεχονται να πάνε οι Κύπριοι) θα μας δέχονταν καθώς διαχρονικά ως μετανάστες έχουμε προκύψει, ενώ τελούμε να είμαστε αν όχι ξανθοί γαλανομάτδες, έστω κάποιοι είδους χριστιανοί και έτσι δεν απειλούμε την καθαρότητα των δυτικοευρωπαϊκών πολιτισμών.

Το νησί μπορεί να αδειάσει, όπως θυλείται πως αδειάσε τη βυζαντινή περίοδο με τη μετοίκηση των Κύπριων στην Προποντιδα, όπου ίδρυσαν τη Νέα Ιουστινιανή στα τέλη του 7ου αιώνα. Και να ανασάνει επι-

τέλους χωρίς το Κυπριακό, γιατί δεν θα έχει μείνει κανείς να διεκδικεί καθαρότητα, ούτε να ανάγει την ιστορική περίοδο της επιλογής του σε πυξίδα για το μέλλον όλων.

Επειδή όμως ως Κύπριοι ξέρουμε ότι χωρίς μπιζνες δεν μπορεί κάτι να διαρκέσει, τη διαχείριση του φιλέτου μπορεί να αναλάβει η νέα αμερικανική κυβέρνηση, ανοίγοντας το πεδίο για επενδύσεις από τη Ρωσία, το Ισραήλ, το Ιράν, την Ευρώπη, τις ΗΠΑ, την Κίνα, και όποιον τέλος πάντων μπορεί να πληρώσει. Αποσυμπίεζοντας έτσι και την ανάγκη του ύστερου καπιταλισμού για νέες γαίες και εδάφη προς εκμετάλλευση, γλιτώνοντας για ακόμα λίγο τη Σελήνη ή τον Άρη από την ανάπτυξη. Το κλειδί, βεβαίως, θα είναι οι πολίτες να επωφεληθούν με κάποιο τρόπο ώστε να δεχθούν να μετοικήσουν, χωρίς να χρειαστεί να βομβαρδιστούν. Ο κάθε κάτοικος της Κύπρου

θα μπορούσε εφ' όρου ζωής να λαμβάνει ένα εισόδημα βασισμένο στην περιουσία που αφήνει πίσω στο νησί, καθώς φυσικά και την κοινωνική του θέση και τις διασυνδέσεις τις οποίες θα αξιοποιήσει για να πάρει κάτι περισσότερα.

Κάποιοι βεβαίως θα πάρουν περισσότερα από ό,τι έδωσαν στην πατρίδα (ανατρέποντας την αδικία για την οποία είχε κάποτε παραπονεθεί ένας μεγάλος άνδρας της ελληνοκυπριακής ελίτ), αλλά αυτό δεν θα πειράξει τους πλείστους από εμάς εφόσον τα κέρδη κάνουν trickle down και στους πτωχούς.

Έσος λοιπόν τα τείχη, η διαίρεση, τέλος στα δάκρυα. Ένα ιδανικό τέλος για έναν λαό που δεν έχει καταφέρει και ποτέ να υψώσει κάποιον είδους ηθικό ανάστημα, τουλάχιστον όχι μακροπρόθεσμα. Τζιαι κανεί.

ykakouris@gmail.com

Αφοβία στον Αναστάσιο

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

«**Τις θεός** μέγας ως ο Θεός ημών; Συ ει ο Θεός ο ποιών θαυμάσια μόνο...» ψάλλει η Εκκλησία μας σε πανηγυρικές τελετουργίες. Η κοίμηση του Αρχιεπισκόπου Αλβανίας Αναστάσιου, του νέου, κατά τη λαϊκή ετυμγορία και τη συνείδηση του λαού, Αγίου της Εκκλησίας μας, αφήνει σίγουρα μεγάλο πόνο. Την ίδια ώρα προκαλεί ανείπωτη χαρά, αφού ο Θεός και στις μέρες μας αναδεικνύει και φανερώνει μεγάλους αγίους ιεράρχες. Η χαρμολύπη, το χαροποιόν πένθος, αποτελεί την ισχυρότερη παρηγοριά στα βάσανα του βίου, τα οποία δεν έχουν τελειωμό.

Ο χαρούμενος και μελιχίος αγίος ιεράρχης, ο οποίος κουβάλισε στην πλάτη του μεγάλους πόρους ανθρώπων και στο σώμα του μεγάλες ασθένειες, κατά τη διάρκεια του μικρού κορωνοϊού, πρόβαλε τον πασχαλινό ύμνο: «Των θυρών κλεισμένων...» (Ενώ οι πόρτες ήταν κλειστές, ο Ήσους στάθηκε ανάμεσα στους μαθητές και τους έδωσε αφοβία και ειρήνη). Ο μακαριστός αγίος Αρχιεπίσκοπος έλεγε: «Ελευθερία από κάθε μορφή φόβου, από την κατάθλιψη, από τον φόβο της αδικίας. Αφοβία από τη διάχυτη ανασφάλεια και την απειλή της φτώχειας, αφοβία από την οποιαδήποτε ασθένεια, από την πανδημία. Αφοβία ακόμη και προ του θανάτου... Όποιοι φοβάται τον Θεό δεν φοβάται κανέναν και τίποτε. Η αφοβία στην οποία αναφερόμαστε δεν σχετίζεται με μία ακαθόριστη αισιοδοξία. Βασίζεται στην πίστη στον Θεό και στην έμπρακτη αγάπη... Και ακόμη γνωρίζουμε ότι: Φόβος ουκ εστιν εν τη αγάπη, αλλά η τελεία αγάπη έξω βάλλει τον φόβον...».

Ο μακαριστός αγίος Αρχιεπίσκοπος βίωσε από την κοιλιά της αγίας μάνας του (από κοιλίας μητρός) την αφοβία. Παρά τις συστάσεις των γιαιρών για αποβολή του εμβρύου λόγω προβλημάτων, η προσευχόμενη μητέρα του επέλεξε τη βοήθεια της Παναγίας και βγήκε νικήτριας. Πρώτη καλή «επανάσταση» για τον τότε Τάσο, ήταν οι σπουδές στη Θεολογία, όταν οι δυνατότητές του ήταν για γιατρός και δικηγόρος, αφού ήταν ο πρώτος των πρώτων, τα ξεχωριστά για την εποχή του επαγγέλματα. Το βιογραφικό του μακαριστού Αρχιεπισκόπου είναι ατέλειωτο. Πολύγλωσσος, με πολλά πτυχία και διακρίσεις, διακόνησε την Εκκλησία ως ιεραπόστολος στην Αφρική, αγγίζοντας και τον θάνατο, αφού προσβλήθηκε από τη φοβερή ελονοσία στην Ουγκάντα. Επέστρεψε στην Ελλάδα, όπου διακόνησε και ως πανεπιστημιακός δάσκαλος. Το μεγάλο διακονημά του ξεκίνησε το 1992, όταν κλήθηκε να αναστηλώσει την Εκκλησία της Αλβανίας, ύστερα από

46 χρόνια διωγμών από το αθεϊστικό κομμουνιστικό καθεστώς.

Υπακούοντας στην Εκκλησία και τον Οικουμενικό Πατριάρχη Βερθολομαίο, άφησε την πανεπιστημιακή έδρα και εισήλθε κυριολεκτικά στη φωλιά με τις «σφήκες». Οι παλαιότεροι θυμούνται από τις ειδήσεις, την εκδιώξη συνεργατών του, όταν πρωτοπήγε στην Αλβανία και τον πόλεμο τον οποίο δέχθηκε από το καθεστώς. Θυμούνται την άγια διάκριση, με την οποία αντιμετώπισε όλους τους ανθρώπους, χριστιανούς, μουσουλμάνους, άθεους και οπαδούς άλλων θρησκειών και ιδεολογιών. Και τελικά ύστερα από 33 χρόνια ποιμαντορίας, έγινε ίσως ο πιο αγαπητός άνθρωπος στην Αλβανία. Τα νούμερα δεικνύουν και αυτά την αγιότητα του ανδρός. Χειροτόνησε δεκάδες επισκόπους, παπάδες και διακόνους, ίδρυσε εκατοντάδες ενορίες, δεκάδες μοναστήρια και έφερε κοντά στην Εκκλησία εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους. Ανήγειρε 150 νέους ναούς και επισκεύασε άλλους 160, ίδρυσε πνευματικά κέντρα και κατασκεύασε τρία υδροηλεκτρικά εργοστάσια. Και όλα αυτά με τη δύναμη της αγιότητας του βίου του και την εκ Θεού βοήθεια. Η πορεία της ζωής του, με ανθρώπινα κριτήρια, ήταν ένα συνεχές μαρτύριο, αλλά με εκκλησιαστικά κριτήρια, ήταν μια μαρτυρία χαράς και αγιότητας.

Ο μακαριστός αγίος Αρχιεπίσκοπος συνδεόταν με την Κύπρο, μέσω της ιεραποστολής στην Κένυα. Ο μητροπολίτης Κένυας Μακάριος, Κύπριος στην καταγωγή, αποκάλυψε τους κοινούς αγώνες τους: «Ήμουν ένας από τους πρώτους συνεργάτες του, όταν πάτησε το πόδι του στην Αφρική. Εγώ είχα έρθει στην Κένυα το 1977 με εντολή του αείμνηστου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄. Ο Αναστάσιος με κάλεσε, όταν διορίστηκε πατριαρχικός εξάρχος και ξεκίνησαμε συνεργαζόμενοι την προσπάθεια για μία νέα ιστορική πορεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας εδώ στην Αφρική. Αγωνιστήκαμε σκληρά, εκείνος ως ιεράρχης, εγώ λαϊκός ακόμη, μετά χειροτονήθηκα. Ήταν μία ωραία εποχή, που μας οδήγησε στο σήμερα... Ήταν ένα δύσκολο ξεκίνημα, επειδή έπρεπε να δημιουργήσουμε από το μηδέν κάτι...».

Ο μακαριστός αγίος Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος έδωσε αίμα και πήρε πνεύμα. Απέδειξε με τη ζωή και το έργο του, ότι το αντίθετο της αγάπης, είναι ο φόβος και όχι το μίσος. Η αγάπη διαλύει τον φόβο. Η βίωση της αγάπης, η οποία είναι συνώνυμη του Θεού, αποτελεί τη δυσκολότερη, αλλά τελικά και την ευκολότερη οδό για βίωση της αληθινής παραδείσιας χαράς...

kaparispan@yahoo.gr

Η τρίτη τετραετία Τραμπ θα είναι η καλύτερη

Του ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Σας θέτω την εξής θέση: οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έπαψαν να είναι δημοκρατία. Και μάλιστα, κατά τη δική μου άποψη, αυτό δεν είναι κάτι που συνέβη την προηγούμενη εβδομάδα ή στις 20 Ιανουαρίου. Βασική αρχή της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας είναι η ομαλή εναλλαγή των δημοκρατικά εκλεγμένων κυβερνήσεων. Η καθολική αποδοχή της συνταγματικής νομιμότητας, της διάκρισης των εξουσιών και της εγκυρότητας των εκλογών. Κάποιος θα μπορούσε, ως εκ τούτου, να επιχειρηματολογήσει ότι η αμερικανική δημοκρατία αρρώστησε σοβαρά το 2016, πέθανε τον Νοέμβριο του 2020 και ενταφιάστηκε στις 6 Ιανουαρίου του 2021. Δεν υπήρχε γυρισμός έπειτα από αυτό. Όσα ακολούθησαν είναι απλώς συνέπειες.

Αυτή τη στιγμή εκεί πέρα συμβαίνουν πρωτοφανή πράγματα. Εικοσάχρονοι υπάλληλοι ενός ανεξέλεγκτου αλλοδαπού ολιγάρχη αλωνίζουν ανενόχλητοι μέσα στις δημόσιες υπηρεσίες του κράτους, κατεβάζοντας στοιχεία και αλλοιώνοντας συστήματα και διαδικασίες. Ένας αχαλίνωτος πρόεδρος / βασιλιάς απελευθερώνει στους δρόμους 1.500 πιστούς του καταδικασμένους εγκληματίες, απειλεί ξένες χώρες με εισβολή και πολέμους –εμπορικούς και κανονικούς– και υπογράφει ασαφάματα προεδρικά διατάγματα, πολλά εκ των οποίων είναι απλώς παράνομα, άλλα ολοσχερώς αντισυνταγματικά και πολλά απλώς γελοία. Τα ΜΜΕ

δεν ξέρουν τι να πρωτοκαλύψουν, η αντιπολίτευση τι να πρωτοπιάσει, τα ξεκαρβαλωμένα θεσμικά όργανα, όσα δεν είναι ήδη υποταγμένα στο νέο καθεστώς, τι να πρωτοακυρώσουν. Που, βεβαίως, είναι και το ζητούμενο. Το χάος είναι το σχέδιο. Εμείς, βεβαίως, παρακολουθούμε από μακριά, ανήμποροι. Κάποιοι ανάμεσά μας –ξέρουμε ποιοι είναι– κρατούν επιμελώς σημειώσεις. Τι συμπέρασμα να βγάλουμε; Πού θα οδηγήσει αυτή η κατάσταση; Δεν έχουν περάσει ούτε 20 ημέρες. Πώς θα περάσουν οι υπόλοιπες 1.380; Αλλά θα είναι μόνο 1.380;

Πρόσφατα το Politico είχε ένα αφιέρωμα στους «τέσσερις τρόπους με τους οποίους ο Τραμπ μπορεί να διεκδικήσει μια τρίτη τετραετία». Γιατί γελάτε; Ο ίδιος το λέει εδώ και χρόνια, ξανά και ξανά. Τον Αύγουστο του 2020, τον Μάιο του 2024, τον Ιούλιο, τον Νοέμβριο, μία εβδομάδα μετά τις εκλογές, εδώ και χρόνια το πετάει, άλλοτε για πλάκα, άλλοτε πιο σοβαρά. Γιατί να φύγει; Για να ξαναπροσπαθήσουν να τον βάλουν φυλακή; Από τους τέσσερις τρόπους που αναφέρει το Politico, οι δύο είναι ευθέως παράνομοι και ο τρίτος πολύ δύσκολος. Η 22η τροποποίηση του αμερικανικού Συντάγματος προβλέπει ότι ένας πολίτης «μπορεί να εκλεγεί πρόεδρος μόνο δύο φορές», άλλωστε. Κρατήστε το ρήμα σε αυτή την πρόταση. Ο Τραμπ θα μπορούσε, λέει, απλώς να την αγνοήσει. Να ξανακατέβει υποψήφιος. Ή να εμ-

ποδίσει την ίδια τη διεξαγωγή εκλογών το 2028, επικαλούμενος κάποια βολική κρίση ή κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, ή να αρνηθεί να αναγνωρίσει το αποτέλεσμα εκλογών με άλλους υποψηφίους. Ή, το πιο δύσκολο: να προσπαθήσει να κινητοποιήσει τη διαδικασία αλλαγής του Συντάγματος. Μα ίσως να μη χρειάζεται τίποτε από όλα αυτά, γιατί η τέταρτη επιλογή είναι νόμιμη, θεωρητικά: να μην ξανακατέβει υποψήφιος για πρόεδρος, αλλά για αντιπρόεδρος. Και αυτός, αντίθετα με τον Πούτιν (που ακολούθησε παρόμοιο κόλπο), θα μπορεί να ξαναγίνει πρόεδρος αμέσως. Θυμάστε το ρήμα «εκλεγεί» στην 22η τροποποίηση του Συντάγματος; Αν ο Τραμπ εκλεγεί αντιπρόεδρος κι ο πρόεδρός του παραιτηθεί, ορίστε. Μια νόμιμη, κανονική, τρίτη θητεία.

Αλλά, θα μου πείτε, τι τα μελετάμε όλα αυτά από τώρα; Μα, επειδή οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δεν είναι μια κανονική δημοκρατία. Θα πρέπει σιγά σιγά να αρχίσουμε να μιλάμε για όσα συμβαίνουν εκεί με το σωστό λεξιλόγιο και στο σωστό ιστορικό πλαίσιο – αλλιώς κάνουμε το φαινόμενο. Είναι σίγουρο ότι τα πράγματα θα εξελιχθούν έτσι; Οχι βέβαια. Υπάρχουν παράγοντες που μπορούν να εκτροχιάσουν τα αντιδημοκρατικά σχέδια του Μασκ, του Τραμπ και του υπόλοιπου συρφετού. Η ασχετοσύνη και η αφέλεια που επέδειξε η πρώτη κυβέρνηση Τραμπ δεν φαίνεται πουθενά τώρα, αλλά η ποιότητα του ανθρώπινου

δυναμικού ήταν πάντα πρόβλημα σε αυτούς τους πολιτικούς χώρους. Επιπλέον, όσο κι αν το ξεχνούν πολλοί, ο Τραμπ παραμένει μια βαθιά αντιδημοφιλής φιγούρα στις ΗΠΑ. Ο δείκτης δημοφιλίας του αυτή τη στιγμή είναι δέκα μονάδες κάτω από τον αντίστοιχο του Μπάιντεν, τέτοιο καιρό τέσσερα χρόνια πριν. Χωρίς λαϊκή στήριξη και χωρίς βαθιά ερείσματα στην κοινωνία κανένας δικτάτορας δεν μακροπρόθευσε. Οι διάφοροι Χίτλερ και Πούτιν το ξεπέρασαν, βεβαίως, προκαλώντας τα ερείσματα βάζοντας βόμβες και ξεκινώντας πολέμους. Ο Τραμπ, χωρίς κάποιο δικό του «Ράιχσταγκ», μπορεί να μην το καταφέρει.

Αλλά κατά τα άλλα, τα σημάδια είναι όλα ανησυχητικά. Βλέποντας όσα συμβαίνουν τώρα, αλλά και λαμβάνοντας ως λίγο-πολύ τετελεσμένο τον απόλυτο δικασμό του αμερικανικού λαού, με τους αλγορίθμους σχεδόν όλων των σόσιαλ μίντια πλέον στην υπηρεσία του καθεστώτος, είναι ελάχιστα που τα σενάρια που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια «κανονική», δίκαιη και δημοκρατική εκλογική αναμέτρηση το 2028, με μια ομαλή μετάβαση της εξουσίας. Από ό,τι φαίνεται, αυτά πάνε εκεί πέρα. Έχουν τελειώσει προ πολλού. «Το ανέκδοτο με τη δημοκρατία», είχε πει κάποτε ένας παλιός πολιτικός που, αν έβλεπε όσα συμβαίνουν στις ΗΠΑ σήμερα, θα καμάρωνε, «είναι ότι δίνει στους θανάσιμους εχθρούς της τα μέσα για να την καταστρέψουν».

ΣΚΙΤΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Το δημοκρατικό παράδοξο

Γιατί άραγε ο Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ ταυτίζεται με τη θέση του Ρώσου προέδρου Πούτιν ζητώντας επίμονα εκλογές στην Ουκρανία; Τι καλό ή τι κακό περιμένει από τις εκλογές αυτές; Ένα πράγμα μόνο θα μπορούσε να περιμένει: την εκλογική ήττα και απομάκρυνση του Ζελένσκι και την αντικατάστασή του από έναν ρωσόφιλο πρόεδρο, ο οποίος με τη σημαία της ειρήνης και φυσικά τα διαδικτυακά προπαγάνδα του Πούτιν θα πείσει τον ταλαιπωρημένο ουκρανικό λαό να παραδοθεί άνευ όρων στις ρωσικές δυνάμεις.

Μέσα από τη δημοκρατική διαδικασία των εκλογών, Πούτιν και Τραμπ σκοπό έχουν να θέσουν τέλος στη μαχόμενη δημοκρατία της Ουκρανίας και την ντε φάκτο προσάρτησή της στην Μόσχα. Επιχειρεί δηλαδή ο Πούτιν να κερδίσει στην ειρήνη όσα έχασε στον πόλεμο με τη σιωπηρή υποστήριξη των ΗΠΑ. Από τη δική του πλευρά, ο Τραμπ έχει ιδιαίτερους λόγους να μη βλέπει με συμπάθεια τον Ουκρανό πρόεδρο. Ο σημαντικότερος λόγος είναι

η σχέση που έχει αναπτύξει με τον Πούτιν και η ιδέα που έχει για την αυταρχική του εξουσία. Ο δεύτερος είναι η απέχθεια του για την Ευρώπη. Δεν θέλει επ' ουδενί λόγω να επιτρέψει στην Ευρώπη να βγει νικήτρια από αυτόν τον πόλεμο. Ο ίδιος έχει ήδη κάνει γνωστές τις προθέσεις του να εγκαταλείψει τους Ευρωπαίους. Μάλιστα, σε περίπτωση συνέχισης του πολέμου, με αφορμή την ενδεχόμενη εμπλοκή του ΝΑΤΟ χωρίς τη θέληση του Τραμπ, ο Αμερικανός πρόεδρος δεν θα διστάσει να κάνει πράξη την άλλη του απειλή για αποχώρηση των ΗΠΑ από το ΝΑΤΟ. Δυστυχώς για τη Δύση, ο πρόεδρος των ΗΠΑ αυτή τη στιγμή πολιτεύεται με τον ίδιο αυταρχικό και αντιδημοκρατικό τρόπο όπως ο Πούτιν και ο σύμμαχός του Βορειοκορεάτης Κιμ Γιονγκ-Ουν. Απειλές, τηλεσίγραφα, ύβρεις και περιφρόνηση είναι τα μέσα που χρησιμοποιεί για να καθυποτάξει τους συμμάχους του. Ένας πραγματικός δημοκράτης, ένας πρόεδρος υπέρμαχος της ελευθερίας, που θα ήταν πραγματικά γνήτης της Δύσης, όχι μόνο δεν θα έψαχνε δόλιους τρόπους να παραδώσει την Ουκρα-

νία στον Πούτιν, αλλά θα απειλούσε με κήρυξη πολέμου το καθεστώς της Βόρειας Κορέας, η οποία έχει ντε φάκτο εισβάλει στρατιωτικά σε ευρωπαϊκό έδαφος.

Ισχύει, όμως, όντως το επιχείρημα του Πούτιν ότι ο πρόεδρος Ζελένσκι δεν είναι πλέον ο νόμιμος πρόεδρος της χώρας του εφόσον

Αν ο Ζελένσκι ήταν όντως τύραννος, όπως ισχυρίζεται η Μόσχα, δεν θα είχε κανένα πρόβλημα να προκηρύξει εκλογές και να τις κερδίσει πανηγυρικά.

έχει λήξει η θητεία του και δεν προκηρύσσει εκλογές για να την ανανεώσει ή να τη λήξει; Ισχύει ότι μόνο ένας νέος πρόεδρος που θα προκύψει από δημοκρατικές εκλογές θα μπορούσε να εκπροσωπήσει νόμιμα τη χώρα του στις διαπραγματεύσεις για την ειρήνη; Ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο

δεν μπορούν να διενεργηθούν δημοκρατικές εκλογές στην παρούσα φάση του πολέμου είναι διότι δεν μπορούν να διεξαχθούν στο σύνολο της επικράτειας της Ουκρανίας. Μεγάλες περιοχές της χώρας έχουν καταληφθεί από ρωσικά στρατεύματα, με αποτέλεσμα το ουκρανικό κράτος να μην έχει τον έλεγχό τους. Η διαδικασία όμως της αντιπροσωπευσης αφορά τις επαρχίες της εθνικής επικράτειας, όχι τον πληθυσμό.

Οι δημοκρατικά εκλεγμένοι βουλευτές είναι αντιπρόσωποι του εδάφους πάνω στο οποίο κατοικούν οι πληθυσμοί που τους εξέλεξαν. Ακόμη και σε περίπτωση προεδρικών εκλογών, το χωρικό στοιχείο είναι κυρίαρχο και υπερτερεί ουσιαστικά του πληθυσμιακού. Σε περίπτωση δε που ο πρόεδρος Ζελένσκι προκήρυσσε εκλογές μόνο στις επαρχίες της Ουκρανίας, πάνω στις οποίες το ουκρανικό κράτος έχει τον έλεγχο, θα διέπραττε εσχάτη προδοσία, διότι τρε γιούρε θα αναγνώριζε την κυριότητα της Μόσχας πάνω στα μέχρι στιγμής καμένα εδάφη της ουκρανικής γης. Θα έπρεπε δηλαδή η κυβέρνηση

Ζελένσκι να προχωρήσει σε ακρωτηριασμό της Ουκρανίας, χωρίς καν να έχει διαπραγματευθεί με τον εχθρό, χωρίς να έχει κερδίσει το παραμικρό με αυτή τη θυσία.

Με άλλα λόγια, η έκτακτη κατάσταση δεν αφορά τον πόλεμο και την αδήριτη ανάγκη να συνεχιστεί η μάχη χωρίς να καμφθεί το ηθικό του έθνους. Χωρίς οριστικό τέλος του πολέμου και συνταγματική κατοχύρωση του νέου εδαφικού στάτους κβό, οποίο κι αν είναι αυτό μετά το πέρας των διαπραγματεύσεων, δεν υπάρχει δημοκρατικός τρόπος για διενέργεια εκλογών στην Ουκρανία. Αν ο Ζελένσκι ήταν όντως τύραννος, όπως ισχυρίζεται η Μόσχα, δεν θα είχε κανένα πρόβλημα να προκηρύξει εκλογές και να τις κερδίσει πανηγυρικά με ποσοστό άνω του εβδομήντα τοις εκατό, όπως άλλωστε πολλοί άλλοι «δημοκράτες» πρόεδροι του πρώην ανατολικού μπλοκ.

Και μόνη η πίστη των εχθρών του όφει η διενέργεια εκλογών μπορεί να φέρι πολιτική αλλαγή στην Ουκρανία είναι ψήφος εμπιστοσύνης στο δημοκρατικό φρόνημα του προέδρου Ζελένσκι. Οι εχθροί της

δημοκρατίας και της ελευθερίας νομίζουν ότι μπορούν με φτηνές σοφιστείες να αναρέσουν όσα με αίμα, δάκρυα και ιδρώτα έχει πετύχει ο ουκρανικός λαός στα μέτωπα του πολέμου. Όλοι οι τύραννοι διαπράττουν το ίδιο λάθος, να θεωρούν ότι η ελευθερία και η δημοκρατία είναι αδυναμίες και κάνουν αδύναμους τους λαούς που πιστεύουν σε αυτές. Μπορούν όμως οι Δημοκρατίες να βγουν αλώβητες από την προδοσία; Η υποστήριξη Τραμπ στο τηλεσίγραφο Πούτιν ότι μόνο με νεοεκλεγέντα πρόεδρο της Ουκρανίας μπορούν να ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις για κατάπαυση του πυρός είναι πράξη προδοσίας προς τη Δύση και τη φιλελεύθερη δημοκρατία και δώρο στο τυραννικό καθεστώς του Ρώσου προέδρου. Ποια θα είναι η θέση της Ευρώπης; Ποια μπορεί να είναι η θέση της Ευρώπης αν δεν θέλει να συρθεί σε μια ιστορική συγκυρία όπου Τραμπ και Πούτιν θα αποφασίζουν για τη μοίρα των εθνών της;

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ, βουλευτής ΔΗΚΟ

Το σκέφτηκα πάρα πολύ έντονα να αποχωρήσω από το ΔΗΚΟ

Κατά περιόδους εισέπραξα και από τον Νικόλα ότι είμαι ξένο σώμα στο κόμμα, γι' αυτό και οι σχέσεις μας είναι τυπικές

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«**Συμφωνήσαμε** με τον Κωστή Ευσταθίου και τον Ζαχαρία Κουλία να κάνουμε το πολιτικό παρατηρητήριο για να ταρακουνήσουμε το πολιτικό σύστημα», δηλώνει σε συνέντευξη στην «Κ» ο βουλευτής του ΔΗΚΟ Παύλος Μυλωνάς. Στόχος τους, αναφέρει, είναι να αναδείξουν την ανάγκη διατήρησης της ελληνικής ταυτότητας, να συνδράμουν στον αγώνα κατά της διαφθοράς και να παρεμβαίνουν στις εξελίξεις σχετικά με το Κυπριακό. Σημειώνει ότι βρίσκονται σε επαφή με βουλευτές και αξιωματούχους άλλων κομμάτων από δεξιά μέχρι και αριστερά. Ερωτηθείς, αν θα ήταν πιο έντιμο πολιτικά να αποχωρήσει από το ΔΗΚΟ, αφού ετοιμάζεται για πολιτική δράση εκτός του κόμματος, ο κ. Μυλωνάς απαντά ότι το σκέφτηκε πάρα πολύ έντονα, όμως, είναι κάτι που θα αξιολογήσει στην πορεία. Αναφερόμενος στις σχέσεις του με τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ, επισημαίνει ότι είναι τυπικές, διότι κατά περιόδους εισέπραξε και από τον Νικόλα ότι είναι ξένο σώμα στο κόμμα.

—**Δηλώσατε ότι ετοιμάζεστε μια νέα πολιτική δομή. Ποιος είναι ο στόχος;**

—Υπάρχει αδιέξοδο στην πολιτική ζωή του τόπου. Τα κόμματα, μετά από επανειλημμένα χαστούκια που έφαγαν από την κοινωνία και παρά το γεγονός ότι δηλώνουν ότι έλαβαν τα μηνύματα, δεν πρόκειται να αλλάξουν. Έτσι συμφωνήσαμε με τον Κωστή Ευσταθίου και τον Ζαχαρία Κουλία να κάνουμε το πολιτικό παρατηρητήριο για να ταρακουνή-

σουμε το πολιτικό σύστημα. Στόχος μας να αναδείξουμε την ανάγκη διατήρησης της ελληνικής μας ταυτότητας, να συνδράμουμε στον αγώνα κατά της διαφθοράς και να παρεμβαίνουμε στις εξελίξεις σχετικά με το Κυπριακό. Είναι σημαντικό να αλλάξουμε το κράτος του '60 και τις νοοτροπίες που κυριαρχούν στην κοινωνία.

“

Είμαστε σε διάλογο με κάποιους βουλευτές και αξιωματούχους κομμάτων, από δεξιά μέχρι και αριστερά.

Ακόμη και αν ο Οδυσσέας κατέλθει με συνδυασμό στις βουλευτικές εκλογές, το πολιτικό παρατηρητήριο δεν θα συμμετάσχει σε αυτή την προσπάθεια.

να κάνει ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης είναι να ενστερνιστεί ένα όραμα για τον τόπο, να αλλάξει το κράτος του '60 όπως λέει και ο ίδιος και να βάλει δυναμικούς υπουργούς που δεν θα φοβούνται το πολιτικό κόστος.

—**Η στάση του ίδιου του Προέδρου σε κάποια ζητήματα, δεν παραπέμπει σε τέτοιες νοοτροπίες; Επίσης, δύο χρόνια μετά την εκλογή του, αναζητείται ακόμη το όραμα;**

—Μα γι' αυτό του ασκώ κριτική δημόσια και λέω ότι κάποιες φορές με απογοητεύει. Ελπίζω ότι μέσα του έχει συνειδητοποιήσει τα λάθη του.

—**Στηρίζετε τους χειρισμούς του Προέδρου και στο Κυπριακό;**

—Ο Πρόεδρος πρέπει να δώσει απαντήσεις στο Κυπριακό. Εάν ο Τραμπ, που είναι εκτός ελέγχου και συμπεριφέρεται με έναν εκβιαστικό τρόπο, πει για παράδειγμα ότι η συνομοσπονδία είναι πολύ καλή λύση για την Κύπρο και πει στον Μπτσότσκι και τον Χριστοδουλίδη να κάτσουν φρόνιμοι και ότι αυτό θα γίνει, τότε τι θα κάνει ο Χριστοδουλίδης; Θα φύγει από τις συνομιλίες, με τον ΔΗΣΥ και το ΑΚΕΛ να τον κρατούν από τον λαιμό και να του λένε ότι θα τον εκθέσουν στον λαό ότι δεν θέλει λύση; Ο Νίκος Αναστασιάδης, που ήταν υπέρμαχος του Σχεδίου

—**Πού βρίσκεται αυτή η προσπάθεια;**

—Τους επόμενους δύο μήνες θα δημοσιοποιηθούν η διακήρυξη και το όνομα αυτού του πολιτικού ινστιτούτου. Θα προσπαθήσουμε για μια εκδήλωση συμβολική, να δείξουμε ποιοι είμαστε. Μία συμβολική συναυλία, να τιμήσουμε ανθρώπους εμβληματικούς.

—**Είστε σε συζητήσεις και με στελέχη κομμάτων;**

—Ναι, είμαστε σε διάλογο με κάποιους βουλευτές και αξιωματούχους κομμάτων, με νέους και γηραιότερους που θέλουν να μας βοηθήσουν. Δεν θα ήθελα να αναφερθώ σε ονόματα, γιατί δεν υπάρχει λόγος προς το παρόν.

—**Από όλους τους χώρους;**

—Ναι, από δεξιά μέχρι και αριστερά. Για μας δεν υπάρχουν ιδεοληψίες.

—**Το Παρατηρητήριο θα κατέλθει με δικό του συνδυασμό στις βουλευτικές εκλογές;**

—Όχι, δεν υπάρχει τέτοια πρόθεση αυτή τη στιγμή. Οι ανάγκες της κοινωνίας γεννούν τα κόμματα και αυτό δεν μπορούμε να το αποφασίσουμε εμείς. Εγώ δεν προτίθεμαι να είμαι ξανά υποψήφιος.

—**Άρα υπάρχει περίπτωση μετεξέλιξης του Παρατηρητηρίου σε κόμμα;**

—Είναι κάτι που θα αποφασίσουν τα μέλη του Παρατηρητηρίου στο μέλλον.

—**Ο Κωστής Ευσταθίου και ο Ζα-**

χαρίας Κουλίας θα διεκδικήσουν ξανά;

—Δεν γνωρίζω.

—**Πώς θα προωθήσετε τις πολιτικές σας θέσεις, αν δεν κατέχετε θέσεις εξουσίας;**

—Αυτά που ακούμε ότι ο ένας κάνει κόμμα, ο άλλος κάνει κόμμα κτλ. είναι αστειότητες. Όπως σας είπα, τα κόμματα δημιουργούνται από τους ανθρώπους που συλλογικά θέλουν να κυβερνήσουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Εμείς θέλουμε να κάνουμε τους πολίτες να αλλάξουν τα κριτήρια με τα οποία επιλέγουν την εξουσία.

—**Σας προσέγγισαν άλλα κόμματα για να είστε υποψήφιος μαζί τους;**

—Έγιναν προτάσεις και σε μένα και στον Κωστή. Τις απορρίψαμε, γιατί θέλουμε να πετύχουμε τον στόχο μας.

—**Μπορείτε να μας πείτε ποιος είναι αυτές οι πολιτικές δυνάμεις;**

—Όχι, δεν έχει καμία σημασία.

—**Συζητήσατε το θέμα του πολιτικού παρατηρητηρίου με τον Νικόλα Παπαδόπουλο;**

—Όχι. Ενημέρωσα το ΔΗΚΟ για τις προθέσεις μου, έχω μιλήσει και δημόσια και δεν υπήρξε κάποια αντίδραση. Αν ο πρόεδρος του κόμ-

Συμφωνήσαμε με τον Κωστή Ευσταθίου και τον Ζαχαρία Κουλία να κάνουμε το πολιτικό παρατηρητήριο για να ταρακουνήσουμε το πολιτικό σύστημα.

ματος ήθελε να μου πει κάτι, θα το είχε πράξει.

—**Αφού ετοιμάζεστε για πολιτική δράση εκτός ΔΗΚΟ, δεν θα ήταν πιο έντιμο πολιτικά να αποχωρήσετε από το κόμμα;**

—Το σκέφτηκα πάρα πολύ έντονα, αλλά είναι κάτι που θα αξιολογήσω στην πορεία. Δεν είναι σημαντικό για μένα είτε το ένα, είτε το άλλο. Σημαντικό είναι να παράγονται αποτελέσματα από τις ενέργειές μου.

—**Υπάρχει όμως η εντύπωση ότι είστε ξένο σώμα στο ΔΗΚΟ.**

—Με τον κόσμο του ΔΗΚΟ δεν αισθάνθηκα ποτέ ξένο σώμα, αλλά με κάποιους αξιωματούχους του κόμματος το αισθάνθηκα πάρα πολλές φορές.

—**Το αισθάνθήκατε και με τον Νικόλα;**

—Κατά περιόδους ναι, εισέπραξα και από τον Νικόλα ότι είμαι ξένο σώμα στο ΔΗΚΟ, γι' αυτό και οι σχέσεις μας είναι τυπικές.

—**Με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη και το ενδεχόμενο συμπόρευσής σας στην πολιτική, τι ισχύει;**

—Πριν από λίγο καιρό συναντηθήκαμε φιλικά και συζητήσαμε διάφορους προβληματισμούς μας. Μου ανέλυσε τις σκέψεις του, αν θα κάνει

κίνημα ή αν θα κατέλθει υποψήφιος στις προεδρικές του 2028 και του είπα την άποψή μου, αλλά δεν θέλω να πω δημόσια. Ό,τι κι αν αποφασίσει, του εύχομαι κάθε επιτυχία.

—**Εάν ο Οδυσσέας αποφασίσει να κατέλθει με συνδυασμό στις βουλευτικές, το πολιτικό παρατηρητήριο μπορεί να κουμπώσει σε αυτή την προσπάθεια;**

—Όχι, το πολιτικό παρατηρητήριο θα προσπαθήσει να κάνει αυτά που λέμε ότι θα κάνουμε.

—**Με την κα Χαραλαμπίδου είστε σε επαφή;**

—Την εκτιμώ πάρα πολύ, παρά τις υπερβολές της και τις διαφωνίες μας στο Κυπριακό και σε άλλα θέματα. Είμαστε σε επικοινωνία, αλλά το σωστό είναι να μιλήσει η ίδια για το τι θα πράξει.

—**Συναντηθήκατε και με τον πρώην πρωθυπουργό της Ελλάδας Αντώνη Σαμαρά. Τι συζητήσατε;**

—Ανταλλάξαμε απόψεις για τα εθνικά θέματα και του είπαμε ότι ένας από τους στόχους μας είναι να ευαισθητοποιήσουμε την κοινή γνώμη στην Ελλάδα για το Κυπριακό και μας είπε ότι θα βοηθήσει όπως μπορεί. Ενστερνίζεται την ανάγκη επαφής με τον λαό και τους ανθρώπους σε Κύπρο και Ελλάδα.

Αισθάνομαι δικαιωμένος για Χριστοδουλίδη, αν και είμαι και απογοητευμένος

—**Δύο χρόνια μετά την εκλογή Χριστοδουλίδη, αισθάνεστε δικαιωμένος για το γεγονός ότι πρωτοστατήσατε το '23 να στηριχθεί από το ΔΗΚΟ;**

—Ναι, αισθάνομαι δικαιωμένος, αν και είμαι και απογοητευμένος. Πίστεψα στον Χριστοδουλίδη και πρωτοστάτησα μαζί με τον Ζαχαρία Κουλία για τη στήριξη του, ακόμη και όταν το ΔΗΚΟ συζητούσε με το ΑΚΕΛ για να βρουν κοινό υποψήφιο. Πολλές φορές με απογοητεύει και του ασκώ κριτική δημόσια, όμως βλέπω συνεχή βελτίωση και πιστεύω ότι μπορεί να προσφέρει περισσότερα.

—**Γιατί λέτε ότι σας απογοητεύει;**

—Πιστεύει πάρα πολύ στις προσωπικές του δυνατότητες, ενώ κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να τα κάνει όλα μόνος του. Δεν έχει κάνει καλές επιλογές στην ομάδα στήριξής του στο Προεδρικό, όχι γιατί δεν είναι ικανοί, αλλά γιατί τους λείπει η πολιτική εμπειρία. Και παρατηρώ γύρω του και τους λεγόμενους αυλοκόλακες που του λένε ότι όλα είναι καλά, όμως όλοι αυτοί είναι κακοί σύμβουλοι.

—**Θα σας ενδιέφερε υπουργοποίηση σε αυτή την κυβέρνηση;**

—Δεν έγινε ποτέ τέτοια συζήτηση με τον Πρόεδρο, ούτε μου υποσχέθηκε κάτι, ούτε ζήτησα κάτι. Το πιο σημαντικό πράγμα που μπορεί

να κάνει ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης είναι να ενστερνιστεί ένα όραμα για τον τόπο, να αλλάξει το κράτος του '60 όπως λέει και ο ίδιος και να βάλει δυναμικούς υπουργούς που δεν θα φοβούνται το πολιτικό κόστος.

—**Η στάση του ίδιου του Προέδρου σε κάποια ζητήματα, δεν παραπέμπει σε τέτοιες νοοτροπίες; Επίσης, δύο χρόνια μετά την εκλογή του, αναζητείται ακόμη το όραμα;**

—Μα γι' αυτό του ασκώ κριτική δημόσια και λέω ότι κάποιες φορές με απογοητεύει. Ελπίζω ότι μέσα του έχει συνειδητοποιήσει τα λάθη του.

—**Στηρίζετε τους χειρισμούς του Προέδρου και στο Κυπριακό;**

—Ο Πρόεδρος πρέπει να δώσει απαντήσεις στο Κυπριακό. Εάν ο Τραμπ, που είναι εκτός ελέγχου και συμπεριφέρεται με έναν εκβιαστικό τρόπο, πει για παράδειγμα ότι η συνομοσπονδία είναι πολύ καλή λύση για την Κύπρο και πει στον Μπτσότσκι και τον Χριστοδουλίδη να κάτσουν φρόνιμοι και ότι αυτό θα γίνει, τότε τι θα κάνει ο Χριστοδουλίδης; Θα φύγει από τις συνομιλίες, με τον ΔΗΣΥ και το ΑΚΕΛ να τον κρατούν από τον λαιμό και να του λένε ότι θα τον εκθέσουν στον λαό ότι δεν θέλει λύση; Ο Νίκος Αναστασιάδης, που ήταν υπέρμαχος του Σχεδίου

Πιστεύει πολύ στις προσωπικές του δυνατότητες, ενώ κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να τα κάνει όλα μόνος του. Όμως, βλέπω συνεχή βελτίωση και πιστεύω ότι μπορεί να προσφέρει περισσότερα.

Ανάν, είπα mea culpa, όταν αντιμετώπισε την τουρκική αδιαλλαξία. Και δηλώνω ευθαρσώς και θα ήθελα να μπει στη συνέντευξη ότι η Τουρκία δεν ενδιαφέρεται για τη λύση του Κυπριακού, αλλά για να επανακτήσει την Κύπρο. Ας σταματήσουν να παραμυθιάζουν τον κόσμο.

—**Γι' αυτό επαναφέρατε το θέμα διεξαγωγής συζητήσεων για το Κυπριακό στη Βουλή;**

—Ακριβώς, για να διατυπωθούν οι απόψεις όλων των βουλευτών. Αυτά που σας λέω είναι απόψεις που διατυπώνονται από βουλευτές πολλών κομμάτων στις κατ' ιδίαν

επαφές. Όσοι έχουν το θάρρος της γνώμης τους και ενόψει εξελίξεων στο Κυπριακό να μιλήσουν. Χρειάζεται να γνωρίζουν όλοι, και ιδίως ο λαός, τι ακριβώς συμβαίνει. Δεν έχω λάβει όμως απάντηση αν θα γίνει ή όχι η συζήτηση.

—**Τι ήταν αυτό που οδήγησε στην έξοδό σας από την Συμμαχία Πολιτών;**

—Όταν έφτασε η ώρα των προεδρικών εκλογών του 2018 και ενώ το Κέντρο είχε αποφασίσει τη στήριξη του Νικόλα Παπαδόπουλου, φτάσαμε σε ένα σημείο όπου διαισθάνθηκα ότι ο Γιώργος Λιλλήκας

ενδιαφερόταν να είναι αυτός υποψήφιος Πρόεδρος και υποστήριζε ότι θα μπορούσε να είχε τη στήριξη του ΑΚΕΛ. Δεν έχω κάτι κοινό με το ΑΚΕΛ, διαφώνησα και αποχώρησα. Το ίδιο έκανα και με τον Νικόλα στις τελευταίες προεδρικές εκλογές. Όταν συζητούσε με το ΑΚΕΛ, του έλεγα ότι το ΑΚΕΛ τον κοροϊδεύει, ενώ όλο του το περιβάλλον τού έλεγε ότι το ΑΚΕΛ δεν έχει άλλη επιλογή. Τελικά επιβεβαιώθηκαν.

—**Μετά την έξοδό σας από τη Συμμαχία ιδρύσατε μαζί με άλλους την Πλατφόρμα Πολιτών. Γιατί δεν πέτυχε εκείνο το εγχείρημα;**

—Κάποιοι από τους συναγωνιστές, που ήταν ηγετικά στελέχη, για προσωπικούς λόγους δεν ήθελαν να συνεχίσουν και άρχισε η φθορά της Πλατφόρμας. Φτάσαμε στις προεδρικές του 2018, οι περισσότεροι θεώρησαν ότι μπροστά στα διλήμματα ο Νικόλας ήταν η καλύτερη επιλογή και έτσι τον στηρίξαμε ως Πλατφόρμα. Αργότερα σε διάφορες επαφές με συναγωνιστές της εποχής, μη βλέποντας καμιά δυνατότητα να έχουμε κάτι δικό μας, συνηγόρησαν στο να συνεργαστώ με το ΔΗΚΟ και έτσι έγινε.

—**Άρα γιατί να πετύχει τώρα το πολιτικό παρατηρητήριο, εάν εκείνη η πλατφόρμα, που είχε όλα τα συστατικά στοιχεία, κατέρρευσε;**

—Άλλες συνθήκες τότε, άλλα δεδομένα σήμερα. Όταν ένας λαός έδωσε 70 χιλιάδες ψήφους σε έναν ανώριμο 24χρονο, σημαίνει ότι ο κόσμος είναι απελπισμένος και απογοητευμένος και είναι επικίνδυνο να μη συνειδητοποιεί ότι υπάρχουν και υγιείς δυνάμεις. Είναι επικίνδυνο να μην μπαίνει ο ίδιος ο λαός μπροστά.

—**Οι αλλαγές στην πολιτική σας διαδρομή δείχνουν πολιτική ωριμότητα που αποκτάει στην πορεία ή ότι ο Παύλος Μυλωνάς είναι ο πρώτος που πετάγεται από το καράβι μόλις αυτό αρχίσει να μπάζει;**

—Το 2016 είχα προτάσεις από όλα τα κόμματα, πλην του ΑΚΕΛ, να κατέλθω υποψήφιος βουλευτής, αλλά επέλεξε ένα νέο κόμμα, τη Συμμαχία Πολιτών, που έπαιρνε στις δημοσκοπήσεις της εποχής 2-3%. Τώρα κυκλοφορούν δημοσκοπήσεις που δείχνουν ότι θα μπορούσα να επανεκλεγώ βουλευτής, όμως αποφάσισα να μην είμαι ξανά υποψήφιος. Δεν υπάρχει καράβι που βουλιάζει για να πεταχτώ έξω, αλλά σίγουρα είναι ένα μεγάλο ρίσκο να καταφέρεις να φτάσεις κοντά στους πολίτες χωρίς να διεκδικείς αξίωμα. Μαζί με τον Κωστή Ευσταθίου και τον Ζαχαρία Κουλία, προφανώς και άλλους, επιχειρούμε κάτι εξαιρετικά δύσκολο. Νομίζω πως αυτά δίνουν και την απάντηση στο ερώτημα.

VOGUE

GREECE

16/02

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΤΡΟΜΗΤΗ
ISABELLE

ISABELLE HUPPERT BY TAREK MAWAD

THE TALENT SHOW

100 ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΕΣ ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΑΗΜΙΟΥΡΓΟΥΣ

ΜΕ ΜΑΝΔΥΑ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑΣ

Νικόλα Προκατσίνι
(ECR, Ιταλία)
Fratelli d'Italia
(Αδελφία της Ιταλίας)

Μαριόν Μαρεσσάλ
(ECR, Γαλλία)
Identite Libertes
(Ταυτότητα - Ελευθερίες)

Ζορντάν Μπαρντελά
(PfE, Γαλλία)
Rassemblement
national (Εθνική
Συσπείρωση)

Αντόνιο Τάνζερ Κορέα
(PfE, Πορτογαλία)
Chega (Αρκετά)

Σάρα Κνάφο
(ESN, Γαλλία)
Reconquete
(Ανακατάληψη)

Εύα Ζαγιατασκόφσκα Χέρνικ
(ESN, Πολωνία)
Konfederacja Wolnosc
i Niepodlegto
(Συνμοσπονδία
Ελευθερία και
Ανεξαρτησία)

Ρενέ Άουστ
(ESN, Γερμανία)
Alternative fur
Deutschland
(Εναλλακτική για
τη Γερμανία)

Μαξιμίλιαν Κρα
(NI, Γερμανία)
Alternative fur
Deutschland
(Εναλλακτική για
τη Γερμανία)

Ντιάνα Ζοσοάκα
(NI, Ρουμανία)
S.O.S. Romania

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ακτινογραφία των ακραίων εδράνων

Διαιρεμένες μεταξύ των «πραγματιστών» του ECR, των υπερσυντηρητικών PfE και ESN και των υπόλοιπων οι υπερδεξιές φωνές

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η πιο πρόσφατη «Φειδιάδα» μετά την πρόταση του ευρωβουλευτή της ΝΔ, Φ. Μπελέρη, με ακροδεξιά ευρωβουλευτήρια του AfD, για εκλογή του Κύπριου ευρωβουλευτή ως εκ των αντιπροέδρων της επιτροπής κατά της παραπληροφόρησης, ήταν ακόμα ένα περιστατικό όπου η δημόσια συζήτηση ξοδεύτηκε στην υφή του κορμού του δέντρου, αγνοώντας το δάσος.

Η προσπάθεια του κ. Παναγιώτου να αναδείξει αντιδημοκρατικές μεθόδους στη σύσταση της επιτροπής που θα διερευνήσει παρεμβάσεις ξένων δικτατοριών σε ευρωπαϊκές εκλογές, εντάσσεται – είτε συνειδητά είτε ασυνειδητά – στο αφήγημα της νέας ακροδεξιάς πτέρυγας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η τακτική των ομάδων των Πατριωτών για την Ευρώπη (PfE) και της Ευρώπης των Κυρίαρχων Εθνών (ESN) να αξιοποιούν τη δημοκρατία και την ελευθερία της έκφρασης για να χτίσουν προφίλ αντισυστημικής πολιτικής εξηγείται από το ότι, παρά την αύξηση του αριθμού τους, παραμένουν διασπασμένοι σε ένα συνονθύλευμα διαφορετικών πολιτικών προσεγγίσεων και ειδικών εθνικών ανησυχιών, με μόνο κοινό στοιχείο τον ακραίο συντηρητισμό και την εισαγωγή του culture war από τις ΗΠΑ.

Διασπασμένη Ακροδεξιά

Σε ανάλυσή του τον Οκτώβριο το Γερμανικό Ινστιτούτο Διεθνών Υποθέσεων και Ασφάλειας (Stiftung Wissenschaft und Politik, SWP) επεσήμανε πως παρά την ενίσχυση των δυνάμεων της Ακροδεξιάς «παραμένουν διαιρεμένες εντός του νομοθετικού σώματος», καθώς η

προϋπάρχουσα ομάδα των Ευρωπαίων Συντηρητικών και Μεταρρυθμιστών (ECR) είχε «μέτρια κέρδη» χάρη στους Fratelli d'Italia της Τζόρτζια Μελόνι, ενώ οι Πατριώτες για την Ευρώπη (PfE), στην πράξη μια συμμαχία Λεπέν - Ορμπάν, «παραμένουν εστιασμένοι στη χρηματοδότηση, τη δημοσιότητα και την πολιτική σε εθνικό επίπεδο».

Την ίδια στιγμή, η περικαράκωση των ακόμα πιο ακραίων φωνών με κυριότερη την Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) στην ομάδα της Ευρώπης των Κυρίαρχων Εθνών (ESN), είχε ως αποτέλεσμα η Κεντροδεξιά και η Κεντροαριστερά (με τους Πράσινους και τους Φιλελεύ-

θερους) να παραμένουν οι ομάδες που μπορούν να συγκροτούν συμμαχίες βάσει δημοκρατικών αρχών. Με άλλα λόγια, ο αποκλεισμός αυτών των δυνάμεων από τις θέσεις εξουσίας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τη δική τους ανικανότητα να ελκισθούν. Άλλωστε, σχηματισμοί όπως το ΕΛΑΜ και οι FdI από την Ιταλία εφάρμοσαν πιο στοχευμένη και πιο επικίνδυνη όσον αφορά την ποιότητα της δημοκρατίας, στρατηγική, προωθώντας υπερσυντηρητικές θέσεις, εκμεταλλευόμενοι την προθυμία του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος για ευκαιριακές συμμαχίες με μέρη της ομά-

δας ώστε να «μαζέψει» δεξιούς ψηφους και να βάλει στο στόχαστρο τις πράσινες πολιτικές.

«Σοβαροί», ακραίοι και γραφικοί

Από τις τάξεις της συντηρητικής και άκρας δεξιάς ξεχωρίζουν ήδη πρόσωπα τα οποία αναδεικνύουν σε κάθε παρέμβασή τους το αφήγημα της κατάρτισης των αξιών, απηχώντας την alt-right των ΗΠΑ με τρόπο που προσελκύει και τη στήριξη του Έλον Μασκ. Τα πιο κάτω πρόσωπα δεν είναι απαραίτητα τα πιο αντιπροσωπευτικά,

όμως αντιστοιχούν στις κύριες τάσεις. Ο Νικόλα Προκατσίνι, στενός συνεργάτης της κ. Μελόνι από το κυβερνών κόμμα της Ιταλίας, Fratelli d'Italia, για παράδειγμα (και εκ των επικεφαλής της ομάδας του ECR) φροντίζει να διατηρεί ένα πιο μετρημένο προφίλ στις παρεμβάσεις του στην Ολομέλεια. Έπαιξε τον δικό του ρόλο στην κανονικοποίηση της Ακροδεξιάς μέσω του ECR καθώς είχε θέσει ως όρο για ένταξη του Fidesz τη ρητή στήριξη στην Ουκρανία, κάτι που εν μέρει απέτρεψε την αποχώρηση του πολωνικού PiS και τη διάλυση του ECR. Στην ίδια ομάδα, η Μαριόν Μαρρεσσάλ, ανιψιά της Μαρίν Λεπέν και εγγονή του Ζαν Μαρί Λεπέν, τράβηξε τον δικό της δρόμο, αρχικά στο ακραίο Reconquete του Έρικ Ζεμούρ (μέλος του ακραίου ESN μαζί με το AfD), πριν ξεκινήσει το δικό της κόμμα, το Identité Libertés (Ταυτότητα - Ελευθερίες) και ενταχθεί στο λιγότερο απειλητικό για την Κεντροδεξιά ECR. Σημαντικός στον αστερισμό της Ακροδεξιάς είναι και ο Ζορντάν Μπαρντελά, ηγέτης του κόμματος της Εθνικής Συσπείρωσης της κας Λεπέν και επικεφαλής της ομάδας των PfE. Ο κ. Μπαρντελά, ο οποίος έχει εν μέρει αλγερινή καταγωγή, κατακραυμώνει την Ε.Ε. για θέματα μετανάστευσης, αλλά χρησιμοποιεί το βήμα και για αμιγώς γαλλικές υποθέσεις.

Ο Αντόνιο Τάνζερ Κορέα (PfE, Πορτογαλία), από το ακροδεξιό Chega (Αρκετά), εκ των αντιπροέδρων της ομάδας PfE, ήταν ο υποψήφιος που διεκδίκησε την ηγεσία της κοινοβουλευτικής επιτροπής για υπεράσπιση της δημοκρατίας απέναντι στη Ναταλί Λουαζό (Renew, Γαλλία). Μετά την ήττα του αναφέρθηκε και αυτός σε παρασκηνιακές διεργασίες και αποκλεισμό του.

Από την ομάδα του ESN, ενδιαφέρον έχει η περίπτωση της Σάρα Κνάφο, που ανήκει στο Reconquete

του Έρικ Ζεμούρ. Η κ. Κνάφο ήταν μία από τις περιπτώσεις όπου ο αποκλεισμός της Ακροδεξιάς δεν πέτυχε, καθώς επιλέχθηκε ως εισηγήςτρια για τη σύνταξη έκθεσης για τις τεχνολογικές εξαρτήσεις της Ε.Ε. χάρη στους χειρισμούς της και τις προτεραιότητες άλλων ομάδων. Η κ. Κνάφο, σύντροφος του κ. Ζεμούρ, ήταν μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτικών που έλαβαν πρόσκληση για την ορκωμοσία του Ντόναλντ Τραμπ.

Η Εύα Ζαγιατασκόφσκα - Χέρνικ από την Πολωνία βρέθηκε στο ESN, όταν το κόμμα της, η Konfederacja, «διασπάστηκε» μεταξύ PfE και AfD. Η ευρωβουλευτής έγινε viral όταν κατά την Ολομέλεια στην οποία επανεκλέγηκε η Ούρσουλα φοντερ Λάιεν τον Ιούλιο, επιτέθηκε φραστικά στην πρόεδρο της Επιτροπής λέγοντας πως είναι υπεύθυνη για κάθε βιασμό με δράστη μετανάστευση.

Ο Ρενέ Άουστ, βρέθηκε στην ηγεσία του AfD και του ESN μετά την παραιτήση του Μαξιμίλιαν Κραχ (πλέον μη εγγεγραμμένου ευρωβουλευτή). Ο κ. Κραχ είχε θεωρηθεί υπερβολικά ακραίος ακόμα και για τη γερμανική Ακροδεξιά μετά τη δήλωσή του πως τα Βάφεν SS της ναζιστικής Γερμανίας δεν ήταν απαραίτητα εγκληματίες, και τη σύλληψη κοινοβουλευτικού βοηθού του με την κατηγορία πως ήταν κατάσκοπος για την Κίνα.

Ενδεικτικό, τέλος, του ότι η άνοδος της Ακροδεξιάς δεν περιλαμβάνει μόνο επικίνδυνους και ικανούς εκπροσώπους, είναι η περίπτωση της μη εγγεγραμμένης Ντιάνα Ζοσοάκα, γνωστή στη χώρα της ως επικεφαλής του κόμματος S.O.S. România, και η οποία μεταξύ άλλων ύψωσε εικόνισμα στην Ολομέλεια φωνάζοντας κατά των εκτρώσεων, ενώ με την εκλογή της είχε δηλώσει πως θα φέρει εξορκιστή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ

Αν κλείσεις τα μάτια σου μπορείς να δεις την πατρίδα σου;

Είναι μέρος της κυπριακής πολιτικής κουλτούρας κάθε Ια-νουάριο να τσακώνονται τα κόμματα και οι πολιτικοί αρχηγοί για το πόσο πατριώτες ήταν ο Γρίβας ή και κατά πόσον όσοι πάνε στο ετήσιο μνημόσυνο είναι φασίστες ή όχι. Λες και ο μακαρίτης βρίσκεται σε κάποιο σύννεφο και δίνει οδηγίες.

Ο πατριωτισμός, όμως, αυτή η πολυσύνθετη έννοια που διαπερνά την ανθρώπινη ιστορία, παραμένει ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα και πολυδιάστατα ζητήματα της πολιτικής φιλοσοφίας. Είναι μια έννοια που ταλαντεύεται μεταξύ αρετής, αυταπάτης και αναγκαιότητας, προκαλώντας τόσο θαυμασμό όσο και σκεπτικισμό. Από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή, ο πατριωτισμός έχει εμπνεύσει μεγάλες θυσίες αλλά και προκαλεί καταστροφικές συγκρούσεις. Είναι άραγε η αγνή αγάπη για τη γη που μας γέννησε ή μήπως ένα κοινωνικό κατασκευάσμα που εξυπηρετεί συγ-

κεκριμένα συμφέροντα; Στην αρχαία ελληνική σκέψη, ο πατριωτισμός ήταν άρρηκτα συνδεδεμένος με την έννοια της πόλης-κράτους.

Ο Σωκράτης, στον «Κρίτωνα» του Πλάτωνα, υποστηρίζει ότι η υπακοή στους νόμους της πατρίδας αποτελεί υπέρτατη ηθική υποχρέωση, ακόμη και όταν αυτοί οι νόμοι μπορεί να είναι άδικοι. Αυτή η στάση αναδεικνύει μια βαθιά φιλοσοφική διάσταση του πατριωτισμού: την ιδέα ότι το άτομο οφείλει να υποτάσσεται το προσωπικό του συμφέρον στο κοινό καλό. Ο Περικλής, στον περίφημο «Επιτάφιο» του, εξυμνεί την Αθήνα ως το ιδανικό της πολιτικής αρετής, καλώντας τους πολίτες να γίνουν «εραστές» της πόλης τους. Αυτή η ρομαντική προσέγγιση του πατριωτισμού υποδηλώνει ότι η αγάπη για την πατρίδα δεν είναι απλώς μια υποχρέωση, αλλά μια βαθιά συναισθηματική σύνδεση. Ωστόσο, ο Ηράκλειτος μας υπενθυμίζει ότι η σύγκρουση («πόλεμος») είναι η πηγή της αρμονίας, θέτοντας

ένα κρίσιμο ερώτημα: μήπως ο πατριωτισμός είναι αναπόφευκτα συνδεδεμένος με τη διαίρεση και τον ανταγωνισμό μεταξύ των λαών; Ο Αριστοτέλης, στα «Πολιτικά» του, προσδίδει στον πατριωτισμό μια πιο οικουμενική διάσταση. Για εκείνον, η πόλη-πατρίδα δεν είναι απλώς ένας γεωγραφικός τόπος, αλλά το πλαίσιο όπου ο άνθρωπος επιδιώκει το «ευ ζην». Αυτή η φιλοσοφική θεώρηση ανοίγει τον δρόμο για έναν πατριωτισμό που βασίζεται στην κοινή ευημερία και όχι στον αποκλεισμό.

Στη σύγχρονη εποχή, η διάκριση μεταξύ πατριωτισμού και εθνικισμού αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Είναι ο ντε Γκωλ που έθεσε μια ενδιαφέρουσα διάκριση: «Πατριωτισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα την αγάπη για τη χώρα σου. Εθνικισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα τον μίσος για τις άλλες». Αυτή η διάκριση υπογραμμίζει τη λεπτή γραμμή μεταξύ της υγιούς αγάπης για την πατρίδα και του τοξικού μίσους για

το «άλλο». Ο Γιούργκεν Χάμπερμας εισήγαγε την έννοια του «συνταγματικού πατριωτισμού», όπου η αγάπη για την πατρίδα βασίζεται στις δημοκρατικές αξίες και όχι στην εθνοτική ταυτότητα. Αυτή η προσέγγιση προσφέρει μια πιο συμπεριληπτική εκδοχή του πατριωτισμού, που μπορεί να ενσωματώσει διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Ο Τζορτζ Όργουελ, από την άλλη, τόνισε ότι ο πατριωτισμός είναι αμυντικός, ενώ ο εθνικισμός επιθετικός. Αυτή η διάκριση μάς καλεί να αναρωτηθούμε: πού τελειώνει ο πατριωτισμός και πού ξεκινά ο εθνικισμός; Μήπως ο πατριωτισμός είναι απλώς μια πιο εξευγενισμένη μορφή συλλογικής αυταπάτης;

Αν π.χ. δούμε την περίπτωση των Ουκρανών, βλέπουμε ότι οι πολίτες δεν υπερασπίζονται μόνο την χώρα τους αλλά και τις αξίες της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και της ειρήνης. Δηλαδή ο πατριωτισμός γίνεται όπλο στη φαρέτρα τους. Από την άλλη όμως πλευρά, οι Ρώσ-

σοι εθνικιστές χρησιμοποιούν τη σκοτεινή πλευρά του πατριωτισμού για να ασκήσουν βία και να δολοφονούν. Νομίζω αυτή η παρατήρηση επιβεβαιώνει τη διττή φύση του πατριωτισμού.

Αν η πρόκληση του σύγχρονου κόσμου είναι να επαναπροσδιορίσουμε τον πατριωτισμό, πρέπει να βασίζεται σε κοινές αξίες, όχι σε εθνοτικά ή φυλετικά κριτήρια. Θυμάμαι μία σύγχρονη και σπουδαία φιλόσοφο να προτείνει τον «κοσμοπολιτικό πατριωτισμό», όπου η αγάπη για την πατρίδα συνυπάρχει με τον σεβασμό στην οικουμενική ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Έτσι, μειονότητες και μετανάστες μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα, χωρίς αποκλεισμούς.

Ο πατριωτισμός παραμένει μια δύναμη που μπορεί να ενώσει ή να διχάσει. Το κρίσιμο ερώτημα είναι: τι πραγματικά αγαπάμε όταν λέμε ότι αγαπάμε την πατρίδα μας; Την ιστορία της; Τις αξίες της; Τους ανθρώπους της; Η μήπως αγαπάμε

μια ιδέα που έχουμε κατασκευάσει στο μυαλό μας; Κλείνοντας τα μάτια σκεφτείτε έναν κόσμο χωρίς σύνορα, χάρτες ή σημαίες, θα μπορούσαμε ακόμα να βρούμε την «πατρίδα» μας; Ή μήπως η πραγματική πατρίδα βρίσκεται πέρα από γεωγραφίες, στις αξίες που επιλέγουμε να υπηρετούμε; Αγαπάμε τις «πατρίδες» μας επειδή μας δίνουν ταυτότητα ή επειδή μας δίνουν σκοπό; Και αν είναι το δεύτερο, μήπως αυτός ο σκοπός μπορεί να γίνει πιο μεγάλος από τα σύνορα που έχουμε βάλει στους χάρτες αλλά και μέσα μας; Ο πατριωτισμός, στην πιο ευγενή του μορφή, μπορεί να είναι ένα εργαλείο για την προώθηση της δικαιοσύνης, της ισότητας και της αλληλεγγύης. Μπορεί να είναι οι καταλύτες για την οικοδόμηση μιας κοινωνίας που σέβεται τη διαφορετικότητα και προάγει την κοινή ευημερία.

Ο κ. Ανδρέας Καραμήτας είναι πολιτικός επιστήμονας

Η εξήγηση Μακρόν και το διάβημα προς την Ιταλία

Η συζήτηση με τον Μπιτστάκη για το ενδεχόμενο πώλησης Meteor στην Τουρκία – Διαμαρτυρία και προς τη Ρώμη για την πώληση της Piaggio Aerospace

Ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν με τον προσκεκλημένο Βρετανό πρωθυπουργό Κιρ Στάρμερ στην πρόσφατη άτυπη σύνοδο της Ε.Ε. για την ευρωπαϊκή άμυνα. Το Ελιζέ υποστηρίζει ότι δέχεται πιέσεις από το Λονδίνο για να εγκρίνει τη διάθεση από την κοινοπραξία, στην οποία συμμετέχουν, πυραύλων Meteor στις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις. Κάτι ανάλογο, υποστηρίζει και η Γερμανία για την περίπτωση των μαχητικών αεροσκαφών Eurofighter.

OLIVIER HOSLET/POOL VIA REUTERS

έπειτα από 15 χρόνια έχουν κατορθώσει να ναυπηγήσουν και να εντάξουν στον στόλο το πρώτο από τα έξι υποβρύχια.

Αν και η υπόθεση των Meteor μονοπόλησε το ενδιαφέρον των ΜΜΕ στην Ελλάδα κυρίως λόγω της δημοσιοποίησης που επέλεξε ο κ. Δένδιας ως μοχλό πίεσης, στην Αθήνα υπάρχει πολύ μεγάλη ενόχληση για τον τρόπο που η Ιταλία προχώρησε στην πώληση της εταιρείας Piaggio Aerospace στην Baykar του γαμπρού του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, που αναπτύσσει τα λογής UAV και drones. Σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες της «Κ», η Αθήνα ετοιμάζει φάκελο διαμαρτυρίας προς την Ιταλία, καθώς η Ρώμη αγνόησε πλήρως τον ευρωπαϊκό κανονισμό 2019/452 (σε εφαρμογή από τις 11 Οκτωβρίου 2020), που προβλέπει ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις που βρίσκονται υπό άμεσο κρατικό έλεγχο της Ε.Ε. θα πρέπει να κοινοποιούνται και στα υπόλοιπα κράτη-μέλη. Η αρμόδια ιταλική αρχή δεν έστειλε ενημέρωση (notification form) στα υπόλοιπα κράτη-μέλη του ευρωπαϊκού μηχανισμού που έχει συσταθεί γι' αυτό τον σκοπό. Το άρθρο 7 του ευρωπαϊκού κανονισμού αναφέρει, συγκεκριμένα, ότι «οταν ένα κράτος-μέλος ή η Επιτροπή εκτιμά ότι η άμεση ξένη επένδυση που δεν τελεί υπό έλεγχο είναι πιθανόν να θίξει την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη», τότε είναι δυνατόν να ζητηθεί «από το κράτος-μέλος στο οποίο προγραμματίζεται ή έχει πραγματοποιηθεί η άμεση ξένη επένδυση» η απαιτούμενη πληροφόρηση.

Η Ιταλία, ειδικά η Leonardo, μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες αεροναυπηγικής στον κόσμο, επιθυμεί τη διεύρυνση της συνεργασίας με την Αγκυρα και δη την Baykar, μάλιστα οι δύο πλευρές αναζητούν τον ακριβή τρόπο, κυρίως στον τομέα των μη επανδρωμένων αεροχημάτων. Η Ιταλία έχει στο παρελθόν προμηθεύσει την Τουρκία με ελικόπτερα και κάποια ραντάρ μέσου βεληνικού.

Από τις χώρες της Ε.Ε., εκείνη με τις πιο αδιατάρακτες σχέσεις συνεργασίας στον τομέα των αμυντικών προμηθειών με την Τουρκία είναι η Ισπανία. Υπενθυμίζεται ότι για το ελικοπτεροφόρο Anadolu, το οποίο οι Τούρκοι έχουν μετατρέψει σε πλωτή πλατφόρμα μεταφοράς UAV, την τεχνογνωσία έχουν παράσχει οι Ισπανοί (κλάση Χουάν Κάρλος Ι). Στην Ισπανία κατασκευάζονται και τα μεταγωγικά A-400 (πολυεθνικό ευρωπαϊκό κονσόρτσιουμ), αλλά και τα αεροσκάφη ναυτικής συνεργασίας CN-235, δηλαδή τα ιπτάμενα ραντάρ που τακτικά καταγράφεται να παραδίδουν τον εθνικό εναέριο χώρο.

Το Ηνωμένο Βασίλειο, δεδομένου ότι δεν παρεμποδίζεται από κάποια ανάγκη για ευρωπαϊκή αλληλεγγύη, έχει σταθερές σχέσεις με την Τουρκία, αφού τα τελευταία δέκα χρόνια υπολογίζεται ότι έχουν υπογραφεί συμβόλαια αξίας περί τα 2,2 δισ. ευρώ, τα περισσότερα από αυτά κρίσιμα για τη μελλοντική περαιτέρω ανάπτυξη της τουρκικής αεροναυπηγικής βιομηχανίας.

Γόρδιος δεσμός με το καλώδιο

Των Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ - ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Να έχει λόγο στις αμυντικές συμφωνίες που συνάπτουν οι Ευρωπαίοι εταίροι με την Τουρκία διεκδικεί η Αθήνα. Μετά τις παρεμβάσεις προς το Παρίσι για τους πυραύλους Meteor, η ελληνική πλευρά ετοιμάζει και φάκελο διαμαρτυρίας προς την Ιταλία, για το γεγονός ότι δεν είχε ειδοποιηθεί πριν από τη μεταβίβαση της Piaggio Aerospace στην τουρκική Baykar.

Το ζήτημα της πιθανής πώλησης πυραύλων αέρος-αέρος Meteor από το πολυεθνικό ευρωπαϊκό κονσόρτσιουμ MBDA στην Τουρκία συζητήθηκε στη συνάντηση που είχαν την περασμένη Τρίτη, στο περιθώριο της άτυπης συνόδου κορυφής της Ε.Ε. στις Βρυξέλλες, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης και ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν. Σύμφωνα με πληροφορίες, κατά το τετ α τετ με τον Γάλλο πρόεδρο, που πραγματοποιήθηκε σε θετικό κλίμα, ο πρωθυπουργός ζήτησε να ενημερωθεί για τις εξελίξεις, με τον Μακρόν να επιβεβαιώνει τις συζητήσεις, αλλά να αναφέρει πως η επίτευξη συμφωνίας δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Παράλληλα, το Παρίσι καθιστά σαφές ότι «κλειδί» για την ενδεχόμενη πώληση των πυραύλων είναι η Βρετανία και όχι η Γαλλία.

Κατά τις ίδιες πηγές, η Αθήνα θα συνεχίσει να παρακολουθεί το θέμα, αλλά δεν πρόκειται να παρέμβει προκειμένου να αποτραπεί η πώληση. Οπως επισημαίνεται, η χώρα δεν ετεροπροσδιορίζεται, προωθεί το δικό της εξοπλιστικό πρόγραμμα, ενώ έχει αναπτύξει στέρεη αμυντική συνεργασία με τη Γαλλία, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιήθηκε η προμήθεια των μαχητικών Rafale αλλά και των φρεγατών. Μάλιστα, κατά πληροφορίες, η πιθανότητα πώλησης των Meteor στην Τουρκία δεν αναμένεται να επηρεάσει την απόκτηση και τέταρτης φρεγάτας από τη Γαλλία, καθώς κυβερνητικές πηγές αναφέρουν ότι «ο προγραμματισμός για την ενίσχυση των Ε.Δ. προχωράει κανονικά». Πρόκειται για μια προσέγγιση που διαφοροποιείται αισθητά από τη στάση που κράτησε στο ίδιο θέμα ο υπουργός Άμυνας.

Τέλος, από την Αθήνα αξιολογείται θετικά το γεγονός ότι με αφορμή τη δημοσιοποίηση των διαπραγματεύσεων μεταξύ Αγκυρας και του ευρωπαϊκού κονσόρτσιουμ για τους πυραύλους, γαλλικές διπλωματικές πηγές έσπευσαν την περασμένη Πέμπτη να υπενθυμίσουν πως το άρθρο 2 της συμφωνίας για την εγκαθίδρυση στρατηγικής εταιρικής σχέσης στην άμυνα και στην ασφάλεια περιλαμβάνει ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής σε περίπτωση που ένα από τα δύο κράτη χρειαστεί να αποκρούσει κάποια κίνηση επιθετικότητας.

Η Γαλλία πάντως, κυρίως ως μέλος κονσόρτσιουμ αλλά και εθνικά, έχει στο παρελθόν συναινέσει στην πώληση οπλικών συστημάτων προς την Τουρκία, όχι όμως τέτοιων που να ανατρέπουν την τάξη αρχή των τελευταίων 50 ετών, οπότε η Ελλάδα αγοράζει

όπλα τα οποία δεν υπάρχουν στο οπλοστάσιο των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων (ΤΕΔ).

Η Γαλλία είναι στην πραγματικότητα η τελευταία από τις μεγάλες χώρες της Ευρώπης με βιομηχανικές αμυντικές δυνατότητες (μετά το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία, την Ιταλία και την Ισπανία), που αναζητούν πρόσβαση στην αγορά της Τουρκίας. Τόσο οι Γάλλοι όσο και οι Γερμανοί, στην πρώτη περίπτωση για τους Meteor, στη δεύτερη για τα μαχητικά Eurofighter, ρίσκουν το μπαλάκι στις πιέσεις που έρχονται από το Λονδίνο. Ιδίως το συμβόλαιο για τα Eurofighter αφορά την προμήθεια συνολικά 40 αεροσκαφών σε δύο φάσεις (20 και 20) με κόστος που υπολογίζεται περί τα 5,5 δισ. ευρώ. Και στην περίπτωση των Eurofighter, ωστόσο, το Βερολίνο δεν έχει αποφανθεί, αλλά έχει επιτρέψει τις διαπραγματεύσεις

Την κατάσταση παρατεταμένου αδιεξόδου στην οποία έχει περιέλθει το έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ Great Sea Interconnector (2 GSI) αναδεικνύουν οι εξελίξεις των τελευταίων οκτώ ημερών, ιδιαίτερα μετά την ουσιαστική παρέμβαση της Τουρκίας στις έρευνες που διεξάγονταν στα βόρεια της Κρήτης.

Οπως η «Κ» έχει αναδείξει από την πρώτη στιγμή (Ιούλιος 2024), η Αγκυρα ερμηνεύει το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας μέσα από το πρίσμα του τουρκολιβυκού μνημονίου, αλλά και της πάγιας αντίληψης ότι εντός του Αιγαίου Πελάγους, ανατολικά του 25ου μεσημβρινού, διατηρεί δικαιώματα και την Ανατολική Μεσόγειο, έως ότου καταγραφεί κάποια ουσιαστική πρόοδος στις διαπραγματεύσεις. Και το παρομοιάζει με το Πρακτικό της Βέρνης (1976), το οποίο η Ελλάδα δεν αποδέχεται. Ολη αυτή η κατάσταση επηρεάζει

κύκλωμα στην ελληνική γραμμή, ειδικά σε ό,τι αφορά τη συνέχιση των ερευνών για την ηλεκτρική διασύνδεση. Οι έρευνες οι οποίες διεξάγονται –κατά κύριο λόγο εντός χωρικών υδάτων– δεν συνδέονται με την άσκηση κάποιου κυριαρχικού δικαιώματος, καθώς δεν επηρεάζουν την υφαλοκρηπίδα. Αντιθέτως, αποτελούν φυσικό δικαίωμα κάθε κράτους που επιθυμεί να διεξαγάγει έρευνες στην ανοιχτή θάλασσα.

Η Αγκυρα ουσιαστικά ερμηνεύει τη Διακήρυξη των Αθηνών (7 Δεκεμβρίου 2023) ως ένα κείμενο που παραιτείται τις δύο πλευρές σε ένα απόλυτο μορατόριουμ δραστηριοτήτων στο Αιγαίο Πέλαγος και την Ανατολική Μεσόγειο, έως ότου καταγραφεί κάποια ουσιαστική πρόοδος στις διαπραγματεύσεις. Και το παρομοιάζει με το Πρακτικό της Βέρνης (1976), το οποίο η Ελλάδα δεν αποδέχεται. Ολη αυτή η κατάσταση επηρεάζει

Η Ρώμη αγνόησε τον ευρωπαϊκό κανονισμό 2019/452, ο οποίος προβλέπει ότι οι ξένες επενδύσεις, όπως αυτή της Baykar, σε επιχειρήσεις που βρίσκονται υπό κρατικό έλεγχο θα πρέπει να κοινοποιούνται και στα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

ανάμεσα στην κατασκευάστρια εταιρεία και στην Αγκυρα.

Τα γερμανικά υποβρύχια

Η Γερμανία έχει, βέβαια, παραδοσιακές σχέσεις με την Τουρκία στον τομέα των εξοπλισμών, αν και εσχάτως δεν είναι τόσο αρμονικές. Το Βερολίνο ακολουθεί μια βιομηχανική πολιτική η οποία αντιμετωπίζει την Τουρκία όχι τόσο ως ένα σύμμαχο στο ΝΑΤΟ, όσο μια τρίτη χώρα με πολιτικές προτεραιότητες που δεν είναι παρά σπάνια εναρμονισμένες με εκείνες της Γερμανίας. Ενα από τα πιο εμφανή συμβόλαια είναι αυτό της ναυπήγησης έξι υποβρυχίων τύπου 214, όπως, δηλαδή, τα κλάσης «Παπανικολής» του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.). Πρόκειται για ένα πρόγραμμα με ονομαστική αξία 2,5 δισ. ευρώ, που στην πραγματικότητα έχει κοστίσει πολύ περισσότερο στους Τούρκους, οι οποίοι

Η Αγκυρα έχει αποστείλει μηνύματα προς την Αθήνα, τα οποία συχνά προκαλούν βραχυκύκλωμα στην ελληνική γραμμή σε ό,τι αφορά τη συνέχιση των ερευνών για την ηλεκτρική διασύνδεση.

το έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης, λειτουργεί ωστόσο και ως προειδοποιητική βολή από την Αγκυρα για την επικείμενη ανακοίνωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού από την ελληνική κυβέρνηση. Η Αθήνα έχει καθυστερήσει αρκετά χρόνια να καταθέσει τον χωροταξικό σχεδιασμό και, βεβαίως, τον χάρτη που θα τον συνοδεύει, γεγονός που

οδήγησε σε σειρά προστίμων αλλά και στην απειλή για τη διαιώνισή τους. Εκ των πραγμάτων ο χάρτης θα περιλαμβάνει τις κατά το δυνατόν μεγαλύτερες διεκδικήσεις της Ελλάδας στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, στην Αγκυρα το γνωρίζουν πολύ καλά αυτό και προετοιμάζονται αναλόγως.

Συνάντηση κορυφής

Ολη αυτή η κατάσταση ευλόγως έχει επηρεάσει και τις συζητήσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανάμεσα στις δύο πλευρές για την επόμενη συνεδρίαση του Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας (ΑΣΣ) υπό τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και τον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, που θα πραγματοποιηθεί στην Αγκυρα ή στην Κωνσταντινούπολη. Υπενθυμίζεται ότι αρχικός ημερολογιακός στόχος διεξαγωγής των επαφών αυτών ήταν κάποια στιγμή εντός του πρώτου

διμήνου του 2025, ενώ αυτή τη στιγμή οι συζητήσεις που γίνονται ανάμεσα στα επιτελεία αφορούν την περίοδο από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούνιο. Αν και από την ελληνική πλευρά η εσωτερική πολιτική επικαιρότητα έχει διαδραματίσει κάποιο ρόλο στον υπολογισμό του χρόνου, σημαντική παράμετρος είναι η εξέλιξη των έργων που έχουν σχεδιαστεί και έχουν πρακτικά τελετωθεί λόγω της τουρκικής στάσης (ηλεκτρική διασύνδεση και θαλάσσια πάρκα), καθώς επίσης και η άτυπη πενταμερής για το Κυπριακό που υπολογίζεται ότι θα διεξαχθεί στην Ελβετία τον Απρίλιο ή τον Μάιο. Και σε αυτό το πεδίο υπάρχει, πάντως, τεράστια δυσκολία, καθώς η Αγκυρα δεν υποχωρεί από τον διακηρυγμένο στόχο της επίλυσης του Κυπριακού εντός ενός νέου πλαισίου, μακριά από τα περί διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΕΔΟΣ

Τραπεζάκια και καρέκλες δεμένα πρόχειρα μαρτυρούν τη βιασύνη του ιδιοκτήτη να αποχωρήσει υπό τον φόβο ενός επερχόμενου μεγάλου σεισμού. Η θέα, ωστόσο, παραμένει συγκλονιστική.

Της απεσταλμένης μας
ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

«Από τα λεγόμενα των ειδικών δεν αποκλείεται τίποτα. Την πρώτη μέρα, είπα “εντάξει”. “Εντάξει” και τη δεύτερη, αλλά τώρα δεν μπορώ άλλο. Κάθε μέρα ζεις με την προοπτική του μεγαλύτερου κινδύνου». Δεν πρόλαβα καν να ρωτήσω το όνομά του. Σε μια στιγμή σήκωσε το σακ βουαγιάζ του και χάθηκε μέσα στο πλήθος, που έτρεχε να μπει στο πλοίο. Βγήκαν δέκα, μπήκαν εκατοντάδες. «Επιτέλους», ξεφυσά με ανακούφιση μια νεαρή κοπέλα. «Να πάλι, το νιώθεις; Κουνιέται πάλι», φωνάζει στην μπροστινή της. Κοιτάζω την εφαρμογή για τους σεισμούς που έχω κατεβάσει στο κινητό, όπως όλοι εδώ στο νησί: 3,8 Ρίχτερ.

Υπολογίζεται ότι πάνω από 13.000 άτομα έχουν εγκαταλείψει τη Σαντορίνη τις τελευταίες ημέρες. Στα σχολεία του νησιού φοιτούν 4.500 παιδιά, αλλά παρότι έχουν κλείσει, δεν βλέπεις ούτε ένα μικρό στον δρόμο.

Όλα κλειστά

Μέσα σε μια εβδομάδα το νησί άλλαξε όψη. Αδειασε, τα μαγαζιά έκλεισαν το ένα μετά το άλλο, οι καρέκλες των εστιατορίων στοιβάχθηκαν στις γωνίες πρόχειρα, οι ταμπέλες που καθοδηγούν τους επισκέπτες προς τα αξιοθέατα, και προσκαλούν για χαλάρωση και διασκέδαση, στέκονται σαν σκηνικό ταινίας που έχει ξεμείνει. Η κανονική καθημερινότητα υποχώρησε βίαια μπροστά στην πίεση του φόβου ενός επερχόμενου μεγάλου σεισμού. Και η γη κουνιέται κάθε λίγο και λιγάκι σαν υπενθύμιση για να μην ξεχαστεί και νομίσεις ότι όλα είναι καλά. Εγιναν 1.000 δονήσεις, έγιναν παραπάνω από 3.000 δονήσεις, 7.700 δονήσεις... Πού να μετρήσεις; Συνέχεια μοιάζει να κουνιέται η γη.

«Τίποτα δεν έχουμε. Κανονικά εδώ δουλεύουν πέντε άτομα και τώρα έχει μείνει μόνο μια κοπέλα. Το νησί τέτοια εποχή έχει πολλούς τουρίστες, Ασιάτες, Κινέζους και Ινδούς κυρίως αλλά και κάποιους Ευρωπαίους. Πέντε - έξι πτήσεις έρχονται την ημέρα. Πρωτοχρονιά που ήμασταν ανοικτά κάναμε είσπραξη, όχι αστεία», λέει ο Γιάννης Ζώρζος, ιδιοκτήτης μίνι μάρκετ στην κεντρική πλατεία των Φηρών. Στην Σαντορίνη εκτός από τους γηγενείς μένουν μόνιμα πολλοί άνθρωποι που δουλεύουν στον τουρισμό, αλλά και στις οικοδομές και τις ανακαινίσεις, που τέτοια εποχή είναι στο φόρτε τους υπό κανονικές συνθήκες, καθώς το

νησί ξεκινάει να προετοιμάζεται για το καλοκαίρι. Οι περισσότεροι από αυτούς έφυγαν όταν συνειδητοποιήσαν ότι οι δονήσεις δεν θα σβήσουν σύντομα. Κάποιοι μάλιστα κοιμήθηκαν έξω από τα πρακτορεία ταξιδιών για να καταφέρουν να εξασφαλίσουν το πολυπόθητο εισιτήριο για την Αθήνα. Παρά τα επιπλέον δρομολόγια και πτήσεις, η ζήτηση ήταν μεγαλύτερη.

Ο Χρήστος Κόσμος είναι από τη Ρουμανία αλλά μένει εδώ και

Άνθρωποι που δουλεύουν στον τουρισμό και στις οικοδομές, που τέτοια εποχή είναι στο φόρτε τους καθώς ξεκινάει η προετοιμασία για το καλοκαίρι, έφυγαν από το νησί.

25 χρόνια στην Ελλάδα. Τα τελευταία δύομισι χρόνια μένει πολλούς μήνες στη Σαντορίνη, έχει συνεργείο και δουλεύει σε κατασκευές. Τον συναντήσαμε στο λιμάνι να περιμένει το βραδινό πλοίο. «Πήγαμε χθες το πρωί για δουλειά και μας είπαν, “απαγορεύονται οι οικοδομικές εργασίες”. Είπα και εγώ να πάμε στην Αθήνα να δούμε τις οικογένειες», μου εξηγεί σε ανάλαφρο τόνο. Απομακρύνεται λίγο από τους υπόλοιπους και χαμλώνει τη φωνή του. «Είναι που δεν μπορούμε και να κοιμηθούμε. Χθες τα παιδιά (σ.σ. εννοεί τους άνδρες του συνεργείου) κοιμήθηκαν στο αμάξι. Μένουμε σε παλιά σπίτια και είναι προβληματικά. Ολη νύχτα κουνάει, δεν μπορείς να κλείσεις μάτι». Ο κα-

Χιλιάδες άνθρωποι έφυγαν μέσα στις πρώτες ημέρες από την έναρξη της σεισμικής ακολουθίας. Η αγωνία ήταν να μη βγει απαγορευτικό λόγω καιρού.

θηγητής Σεισμολογίας Κώστας Παπαζάκος επιβεβαιώνει ότι το βράδυ είναι δύσκολα. «Τα ξημερώματα κατά τις πέντε, εδώ και δύο μέρες, κάνει μια μεγαλούτσικη δόνηση. Τότε ξέρουμε ότι θα κουνήσει για καμιά δυο ώρες. Είναι η ώρα που σπκώνομαι και διαβάζω και στέλνω μήλ», λέει.

Ακυρώσεις

Αρκετοί τουρίστες ακύρωσαν το ταξίδι τους όταν έμαθαν για τους σεισμούς, όπως φαίνεται από τα στοιχεία των πρακτορείων και τα ξενοδοχεία που έκλεισαν το ένα μετά το άλλο τις τελευταίες ημέρες. Στα γραφεία του δήμου υπάρχει ένας κατάλογος με τα ανοικτά ξενοδοχεία που κάθε μέρα μικραίνει. Η Σαντορίνη είναι διάσημη και κάθε είδηση για

αυτήν καλή ή κακή κάνει γρήγορα τον γύρο του κόσμου με κάθε τρόπο.

Στα έρημα σοκάκια των Φηρών και της Οίας—στα σημεία όπου το καλοκαίρι δεν μπορείς να περπατήσεις από τον κόσμο—συναντάς πού και πού μερικούς γενναίους που αποφάσισαν να παραμείνουν παρά τους σεισμούς. Ταξίδι ζωής. Αν χαλάσει, άντε να ξαναγίνει.

Τέσσερα κορίτσια από το Μακάο (κοντά στο Χονγκ Κονγκ), 21-23 χρόνων, τρώνε στο ένα από τα δύο κινεζικά μαγαζιά της πλατείας στα Φηρά που παραμένουν ανοικτά, αφηφώντας τις σεισμικές δονήσεις. Μιλούν μεταξύ τους χαρούμενα, σκρολάρουν ταυτόχρονα και μου ζητούν να δουν το δικό μου κινητό με τα ελληνικά

γράμματα που τους φαίνονται «πολύ περιεργα». Αν φοβούνται; «Ναι», λένε ντροπαλά. «Αλλά όταν μάθαμε για τον σεισμό ήμασταν ήδη στην Αθήνα, ήταν πολύ αργά για να αλλάξουμε τα σχέδιά μας. Πρώτη φορά ζούμε σεισμό», λένε με κάποια έξαψη ανάμεικτη με φόβο και όταν τους ζητάμε να φωτογραφηθούν, αναφωνούν: «Yes! It's so cool».

Στο απέναντι φαρμακείο, Κινέζοι—νεαροί, αλλά και οικογένειες με παιδιά—στέκονται στην

Στα γραφεία του δήμου υπάρχει ένας κατάλογος με τα ανοικτά ξενοδοχεία, που κάθε μέρα μικραίνει. Η Σαντορίνη είναι διάσημη και κάθε είδηση κάνει γρήγορα τον γύρο του κόσμου.

ουρά. Μέσα το κατάστημα γεμάτο, ψωνίζουν καλλυντικά, κολλόνιες, κοκαλάκια για τα μαλλιά και σαπούνια, ό,τι μπορούν αφού δεν υπάρχει αλλού δυνατότητα αγορών. Μια σεισμική δόνηση κουνάει για λίγο τα εκατοντάδες μπουκαλάκια, αλλά αυτή τη φορά κανένας δεν δίνει σημασία εκτός από τον ιδιοκτήτη μαγαζιού, που έχει άγχος «να μη συμβεί τίποτα μεγάλο και μείνει ο κόσμος μέσα στο μαγαζί».

«Θα γίνει μεγάλο κακό;»

Πυροσβέστες, αστυνομικοί και δημοσιογράφοι είναι αυτοί που κυκλοφορούν κυρίως στα σοκάκια. Η παρουσία τους είναι θέμα συζήτησης με πολλούς τρόπους. «Ηρθαν τόσοι γιατί θα γίνει μεγάλο κακό και μας το κρύβουν;»

ρωτάνε τον δήμαρχο Νίκο Ζώρζο, αν τον πετύχουν στον δρόμο. «Πρόληψη είναι, για να είμαστε προετοιμασμένοι», απαντά, αλλά από τα μάτια των συνομιλητών του δεν φεύγει η δυσπιστία.

Αν η κίνηση στα Φηρά είναι ελάχιστη, στην υπόλοιπη Σαντορίνη δύσκολα συναντάς άνθρωπο. «Επείσε και η θερμοκρασία και βαρεθήκαμε να πεταγόμαστε συνέχεια έξω. Μόνο ο Θεός άλλωστε ξέρει τι θα γίνει», λέει η Φλώρα Καραμολέγκου, που τη συναντήσαμε στο σπίτι της στο Εμπορείο. Μας περίμενε με φιλήματα και ψύχραιμη, αυτή τη φορά. Όταν έγινε ο μεγάλος σεισμός του '56 ήταν δεκαέξι ετών και τότε «σε κάθε κούνημα έτρεμα. Δεν μπορούσα να σταματήσω να τρέμω».

Εκείνος ο μεγάλος σεισμός είναι το θέμα της συζήτησής με τα αδελφία της στο τηλέφωνο όλες αυτές τις μέρες. Μέχρι την τρίτη δημοτικού πήγε η κυρία Φλώρα σχολείο. Έτσι, εκείνο το πρωινό, θυμάται, ετοιμαζόταν να πάει στο εργοστάσιο για δουλειά. «Ηταν η εποχή για τις ντομάτες». 9 Ιουλίου του '56 σεισμός 7,7 Ρίχτερ και 13 λεπτά αργότερα ένας ακόμα 7,2 Ρίχτερ. «Στο εργοστάσιο ξεδιάλεγα τις καλές ντομάτες να τις κάνουμε κονσέρβα. Ακούμε ένα τρομερό βουητό, δεν ξέραμε τι είναι. Μας πήρε ο πατέρας μου και πήγαμε κάτω στον ποταμό, ένα ρέμα που κατεβαίνουν τα νερά του βουνού. Ήταν πιο επικίνδυνο εκεί γιατί είναι κούφια αλλά δεν το ξέραμε. Η μητέρα μου δεν ήρθε, καθόταν στην ταράτσα και κοιτούσε να κουνιέται η γη, σαν να βλέπει ταινία».

Τώρα η κυρία Φλώρα αντιδρά σαν τη μητέρα της. «Χθες το βράδυ ήταν καλότερικη η δόνηση (5,2 Ρίχτερ) αλλά είχαμε καλή παρέα εκεί, δεν βγήκα καθόλου έξω»...

«Να τος πάλι ο Αούτπς»

Την ώρα που μιλάμε η γη κουνιέται και πάλι. Με κοιτάζει και λέει χαμογελώντας συγκρατημένα. «Να τος πάλι ο Αούτπς». Γελάει με την απορία στο βλέμμα μου. Είχαμε έναν στη γειτονιά που μεθούσε και τρέκλιζε. Τον φωνάζαμε Αούτπ. Τώρα έτσι λέμε τον σεισμό. Ε, κάπως να παρηγοριόμαστε».

Κατεβαίνοντας προς την πλατεία του Εμπορείου ένας πλανόδιος πωλητής πουλούσε την ψαριά του. Ο,τι είχε απομείνει το σκέπαζε με προσοχή σαν να έβαζε μωρό για ύπνο. «Θα τα βάλω στην κατάψυξη να έχουμε ψάρι. Ε, τώρα δεν θα πάω πάλι για ψάρεμα», μου λέει. «Φοβάστε τον σεισμό;» ρωτάω. Με κοιτάει σχεδόν περιπαιχτικά. «Ποιον σεισμό, καλέ;

Η διαδίκασια να αδειιάσουν οι πισίνες του νησιού, όπως υπαγορεύουν οι οδηγίες των ειδικών, δεν ήταν καθόλου εύκολη.

Η ερημιά στα σοκάκια του νησιού είναι αποκαρδιωτική. «Ακόμη και τον χειμώνα, κανονικά υπάρχει πολύς κόσμος στο νησί», λένε οι ντόπιοι.

Δεν βλέπεις που έχει θάλασσα;». Επόμενη στάση: Μεγαλοχώρι για να γνωρίσουμε την κυρία Μαρουσώ Αρβανίτη, το Μαρουσάκι όπως την ξέρουν όλοι. «Γεννημένη το '37», λέει με περηφάνια και μου δείχνει ένα γύρω τα σπίτια που βρίσκονται τα παιδιά και τα εγγόνια της. «Από 9 χρονών δούλευα σε σπίτια και μετά στο σπίτι που ήταν 8 παιδιά, 80 κάλτσες είχα πλύνει μια φορά στο χέρι», θυμάται και κάνει τον σταυρό της. Σαν να θέλει να υπογραμμίσει τα λόγια της η φύση, αρχίζει να κουνιέται η γη. «10 δευτερόλεπτα ίσως 12», μου λέει. Κοιτάζω την εφαρμογή. 4,8 Ρίχτερ. «Είναι που δεν κάνει ένα σεισμό να του δώσει να καταλάβει να ψυχάσουμε. Τσίκι, τσίκι δεν τελειώνει. Τότε το '56 την ώρα που έγινε ο πρώτος σεισμός, είχε πάει ο αδελφός μου με τον πατέρα μου να λικνίσουν στο κριθάρι. Γυρίζουν και βλέπουν στους Αγίους Αναργύρους να πέφτει ο κουμπές (τρούλος), πέρασανε ξυστά από κάτω. Ηρθε η μάνα μου και με έπιασε από τα μαλλιά να με βγάλει έξω». Εκείνο το πρωί είχε η μάνα βάλει ένα μπακαλιάρo σε μια λεκάνη να χαλμυρίσει, διηγείται. «Εκεί που σκεφτόμαστε τι θα φάμε, λέει ο πατέρας μου, “θα πάω να πιάσω τη λεκάνη και να τον φάμε χαλμυριστό με λαδάκι”, είχαμε και μαύρες κουλούρες μια χαρά για να βουτήξουμε. Μετά μας έφεραν φαγητό δεν μπορού να πω και σκηνές και ρούχα από όλα».

Από την Οσάκα στην Οία

Το καλοκαίρι για να δεις το ηλιοβασιλέμα πρέπει να πας ώρες νωρίτερα στο σημείο για να πιάσεις σειρά. Αλλιώς δεν μπορείς να τραβήξεις την πολυπόθητη φωτογραφία με τον ήλιο να πέφτει στη θάλασσα. Τώρα τον χειμώνα είναι πιο φθηνά και δεν έχει κόσμος. Αυτό σκέφτηκε ο 23 χρόνος Ταϊκι Χαγιασί και αποφάσισε να ταξιδέψει μέχρι τη Σαντορίνη από την Αθήνα. Το ταξίδι του 15 ημέρες συνολικά περιελάμβανε την Αίγυπτο και μετά την Αθήνα. Επειτα είδε την Οία στο Instagram. «Σκέφτηκα ευκαιρία, ήθελα να το δω αυτό. Για τον σεισμό δεν ήξερα. Εμαθα ή μάλλον ένιωσα τι συμβαίνει όταν ήρθα εδώ. Είμαι από την Οσάκα, για μένα είναι συνηθισμένο να έχει σεισμούς. Αισθάνομαι ασφαλής». Εργάζεται σε μαγαζί με ρούχα για σκέιτερ και ο ίδιος κάνει σκέιτ, ταξιδεύει μόνος και δηλώνει πολύ χαρούμενος και τυχερός που πέτυχε την Οία χωρίς κόσμος. Στην Οία μένει στο μοναδικό ξενοδοχείο που έχει μείνει ανοικτό μαζί με καμιά δεκαριά ακόμα τουρίστες.

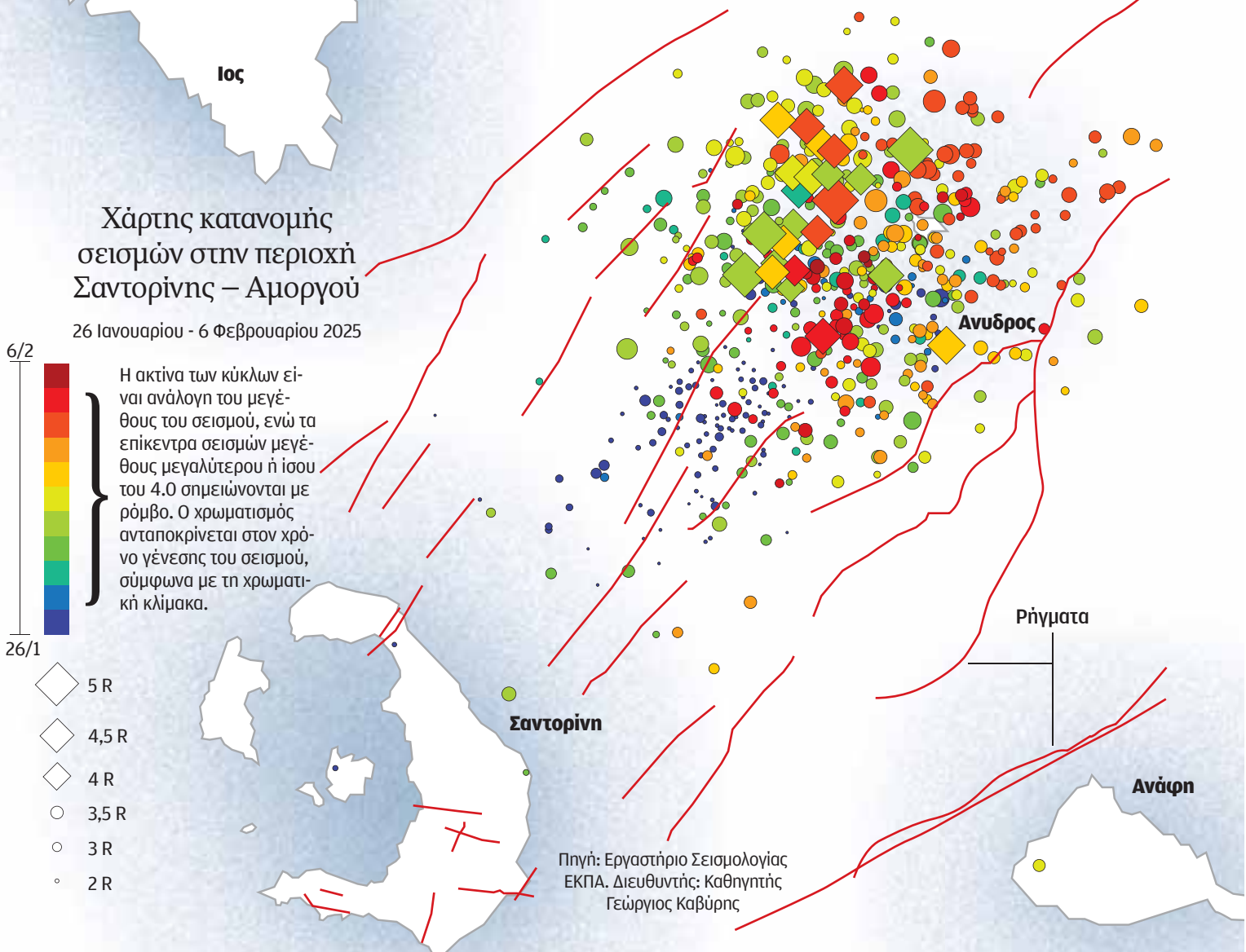
Το «Μαρουσάκι» στα νιάτα της έζησε τον μεγάλο σεισμό του '56. Τώρα κάνει υπομονή.

Τα κορίτσια από το Μακάο στην πλατεία των Φηρών. Εικόνα τουριστικής κανονικότητας παρά τα Ρίχτερ.

Η κ. Φλώρα Καραμολέγκου, στο Εμπόρειο, μας γλύκανε με σοκολατάκια που φτιάχνει η ίδια.

Πού «κατευθύνεται» το σμήνος της Ανύδρου

Όσα έχουν δει οι επιστήμονες για την πρωτοφανή ακολουθία των δονήσεων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ**

Το σεισμικό μπαράζ που εκδηλώνεται στην περιοχή μεταξύ Σαντορίνης και Αμοργού είναι ένα πρωτόγνωρο φαινόμενο για τα ελληνικά δεδομένα. Το πλήθος, η πυκνότητα και η ένταση των σεισμών είναι εξαιρετικά και έχουν προκαλέσει μεγάλη ανησυχία στους κατοίκους και συναγερμό στους επιστήμονες. Από τις 26 Ιανουαρίου που ξεκίνησε η σεισμική ακολουθία, έχουν καταγραφεί πάνω από 7.700 σεισμοί, ενώ ειδικά από την 1η Φεβρουαρίου η ένταση των δονήσεων έχει αυξηθεί, με δεκάδες σεισμούς σε καθημερινή βάση άνω των 4 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ. Εως την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, ο ισχυρότερος σεισμός ήταν 5,2 Ρίχτερ και σημειώθηκε την Τετάρτη 5 Φεβρουαρίου.

Η περιοχή όπου εκτυλίσσεται το φαινόμενο είναι ιδιαίτερη. Όχι μόνο είναι θαλάσσια, γεγονός που αντικειμενικά δυσκολεύει τη μελέτη, αλλά τη διατρέχουν πολλά γεωλογικά ρήγματα, που συναντιούνται με ένα ηφαιστειακό τόξο, με τα ηφαιστειακά κέντρα της Σαντορίνης (Καμένη), του Κολούμπου και των Χριστιανών (που είναι αρκετά μακριά). Γι' αυτούς τους λόγους βέβαια έχει γίνει αντικείμενο ευρείας μελέτης, με τους επιστήμονες να έχουν αποτύπωση της περιοχής (και της υποθαλάσσιας). Σήμερα είναι πολλά αυτά που γνωρίζουμε, αλλά υπάρχουν και πολλά ερωτήματα που δεν έχουν απαντηθεί ακόμα.

– **Ποιο ρήγμα έχει ενεργοποιηθεί και τι σημαίνει αυτό;**

– Η σεισμική ακολουθία άρχισε να εκδηλώνεται δυτικά του Κολούμπου με δονήσεις 2 και 3 Ρίχτερ στο διάστημα από 26 Ιανουαρίου έως 1η Φεβρουαρίου. Στη συνέχεια «περίπατσε» βο-

ρειοανατολικά προς το νησάκι Ανύδρος, μεταξύ Σαντορίνης και Αμοργού. Από την 3η Φεβρουαρίου το επίπεδο των σεισμών ανέβηκε, είχαμε πολλούς σεισμούς άνω των 4 Ρίχτερ με μια επικέντρωση γύρω από την Ανύδρο. Σύμφωνα με τους επιστήμονες, έχει ενεργοποιηθεί και σπάει το ρήγμα της Ανύδρου, μήκους περίπου 15-20 χιλιομέτρων.

Θεωρείται πολύ σημαντικό πως δεν έχει επηρεαστεί το ρήγμα της Αμοργού, που βρίσκεται κοντά, είναι πολύ μεγαλύτερο κι έδωσε τον μεγάλο και καταστροφικό σεισμό των 7,7 Ρίχτερ το

Οι ειδικοί θεωρούν πολύ σημαντικό πως δεν έχει επηρεαστεί το ρήγμα της Αμοργού, που είναι πολύ μεγαλύτερο κι έδωσε τον σεισμό των 7,7 Ρίχτερ το 1956.

1956. Η πλειονότητα των επιστημόνων εκτιμά πως δεν θα ενεργοποιηθεί το ρήγμα της Αμοργού, καθώς –εκτός των άλλων– θεωρείται πως το χρονικό διάστημα που έχει μεσολαβήσει από το 1956 δεν είναι επαρκές για να γεμίσει τεκτονική ενέργεια.

– **Τεκτονική ή ηφαιστειακή αιτία;**

– Η αιτία της σεισμικής ακολουθίας είναι τεκτονική και όχι ηφαιστειογενής, σύμφωνα με την επιστημονική κοινότητα. Βεβαίως, ρήγματα και ηφαιστεια βρίσκονται στον ίδιο χώρο και γι' αυτό χρειάζεται διαρκής μελέτη για την οποία αλληλεπίδραση, είτε αφορά τη διείσδυση ρευστών μέσα στα ρήγματα είτε την απελευθέρωση αερίων λόγω των δο-

νήσεων. Παρ' όλα αυτά, η εκτίμηση των επιστημόνων είναι πως η τρέχουσα σεισμική έξαρση δεν οφείλεται σε ηφαιστειακή δράση.

Βεβαίως, στην Καμένη υπάρχει από το περασμένο καλοκαίρι μια μικρή και αργή διόγκωση του ηφαιστείου, η οποία παρατηρείται συστηματικά από τους επιστήμονες. Υπήρξαν κάποιοι πολύ μικροί σεισμοί μέχρι τις αρχές του 2025. Είναι κάτι που έχει ξανα συμβεί. Το 2011 και το 2012 υπήρξε ηφαιστειοσεισμική κρίση μέσα στην καλντέρα της Σαντορίνης, η οποία ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2012 χωρίς κάποια ηφαιστειακή έκρηξη. Θεωρείται πως το ηφαιστειο της Καμένης δεν έχει σχέση με την τρέχουσα σεισμική δραστηριότητα περί της Ανύδρου, καθώς και η απόστασή τους είναι μεγάλη.

Το ηφαιστειο Κολούμπο, το οποίο έχει υδροθερμική δράση, είναι πιο κοντά, απέχει μερικά χιλιόμετρα από τη σεισμική περιοχή, χωρίς όμως να έχει επηρεαστεί. Οι επιστήμονες παρατηρούν συγκεκριμένα το Κολούμπο και με αποστολή στον κρατήρα των σειсмоγράφων, αλλά και συσκευών για τη μέτρηση των εκπομπών του.

– **Μπορεί να οδηγήσουν οι σεισμοί σε ηφαιστειακή έκρηξη;**

– Οι επιστήμονες αρνούνται αυτή την εξέλιξη, σημειώνοντας πως τα δύο φαινόμενα έχουν τους δικούς τους όρους δημιουργίας. Η ηφαιστειακή έκρηξη απαιτεί συγκεκριμένες αλλαγές και συσσωρευση στον μαγματικό θάλαμο, που διαμορφώνονται σε βάθος χρόνου. Αυτές οι διεργασίες δεν ταυτίζονται με τη σεισμική δραστηριότητα.

Εξάλλου, ακόμα και ο μεγάλος σεισμός του 1956 στο ρήγμα της Αμοργού δεν οδήγησε σε έκρηξη του Κολούμπου, του οποίου η τελευταία έκρηξη έγινε το 1650

και εκτιμάται πως θέλει χιλιάδες χρόνια για να εκραγεί ξανά.

– **Ποια θα είναι η εξέλιξη του φαινομένου;**

Εδώ δεν υπάρχουν σίγουρες απαντήσεις, οι σεισμολόγοι συχνά απαντούν πως «δεν κάνουμε μαντική». Παρ' όλα αυτά υπάρχει ένα δεδομένο. Ένα βασικό σημείο στο οποίο συμφωνεί η επιστημονική κοινότητα είναι πως εφόσον η σεισμική διέγερση περιοριστεί στο ρήγμα της Ανύδρου, ο μεγαλύτερος σεισμός που μπορεί να εκδηλωθεί είναι μέχρι 6-6,2 Ρίχτερ, με βάση το μέγεθος και τα χαρακτηριστικά του ρήγματος. Βεβαίως, δεν είναι μικρή διαφορά από τα 5-5,2 Ρίχτερ που έχουν καταγραφεί ήδη. Ένας σεισμός 6 Ρίχτερ είναι 32 φορές ισχυρότερος από μια δόνηση 5 Ρίχτερ.

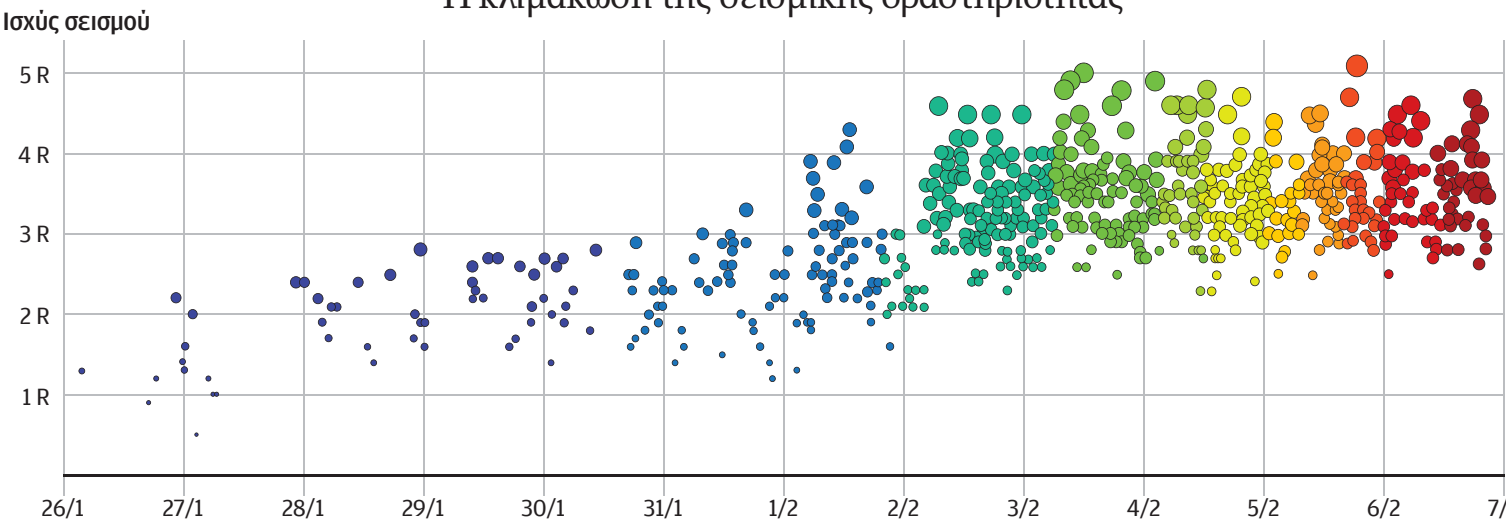
Το ένα «σενάριο», λοιπόν, είναι η εκδήλωση τελικά ενός κύριου σεισμού στο επίπεδο των 6-6,2 Ρίχτερ, που θα οδηγήσει μετά σε μια αποκλιμάκωση. Στο Αρκαλοχώρι της Κρήτης το 2021, μετά σχεδόν τέσσερις μήνες σεισμικής δράσης, σημειώθηκε ένας σεισμός 6 Ρίχτερ. Κάθε περίπτωση είναι ιδιαίτερη.

Ως δεύτερο ενδεχόμενο θεωρείται μια παρατεταμένη σεισμική σμηνοσειρά, με πολλούς σεισμούς των επιπέδων που έχουμε μέχρι σήμερα, με αρκετούς μεταξύ 4 και 5 Ρίχτερ, οδηγώντας σε μια αργή εκτόνωση της σεισμικής κρίσης.

Το ενδεχόμενο μιας πολύ πιο ισχυρής δόνησης δεν θεωρείται πολύ πιθανό, καθώς μέχρι τώρα δεν έχει ενεργοποιηθεί κάποιο μεγαλύτερο ρήγμα.

Σε κάθε περίπτωση, οι επιστήμονες κάνουν λόγο για παρατεταμένη σεισμική δράση στην περιοχή, η οποία θα θέσει σε δοκιμασία τις αντοχές των ανθρώπων, των υπηρεσιών και των υποδομών.

Η κλιμάκωση της σεισμικής δραστηριότητας

Του ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΟΣΧΟΝΑ

Τα κόμματα υπάρχουν για να διαφέρουν. Δικαιώνουν την ύπαρξη τους ακριβώς γιατί είναι φορείς διαφορετικών, δηλαδή ανταγωνιστικών, σχεδίων για την οικονομία και την κοινωνία. Ως προς τις προτάσεις πολιτικής και το στυλ, η διαφορά ανάμεσα στον Τραμπ και τους Δημοκρατικούς της Κάμαλα Χάρις και του Μπάιντεν δεν θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερη. Τι γίνεται όμως στην Ευρώπη; Τα μεγάλα ευρωπαϊκά κόμματα της Δεξιάς και της Αριστεράς προσφέρουν εναλλακτικές προτάσεις πολιτικής, ιδιαίτερα οικονομικής πολιτικής, ή κυριαρχεί η σύγκλιση; Και γιατί; Οι διαφορές μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης ως προς αυτή την κρίσιμη διάσταση είναι το θέμα των γραμμών που ακολουθούν.

Η εναλλακτική Τραμπ

Ο Τραμπ είναι, ως ύφος, μέθοδος και προσωπικότητα, ένας «άλλος κόσμος». Ένας disrupter, σύμφωνα με τον Τόνι Μπλερ. Η περιφρόνηση προς τον ανταγωνιστή, το μη υποκριπτόμενο πάθος για δύναμη, το ντισεϊκό ένστικτο νικητή (αντίδραση ισχυρής ηγετικότητας τη στιγμή της απόπειρας δολοφονίας του), η θεατρικότητα, ο συνδυασμός εκφοβισμού και κολακείας, ο ρητορικός και, πιθανώς, προγραμματικός αυτοσχεδιασμός, οι δεσμεύσεις που ουδείς γνωρίζει ποιες από αυτές εννοεί και ποιες όχι, η επίδειξη αυτοπεποίθησης και βολονταρισμού μαζί με την αυθεντική πίστη στην ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα συ-

Το σύστημα στην Ε.Ε. δεν ευνοεί τις μεταρρυθμίσεις, τις μεγάλες αλλαγές ούτε το χάρισμα και την ανατρεπτική δυναμική που εμπεριέχει. Κυβερνάται στο «κέντρο» και από το «κέντρο».

νέθесαν ένα προσωπικό προφίλ και έναν τρόπο άσκησης πολιτικής πολύ διαφορετικό από αυτό των Δημοκρατικών.

Επίσης, η πολιτική Τραμπ, όπως ξεδιπλώνεται, συνιστά μια καμπή και για τις ΗΠΑ και πιθανώς για τον κόσμο. Οι δασμοί ως οικονομικός προστατευτισμός, αλλά και ως μέσο εκβιασμού για την επίτευξη πολιτικών στόχων, οι προτάσεις εξαγοράς ή προσάρτησης φιλικών χωρών (Γροιλανδία, Καναδά, Παναμά), οι απειλές οικονομικού πολέμου με τη σύμμαχο Ευρώπη και μάλιστα εν μέσω πραγματικού πολέμου με τη Ρωσία, το απίστευτο εύρημα μετατροπής της Γάζας σε high class κοσμοπολίτικο θέρετρο μέσω «ειρηνικής» εθνοκάθαρσης (με τον ειρηνιστή Νετανιάχου να χειροκροτεί) σκιαγραφούν μια πολιτική γυμνής ισχύος, εθνικιστική και κλασικά ιμπεριαλιστική. Η εγκατάλειψη των συμφωνιών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τα πρώτα μέτρα ενάντια στις σεξουαλικές μειονότητες και τους μεταναστες συμπληρώνουν το παζλ του εθνικισμού και του πολιτισμικού συντηρητισμού του νέου προέδρου.

Ο Τραμπ, συνεπώς, διατύπωσε και υλοποιεί πολιτικές που διαφέρουν σημαντικά από εκείνες του Δημοκρατικού Κόμματος. Θιασώτης του προστατευτισμού, υπονομιευτής της φιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, αλλά φανατικός του οικονομικού φιλελευθερισμού στο εσωτερικό των ΗΠΑ, έρχεται σε ρήξη με το πολιτικό mainstream. Έτσι, όπως η πολιτική Μπάιντεν εκπροσώπησε μια πραγματική αλλαγή σε σχέση με την πρώτη θητεία Τραμπ, η δεύτερη θητεία Τραμπ εκπροσωπεί μια μεγάλη προγραμματική ρήξη σε σχέση με τις πολιτικές του Δημοκρατικού Κόμματος. Στις ΗΠΑ, συνεπώς, τα πολιτικά κόμματα όλο και περισσότερο διαφέρουν μεταξύ τους. Οι διαφορές τους έχουν αυξηθεί το ενδιαφέρον για την πολιτική και, σε αντίθεση με την πλειονότητα των χωρών στην Ευρώπη, έχουν ενισχύσει την εκλογική συμμετοχή αλλά και την πόλωση. Οι διακριτοί ταξικοί συνασπισμοί

στήριξης δίνουν μεγαλύτερο βάθος στην πόλωση και μεγαλύτερη ισχύ στα κόμματα. Από αυτή τη σκοπιά θα ήταν δύσκολο να πει κανείς ότι τα σημερινά αμερικανικά κόμματα είναι σε κρίση.

Ευρώπη χωρίς εναλλακτικές

Η Ε.Ε., έγραφε ο Σάμιον Χιξ το 2006, «είναι ίσως [...] περισσότερο προσανατολισμένη στη συνείνεση σε σύγκριση με οποιοδήποτε πολιτικό σύστημα στην ιστορία της σύγχρονης διακυβέρνησης». Βέβαια, το ευρωπαϊκό σύστημα έχει σταδιακά γίνει πιο «πλειοψηφικό». Παραμένει όμως ένα σύστημα εγγενώς βασισμένο στον συμβιβασμό: συμβιβασμός μεταξύ θεσμών, μεταξύ κρατών-μελών και μεταξύ κομματικών οικογενειών. Το σύνολο του συστήματος δεν ευνοεί τις μεταρρυθμίσεις, τις μεγάλες αλλαγές ούτε το χάρισμα και την ανατρεπτική δυναμική που εμπεριέχει. Το σύστημα κυβερνάται στο «κέντρο» και από το «κέντρο». Και από «μεγάλους συνασπισμούς». Σήμερα δε, καθώς η εκλογική ισχύς και της Κεντροδεξιάς και, ακόμη περισσότερο, της Κεντροαριστεράς έχει υποχωρήσει, η ευρωπαϊκή διακυβέρνηση προϋποθέτει ακόμη πιο «μεγάλους συνασπισμούς». Το σύστημα τείνει να λειτουργεί έχοντας κέντρο βάρους την πολιτική μετριοπάθεια και την κεντρομόλο διακυβέρνηση. Ως συ-

νέπεια, ο ανταγωνισμός μεταξύ εναλλακτικών προτάσεων πολιτικής, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την οικονομική πολιτική, έχει περιοριστεί δραστικά. Η σύγκλιση των μεγάλων κυβερνητικών και οιο-νεί κυβερνητικών εθνικών κομμάτων στα θέματα για τα οποία η Ε.Ε. έχει ισχυρή αρμοδιότητα είναι πολύ μεγάλη – μεγαλύτερη από αυτήν που παρατηρείται σε χώρες αντίστοιχες, αλλά μη μέλη της Ε.Ε. Είναι δε πολύ μεγαλύτερη από τις ΗΠΑ. Στην πραγματικότητα, η Ε.Ε. θέτει σημαντικά όρια σε κάθε μεταρρυθμιστικό σχέδιο που έρχεται σε σύγκρουση με το κοινοτικό κεκτημένο ή τον κοινοτικό προσανατολισμό.

Επιπλέον, η μετριοπάθεια των ευρωπαϊκών θεσμών διαχέεται μέσω ενός ιδεολογικού - προγραμματικού spill over, σε εθνικό επίπεδο. Τα εθνικά κυβερνητικά κόμματα ή οιο-νεί κυβερνητικά τείνουν να παραιτηθούν «προληπτικά» από κάθε ιδεολογική και προγραμματική στρατηγική που θα συγκρουόταν μετωπικά με τον πραγματισμό του ευρωπαϊκού συστήματος. Αφήνουν έτσι τεράστιο χώρο σε μη συστημικούς παίκτες και σε outsiders. Η άκρα Δεξιά είναι ο μεγαλύτερος εξ αυτών.

Χαμένες εκλογές

Στην ήπειρό μας, σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, η εκλογική εξασθένηση των μεγάλων κυβερνητικών κομμάτων του παλαιού καιρού

είναι η βαριά τάση. Οι κεντρικές κομματικές οικογένειες (Σοσιαλδημοκράτες, Χριστιανοδημοκράτες, Συντηρητικοί) έχουν, όλες, υποχωρήσει εκλογικά. Ειδικά οι Χριστιανοδημοκράτες και οι Σοσιαλδημοκράτες, βασιικοί πυλώνες της ευρωπαϊκής προοπτικής, έχουν καταγράψει βαρύτατες απώλειες, χάνοντας άνω του 35% της ισχύος που είχαν την περίοδο 1945-1955. Αυτό έχει αλλάξει όλο το τοπίο. Οι δε Συντηρητικοί, οι οποίοι στη μεταπολεμική περίοδο επέδειξαν αξιοσημείωτη και μακρά εκλογική αντοχή, δεν απέφυγαν και αυτοί, μετά το 2010, την εκλογική πτώση. Δύο σημαντικά νέα πολιτικά ρεύματα, η ριζοσπαστική άκρα Δεξιά (με 14,6% μέσον όρο σε 15 ευρωπαϊκές χώρες για τα έτη 2016-2020) και οι Πράσινοι (αντιστοίχως: 8,7%, υπολογισμοί του Pierre Martin), έχουν πλέον καθιερωθεί, αυξάνοντας τον κατακερματισμό και της κλασικής Αριστεράς και της κλασικής Δεξιάς. Η μεγάλη αύξηση της κατάκτησης των κομματικών συστημάτων τείνει να γίνει η νέα σταθερά στις χώρες της Ευρώπης. Όπως και η μείωση της εκλογικής συμμετοχής και η απαξίωση του θεσμού «κόμμα». Εδώ δεν είναι Αμερική. Εδώ τα (άλλοτε) μεγάλα κόμματα προστατεύονται λιγότερο από το θεσμικό σύστημα και τον εκλογικό νόμο και, ταυτόχρονα, έχουν πολύ μικρότερη ικανότητα αυτοανέωσης. Η παγκοσμιοποίηση και, με πιο δομημένο τρόπο, η

Ε.Ε. περιορίζουν σημαντικά το πεδίο προγραμματικής και policy καινοτομίας των ευρωπαϊκών κυβερνητικών κομμάτων.

Τα μεγάλα, ή άλλοτε μεγάλα, κόμματα στην Ευρώπη διαχειρίζονται ένα κρίσιμο παράδοξο. Η εξασθένηση των ισχυρών ιστορικών ιδεολογιών (μαρξισμός, καθολικισμός κ.λπ.), η αποδυνάμωση των οργανώσεων και, κυρίως, η αυτονόμηση του ηγέτη στο εσωτερικό τους αυξάνουν σημαντικά την ικανότητα ανανέωσης «από τα πάνω». Όμως, αυτή η αυξημένη ικανότητα ανανέωσης έχει εν μέρει μείνει στα χαρτιά. Αυτό οφείλεται στους καταναγκασμούς της παγκοσμιοποίησης και, με πολύ πιο συστηματικό τρόπο, στους περιορισμούς που απορρέουν από το πολυεπίπεδο σύστημα της Ε.Ε. Οι αντίστοιχοι καταναγκασμοί, παρά το ομοσπονδιακό σύστημα και τα πολλά θεσμικά αντίβαρα, είναι πολύ μικρότεροι στις ΗΠΑ.

Η πανίσχυρη θέση των ΗΠΑ στο παγκόσμιο γίνεσθαι επιτρέπει στα αμερικανικά κόμματα να υιοθετούν στρατηγικές προγραμματικής ανανέωσης οι οποίες στην πολυκεντρική και χωρίς ισχυρό και ενιαίο εκτελεστικό βραχίονα Ε.Ε. θα ήταν δύσκολο να υιοθετηθούν. Ενώ τα αμερικανικά κόμματα εμφανίζουν ισχυρή στρατηγική ευελιξία (strategic flexibility), τα ευρωπαϊκά χαρακτηρίζονται από αυτό που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε «ευέλικτη ακαμψία» (flexible rigidity). Αυτή η δυσκολία προσαρμογής των μεγάλων ευρωπαϊκών κομμάτων, η δυσκολία να διατυπώσουν οράματα που να κινητοποιούν, αποτελεί

Ούτε οι ελίτ ούτε οι κοινωνίες είναι έτοιμες για το μεγάλο άλμα της ενοποίησης· ούτε είναι έτοιμες για ένα άλμα προς τα πίσω. Η Ευρώπη αλλάζει πιο αργά από ό,τι απαιτούν οι περιστάσεις.

τομή στα 150 χρόνια ιστορίας του κομματικού φαινομένου.

Αν η απουσία ισχυρού ιδεολογικού και προγραμματικού ανταγωνισμού αφήνει χώρο σε κόμματα - φορείς ετερόδοξων πολιτικών προτάσεων, η ανάληψη της εξουσίας από τα κόμματα αυτά είναι –και θα είναι– η στιγμή της αλήθειας. Είναι εύκολο να επωφελείσαι εκλογικά από την «γκρίζα» λειτουργία του ευρωπαϊκού συστήματος, θα είναι πιο δύσκολο ωστόσο να διατηρήσεις τη δυναμική σου όταν βρεθείς σε θέση διαχείρισης του «γκρίζου». Ένας ή πολλοί Τραμπ μπορεί να εκλεγούν στην Ευρώπη. Αλλά δεν θα επιβιώσουν εύκολα ως φορείς ετερόδοξων πολιτικών. Το ευρωπαϊκό σύστημα είναι εγγενώς εκθιτικό και προς τον δεξιό ριζοσπαστισμό και προς τον αριστερό και προς τον ριζοσπαστικό φεντεραλισμό. Ο δυσκίνητος και βαρύς χαρακτήρας του ευρωπαϊκού οικοδομήματος δεν οφείλεται ούτε στον νεοφιλελευθερισμό, ούτε στις «κακές» ελίτ, ούτε στις «μέτριες» ηγεσίες. Φυσικά, καλύτερες ελίτ και στιβαρές ηγεσίες θα αύξαναν το βάρος και την επιρροή της Ε.Ε. Όχι όμως καθοριστικά.

Τα προηγούμενα οφείλονται στη φάση ανάπτυξης της Ε.Ε. Ούτε οι ελίτ ούτε οι κοινωνίες είναι έτοιμες για το μεγάλο άλμα της ενοποίησης· ούτε είναι έτοιμες για ένα άλμα προς τα πίσω. Η ενδιάμεση κατάσταση, η διαμόρφωση δηλαδή ενός συστήματος με διπλό έλλειμμα εξουσίας (ασθενής εξουσία σε εθνικό επίπεδο και ασθενής σε ευρωπαϊκό), θα διαρκέσει πολύ. Η Ευρώπη συνεχώς αλλάζει, αλλά αλλάζει πιο αργά από ό,τι απαιτούν οι περιστάσεις.

Η Ε.Ε., συγκρινόμενη με τις ΗΠΑ ή με το μοντέλο του έθνους - κράτους, θα χαρακτηρίζεται επί πολύ από μειωμένη συστημική αποτελεσματικότητα, μειωμένη ευελιξία, μειωμένη ικανότητα αυτοδιορθώσεως και αλλαγής. Και, τελικά, από μειωμένη ικανότητα επίλυσης προβλημάτων.

Ο κ. Γεράσιμος Μοσχονάς είναι καθηγητής Συγκριτικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Η στρατηγική της παράνοιας

Το εξωφρενικό σχέδιο του Τραμπ για τη Γάζα δεν θα υλοποιηθεί, αλλά δημιουργεί επικίνδυνα δεδομένα για τη Μέση Ανατολή και για όλο τον κόσμο

Νεαρός Παλαιστίνιος μεταφέρει νερό στη σκηνή όπου ζει η οικογένειά του, στη βόρεια Γάζα, ανάμεσα σε συντρίμια και ερείπια. Εκεί όπου ο Τραμπ «οραματίζεται» θέρετρα με θέα στη Μεσόγειο.

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Τρεις προεκλογικές εκστρατείες διεξήγαγε ο Ντόναλντ Τραμπ υποσχόμενος ότι θα τερματίσει την επιζήμια για την Αμερική ανάμειξη σε στρατιωτικές περιπέτειες. Στην ομιλία της ορκωμοσίας του, στις 20 Ιανουαρίου, τόνισε ότι το μέτρο της επιτυχίας του θα είναι «όχι μόνο πόσους πολέμους κερδίσαμε, αλλά και πόσους τελειώσαμε και –ίσως το σημαντικότερο– σε πόσους αποφύγαμε να εμπλακούμε». Όλα αυτά παρέπεμπαν σε απειμολογία των ΗΠΑ από τη Μέση Ανατολή, την οποία κατά την πρώτη θητεία του απαξίωσε ως περιοχή «γεμάτη άμμο και αίμα».

Γερανοί και στρατός

Φαίνεται όμως ότι ο μεγιστάνας του real estate άλλαξε δραματικά τις εκτιμήσεις του γι' αυτό το παραθαλάσσιο οικόπεδο των 360 τ.χλμ., που ορισμένοι στενόμυαλοι, χωρίς αίσθηση του επικειμένου, επιμένουν να ονομάζουν «πατρίδα». Εχοντας δίπλα του έναν ευφορικό όσο και κατάπληκτο Νετανιάχου, την περασμένη Τρίτη, ο Αμερικανός πρόεδρος εμφανίστηκε αποφασισμένος να μετατρέψει τη Γάζα σε «Ριβιέρα της Μέσης Ανατολής». Πώς θα γίνει αυτό; Απλούστατα, οι ΗΠΑ θα αναλάβουν τον έλεγχο και την «ιδιοκτησία» της Γάζας, ενδεχομένως δε θα στείλουν εκτός από γερανούς και στρατό. Όσο για τα 2,3 εκατομμύρια των Παλαιστινίων, θα μεταφερθούν, όχι προσωρινά αλλά μόνιμα, στην Αίγυπτο και στην Ιορδανία, κι ύστερα θα ζήσουν όλοι καλά και αυτός καλύτερα.

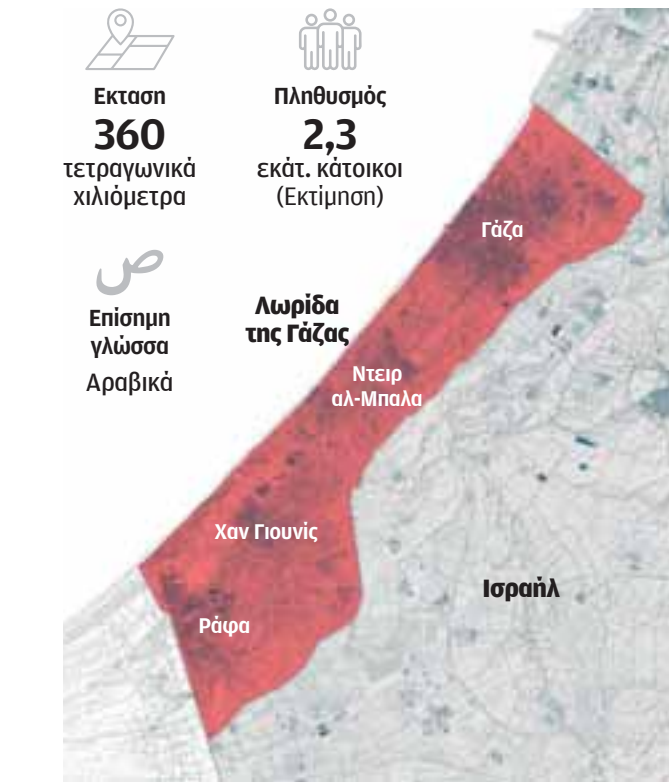
Η πρώτη σκέψη κάθε νοήμονος ανθρώπου είναι ότι ο Τραμπ έβαλε υποψηφιότητα όχι για το Νομπέλ Ειρήνης –το οποίο εποφθαλμιούσε από την πρώτη θητεία του– αλλά για το εδώλιο του

Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, το καταστατικό του οποίου αντιμετωπίζει τη βίαιη εκτόπιση εθνοτήτων, κοινώς εθνοκάθαρση, ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Το γεγονός αυτό, βέβαια, αποτελεί ασήμαντη λεπτομέρεια για έναν άνθρωπο που έχει μάθει να πορεύεται στην προσωπική, επαγγελματική και πολιτική του ζωή με την αρχή «*Might makes Right*» – η ισχύς καθορίζει το δίκιο. Εστω

Θα χρειαστεί να προσαρμοστούμε στην ιδέα του Αμερικανού προέδρου ότι είναι Γκιούλιβερ σε έναν πλανήτη Λιλιπούτειων – και ως τέτοιους εννοεί να μας αντιμετωπίσει.

και υπό αυτό το πρίσμα, όμως, οι ιδέες του Τραμπ για τη Γάζα είναι τόσο εξωφρενικές, που ενώπιόν τους ακόμη και τα σχέδιά του για Γροιλανδία, Παναμά και Καναδά φαντάζουν ως επιτομές της σύνεσης.

Σκοπεύει στα σοβαρά ο Τραμπ να εμπλακεί στο ναρκοπέδιο της Γάζας, αφηλώντας τα πικρά διδάγματα των αμερικανικών επεμβάσεων από το Βιετνάμ και τον Λίβανο μέχρι το Αφγανιστάν και το Ιράκ; Είναι δυνατόν να μην καταλάβαινε ότι η Αίγυπτος και η Ιορδανία θα απέρριπταν με φρίκη την πρότασή του; Πώς θα επιβίωναν οι κυβερνήσεις των δύο χωρών (ιδιαίτερα της Ιορδανίας, όπου πάνω από το 60% των κατοίκων της είναι Παλαιστίνιοι) αν εμφανίζονταν ως συνένοχοι της εθνοκάθαρσης; Δεν αντιλαμβάνεται ότι η μαζική μεταφορά

μαχητών της Χαμάς θα ενίσχυε τον μεγάλο φόβο και των δύο καθεστώτων, τους Αδελφούς Μουσουλμάνους, χώρια που θα έβαζε σε κίνδυνο τις συνθήκες ειρήνης με το Ισραήλ, με τις επιθέσεις που θα εξαπέλυαν από τα εδάφη τους; Αλλά και η σφοδρή αντίδραση της Σαουδικής Αραβίας έδειξε ότι η βόμβα του Τραμπ απειλεί να σκάσει στα χέρια του, απομακρύνοντας τη συμφιλίωση των αραβικών κρατών με το εβραϊκό κράτος, την οποία ο ίδιος προώθησε με τις λεγόμενες Συμφωνίες του Αβραάμ.

«Μια προσφορά»

Υστερα από την ομόθυμη διεθνή κατακραυγή –μόνο η ισραηλινή Ακροδεξιά πανηγύρισε την τοποθέτηση του Τραμπ– στενοί συνεργάτες του έκαναν προσπάθειες να μαζέψουν τα

ασυμμάζευτα. «Ο πρόεδρος δεν δεσμεύθηκε να αναπτύξει στρατιώτες επί του πεδίου στη Γάζα», είπε η εκπρόσωπος του Λευκού Οίκου Καρολάιν Λέβιτ, προσθέτοντας ότι η μετεγκατάσταση των Παλαιστινίων θα είναι «προσωρινή». Ο Τραμπ δεν θα στείλει «ούτε στρατιώτες ούτε χρήματα» στη Γάζα, διαβεβαίωσε, σύμφωνα με την Washington Post, ο ειδικός απεσταλμένος του στη Μέση Ανατολή, Στιβ Γουίτκοφ. Η πρότασή του δεν ήταν εχθρική κίνηση, αλλά «μια μοναδική προσφορά», γεμάτη «γενναιοδωρία» προς τους Παλαιστίνιους της Γάζας, οι οποίοι απλώς θα χρειαστεί να μετακινηθούν προσωρινά μέχρι να προχωρήσει η ανοικοδόμηση της Λωρίδας, υποστήριξε, εντελώς σοβαρά, ο υπουργός Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο.

Παραμένει γεγονός ότι η τοποθέτηση του Τραμπ δεν ήταν ένα πυροτέχνημα, μια ατυχία της στιγμής, που αύριο θα την έχει ξεχάσει και ο ίδιος, αλλά μια πολύ συνειδητή επιλογή – άλλωστε, διάβαζε γραπτό κείμενο. Επομένως, όσο παρανοϊκή κι αν φαντάζει, πρέπει να υποκρύπτει κάποια λογική στόχευση. Δεν αποκλείεται ο Αμερικανός πρόεδρος να εφαρμόζει και εδώ την τακτική που δείχνει να ακολου-

Ίσως και με τους Παλαιστίνιους να ακολουθεί την τακτική «τους απειλώ με εκατό για να πάρω τα δέκα», όπως φαίνεται ότι κάνει με τον Παναμά, το Μεξικό και τον Καναδά.

θεί σε άλλα πεδία, όπως οι απειλές για κατάληψη της διώρυγας του Παναμά και για εμπορικό πόλεμο με το Μεξικό και τον Καναδά: Τους απειλώ με εκατό για να πάρω τα δέκα. Αν και επέμεινε, μετά τις αντιδράσεις και τις «διορθώσεις» συνεργατών του, στις θέσεις του, και μόνο το γεγονός ότι δεσμεύθηκε πως δεν θα στείλει στρατεύματα για να τις επιβάλουν άλλα διαμνύει.

Ανταλλάγματα

Σε αντάλλαγμα για την πιθανή απόσυρση της τρελής ιδέας του, ενδεχομένως θα ήθελε να εξασφαλίσει από τη Χαμάς την παράδοση της Γάζας, από την Ιορδανία και την Αίγυπτο την εμπλοκή τους στην πολιτική διοίκηση και στην αστυνόμευση της Λωρίδας, και από τη Σαουδική Αραβία χρήματα για την ανοι-

κοδόμηση, αλλά και αναγνώριση του Ισραήλ, χωρίς να τίθεται καν σε συζήτηση η δημιουργία παλαιστινιακού κράτους. Μέχρι να εξασφαλιστεί μια τέτοια λέσνεια «ειρήνη», στα μέτρα του Ισραήλ, θα κρατάει πάντα την «τελική λύση» ως τη μοναδική του εναλλακτική. Αλλωστε, ο γαμπρός του Τραμπ και ειδικός απεσταλμένος στη Μέση Ανατολή κατά την πρώτη θητεία του, Τζάρεντ Κούσνερ, είχε εκφράσει πριν από ένα χρόνο, σε συνέντευξη στο πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, την ιδέα που ωριμάζε στην οικογένειά του: Ότι η Γάζα είναι ένα πολλά υποσχόμενο real estate, που πρέπει να «καθαριστεί» για να ξεκινήσει η ανοικοδόμηση, με τους Παλαιστίνιους να μεταφέρονται «προσωρινά» στο Σινά.

Όπως και να έχουν τα πράγματα, η βόμβα του Τραμπ δημιούργησε μια καινούργια, άκρως επικίνδυνη πραγματικότητα. Ο Ισραηλινός υπουργός Αμυνας Ισραέλ Κατς διέταξε τον στρατό του να ετοιμάσει σχέδιο ώστε να διευκολυνθεί η «εθελούσια αποχώρηση» Παλαιστινίων από τη Γάζα. Αυτό σημαίνει ότι θα κορυφωθεί η πίεση στους Παλαιστίνιους ώστε να αρχίσουν να υλοποιείται, έστω και σε αργή κίνηση, το σχέδιο Τραμπ. Οι ούτως ή άλλως δύσκολες διαπραγματεύσεις με τη Χαμάς για το πέρας στη δεύτερη φάση της εκκευρίας προβάλλουν ακόμη περισσότερο αμφιβολές. Με τον τυφώνα Τραμπ να φουσκώνει τα πανιά της, η ισραηλινή Ακροδεξιά είναι βέβαιο ότι θα κλιμακώσει την πίεση για καινούργια άλματα στους εποικισμούς και την πλήρη προσάρτηση της Δυτικής Οχθης. Οι υπόλοιποι θα χρειαστεί να προσαρμοστούμε στην ιδέα ενός Αμερικανού προέδρου που θεωρεί ότι είναι Γκιούλιβερ σε έναν πλανήτη Λιλιπούτειων – και ως τέτοιους εννοεί να μας αντιμετωπίσει.

Η μεταμόρφωση του Champions League

Σεζόν 2023-2024 Φάση ομίλων	32 ομάδες	6 αγωνιστικές	96 αγώνες	296 γκολ	γκολ ανά αγωνιστική	49,3	3,08 γκολ ανά αγώνα
Σεζόν 2024-2025 League phase	36 ομάδες	8 αγωνιστικές	144 αγώνες	470 γκολ	γκολ ανά αγωνιστική	58,75	3,26 γκολ ανά αγώνα

Το νέο format πολλαπλασίασε το σασπένς

Η League Phase του Champions League αποδείχθηκε πιο συναρπαστική από τους παραδοσιακούς ομίλους, «σκινοθετώντας» θρίλερ μέχρι το τελικό σφύριγμα

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ**

Με 64 γκολ σε 18 αγώνες Champions League με κοινή ώρα έναρξης, όλοι τους –πλιν ενός– με βαθμολογικό ενδιαφέρον τουλάχιστον για μία από τις δύο αντιπάλες ομάδες, η εξέλιξη της αυλαίας της League Phase ήταν καθηλωτική και πρόσφερε μια σπάνια βραδιά στους ποδοσφαιρόφιλους. Η πρόγερση είχε δοθεί 40 ημέρες νωρίτερα, όταν στην τελευταία αγωνιστική του Conference League ο πίνακας της βαθμολογίας με τις προκρίσεις, τους αποκλεισμούς και τις επόμενες διασταυρώσεις άλλαζε από λεπτό σε λεπτό ακόμη και με την επίτευξη ενός γκολ, σε μια συναρπαστική βραδιά που πρόσφερε έντονες συγκινήσεις και φινάλε θρίλερ. Ο Παναθηναϊκός, για παράδειγμα, ξεκίνησε τότε 18ος, υποχώρησε στην 20ή θέση, ανέβηκε μετά στη 16η, ξαναβρέθηκε 18ος, έφτασε στην 11η θέση για να τερματίσει τελικά 13ος, αλλάζοντας συνεχώς πιθανούς αντιπάλους. Η τύχη του κρίθηκε από ένα γκολ στις καθυστερήσεις ενός άλλου αγώνα, που καθόρισε το ζευγάρι των υποψήφιων

Με το προηγούμενο σύστημα, σπανίως τα φαβορί κάθε ομίλου αντιμετώπιζαν κίνδυνο αποκλεισμού.

αντιπάλων του στα πλείοφ και σε όλο τον δρόμο του στη συνέχεια της διοργάνωσης.

Το ίδιο σκηνικό, ίσως χωρίς τόσο πολλά σκαμπανεβάσματα, μια και πολλά είχαν ξεκαθαρίσει πριν από το τελευταίο δεκάλεπτο των αγώνων, απολάυσουμε και στο Champions League. Ο πήχους ήταν διπλός, με την πρώτη γραμμή να ξεχωρίζει τις 8 ομάδες που θα περνούσαν απευθείας στη φάση των 16 και η δεύτερη ποιες θα τρυπώσουν στην πρώτη 24άδα, για να συνθέσουν τα 8 ζευγάρια των πλείοφ. Και έγινε πολύ μεγάλη μάχη μέχρι τα τελευταία λεπτά στα όρια αυτών των δύο γραμμών, με τις ισοροπίες πολύ λεπτές και πολλά να κρίνονται στις ισοβαθμίες και τις διαφορές τερμάτων.

Ο πήχους για την πρώτη οκτάδα έφτασε στους 16 βαθμούς, με τρεις ομάδες (Λεβερκούζεν, Λιλ, Αστον Βίλα) να περνούσαν ιοβάθμιες οριακά, με έναν πόντο παραπάνω από άλλες πέντε (Αταλάντα, Ντόρτμουντ, Ρεάλ Μαδρίτης, Μπάγερν, Μίλαν) που ισοβάθμισαν στους 15 βαθμούς και περιμεναν να βρουν μια χαραμάδα για να αποφύγουν τα πλείοφ. Δεν άλλαξε κάτι την τελευταία στιγμή, παρά μόνον η θέση της Σπόρτινγκ, η οποία πέρασε τον 2ο πήχυ για την

Ένα από τα συναρπαστικότερα βράδια της League Phase του Champions League απολάυσουμε την 21η Ιανουαρίου, όταν ο αγώνας Μπενφίκα - Μπαρσελόνα έληξε 4-5, με τον Έλληνα φορ των γηπεδούχων Βαγγέλ Παυλίδη να είναι ο απόλυτος πρωταγωνιστής σκοράροντας τρεις φορές.

24άδα με ένα γκολ στο τελευταίο δεκάλεπτο, αφήνοντας απέξω την Ντιναμό Ζάγκρεμπ, παρά τη νίκη της επί της Μίλαν. Οι Κρόατες είχαν ξεκινήσει με ένα ντροπιαστικό 9-2 από την Μπάγερν και πλήρωσαν τελικά αυτό το -7 στη διαφορά τερμάτων από ένα και μόνο παιχνίδι, καθώς ισοβάθμισαν μαζί με άλλες τρεις ομάδες στους 11 βαθμούς και αποκλείστηκαν λόγω χειρότερου συντελεστή.

Η συντριπτική πλειονότητα των ανθρώπων του ποδοσφαίρου, αλλά και των απλών φιλάθλων, αντιμετώπισε με επιφυλάξεις και σκεπτικισμό το νέο format διεξαγωγής των τριών ευρωπαϊκών διοργανώσεων που είχε εξαγγείλει η UEFA μερικούς μήνες νωρίτερα. Σε πολλούς έμοιαζαν ακατανόητα η συνύπαρξη 36 ομάδων σε έναν ενιαίο όμιλο, οι διαφορετικοί αντιπαλοι και η μη ύπαρξη αγώνων ρεβάνς, ο υποχρεωτικός ανταγωνισμός με δύο αντιπάλους από τέσσερα διαφορετικά γκρουπ δυναμικότητας, ο πολύ μεγαλύτερος αριθμός αγώνων σε σχέση με το προηγούμενο σύστημα (144 έναντι 96), το μπέρδεμα με τον αναμενόμενο συνωστισμό στην τελική βαθμολογία.

Όλοι οι φόβοι διαψεύσθηκαν στην πορεία. Το νέο format αποδείχθηκε

πολύ συναρπαστικό και απάλλαξε την πρώτη φάση των διοργανώσεων από τ... βαρεμάρα και τη βαθμολογική αδιαφορία. Με το προηγούμενο σύστημα των 32 ομάδων σπάνια οι δύο κορυφαίες ομάδες των 8 ομίλων αντιμετώπιζαν κίνδυνο αποκλεισμού. Από την 3η ή την 4η αγωνιστική κλειδωναν πρόκριση στην επόμενη φάση και τα τελευταία παιχνίδια τους είχαν διαδικαστικό χαρακτήρα, περιορίζοντας συνήθως το ενδιαφέρον στο ποιος θα συνεχίσει ως 3ος στην υποδεέστερη διοργάνωση, πλιν του Conference League, φυσικά, που δεν είχε... παρακάτω. Το πλάσπισμα στις θέσεις 1-2 κάθε ομίλου δεν είχε σημασία και η επιλογή των εξασφαλισμένων ομάδων να αγωνίζονται με δευτερότριτες ενδεκάδες στις τελευταίες 1-2 αγωνιστικές περιόριζε το ενδιαφέρον και αλλοίωνε τον ανταγωνισμό.

Με το νέο format, τα πάντα, ακόμη και οι πιο μικρές λεπτομέρειες, έχουν μεγάλη σημασία. Αδιάφορες ομάδες την τελευταία αγωνιστική ήταν μόνο αυτές που ακόμη κι αν νικούσαν δεν είχαν ελπίδες πρόκρισης. Ακόμη κι έτσι, όμως, επηρέαζαν τις υπόλοιπες οι οποίες κυνηγούσαν έστω ένα παραπάνω γκολ για να βελτιώσουν τη θέση τους

στις πιθανές ισοβαθμίες, ώστε να έχουν θεωρητικά πιο προσιτό αντιπαλο στις επόμενες φάσεις. Δεν ακούσε απλώς να προκριθείς –είχε μεγάλη σημασία και η τελική κατάταξη. Αυτή τη χαλαρότητα πλήρωσαν η Ρεάλ Μαδρίτης με την Μπάγερν, που πέρασαν μεν στα πλείοφ, όπως αναμενόταν, αλλά μία από τις δύο θα έπεφτε πάνω στη Μάντσεστερ Σίτι, σε ένα ανεπιθύμητο συναπάντημα σε τόσο πρώιμη φάση. Οι «πολίτες» πήραν μισή χαρά γυρνώντας τοίμπα την κατάσταση στο β' ημίχρονο με την Μπριζ. Πέρασαν μεν στην ισοβαθμία με την ψυχρή στο στόμα, αλλά καθόλου δεν χάρηκαν όταν είδαν ποιες ήταν οι δύο υποψήφιες αντιπαλοι στα πλείοφ.

Τα πολύ περισσότερα παιχνίδια δεν προκάλεσαν κορεσμό, ούτε παράπονα από παίκτες και προπονητές. Αντιθέτως, υπήρξε νέα πνοή και μεγάλο ενδιαφέρον, με επιθετικό ποδόσφαιρο, πολλά γκολ, «γκάζι» μέχρι το τελευταίο λεπτό και αρκετές εκπλήξεις, που μπορεί να μην ολοκληρώθηκαν, μια και κρατήθηκαν σε γενικές γραμμές οι αναμενόμενες ισοροπίες, αλλά σίγουρα άρεσαν στον κόσμο, όπως έδειξαν τα γεμάτα γήπεδα και οι υψηλές τηλεθεάσεις.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Η αστυνομία και η ανυπαρξία

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Ουδείς περιμένει από την αστυνομία να νοιαστεί ή να προστατεύσει όσο γίνεται, το ποδόσφαιρο ως άθλημα. Δεν είναι άλλωστε και δουλειά της. Η αστυνομία διατηρεί εδώ και δεκαετίες μια συγκεκριμένη αντίληψη για τη γηπεδική βία, που βασίζεται κυρίως σε κατασταλτικές μεθόδους.

Έχει ενώπιόν της νομοσχέδια που μοιάζουν με υπερόπλη, σεκοντάρεται από τη συντριπτική πλειονότητα των ΜΜΕ που προωθούν τις θέσεις της, ενώ το μεγαλύτερο κομμάτι της έτσι και αλλιώς συντηρητικής κοινωνίας, τάσσεται με την προσέγγισή της, ευελπιστώντας ότι θα μπει ένα τέλος σ' αυτό που λέμε κουλιγκανισμός στα γήπεδα.

Ομολογουμένως, το τελευταίο χρονικό διάστημα, οι χειρισμοί του υπουργείου Δικαιοσύνης και της ηγεσίας του σώματος, αποδείχθηκαν άκρως αποτελεσματικοί, όσον αφορά την επιδίωξη να διευρύνουν την εξουσία τους σε θέματα που έχουν να κάνουν με τη διοργάνωση του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος.

Μόλις μεσοβδόμαδα, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δήλωσε ευθαρσώς ότι «η Αστυνομία, πλέον, πέραν της ΚΟΠ, θα έχει το δικαίωμα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να αποφασίζει τη μη μετακίνηση φιλάθλων», επιβεβαιώνοντας ότι η αστυνομία «παραβίασε» και επίσημα πια την αυτοδιαχείριση του ποδοσφαίρου. Και πώς να μην την παραβίαζε, αφού ο μηχανισμός που θα έπρεπε να την υπερασπιστεί, βρίσκεται υπό κατάρρευση.

Λίγους μήνες μετά το περασμένο καλοκαίρι, όπου αντιπαρετέθηκαν με το υπουργείο Δικαιοσύνης, αντιδρώντας στις επιδιώξεις του να εισέλθει στα διαδικαστικά του πρωταθλήματος, η ηγεσία της ΚΟΠ και τα μεγάλα σωματεία είναι παντελώς αποδυναμωμένα. Η μεν περίπτωση του προέδρου Κούμα και του ασυμβίβαστου του εξετάζεται με πόρισμα στη Νομική Υπηρεσία, οι δε πρόεδροι των μεγάλων σωματείων γυροφέρνουν μεταξύ δικαστηρίων, κοινωνικών ασφαλίσεων, φορολογίας και υπουργείου Οικονομίας, μυζοκλαίγοντας πόπως και βοηθηθούν στο τεράστιο πρόβλημα που δημιούργησαν, πνίγοντας στα χρέη τους οργανισμούς των οποίων ηγούνται.

Αμα στα πιο πάνω προστεθεί η επιβεβαιωμένη ανεπάρκειά τους, να βρουν λύσεις μέσα από τις ομάδες τους για να τερματίσουν όσο γίνεται τη βία στα γήπεδα... η ΚΟΠ και οι ομάδες έχουν συντριπτικά «νικηθεί» από την Πολιτεία. Απέναντι στη βούληση και τη συνεργασία της αστυνομίας και του υπουργείου, οι ποδοσφαιρικοί παράγοντες που έπρεπε να διαφυλάξουν την αυτονομία του αθλήματος, είναι κατά κάποιο τρόπο ανυπόστατοι, αδύναμοι να ελέγξουν το αντικείμενό τους, με έλλειψη ιδεών, στόχων και οργάνωσης. Με λίγα λόγια, απέναντι στην αστυνομία, το μόνο που μπορούν να παρατάξουν είναι η ανυπαρξία.

Νομοσχέδια πάντα είχαμε, θέληση όχι...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝ**

Κρατάει κανείς σημειώσεις πόσες φορές ένα Υπουργικό Συμβούλιο και όχι μόνο της τωρινής κυβέρνησης, συζήτησε, πρότεινε και προώθησε προς ψήφιση στη Βουλή μέτρα και σχετικές με την αντιμετώπιση της βίας νομοθεσίες ή τροποποιήσεις αυτών; Μέτρησε ποτέ κανείς, εδώ και χρόνια, πόσες φορές αρμόδιοι υπουργοί, βουλευτές, αρχηγοί ή υπαρχηγοί αστυνομίας, ακόμη και πρόεδροι της Δημοκρατίας, εξέφρασαν τη θέληση, την αποφασιστικότητα ή και τη δέσμευσή τους, για λήψη σημαντικών αποφάσεων οι οποίες θα κτυπούσαν το κακό στη ρίζα του και να πατάζον την βία στους αθλητικούς χώρους; Ακόμη και αν κάποιος επιχειρήσει να καταγράψει το πόσες φορές βρεθήκαμε ενώπιον του σκηνικού, όπως αυτό διαδραματίζεται τις τελευταίες μέρες, θα... χαθεί στο μέτρημα.

Πιο εύκολη μάλλον η απάντηση, στο κατά πόσο μπορεί να προκύπτει, αυτή τη φορά, αισιοδοξία –συγκρατημένη έστω– για ένα καλύτερο αποτέλεσμα. Από που λοιπόν να προκύψει αισιοδοξία; Μετά από χρόνια συζητήσεων και διαβουλεύσεων ψηφίστηκε και εφαρμόζεται μια νομοθεσία για την αντιμετώπιση της βίας, της οποίας οι προτεινόμενες τώρα τροποποιήσεις αποδεικνύουν πως σε μεγάλο βαθμό απλώς ψηφίστηκε, περισσότερο για να... χαϊδέψει αυτά και όχι μόνο... Τροποποιήσεις οι οποίες αγγίζουν τα δύο πιο δυνατά «όπλα» της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Τα κλειστά κυκλώματα παρακολούθησης και το μέτρο της κάρτας φιλάθλου. Κλειστά κυκλώματα, κάπου ανύπαρκτα και αλλού χωρίς τη δυνατότητα να αξιοποιηθούν στο έπακρο. Γήπεδα τα οποία λειτουργούν κανονικά, φιλοξενούν αγώνες διαφόρων πρωταθλημάτων και μετά από τόσα χρόνια, θα πρέπει να εγκριθούν οι προτεινόμενες τροποποιήσεις, είτε για την εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων, είτε για την αναβάθμισή τους, αφού με κάμερες χαμηλής ευκρίνειας δουλειά δεν γίνεται... Κάρτα φιλάθλου για την οποία προτείνεται η αναβάθμισή της, με νέο λογισμικό, αφού ούτε τα βασικά δεν μπόρεσε να προσφέρει η τωρινή της μορφή και με πλειονότητα γηπέδων οι εγκαταστάσεις των οποίων δεν συνάδουν με τις απαιτήσεις για κάτι τέτοιο, ανεξάρτητα από τη διαχρονική δυνατότητα των γηπέδων αυτών, να εγκρίνονται για χρήση από την αρμόδια Αρχή.

Ευθύνη για τη διαχρονική αδυναμία να αντιμετωπίσουμε τους λίγους που κάνουν ζημιά στους πολλούς υπάρχει σε όλα τα επίπεδα. Αστυνομία, διοικήσεις ποδοσφαιρικών σωματείων/εταιρειών, αθλητική δικαιοσύνη και πάει λέγοντας. Κάποτε λανθασμένοι χειρισμοί, άλλες φορές το οπαδικό συμφέρον και κάποτε η αδιαφορία. Πάντα και πάνω απ' όλα η έλλειψη πραγματικής θέλησης και αποφασιστικότητας, αυτών που έχουν και λόγο και λόγο. Μην... φθαρούμε, μην κακοφάνισουμε, μην χάσουμε θέσεις, πόστα, μην δυσανεστήσουμε ψηφοφόρους!

Υπάρχει κανείς που πιστεύει πως, αυτή τη φορά, όλα αυτά θα λειτουργήσουν διαφορετικά;

«Η κόπωση δεν επηρέασε την εικόνα»

Εκοντας ζησει πολλές μαγικές βραδιές στο Champions League με Παναθηναϊκό και Μπενφίκα, ο Tákπς Φύσσας δεν κρύβει ότι στην αρχή ήταν επιφυλακτικός για το νέο format. Στο τέλος της ημέρας, όμως, δηλώνει ενθουσιασμένος και εξηγεί περιεκτικά το γιατί: «Οι άνθρωποι του ποδοσφαίρου δεν είμαστε εύκολοι στις μεγάλες αλλαγές. Το είδαμε και στο Nations League, δυσκολευτήκαμε να το αποδεχθούμε παρότι αποδείχθηκε αξιόλογη διορ-

γάνωση. Στην αρχή, τρόμαζε η σκέψη των πολλών αγώνων. Στην πορεία, δεν προέκυψαν σημαντικά προβλήματα. Στη δική μου εποχή με τους ομίλους, που κάποια χρονιά παίξαμε δύο group stage, τα ρόστερ ήταν κλειστά και οι αλλαγές στα πιο χαλαρά παιχνίδια περισσότερο μπέρδευαν παρά βοηθούσαν. Τώρα, όλες οι καλές ομάδες έχουν τεράστιο βάθος και το ροτέισον σε πρωτάθλημα -Ευρώπη έχει εξελιχθεί σε επιστήμη. Η κόπωση, λοιπόν, δεν επηρέασε

την εικόνα. Είδαμε ωραία ματς, πολλά γκολ, εκπλήξεις, ανατροπές, ζήσαμε ωραίες βραδιές και συναρπαστικό φινάλε. Τα μεγάλα πρωταθλήματα δεν είχαν απώλειες. Πέρασαν σχεδόν όλες οι ομάδες τους, με εξαιρέσεις την Τζιρόνα, τη Λειψία, την Μπολόνια και τη Στουτγκάρδη, ομάδες χωρίς βαριά φανέλα στην πραγματικότητα. Τα πιο χαμηλής ποιότητας πρωταθλήματα δεν έβαλαν ομάδες τους στην 24άδα, με εξαίρεση τη Σέλτικ, που διαθέτει όμως ένα

ειδικό βάρος. Είδαμε δύο ομάδες να τερματίζουν με μηδέν βαθμούς, άλλες να μην μπορούν να σταθούν στον ανταγωνισμό. Είδαμε όμως και κάποιες να συντρίβονται στη μία αγωνιστική και να αντιδρούν πολύ καλά στην επόμενη. Η πρώτη γεύση ήταν αναμφίβολα καλή, χαρήκαμε ωραίο ποδόσφαιρο. Τις επόμενες χρονιές θα υπάρξει καλύτερη αφομοίωση και νομίζω ότι το ενδιαφέρον θα εκτοξευτεί ακόμα περισσότερο».

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ Τα συνθετικά διαμάντια στην αγορά των μικροτσιπ Σελ. 11	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. -1,1%	 -0,46%	 -0,56%	 -1,98%	 0,81%	 0,93%	 -2,15%	 0,13%	
	Χ.Α. 0,55%								

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΤΩΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ
Οι Ευρωπαίοι γυρίζουν
την πλάτη στην Tesla

Κάθετη πτώση καταγράφουν οι πωλήσεις της Tesla σε όλη την Ευρώπη, λόγω της αντίδρασης των καταναλωτών στον πολιτικό ριζοσπαστισμό του Ελον Μασκ. Στη Γαλλία, οι πωλήσεις της Tesla μειώθηκαν κατά 63% τον Ιανουάριο, στη Νορβηγία κατά 38%, ενώ στο Ην. Βασίλειο κατά 8%. **Σελ. 10**

ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ
Αλλάζει ο χάρτης
των ασφαλιστικών

Αλλαγές και στον κυπριακό ασφαλιστικό τομέα φέρνει η πρόθεση πώλησης του 70% της Εθνικής Ασφαλιστικής από τον ιδιοκτήτη της, την CVC Capital, στην Τράπεζα Πειραιώς. Το μερίδιο αγοράς της κυπριακής θυγατρικής φτάνει το 4,4% στον Γενικό Κλάδο και στο 2,3% στον Κλάδο Ζωής. **Σελ. 4**

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
Περιζήτητες οι κατοικίες
στην Αθηναϊκή Ριβιέρα

Η Αθηναϊκή Ριβιέρα κατατάσσεται στην κορυφή της λίστας των περιοχών με τις περισσότερες ζητήσεις (17% επί του συνόλου) για πολυτελή κατοικία στην Ελλάδα, καταγράφοντας αύξηση 87,2% σε σύγκριση με το 2023. Την ίδια ώρα παρουσιάζεται υποχώρηση των Κυκλάδων έναντι της Αττικής. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,80%	-0,15%
Γερμανία	2,38%	-0,14%
Γαλλία	3,09%	-0,13%
Ιταλία	3,44%	-0,16%
Ισπανία	2,99%	-0,13%
Ιρλανδία	2,64%	-0,09%
Ελλάδα	3,21%	-0,17%
Ην. Βασίλειο	4,48%	-0,08%
Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Θετική
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

Εξαγοράζουν Fintech οι τράπεζες

Κινήσεις από Eurobank, Alpha Bank και ΕΤΕ, ενώ παραμονεύει και η Τράπεζα Κύπρου

Ολοένα και περισσότερες τράπεζες προχωρούν σε συμφωνίες εξαγοράς με εταιρείες Fintech, οι οποίες ανταγωνίζονται «στα ίσα» τις παραδοσιακές τραπεζικές εργασίες, με αιχμή του δόρατος την τεχνολογική υπεροχή τους. Οι τράπεζες,

βλέποντας ότι η επιλογή της σύγκρουσης και του ανταγωνισμού δεν είναι πάντα η πιο οικονομικά βέλτιστη λύση, επιλέγουν τελικά τη συμπόρευση για απόκτηση νέων δεξιοτήτων. Τράπεζες που έχουν παρουσία στην Κύπρο

έχουν συνάψει συμφωνίες με εταιρείες Fintech, τον τελευταίο κυρίως χρόνο, όπως η Eurobank, η Alpha Bank και η ΕΤΕ, αλλά πιθανώς να έπονται και άλλες συμφωνίες από άλλες κυπριακές τράπεζες, όπως για παράδειγμα η

Τράπεζα Κύπρου, που εξετάζει στο παρόν στάδιο διάφορες προτάσεις και πρωτοβουλίες. Το μέλλον από ό,τι φαίνεται επιφυλάσσει ακόμη περισσότερες εκπλήξεις, με τις τράπεζες να προετοιμάζονται σιγά-σιγά για συνεργασίες που

ανεβάζουν το τεχνολογικό τους επίπεδο. Στόχος, η ανάπτυξη υπηρεσιών που θα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ψηφιακές ανάγκες των πελατών και των επιχειρήσεων και θα προωθούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό. **Σελ. 3**

Μέτρα για τόνωση της οικονομίας ζητούν οι Γερμανοί CEO

Καθώς πλησιάζει η ημερομηνία της 23ης Φεβρουαρίου και οι εκλογές που θα αναδείξουν τη νέα ηγεσία της χώρας, οι επικεφαλής επιχειρηματικών κολοσσών της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας καλούν την επόμενη κυβέρνηση να βρει τις λύσεις για τα προβλήματα που κρατούν τη Γερμανία σε ύφεση επί δύο χρόνια και να ανοίξει τον δρόμο για εκτεταμένες επενδύσεις που θα δώσουν και πάλι ώθηση στην ανάπτυξη. Όπως επισημαίνουν, τα κείρια ζητήματα της γερμανικής οικονομίας είναι το υψηλό κόστος ενέργειας και η γραφειοκρατία, που θα πρέπει να αντιμετωπίσει η νέα κυβέρνηση. **Σελ. 9**

Φορολογικές ελαφρύνσεις για νοικοκυριά και επιχειρήσεις

Προσέλκυση επενδύσεων

Φοροαπαλλαγές για νοικοκυριά και επιχειρήσεις και προσέλκυση ξένων επενδύσεων, βρίσκονται στο μεταρρυθμιστικό κάδρο της κυβέρνησης. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών και η δικαιότερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος. **Σελ. 5**

Προοπτικές συνεργασίας και επενδύσεων από τις ΗΠΑ

Επίσκεψη του Προέδρου

Καθορίζεται η ατζέντα της επίσκεψης του Προέδρου Χριστόδουληδης στις ΗΠΑ τον Απρίλιο, με στόχο την προσέλκυση επενδύσεων. Προγραμματίζονται συναντήσεις με δυνητικούς επενδυτές και άλλους επιχειρηματικούς φορείς σε Νέα Υόρκη και Ουάσινγκτον. Εντοπίζονται προοπτικές ανάπτυξης συνεργασιών σε διάφορους τομείς. **Σελ. 4**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΜΠΑΛΑΤΣ ΚΟΡΑΝΥΪ και ΦΡΑΝΘΕΣΚΟ ΚΑΝΕΠΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η ΕΚΤ απέναντι σε έναν εμπορικό πόλεμο

Τα επιτόκια της ΕΚΤ έχουν περιθώριο περαιτέρω μειώσεως, διότι ο πληθωρισμός αποκλιμακώνεται, όπως ανέφερε το μέλος του Δ.Σ. της ΕΚΤ, Πιέρο Τσιπολόνε, προειδοποιώντας, παράλληλα, ότι ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Κίνας θα μπορούσε να αποβεί επιζήμιος για την Ευρωζώνη. Η ΕΚΤ μείωσε το κόστος δανεισμού πέντε φορές από πέρυσι τον Ιούνιο, διότι οι ανησυχίες για την ανάπτυξη αρχίζουν να υπερισχύουν εκείνων για τις τιμές. Οι επενδυτές προβλέπουν τουλάχιστον άλλες τρεις μειώσεις επιτοκίων φέτος, σε μια προσπάθεια να αναθερμανθεί μια οικονομία που παλεύει να ανακάμψει μετά δύο χρόνια σχεδόν στασιμότητας. «Ολοι συμφωνούμε

ότι υπάρχει ακόμη περιθώριο προσαρμογής των επιτοκίων προς τα κάτω», δήλωσε ο Τσιπολόνε στο Ρόιτερς. Ωστόσο, η ακριβότερη ενέργεια και οι παγκόσμιες εμπορικές εντάσεις σύρουν την ΕΚΤ προς διαφορετικές κατευθύνσεις, επομένως δεν έχει νόημα να δεσμευθεί κανείς για κάποια συγκεκριμένη κίνηση προς το παρόν, συμπεριλαμβανομένης μιας ευρέως αναμενόμενης και πλήρως τιμολογημένης μείωσης τον Μάρτιο, προσέθεσε ο Πιέρο Τσιπολόνε. Η οικονομία της Ευρωζώνης όμως δεν έχει θεμελιωδώς αλλάξει από τον Δεκέμβριο, όταν η ΕΚΤ προέβλεπε τέσσερις μειώσεις επιτοκίων το 2025, συμπεριλαμβανομένης μιας κίνησης που είχε ήδη

Προς το παρόν, οι ανησυχίες για την ανάπτυξη αρχίζουν να υπερισχύουν εκείνων για τις τιμές.

πραγματοποιηθεί ομοφώνως τον Νοέμβριο.

«Συλλογικά, η κατανόηση για το πού πηγαίνουμε έχει επιτευχθεί, τα θεμελιώδη μεγέθη παραμένουν ως έχουν, συνεπώς δεν περιμένω μεγάλη αλλαγή κατεύθυνσης», είπε ο ίδιος. «Αυτή η σύγκλιση ως προς τον στόχο του πληθωρισμού συνάδει με την

πτωτική πορεία των επιτοκίων». Ο πληθωρισμός ανήλθε στο 2,5% τον Ιανουάριο, αλλά η ΕΚΤ τον τοποθετεί ξανά στο 2% κάποια στιγμή το καλοκαίρι έπειτα από τέσσερα χρόνια πάνω από τον στόχο. Η σοβαρότερη πηγή αβεβαιότητας βέβαια είναι η εμπορική πολιτική των ΗΠΑ, κάτι που δυνητικά θα έπληττε αδυσώππτα την Ευρώπη, ακόμη και πριν από τυχόν άμεσους εμπορικούς φραγμούς στο μπλοκ, υποστήριξε ο Πιέρο Τσιπολόνε. «Αυτό που με απασχολεί περισσότερο είναι εάν ο πρόεδρος Τραμπ εμπλακεί σε έναν πλήρη εμπορικό πόλεμο με την Κίνα», συμπλήρωσε. «Αυτό συνιστά μια πιο σοβαρή απειλή, επειδή η Κίνα έχει το 35% της

παγκόσμιας παραγωγικής ικανότητας». Οι ΗΠΑ επέβαλαν δασμούς 10% σε άπαντα τα εισαγόμενα αγαθά από την Κίνα, η οποία αντεπιδέθηκε αναλόγως. Ο περιορισμός της πρόσβασης στις ΗΠΑ θα υποχρέωνε το Πεκίνο να βρει άλλες αγορές και θα μπορούσε να απορρίψει προϊόντα με χαμηλές τιμές στην Ευρώπη, περιορίζοντας την ανάπτυξη και τις τιμές. Τα μοντέλα που καταρτίστηκαν από το Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Πίτερσον δείχνουν ότι, ενώ η επιβολή δασμών θα έκανε τις ίδιες τις ΗΠΑ να υφίστανται πλήγμα στην ανάπτυξη, τελικώς θα υποφέρουν λιγότερο από οποιονδήποτε από τους στόχους τους.

Φορολογικός οδηγός για το 2025 - Κύπρος

Ο οδηγός είναι διαθέσιμος στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του POMPΠΕΡΤ ΣΑΙΡΑΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Το παράδοξο του γαιάνθρακα και η τεχνητή νοημοσύνη

Οι επικεφαλής των μεγάλων εταιρειών υψηλής τεχνολογίας θα μπορούσαν να καθυποταχθούν, συγκρίνοντας την τεχνητή νοημοσύνη με ένα κομμάτι γαιάνθρακα (κάρβουνου). Οι σημαντικές καινοτομίες, που πέτυχε η κινεζική DeepSeek σε σχέση με το κόστος, έχουν ανατράξει τις αγορές οι οποίες στοιχηματίζουν στην εκτίναξη των δαπανών σε ημιαγωγούς και διακομιστές, που τροφοδοτούν τις έξυπνες συσκευές πυριτίου. Αναλυτές και στελέχη, όπως ο διευθύνων σύμβουλος της Microsoft Σάτια Ναντέλα, επισημαίνουν ότι αυτό δεν θα έπρεπε να λογίζεται ως πρόβλημα, επικαλούμενοι τις επισημάνσεις ενός οικονομολόγου του 19ου αιώνα, του Γουίλιαμ Στάνλεϊ Τζέβονς. Σύμφωνα με αυτόν, οι αποδοτικότεροι κινητήρες με την καύση γαιάνθρακα οδήγησαν σε υψηλότερη ζήτηση των καυσίμων.

Η εξέταση ορισμένων άλλων, πιο πρόσφατων υποθέσεων δείχνει γιατί αυτή η δυναμική δεν εγγυάται επιτυχία στους σημερινούς εδραιωμένους ομίλους τεχνητής νοημοσύνης. Ο Τζέβονς σε σύγγραμμά του το 1865 με τίτλο «Το ζήτημα του γαιάνθρακα» εξέθεσε το φαινομενικά παράδοξο. Ενόσω βελτιώνονταν οι ατμομηχανές, είχαν ανάγκη λιγότερων καυσίμων για την εκτέλεση έργων, όπως η μεταφορά τρένων. Ωστόσο, η ζήτηση γαιάνθρακα στο Ηνωμένο Βασίλειο συνέχισε να αυξάνεται.

Οι σιδηροδρομικοί όμιλοι καταλάσαν λιγότερο από το εν λόγω καύσιμο ανά ταξίδι με τρένο. Τα κέρδη τους αυξάνονταν και είχαν κίνητρο να λειτουργούν περισσότερες ατμομηχανές. Η τάση είναι ανθεκτική. Μπορεί οι βιομηχανικές διαδικασίες να καθίστανται ολοένα και αποδοτικότερες, αλλά ακόμη και το 2024, δηλαδή 159 χρόνια μετά τη συγγραφή του βιβλίου, ο κόσμος κατανάλωσε ποσότητες-ρεκόρ από το ίδιο υλικό, ήτοι 8,8 δισ. τόνους. Όπως και η ενέργεια, έτσι και η ευφυΐα είναι απαραίτητη εισορδή για την οικονομική δραστηριότητα. Τα προϊόντα υψηλού περιθωρίου κέρδους από το φάρμακο μέχρι το λογισμικό, για να μην αναφέρουμε την καθημερινή λειτουργία οποιασδήποτε μεγάλης εταιρείας,

απαιτούν πνευματικά προσπάθεια για τα πάντα, από τον οργανωτικό συντονισμό τους μέχρι την έρευνα αιχμής. Ακόμη και μια πανάκριβη τεχνητή νοημοσύνη, που μπορεί να εκτελέσει μέρος αυτής της δουλειάς, θα βρει θιασώτες στους κλάδους εκείνους όπου η παραγωγή της είναι αρκετά πολύτιμη. Ετσι, όταν η κινεζική DeepSeek ισχυρίστηκε ότι μπορούσε να εκπαιδεύσει και να θέσει σε εφαρμογή γλωσσικά μοντέλα αιχμής με ένα κλάσμα του κόστους εν συγκρίσει με το αντίστοιχο των δυτικών προϊόντων, δεν μπορούμε να πούμε ότι αρκετοί προτίμησαν χωρίς δεύτερη σκέψη το «κάρβουνο».

Σίγουρα οι επενδυτές αρχικά πανικοβλήθηκαν, αποσιώντας σχεδόν 600 δισ. δολάρια μέσα σε μία ημέρα από την αξία της Nvidia, της κυρίαρχης δύναμης στην κατασκευή ημιαγωγών που χρησιμοποιούνται στην τεχνητή νοημοσύνη. Εντούτοις, ο Ναντέλα της Microsoft με ανάρτησή στα κοινωνικά δίκτυα δήλωσε ότι «το παράδοξο του Τζέβονς ξαναχτυπά», προσθέτοντας ότι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας θα εκτινάξει τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης.

Ωστόσο, ο παλιός οικονομολόγος δεν μπορεί να βοηθήσει εάν η ζήτηση δεν υπάρχει ή οι υποθέσεις στις οποίες βασίζονται οι επενδύσεις είναι εσφαλμένες, όπως λ.χ. η υδραυλική ρωγμάτωση, η οποία περιλαμβάνει την έγχυση νερού, άμμου και χημικών ουσιών σε σχιστολιθικούς σχηματισμούς για τη δημιουργία ρωγμών και την προσέγγιση προηγούμενων απρόσιτων κοιτασμάτων φυσικού αερίου και πετρελαίου.

Η τεχνολογική πρόοδος μειώνει σταθερά το κόστος, οδηγώντας σε μαζική αύξηση της παραγωγής. Οι ΗΠΑ είναι πλέον ο μεγαλύτερος παραγωγός αργού παγκοσμίως και σχεδόν τα δύο τρίτα προέρχονται από ρωγμάτωση. Ωστόσο, η ζήτηση δεν αυξήθηκε σχεδόν αντίστοιχα. Οι εταιρείες που ανέλαβαν τη μόχλευση για να χρηματοδοτήσουν την ιλιγγιώδη επέκταση δεν μπορούσαν να συμβαδίσουν και ακολούθησαν μαζικές χρεοκοπίες. Αυτό όμως μπορεί να μην επαναληφθεί στην περίπτωση της τεχνητής νοημοσύνης.

ΔΗΚΤΗΣ

Έτος ρεκόρ το 2024

Πέντε χρόνια και μια πανδημία μετά, η τουριστική «βιομηχανία» κατάφερε να καταρρίψει το ρεκόρ αφίξεων τουριστών του 2019. Σύμφωνα με τα έως τώρα στοιχεία, οι αφίξεις για το 2024 παρουσίασαν αύξηση 5% και ξεπέρασαν τα 4 εκ. τουρίστες. Πέραν των αφίξεων, όμως, το 2024 έδωσε και νέο ρεκόρ εσόδων αφού ξεπέρασε κατά πολύ τα 3 δισ. ευρώ. Για φέτος, οι επαγγελματίες της αγοράς αναμένουν ακόμη καλύτερη επίδοση αφού πέραν της συνέχισης της δυναμικής, θετικά αξιολογείται και η εκτόνωση των πολεμικών συγκρούσεων στην περιοχή. Μεταξύ των νέων αγορών που έκαναν την εμφάνισή τους το 2024 περιλαμβάνεται το Ισραήλ, η Πολωνία, η Γερμανία και η Γαλλία με την ελπίδα να αποτελέσουν πηγές αφίξεων σε μια προσπάθεια εδραίωσης των συγκεκριμένων αγορών.

Σπρώχνουν για περισσότερη συγκέντρωση

Η έκθεση Ντράγκι για την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας, η οποία μετά την πρώτη παγωμάρα που προκάλεσε άρχισε πλέον να συζητείται και επίσημα, αποτελεί το πρότυπο για την ανάδειξη παθογενειών σε διάφορους τομείς. Σύμφωνα με διπλωματικούς κύκλους, οι υπουργοί Οικονομικών των τριών μεγαλύτερων οικονομιών της Ευρωζώνης ζητούν με κοινό έγγραφο την ετοιμασία ανάλογης έκθεσης για τον τραπεζικό τομέα. Στο έγγραφο εκφράζουν ανησυχίες για τις χαμηλές αποτιμήσεις των τραπεζών σε σχέση με τις αντίστοιχες αμερικάνικες, τη συρρίκνωση των μεριδίων αγοράς και την περιορισμένη κλίμακα δραστηριοποίησης που υποσκάπτει την επενδυτική διαδικασία και αφήνει τις τράπεζες ευάλωτες στο μέλλον.

Η επιτυχία στο μεταναστευτικό

Αυτή η κυβέρνηση μπορεί να περηφανεύεται για το μεταναστευτικό. Μπορεί να περηφανεύεται γιατί, είτε λόγω συγκυριών είτε λόγω πολιτικών είτε λόγω του συνδυασμού των δύο, το μεταναστευτικό έπαψε να βρίσκεται στα πρωτοσέλιδα των ΜΜΕ και στα στόματα των πολιτικών. Σύμφωνα με ενημέρωση από τον υπουργό Εσωτερικών, αυτή η κυβέρνηση στην έως τώρα θητεία της κατάφερε να πετύχει συνολικές αναχωρήσεις που ανέρχονται σε περ. 18.000 πρόσωπα εκ των οποίων τα 11.000 το 2024. Με βάση αυτή την επίδοση, η χώρα μας κατατάσσεται στην κορυφή της ΕΕ στον λόγο αναχωρήσεων προς αφίξεις μεταναστών. Η συγκεκριμένη εξέλιξη σίγουρα αφήνει πολύ ικανοποιημένοι αυτούς που το προηγούμενο διάστημα ένιωσαν μια υπαρξιακή απειλή.

Το 2030 ο στόχος της ΕΕ για ΑΠΕ στις μεταφορές τέθηκε στο 29%, ενώ η Κύπρος καταγράφει 7% και βρίσκεται στον πάτο της Ευρώπης.

Με την ευκολία του κινητού

Αξιοσημείωτη ετήσια αύξηση ύψους 13% σημειώνει ο τζίρος του στοιχήματος, σύμφωνα με την καταγραφή του τρίτου τριμήνου του 2024. Τα στοιχεία που έδωσε η αρμόδια αρχή καταδεικνύουν ότι η πίτα των εσόδων μοιράζεται μεταξύ επίγειου και διαδικτυακού στοιχή-

ματος σε αναλογία 24% με 76%. Όσον αφορά τη δυναμική, το επίγειο στοιχήμα «τρέχει» με 16% ενώ το διαδικτυακό με τριπλάσια ταχύτητα στο 48%. Η εικόνα δεν μας ξενίζει αφού αρκετοί παράγοντες, όπως η υποχώρηση της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών, η τεχνολογική ευκολία και οι πολλές προσφορές από τις διάφορες πλατφόρμες, έσπρωξαν περισσότερους στον στοιχηματισμό. Ενδεικτικό της κυριαρχίας του ηλεκτρονικού στοιχήματος είναι και η υποχώρηση στον αριθμό των επίγειων υποστατικών που καταγράφεται.

Εναρξη υλοποίησης και βλέπουμε

Άλλη μια θετική εξέλιξη για την κυβέρνηση αποτελεί η απόφαση να ξεκινήσει η αποζημίωση των κουρεμένων κατόχων αξιογράφων στο δεύτερο εξάμηνο του έτους. Σύμφωνα με τον εκπρόσωπο του συνδέσμου, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι αποφασισμένος να ξεκινήσει τη ρύθμιση ενός ζητήματος που έχει αφεθεί εδώ και 12 χρόνια να κακοφορμίζει. Μάλιστα, ο εκπρόσωπος του συνδέσμου δεν παρέλειψε να αφήσει αιχμές για την προηγούμενη κυβέρνηση η οποία δεν υλοποίησε τις δεσμεύσεις της. Σημειώνουμε ότι οι επηρεαζόμενοι ανέρχονται σε πέραν των 30.000 προσώπων συμπεριλαμβανομένων των καθετών και έχει ενδιαφέρον να δούμε πόσους θα καλύψει το σχέδιο μόλις ξεκινήσουν οι εκταμιεύσεις. Αυτήν τη στιγμή το ταμείο αλληλεγγύης που ξεκίνησε η προηγούμενη κυβέρνηση έχει περιουσιακά στοιχεία λίγο πάνω από 350 εκ. ευρώ.

Ο θερμότερος Ιανουάριος στην ιστορία

Οι αισιόδοξες προβλέψεις πως ο Ιανουάριος θα «σιπάσει» το σερί των ρεκόρ υψηλής θερμοκρασίας που καταγράφεται τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, τελικά διαψεύστηκαν. Με μέση επιφανειακή θερμοκρασία τους 13,23 βαθμούς Κελσίου, ο περασμένος μήνας ήταν ο πιο θερμός Ιανουάριος που έχει καταγραφεί ποτέ. Ο πρώτος μήνας του έτους κατέγραψε δε θερμοκρασία υψηλότερη κατά 1,75 βαθμούς Κελσίου σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα.

Σύμφωνα με το ευρωπαϊκό παρατηρητήριο Copernicus, πρόκειται για τον «18ο από τους 19 τελευταίους μήνες κατά τον οποίο η μέση θερμοκρασία του αέρα στην επιφάνεια της υψηλής ξηπέρας τον 1,5 βαθμό Κελσίου από τα προβιομηχανικά επίπεδα».

Η Σαμάνθα Μπέρτζες, επικεφαλής στρατηγικού σχεδιασμού για την κλιματική δράση στο Ευρωπαϊκό Κέντρο για τη Μεσοπρόθεσμη Πρόβλεψη Καιρού, με έδρα το Ρέντινγκ της Βρετανίας, δήλωσε πως «ο Ιανουάριος του 2025 είναι άλλος ένας εντυπωσιακός μήνας, συνεχίζοντας τις θερμοκρασίες-ρεκόρ που καταγράφονται εδώ και δύο χρόνια». Η θάλασσα επιφάνεια παραμένει επίσης ασυνήθιστα θερμή σε πολλές ωκεάνιες λεκάνες. Με βάση τη Συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα, που υπογράφηκε μεταξύ των ισχυρότερων ηγετών του κόσμου (και από την οποία οι ΗΠΑ δήλωσαν προσφάτως ότι αποχωρούν), τα μεγάλα κράτη καλούνται να καταβάλουν σοβαρές προσπάθειες ώστε να αποτρέψουν τη μέση παγκόσμια θερμοκρασία από το να

ξεπεράσει τον 1,5 βαθμό Κελσίου σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα. Ωστόσο αυτός ο στόχος (που ήδη το 2015 τέθηκε ως μακροπρόθεσμος) έχει αρχίσει να απομακρύνεται ανησυχητικά.

Δεν δρόσισε

Ο Ζιλιέν Νικολά, επιστήμονας που εργάζεται στο παρατηρητήριο Copernicus, δήλωσε στο γαλλικό πρακτορείο AFP: «Αυτό που προκαλεί έκπληξη είναι ότι δεν βλέπουμε καν τη μικρή πτώση, ή έστω σταθεροποίηση, της παγκόσμιας θερμοκρασίας που περιμέναμε να δούμε τον Ιανουάριο». Η Λα Νίβια, που δροσιζει τον Ειρηνικό Ωκεανό, ακολούθησε το φαινόμενο Ελ Νίνιο, το οποίο έχει την αντίθετη λειτουργία και κορυφώθηκε τον Ιανουάριο του 2024. Τον περασμένο μήνα το ευρωπαϊκό παρατηρητήριο είπε ακόμα ότι η μέση παγκόσμια θερμοκρασία του έτους 2023 και του 2024 ξεπέρασε για πρώτη φορά τον στόχο του 1,5 βαθμού Κελσίου, που μπορεί να μη χάθηκε, αλλά έχουμε πλέον αδιάφυστη ένδειξη πως εδώ και δύο χρόνια δοκιμάζονται τα όρια της συμφωνίας. Σημειώνεται πως τα επίπεδα αυτά πρέπει να παρατηρηθούν για τουλάχιστον 20 χρόνια, ώστε να θεωρηθεί ότι το όριο ξεπεράστηκε. Οι επιστήμονες, πάντως, υπογραμμίζουν συνεχώς ότι κάθε δεκαδική μονάδα που προστίθεται στην παγκόσμια θερμοκρασία πέραν του 1,5 βαθμού Κελσίου αυξάνει την ένταση αλλά και τη συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως οι καύσωνες, οι βροχοπτώσεις και οι ξηρασίες που έπληξαν την περασμένη χρονιά

Βουτιά σε ρέμα της Παραγουάης, όπου τον Ιανουάριο είναι καλοκαίρι, ενώ και στο βόρειο ημισφαίριο επικράτησαν υψηλές θερμοκρασίες για χειμώνα. Κάθε δεκαδική μονάδα που προστίθεται στη θερμοκρασία πέραν του 1,5 βαθμού αυξάνει την ένταση ακραίων καιρικών φαινομένων.

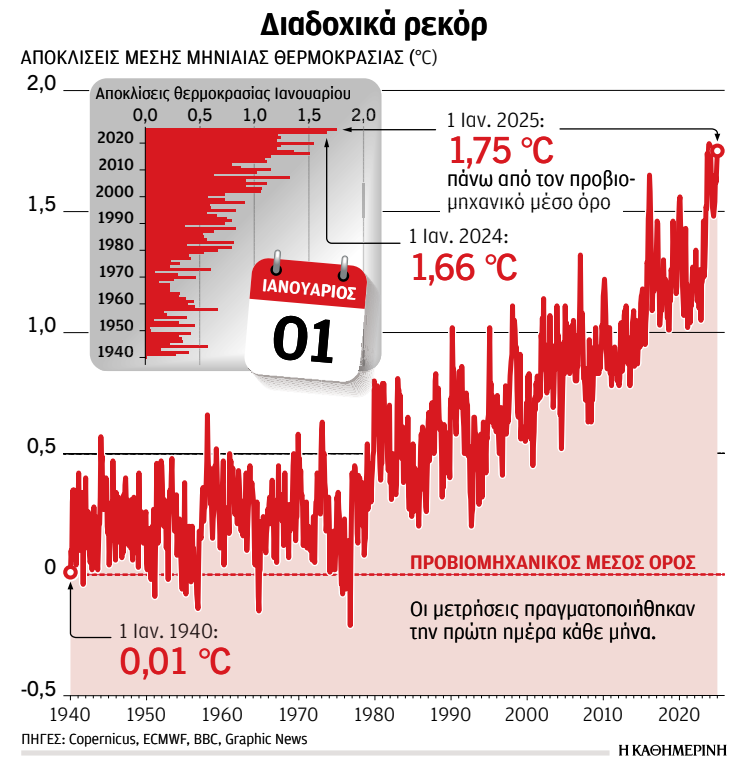
Ο 18ος από τους 19 τελευταίους μήνες που ξεπεράστηκε ο στόχος του Παρισιού για τη συγκράτηση της θερμοκρασίας.

ολόκληρη την υψηλή. Από την άλλη, σύμφωνα με τις μελέτες, οι πάγοι της Αρκτικής Θάλασσας κατέγραψαν τον Ιανουάριο μνηνίο ρεκόρ χαμηλής θερμοκρασίας. Αμερικανοί επιστήμονες επισημαίνουν ότι πρόκειται για τον δεύτερο πιο κρύο Ιανουάριο στην περιοχή από

τότε που οι άνθρωποι ξεκίνησαν να μετρούν την εκεί θερμοκρασία. Εξαιτίας και αυτού του γεγονότος, το έτος που διανύουμε δεν αναμένεται να ακολουθήσει το 2023 και το 2024 στα βιβλία της Ιστορίας και προβλέπεται πως θα είναι η τρίτη πιο θερμή χρονιά μέχρι σήμερα.

Στους ωκεανούς

Η υπηρεσία Copernicus θα συνεχίσει να μελετά προεκτικά τις ωκεάνιες θερμοκρασίες, προκειμένου να αντλήσει στοιχεία σχετικά με το πώς πρόκειται να συμπεριφερθεί το κλίμα στο κοντινό αλλά και στο μεσοπρόθεσμο μέλλον. Οι ωκεανοί αποτελούν έναν πολύ σημαντικό ρυθμιστικό παράγοντα για την παγκόσμια θερμοκρασία. Τα

δροσερότερα νερά μπορούν να απορροφήσουν μεγαλύτερες ποσότητες θερμότητας από την ατμόσφαιρα, συμβάλλοντας στο να διατηρείται χαμηλά η θερμοκρασία στη γήινη επιφάνεια. Ακόμη «παγιδεύουν» περίπου το 90% των αερίων του θερμοκηπίου που παράγονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Ολόκληρη η επιστημονική κοινότητα συμφωνεί ομόφωνα στο γεγονός ότι η παραγωγή και η χρήση ορυκτών καυσίμων υπήρξε ο σημαντικότερος παράγοντας της υπερθέρμανσης που παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια, και καλούν με κάθε ευκαιρία τους ηγέτες του κόσμου να στραφούν γρήγορα σε άλλες μορφές ενέργειας.

Η υπηρεσία της Ε.Ε. χρησιμοποιεί κυριολεκτικά δισεκατομμύρια μετρήσεις από δορυφόρους, πλοία, αεροσκάφη και μετεωρολογικούς σταθμούς για να κάνει τους υπολογισμούς της. Τα καταγεγραμμένα αρκεία της φτιάχνουν μέχρι το 1940, όμως άλλες πηγές δεδομένων που μας πληροφορούν για το κλίμα (όπως οι πάγοι των πόλων, οι δακτύλιοι των δέντρων και οι σκελετοί κοραλλιογενών υφάλων) έχουν επιτρέψει στους επιστήμονες να εξαγάγουν συμπεράσματα για την παγκόσμια θερμοκρασία του μακρινού παρελθόντος.

Οι περισσότεροι συμφωνούν πως η τρέχουσα περίοδος είναι η θερμότερη που έχει βιώσει ο πλανήτης εδώ και 125.000 χρόνια.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι τράπεζες βρίσκονται ενώπιον συγκλονιστικών αλλαγών λόγω κυρίαρχης τεχνολογίας, διαφοροποιημένων καταναλωτικών αναγκών και της ανάδειξης νέων πρωταγωνιστών στον παγκόσμιο χάρτη. Αρκετές τράπεζες στηρίζονται πλέον σε παρωχημένα συστήματα που κάνουν την καινοτομία μια αργή και δαπανηρή διαδικασία, ενώ υπάρχουν εταιρείες Fintech που ανταγωνίζονται «στα ίσα» τις παραδοσιακές τραπεζικές εργασίες, με αιχμή του δόρατος την τεχνολογική υπεροχή τους. Γι' αυτό και ολοένα περισσότερες τράπεζες προχωρούν σε συμφωνίες εξαγοράς με εταιρείες Fintech, βλέποντας ότι αφού η επιλογή της σύγκρουσης και του ανταγωνισμού δεν είναι πάντα η πιο οικονομικά βέλτιστη λύση, επιλέγουν τελικά τη συμπόρευση για απόκτηση νέων δεξιοτήτων. Τράπεζες που έχουν παρουσία στην Κύπρο έχουν συνάψει συμφωνίες με εταιρείες Fintech

Η BOC παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στον τομέα των Fintech και δηλώνει ανοιχτή σε συνεργασίες.

τον τελευταίο κυρίως χρόνο, όπως η Eurobank και η Alpha Bank, αλλά πιθανώς να έπονται και άλλες συμφωνίες από άλλες κυπριακές τράπεζες, όπως για παράδειγμα η Τράπεζα Κύπρου, που εξετάζει στο παρόν στάδιο διάφορες προτάσεις και πρωτοβουλίες.

Σήμερα οι τραπεζικές συναλλαγές εκτελούνται άμεσα, ακόμα και αυτές που αφορούν σε μεταφορές στην άλλη άκρη του κόσμου. Το μέλλον από ό,τι φαίνεται επιφυλάσσει ακόμη περισσότερες εκπλήξεις, με τις τράπεζες να προετοιμάζονται σιγά-σιγά για συνεργασίες που ανεβάζουν το τεχνολογικό τους επίπεδο. Εάν δε, προσπαθούσαν να εξελιχθούν τεχνολογικά με ίδιους πόρους, χρόνο και χρήμα, τότε θα ήταν σίγουρα και πιο δαπανηρή επιλογή, αλλά και πιο χρονοβόρα με αμφίβολα αποτελέσματα. Στόχος, η ανάπτυξη υπηρεσιών που θα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ψηφιακές ανάγκες των πελατών και των

επιχειρήσεων και θα προωθούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Προ λίγων μηνών, είδαμε τη Eurobank να διευρύνει τη στρατηγική της συνεργασία με τη βρετανική Plum Fintech, προχωρώντας σε δεύτερη δόση μειοψηφικού κεφαλαίου ύψους 5 εκατ. ευρώ προς την Plum, που έχει δημιουργήσει μια εφαρμογή «έξυπνης διαχείρισης χρημάτων». Με τη νέα της επένδυση, η Eurobank έχει επενδύσει συνολικά στην Plum 10 εκατ. και καθίσταται ένας από τους βασικότερους χρηματοδότες της. Παράλληλα, η Plum ολοκλήρωσε και τη δεύτερη φάση αναζήτησης κεφαλαίων, συγκεντρώνοντας 18,4 εκατ. ευρώ από την Eurobank και άλλους επενδυτές.

Πριν μερικές ημέρες, η Fintech εταιρεία Flexfin Ltd. εξαγοράστηκε πλήρως από την Alpha Holding, της Alpha Υπηρεσιών και Συμμετοχών Α.Ε. Η Flexfin, 100% μητρική εταιρεία της FlexFin MAE, είναι η πρώτη Fintech εταιρεία στον χώρο του Factoring στην Ελλάδα και στην Κύπρο, με εξειδίκευση στην παροχή ρευστότητας σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, αξιοποιώντας την ψηφιακή της πλατφόρμα. «Η διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση, αποτελεί μία βασική στρατηγική προτεραιότητα της Alpha Bank, προς την υλοποίηση της οποίας πραγματοποιεί ένα αποφασιστικό βήμα μέσω της εξαγοράς της

Flexfin και της εν συνεχεία συγχώνευσής της με την ABC Factors», σύμφωνα με την Τράπεζα. Η ένταξη της Flexfin αναμένεται να διευρύνει σημαντικά το πελατολόγιο της ABC Factors στην ελληνική αγορά, με στόχο τη χρηματοδότηση νέων απαιτήσεων άνω του 1 δισ. ευρώ τα επόμενα χρόνια.

Εχει «ανοιχτά μάτια» η BOC

Η Τράπεζα Κύπρου είναι από τις τράπεζες που λείπει από το «παζλ» κυπριακών τραπεζών που έχουν συνάψει συμφωνίες, ή έχουν εξαγοράσει εταιρείες Fintech, ωστόσο από ό,τι αναφέρει ο διευθυντής Διεύθυνσης Ψηφιακής Μεταμόρφωσης της Τράπεζας Κύπρου,

κ. Δημήτρης Νικολάου, η Τράπεζα βρίσκεται σε διαδικασία εξερεύνησης πιθανών συνεργασιών και συνεργιών με εταιρείες Fintech.

Σύμφωνα με τον κ. Νικολάου, η Τράπεζα Κύπρου πάντα αναζητά τρόπους να βελτιώσει τις υπηρεσίες που προσφέρει στους πελάτες της. Έτσι, σημειώνει στην «Κ» πως, η BOC είναι σε διαδικασία εξερεύνησης πιθανών συνεργασιών και συνεργιών με Fintech, που θα προσφέρουν προστιθέμενη αξία τόσο στην τράπεζα, όσο και στους πελάτες της. Ο διευθυντής Ψηφιακής Μεταμόρφωσης της BOC υπέδειξε πως εξετάζονται διάφορες προτάσεις και πρωτοβουλίες, με στόχο την ενίσχυση των ψηφιακών τους υπηρεσιών και την παροχή καινοτόμων λύσεων. Δηλώνει στην «Κ» πως η BOC παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στον τομέα των Fintech και δηλώνει ανοιχτή σε συνεργασίες που θα ωφελήσουν όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Σήμερα οι τραπεζικές συναλλαγές εκτελούνται άμεσα, ακόμα και αυτές που αφορούν σε μεταφορές στην άλλη άκρη του κόσμου.

«Θα είμαστε σε θέση να ανακοινώσουμε περισσότερες λεπτομέρειες όταν καταλήξουμε σε συγκεκριμένες συμφωνίες», κατέληξε.

ETE και EPSILON NET

Το 2022 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, που επίσης έχει παρουσία στην Κύπρο, είχε προχωρήσει στην αγορά ποσοστού επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της EPSILON NET. Στο πλαίσιο υλοποίησης της στρατηγικής για διεύρυνση των εργασιών της μέσω συνεργασιών στον χώρο του Fintech, η Εθνική Τράπεζα είχε ανακοινώσει αυτή τη συνεργασία, ώστε τραπεζικές υπηρεσίες και προϊόντα να διατίθενται στις 125.000 επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τα συστήματα της EPSILON NET, όσο και σε πάνω από 200 χιλιάδες Μικρομεσαίες επιχειρήσεις - πελάτες της ETE, αλλά και στις ελληνικές επιχειρήσεις γενικότερα.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Cyta αναζητεί νέα στελέχη για πλήρωση των πιο κάτω θέσεων:

- 1 Data Engineer
- 2 Network & Information Security Engineer
- 3 Systems Integration Engineer
- 4 IT Infrastructure Engineer
- 5 Full Stack Developer
- 6 IP Networks Engineer
- 7 Telecommunications Engineer
- 8 Telecommunications Engineer for Aeronautical Services
- 9 Satellite Ground Systems Engineer
- 10 Marketing & Customer Experience Practitioner
- 11 Communications Practitioner
- 12 Business Analyst
- 13 HR/Social Responsibility Practitioner
- 14 Internal Legal Advisor
- 15 Internal Environmental Advisor

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ & ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

Ιστοσελίδα www.cyta.com.cy/careers

Έναρξη υποβολής αιτήσεων 4/2/2025, 09:00 π.μ.

Λήξη υποβολής αιτήσεων 26/2/2025, 12:00 μ.μ.

Κόστος συμμετοχής €30 ανά θέση (ηλεκτρονική πληρωμή με πιστωτική/χρεωστική κάρτα)

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Αιτήσεις υποβάλλονται **μόνο ηλεκτρονικά** και με την καταβολή του προβλεπόμενου ποσού, μέσω της ιστοσελίδας www.cyta.com.cy/careers.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τηλέφωνο: 22701888 (Δευτέρα - Παρασκευή: 08:00 - 13:30)

Η επικοινωνία αλλάζει. Έλα στην ομάδα που την οδηγεί.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Σε **ακόμα** μία αλλαγή αναμένεται να έρθει ο τομέας των ασφαλειών στην Κύπρο, καθώς η Piraeus Financial Holdings έχει συμφωνήσει με την CVC Capital Partners, την εταιρεία που έχει υψηλή δραστηριότητα στην Κύπρο στον τομέα της Υγείας, να προχωρήσουν σε αποκλειστικές συζητήσεις σχετικά με την ενδεχόμενη απόκτηση από την Πειραιώς ποσοστού 70% στην Εθνική Ασφαλιστική έναντι 469 εκατ. ευρώ. Η παραπάνω εξέλιξη είναι η δεύτερη μέσα σε λίγους μήνες που επηρεάζει τον τομέα των ασφαλειών στην Κύπρο, μετά την απόκτηση της θυγατρικής της CNP Assurances, την CNP Cyprus, από την Ελληνική Τράπεζα. Και όταν λέμε Ελληνική Τράπεζα, πλέον θεωρούμε τη Eurobank, αφού σε λίγο διάστημα θα έχει το 100% της Ελληνικής μετά και τη δεύτερη Δημοσία Πρόταση για απόκτηση όλων των μετοχών.

Η Εθνική Ασφαλιστική έχει παρουσία χρόνων στην Κύπρο και αναμένεται η πώληση του ποσοστού που κατέχει η CVC στην Πειραιώς να φέρει αλλαγές και επί κυπριακού εδάφους. Η CVC είχε αγοράσει την Εθνική Ασφαλιστική 505 εκατ. ευρώ το 2021 από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και τώρα την αποτιμά στα 670 εκατ. ευρώ για την Τράπεζα Πειραιώς (το 70% είναι 470 εκατ. ευρώ). Δηλαδή, με αυξημένη απόδοση 32,6% στην τριετία. Έχει μερίδιο αγοράς στον γενικό κλάδο για το εννιάμηνο του 2024 ύψους 4,4%, στον κλάδο ζωής μαζί με τα ατυχήματα (including accident and health) στο 2,3% στο εννιάμηνο. Μείωση μεριδίου παρατηρήθηκε σε σχέση με το αντίστοιχο εννιάμηνο του 2023 μόνο στον κλάδο ζωής, κατά 0,2% (ήταν 2,5%), ενώ στον γενικό κλάδο το μερίδιο της εταιρείας παρέμεινε ίδιο (στο 4,4%).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του εννιαμήνου του 2024, η Εθνική Ασφαλιστική στην Κύπρο στον γενικό κλάδο είχε μικτά εγγεγραμμένα ασφάλιστρα 16,3 εκατομμύρια ευρώ, με την ποσοστιαία αύξηση να είναι στο 9,4%. Στο αντίστοιχο διάστημα του 2023 τα μικτά εγγεγραμμένα ασφάλιστρα της Εθνικής Ασφαλιστικής στον γενικό κλάδο ήταν στα 15,1 εκατομμύρια ευρώ.

Στον κλάδο ζωής τα μικτά εγγεγραμμένα ασφάλιστρα της Εθνικής Ασφαλιστικής Κύπρου για το εννιάμηνο του 2024 ήταν στα 13,3 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 3,1% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2023, που ήταν 12,9 εκατ. ευρώ. Όπως παρουσιάζεται, στο εννιάμηνο μεταξύ 2022 και 2023

ήταν επίσης αυξημένα, αυτή τη φορά στο 15,8%.

Βάσει αποτελεσμάτων του 2023 που δημοσιεύτηκαν το 2024 για τον Δείκτη Κάλυψης Κεφαλαικών Απαιτήσεων Φερεγγυότητας και Ελάχιστων Κεφαλαικών Απαιτήσεων (SCR) της Εθνικής Ασφαλιστικής Κύπρου, το 2023 ήταν στο 243%, σαφώς αυξημένος από τον αντίστοιχο Δείκτη το 2022 που ήταν στο 226%. Όπως καταγράφεται στην Έκθεση, η μεταβολή των Ιδίων Κεφαλαίων οφείλεται κυρίως στην ανάπτυξη του ασφαλιστικού χαρτοφυλακίου και του θετικού λειτουργικού αποτελέσματος, στην αναδιάρθρωση του επενδυτικού

Αλλάζει ξανά το τοπίο των ασφαλιστικών

Συζητήσεις με τη CVC για το 70% της Εθνικής Ασφαλιστικής ανακοίνωσε η Πειραιώς έναντι 469 εκατ.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του εννιαμήνου του 2024, η Εθνική Ασφαλιστική στην Κύπρο στον Γενικό Κλάδο είχε μικτά εγγεγραμμένα ασφάλιστρα 16,3 εκατομμυρίων ευρώ.

Η CVC είχε αγοράσει την Εθνική Ασφαλιστική 505 εκατ. ευρώ το 2021 από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και τώρα την αποτιμά στα 670 εκατ. ευρώ.

χαρτοφυλακίου και των σχετικών επιπτώσεων αποτίμησης των στοιχείων ενεργητικού και τεχνικών προβλέψεων ως αποτέλεσμα διακύμανσης των επιτοκίων και άλλων οικονομικών δεικτών. Οι σχετικές μεταβολές επέφεραν τις αντίστοιχες επιπτώσεις στις κεφαλαιακές απαιτήσεις του κινδύνου αγοράς και ασφαλιστικού κινδύνου. Κατά την περίοδο αναφοράς, ο δείκτης κάλυψης των κεφαλαικών απαιτήσεων από τα Ίδια Κεφάλαια της Εταιρείας διατηρήθηκε σε ιδιαίτερα ικανοποιητικά επίπεδα. Δεν υπήρξαν περιστατικά μη συμμόρφωσης με τις Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Φερεγγυότητας (MCR) ή με

τον ελάχιστο Εποπτικό Δείκτη Φερεγγυότητας (SCR: 115% min.).

367 εκατ. γενικό

Όπως σημείωσε την προηγούμενη εβδομάδα ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ασφαλιστικών Εταιρειών Κύπρου (ΣΑΕΚ), κ. Ευάγγελος Αναστασιάδης, κατά την κοπή της βασιλόπιτας του Συνδέσμου για το 2025, τα ασφάλιστρα έχουν ξεπεράσει το 1,3 δισ. ευρώ το 2024, με την ασφαλιστική βιομηχανία να συνεισφέρει το 4% του ΑΕΠ της οικονομίας της Κύπρου, ενώ την ίδια ώρα παρέχει εισόδημα σε 3.500 οικογένειες που έχουν επαγγελματίες στον κλάδο.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα αποτελέσματα για το εννιάμηνο του 2024, οι ασφαλιστικές που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο στον γενικό κλάδο είχαν μικτά εγγεγραμμένα ασφάλιστρα 367 εκατομμύρια ευρώ και η ποσοστιαία αύξηση ήταν στο 5,8%. Στο αντίστοιχο διάστημα του 2023 τα μικτά εγγεγραμμένα ασφάλιστρα ήταν στα 346 εκατομμύρια ευρώ.

Στον κλάδο ζωής τα μικτά εγγεγραμμένα ασφάλιστρα για το εννιάμηνο του 2024 στις ασφαλιστικές της Κύπρου ήταν στα 569,2 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 8,9% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2023 και τα 522,9 εκατ. ευρώ ασφαλιστρών που παρουσίασαν. Στο εννιάμηνο μεταξύ 2022 και 2023 ήταν επίσης αυξημένα, αυτή τη φορά με μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης, στο 15,8%.

Αποεπενδύει η CVC

Είναι η δεύτερη μεγάλη πράξη της CVC, καθώς στα τέλη του Γενάρη του 2025 γνωστοποιήθηκε πως, η CVC Capital Partners πώλησε το 60% της εταιρείας της, Hellenic Healthcare Group (HHG), που έχει στο χαρτοφυλάκιό της πολλά νοσοκομεία και ιατρικά κέντρα σε Ελλάδα και Κύπρο έναντι 2,2 δισεκατομμυρίων ευρώ στην Purehealth Holding, εταιρεία κολοσσό από το Άμπου Ντάμπι. Βάσει της ανακοίνωσης, η CVC θα κρατήσει το 35% της Hellenic Healthcare Group (HHG) και ο ιδρυτής της εταιρείας, Δημήτρης Σπυρίδης, θα κρατήσει το 5%.

Η πώληση έχει και κυπριακές προεκτάσεις, αφού η CVC έχει το Απολλώνειο Νοσοκομείο, το Αρεταίειο Νοσοκομείο, την πλειοψηφία των μετοχών του American Medical Center (American Heart) στην Κύπρο, αλλά και την Gialletto, που δραστηριοποιείται σε ακτινολογικές και συναφείς υπηρεσίες. Αναμένεται και ένα δεύτερο American Medical Center που θα εδράζεται στη Λεμεσό.

Κλείνουν τα ραντεβού του Προέδρου στην Αμερική

Προοπτικές για κοινοπραξίες, προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων για επενδύσεις και άντληση τεχνογνωσίας

Της ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Διαμορφώνεται η ατζέντα της επίσημης επίσκεψης του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ) τον Απρίλιο με στόχο την προσέλκυση επενδύσεων, στο πλαίσιο της στρατηγικής της κυβέρνησης για την ενίσχυση των σχέσεων με τις ΗΠΑ.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», προγραμματίζονται συναντήσεις του Προέδρου με δυνητικούς επενδυτές και άλλους επιχειρηματικούς φορείς τόσο σε Νέα Υόρκη όσο και σε Ουάσινγκτον. Όπως πληροφορούμαστε, εντοπίζονται σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ της Κύπρου και των ΗΠΑ στους τομείς της ναυτιλίας, της ενέργειας, των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και της τεχνολογίας.

Πληροφορίες από κυβερνητικές πηγές επισημαίνουν ότι η κυπριακή αποστολή θα παρουσιάσει τα πλεονεκτήματα της ανάπτυξης επενδύσεων στην Κύπρο και το ευνοϊκό επενδυτικό πλαίσιο από το οποίο διέπεται ενώπιον των επίδοξων επιχειρηματιών στις ΗΠΑ. Η κυβέρνηση προσανατολίζεται στην προσέλκυση όχι μόνο σημαντικών επενδύσεων στην Κύπρο από τις ΗΠΑ, αλλά συνάμα και ποιοτικών και παραγωγικών

επενδύσεων που θα συμβάλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας. Εξάλλου, κύριο μέλημα της αποστολής που θα πραγματοποιηθεί την Άνοιξη είναι να αναδείξει ενώπιον των ενδιαφερόμενων επενδυτών, τους τομείς στους οποίους η Κύπρος διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι ανταγωνιστικών επενδυτικών προορισμών.

Σημαίνοντα ρόλο στη συγκεκριμένη προσπάθεια προσέλκυσης ποιοτικών επενδύσεων από τις ΗΠΑ θα έχει και ο διεθνής οίκος επικοινωνίας Kreab ο οποίος ανέλαβε πρόσφατα τη διενέργεια εκστρατείας για την ενίσχυση της εικόνας της Κύπρου στο εξωτερικό. Αυτό που θα επικοινωνηθεί τόσο στις ΗΠΑ όσο και σε άλλους προορισμούς είναι ότι η Κύπρος έχει προχωρήσει στην υιοθέτηση μιας σειράς μέτρων που ευνοούν το επενδυτικό περιβάλλον της χώρας και διορθώνουν στρεβλώσεις που κρατούσαν πίσω το επιχειρείν.

Οι τομείς

Στο επίκεντρο των συναντήσεων που θα πραγματοποιηθούν στην επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας τον Απρίλιο βρίσκεται τόσο η ανάπτυξη συνεργασιών και κοινοπραξιών μεταξύ των δυο χωρών όσο και η άντληση τεχνογνωσίας ιδιαίτερα στον τεχνολο-

Η κυπριακή αποστολή θα παρουσιάσει τα πλεονεκτήματα της ανάπτυξης επενδύσεων στην Κύπρο και το ευνοϊκό επενδυτικό πλαίσιο από το οποίο διέπεται ενώπιον των επίδοξων επιχειρηματιών στις ΗΠΑ.

Αξιολογούν επενδυτικές ευκαιρίες σε ναυτιλία, ενέργεια, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τεχνολογία και καθορίζουν ραντεβού με κολοσσούς σε Νέα Υόρκη και Ουάσινγκτον.

γικό κλάδο. Ως εκ τούτου, η κυπριακή αποστολή θα πραγματοποιήσει συγκεκριμένες επαφές και συναντήσεις με μεγάλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ με κύρια στόχευση την ανάπτυξη συνεργειών.

Παράλληλα, διαπιστώνεται ενδιαφέρον και στον τομέα της ναυτιλίας για ενδεχόμενες συνεργασίες μεταξύ Κύπρου και ΗΠΑ, όπως μας αναφέρθηκε. Εξάλλου, όπως έγινε γνωστό, η πρώτη συνάντηση έχει ήδη κλείσει για τις 4 Απριλίου,

όπου ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης θα μιλήσει σε συνέδριο ναυτιλίας στη Νέα Υόρκη. Από τις επαφές που προγραμματίζονται δεν λείπει και ο τομέας της ενέργειας καθώς, όπως μας έχει επισημανθεί, εντοπίζεται ενδιαφέρον για επενδύσεις και συνεργασίες. Το παζλ συμπληρώνει ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Ειδικότερα έχουν προγραμματιστεί συναντήσεις με αμερικανικές τράπεζες και εταιρείες ιδιωτικών κεφαλαίων με στόχο την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων στην Κύπρο και ανάπτυξη συνεργασιών. Στο μεταξύ, αζίζει να σημειώσουμε ότι η Κύπρος βρίσκεται ένα βήμα πριν από την ένταξη της στο visa waiver program καθώς αναμένει να οριστικοποιηθεί η επίσκεψη των Αμερικανών αξιωματούχων, οι οποίοι θα δώσουν την τελική έγκριση για να μπορούν οι Κύπριοι υπήκοοι να ταξιδεύουν στις ΗΠΑ χωρίς βίζα έως και 90 ημέρες.

Επιστροφή ταλέντων

Πέραν της προσπάθειας για προσέλκυση ξένων επενδύσεων, η κυβέρνηση επικεντρώνεται και στην αντιμετώπιση της διαρροής επιστημονικού δυναμικού και στην ενίσχυση της επιχειρηματικής σκηνής. Με βάση τη συγκεκριμένη στόχευση οι συνεργασίες με τις ΗΠΑ ανοίγουν νέες προοπτικές

για την οικονομία της χώρας και μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της, αναφέρουν οι εμπλεκόμενοι φορείς. Η όλη προσπάθεια εστιάζεται στη διαμόρφωση ενός ανταγωνιστικού και καινοτόμου περιβάλλοντος που θα συνδυάζει σταθερή ανάπτυξη και ποιοτική απασχόληση για όλους. Όπως αναφέρθηκε πρόσφατα και από τη μεριά της κυβέρνησης, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στην ψηφιακή αναβάθμιση, την ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας, και την ανάπτυξη του ενεργειακού σχεδιασμού.

Παράλληλα, η Κύπρος στοχεύει στη διαφοροποίηση της οικονομίας, αξιοποιώντας τις νέες ευκαιρίες που δημιουργούνται από τη συμμετοχή της στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Επιπλέον, οι αρμόδιοι φορείς βολιδοσκοπούν και δράσεις αναφορικά με το ζήτημα της επιστροφής των Κυπρίων επιστημόνων που εργάζονται στο εξωτερικό. Όπως μας αναφέρθηκε, κρίνεται αναγκαία η ανάγκη δημιουργίας στοχευμένων κινήτρων και συνεργασίας με επιχειρήσεις που αναζητούν εξειδικευμένο προσωπικό. Οι πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε νέες θέσεις εργασίας, την εξασφάλιση υψηλών μισθών και τη διαμόρφωση συνθηκών αξιοπρεπούς απασχόλησης.

ΟΡΟΣΗΜΑ
ΚΑΙ ΦΑΣΕΙΣ
ΕΡΓΟΥ

- **Σεπτέμβριος 2023**
Φάση 1 – Μακροοικονομικές τάσεις – Έκθεση ανάλυσης
Φάση 2 – Έκθεση επιπτώσεων πράσινης φορολογίας
- **Ιανουάριος 2024**
Φάση 3 – Εμπειρίες και πρακτικές Ε.Ε. και άλλων χωρών
- **Μάρτιος 2024**
Φάση 4 – Προτάσεις για απλοποίηση υφιστάμενου φορολογικού συστήματος
Φάση 5 – Εντοπισμός σχετικών νομοθετικών ρυθμίσεων
Φάση 6 – Εμπειρικά ευρήματα άλλων χωρών
- **Μάιος 2024**
Φάση 7 – Ενημέρωση επαγγελματικών φορέων/συμβούλων για την πρόοδο της μεταρρύθμισης
- **Ιούνιος 2024**
Φάση 8 – Αξιολόγηση και διαμόρφωση προτάσεων
- **Νοέμβριος 2024**
Φάση 9 – Εκτίμηση οικονομικών επιπτώσεων
- **Ιανουάριος 2025**
Φάση 10 – Καθορισμός προκαταρκτικού πλαισίου
- **26 Φεβρουαρίου 2025**
Φάση 11 – Ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων επαγγελματικών φορέων/συμβούλων
- **Φεβρουάριος 2025**
Φάση 12 – Έναρξη διαδικασίας σύνταξης νομοθετημάτων
- **Μάρτιος 2025**
Φάση 13 – Καταγραφή εισηγήσεων για οριστικοποίηση φορολογικού πλαισίου
- **Ιούλιος 2025**
Φάση 14 – Τελική έκθεση
- **Αύγουστος 2025**
Φάση 15 – Οριστικοποίηση Νομοθετημάτων στη βάση της τελικής έκθεσης

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Στρατηγική μεταρρύθμιση με επίκεντρο τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και την προσέλκυση ξένων επενδύσεων ανοίγει τον δρόμο για φοροαπαλλαγές και φοροελαφρύνσεις. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η κυβέρνηση προσανατολίζεται στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας.

Οι εισηγήσεις για τον φορολογικό μετασχηματισμό έχουν ήδη διαμορφωθεί από το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ), στο οποίο έχει ανατεθεί η ετοιμασία του έργου και θα παρουσιαστούν ενώπιον όλων των εμπλεκόμενων φορέων και οργανισμών στις 26 του Φλεβάρη με στόχο την ανταλλαγή απόψεων. Όπως πληροφορούμαστε από κυβερνητικές πηγές, το έργο του φορολογικού μετασχηματισμού βρίσκεται ψηλά στην ατζέντα της κυβέρνησης για το τρέχον έτος, ενώ στόχος της στρατηγικής αυτής μεταρρύθμισης είναι πρωτίστως η διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών και η δικαιότερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Οι εισηγήσεις της ομάδας έργου

Πρωθούνται πράσινες
επιλογές και η
μετάβαση στη νέα
ψηφιακή εποχή – Στο
επίκεντρο η μείωση
των φορολογικών
επιβαρύνσεων,
για να αυξηθεί η
ανταγωνιστικότητα των
επιχειρήσεων.

που αποτελείται από ακαδημαϊκούς, εμπειρογνώμονες σε φορολογικά θέματα και λειτουργούς φορολογίας του υπουργείου Οικονομικών εστιάζονται σε 2 πυλώνες, τα φυσικά πρόσωπα δηλαδή τα νοικοκυριά και τα νομικά πρόσωπα δηλαδή τις επιχειρήσεις. Ωστόσο, το βασικό συστατικό της φορολογικής μεταρρύθμισης που βρίσκεται στα σκαριά είναι η μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών. Κύρια επιδίωξη του έργου «Ολοκληρωμένος Φορολογικός Μετασχηματισμός» είναι η παροχή εισηγήσεων για τη δημιουργία ενός νέου φορολογικού συστήματος το οποίο θα έχει θετικές επιδράσεις στην οικονομική μεγέθυνση και απασχόληση και ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών, τη δικαιότερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος, λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο Μακροχρόνιας Στρατηγικής Ανάπτυξης της Κύπρου. Επιπλέον, στην όλη διαδικασία θα προσμετράνται και οι δυνητικές επιδράσεις της φορολογικής μεταρρύθμισης, μεταξύ άλλων, στην ανταγωνιστικότητα της, στις εισοδηματικές ανισότητες, και στη μετάβαση στην πράσινη και ψηφιακή οικονομία.

Σύμφωνα με το ΚΟΕ, το έργο θα είναι απλό, διαφανές, αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο στηρίζοντας ταυτόχρονα την καινοτομία, την παραγωγικότητα της

οικονομίας και τη μετάβαση προς την πράσινη και ψηφιακή οικονομία.

Τα νοικοκυριά

Οι ουσιώδεις παράμετροι που θα αποτελούν την όλη φιλοσοφία του εκσυγχρονισμού του φορολογικού συστήματος θα είναι, μεταξύ άλλων, η μείωση του διοικητικού βάρους για τους φορολογούμενους πολίτες και τις επιχειρήσεις και η παροχή δικαιότερης ανακατανομής του φορολογικού βάρους. Η φορολογική μεταρρύθμιση που προωθείται βάσει των σχεδιασμών της κυβέρνησης, αναμένεται να δώσει «ανάσα» στα νοικοκυριά, καθώς προνοεί φοροαπαλλαγές οι οποίες σχετίζονται με την αντιμετώπιση του στεγαστικού και δημογραφικού ζητήματος. Παράλληλα, η φορολογική μεταρρύθμιση που προωθείται, έχει στόχευση στην πράσινη μετάβαση, αλλά και τη νέα ψηφιακή εποχή, όπως ορίζουν τα ευρωπαϊκά πρότυπα ιδίως μετά την εποχή της δημιουργίας του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Το νέο φορολογικό πλαίσιο δίνει ουσιαστικά κίνητρα και αντισταθμιστικά μέτρα για τη μείωση του φορολογικού βάρους των νοικοκυριών, ενισχύοντας παράλληλα το διαθέσιμο εισόδημά τους.

Παράλληλα, οι εισηγήσεις του ΚΟΕ όπως έχουν διαμορφωθεί δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην ευημερία των νοικοκυριών και ιδιαίτερα των ευάλωτων.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι κοινοτολήθηκαν οι άμεσες και οι

Στις 26 Φεβρουαρίου το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών παρουσιάζει τις εισηγήσεις του.

έμμεσες επιπτώσεις των προτεινόμενων φορολογικών μεταρρυθμίσεων για την οικονομία καθώς το ΚΟΕ ετοίμασε και σχετική έκθεση αντικτύπου.

Οι επιχειρήσεις

Ανακουφιστικά αναμένεται να επιδράσει και για τις επιχειρήσεις το φορολογικό πλαίσιο που βρίσκεται στα σκαριά, καθώς προνοεί μέτρα για μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους. Την ίδια ώρα στην εξίσωση μπαίνει και η προσέλκυση των ξένων επενδύσεων καθώς η μεταρρύθμιση επιδιώκει να ενισχύσει την ελκυστικότητα της κυπριακής οικονομίας ως προορισμού για ξένες παραγωγικές επενδύσεις, με έμφαση σε τομείς που η χώρα μας έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Εξάλλου, η φορολογική μεταρρύθμιση επιδιώκει να διορθώσει ανισορροπίες που επικρατούσαν με βάση το σημερινό πλαίσιο.

Χρονοδιαγράμματα

Το έργο της φορολογικής μεταρρύθμισης της Κύπρου αποτελείται από 15 συνολικά φάσεις για να πάρει την τελική του μορφή τον Αύγουστο του 2025. Προς τη διαμόρφωση των εισηγήσεων του ΚΟΕ και η 15 μελής ομάδα έργου έχει πραγματοποιήσει διμερείς επαφές με 60 συνολικά επαγγελματικούς φορείς και συνδέσμους στο πλαίσιο της διαβούλευσης. Η όλη διαδικασία ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2023 και η ολοκλή-

ρωσή του θα επιτευχθεί με την τελική διαμόρφωση των νομοθετημάτων συμπεριλαμβανομένης της απαραίτητης διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς, όπως επίσης και με τις εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις, και κατάθεση στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Πρόθεση του ΚΟΕ είναι όπως το τελικό αποτέλεσμα της μεγεταπείβου φορολογικής μεταρρύθμισης ανταποκρίνεται στις προσδοκίες όλων.

Τι έγινε

Τον Σεπτέμβριο του 2023 κατά την εναρκτήρια συνάντηση στην παρουσία όλων των επαγγελματικών φορέων/συμβούλων και φορέων του ιδιωτικού/δημόσιου τομέα κατατέθηκαν οι απόψεις, οι θέσεις και οι εισηγήσεις τους επί του εκσυγχρονισμού φορολογικού πλαισίου της Κύπρου. Στη συνέχεια το ΚΟΕ πραγματοποιεί μακροοικονομική ανάλυση στην Κύπρο αλλά και σε άλλες χώρες αναφορικά με τις τάσεις των φορολογικών εσόδων, τις εισοδηματικές ανισότητες, τα φορολογικά βάρη, τις φορολογικές ελαφρύνσεις με στόχο να αντληθούν βέλτιστες πρακτικές από μεταρρυθμίσεις που υιοθετήθηκαν από διάφορες χώρες κυρίως της ΕΕ.

Ακολούθως διεξήχθη μελέτη για τις οικονομικές επιπτώσεις και οικονομετρικές εκτιμήσεις της πράσινης φορολογίας στις διάφορες εισοδηματικές τάξεις και ομά-

δες πληθυσμού με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Παράλληλα, στη βάση της συγκεκριμένης μελέτης τέθηκαν επί τάπητος προτάσεις για τα ανάλογα αντισταθμιστικά μέτρα προς μετριασμό των επιπτώσεων.

Επιπλέον το ΚΟΕ, σε συνεργασία με το Τμήμα Φορολογίας, διεξήγαγε σε βάθος ανάλυση και καταγραφή του υφιστάμενου φορολογικού πλαισίου προκειμένου να καταγραφούν οι αδυναμίες και να τεθούν οι ανάλογες προτάσεις για την απλοποίηση του φορολογικού συστήματος. Στη βάση αυτών των προτάσεων ετοιμάστηκε παράλληλα και η σχετική έκθεση αντικτύπου.

Τι έπεται

Από εδώ και πέρα, έχει προγραμματιστεί η ενημέρωση των επαγγελματικών φορέων και συμβουλίων για την πρόοδο των εργασιών και των ευρημάτων. Στα πλαίσια αυτά θα γίνει και πρώτη ενημέρωση του φορολογικού προτεινόμενου πλαισίου για ανταλλαγή απόψεων στις 26 του μήνα. Κατόπιν της παροχής των εισηγήσεων του ΚΟΕ θα γίνει η σύνταξη των σχετικών νομοθετημάτων λαμβανομένου υπόψη των αναλύσεων και εκτιμήσεων και απόψεων των εμπλεκόμενων. Ακο-

Κοστολόγηση
των εισηγήσεων
των εμπλεκόμενων,
άντληση βέλτιστων
πρακτικών από
επιτυχημένα
φορολογικά
συστήματα της
Ευρώπης και έκθεση
αντικτύπου.

λούθως θα οριστικοποιηθεί το φορολογικό πλαίσιο λαμβανομένου υπόψη των εισηγήσεων του ιδιωτικού τομέα, των επαγγελματικών φορέων και συμβουλίων και θα καθοριστούν οι τελικές αποφάσεις για θέματα των φορολογικών συνεπειών και άλλων παραμέτρων από το υπουργείο Οικονομικών. Στη βάση της επιλογής της συγκεκριμένου φορολογικού μετασχηματισμού και φορολογικών παραμέτρων, το ΚΟΕ θα διενεργήσει μια συνοπτική ποσοτική και ποιοτική αξιολόγηση.

Κατά την τελευταία φάση θα διαμορφωθούν τα νομοθετήματα, συμπεριλαμβανομένης της απαραίτητης διαβούλευσης και θα κατατεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Τι καλύπτει

Η προτεινόμενη φορολογική μεταρρύθμιση θα είναι ευρεία και θα καλύψει το πλαίσιο της εταιρικής φορολογίας, της φορολογίας εισοδήματος, φόρου κεφαλαιουχικών κερδών, άλλες μορφές φορολογίας, τέλη χαρτοσήμων (stamp duties) καθώς και την απλοποίηση του φορολογικού συστήματος. Εξάλλου, η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και γενικότερα οι στόχοι και οι δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και στο Όραμα 2035 καθώς και οι φορολογικές τάσεις στην ΕΕ αλλά και σε διεθνές επίπεδο θα είναι στο επίκεντρο του φορολογικού μετασχηματισμού.

Οι στόχοι και οι βέλτιστες πρακτικές

Οι μεταρρυθμίσεις περιστρέφονται κυρίως στην προώθηση των επενδύσεων και γενικότερα φορολογικών πολιτικών που να μειώνουν το επιχειρηματικό ρίσκο και να ενθαρρύνουν τη χρηματοδότηση ή την ανάληψη επενδύσεων σε έρευνα και καινοτομία (R&D). Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος, και η μείωση του φορολογικού κόστους (compliance cost) που με τη σειρά του ενθαρρύνει την καινοτομία, επενδύσεις και ανταγωνιστικότητα. Παράλληλα, λήφθηκε υπόψη η μετακύλιση μέρους

του φορολογικού βάρους από την εργασία σε άλλες μορφές φορολογίας, όπως σε κατανάλωση, πράσινη φορολογία, ακίνητη ιδιοκτησία, με στόχο την ενθάρρυνση της απασχόλησης. Ψηλά στους στόχους της ομάδας έργου για τη φορολογική μεταρρύθμιση είναι και ο περιορισμός της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής.

Ο γενικότερος σχεδιασμός στοχεύει σε ένα μείγμα φορολογικής πολιτικής που να λαμβάνει συνολικά υπόψη την αποτελεσματικότητα, τις αναδιανεμητικές επιδράσεις, καθώς και τα θέματα φορολογικής

συμμόρφωσης και διοικητικού κόστους Πέραν από τις εισηγήσεις όλων των εμπλεκόμενων οικονομικών και κοινωνικών φορέων και των εργοδοτικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων για την τελική διαμόρφωση των εισηγήσεων της, η ομάδα έργου μελέτησε επιτυχημένα παραδείγματα φορολογικών συστημάτων της Ευρώπης προκειμένου να αντλήσει παραδείγματα και βέλτιστες πρακτικές. Πιο συγκεκριμένα, μελετήθηκαν οικονομετρικές μεθοδοί και φορολογικά μοντέλα άλλων ευρωπαϊκών κρατών και κατόπιν πραγματοποιήθηκε σχετική

ανάλυση των μακροοικονομικών και φορολογικών τάσεων διεθνώς. Το ΚΟΕ ετοίμασε μάλιστα και σχετική έκθεση αντικτύπου όπου κοινοτολούνται όλες οι πιθανές επιπτώσεις τις προτεινόμενης μεταρρύθμισης.

Το ΚΟΕ

Το ΚΟΕ είναι ένα ανεξάρτητο Κέντρο Οικονομικών εφαρμοσμένης επιστημονικής έρευνας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου που ασχολείται με θέματα οικονομικής πολιτικής που αφορούν την Κύπρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση και συνεργά-

ζεται με διεθνείς φορείς. Διαθέτει την επιστημονική γνώση και εμπειρία και συνδυάζει μια πολυσυνθετική ομάδα από ακαδημαϊκό προσωπικό στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, εμπειρογνώμονες στο ΚΟΕ, καθώς και ένα δίκτυο από συνεργάτες και οργανισμούς στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Επιπρόσθετα, έχει την απαραίτητη εμπειρία, αφού έχει αναλάβει μεγάλα έργα για το κράτος καθώς και την Ευρωπαϊκή Ένωση – ένα πρόσφατο παράδειγμα είναι η μελέτη αντικτύπου του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την Κύπρο.

Αυξήθηκαν σημαντικά οι θέσεις πλήρους απασχόλησης

Ο μέσος μισθός στο τέλος του 2024 ανήλθε στα 1.470 ευρώ μεικτά

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Σημαντική αύξηση της πλήρους απασχόλησης παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, με τις επιχειρήσεις αφενός να περιορίζουν τις συμβάσεις ευέλικτης εργασίας (μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης) και αφετέρου να αυξάνουν τους μισθούς, με αποτέλεσμα ο μέσος μισθός της πλήρους απασχόλησης στο τέλος του 2024 να φθάνει στα 1.470 ευρώ μεικτά. Είναι ενδεικτικό πως από τον Νοέμβριο του 2019 έως και τον Νοέμβριο του 2024 οι θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης αυξήθηκαν κατά 37%, καθώς η μείωση της ανεργίας σε συνδυασμό με την αδυναμία των επιχειρήσεων να καλύψουν σημαντικό μέρος από τις ολοένα και αυξανόμενες κενές θέσεις εργασίας είχαν ως αποτέλεσμα τη στροφή προς τις συμβάσεις πλήρους απασχόλησης. Το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να επενδύσουν πλέον στους εργαζομένους φαίνεται άλλωστε και από τη σημαντική αύξηση του μέσου μισθού κατά το ίδιο διάστημα. Ετσι, σύμφωνα με τα στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος «Εργάνη» του υπουργείου Εργασίας, μέσα σε 5 χρόνια ο μέσος μισθός αυξήθηκε κατά 24% και από 1.036 ευρώ το 2019 ανήλθε σε 1.286 ευρώ το 2024. Και μπορεί να παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με την ανεπτυγμένη Ευρώπη ή και σε συνδυασμό με την ταχύτερη άνοδο του πληθωρισμού, όμως δείχνει ότι υπάρχει μια σταθερά αισθητή τάση σύγκλισης των μισθών.

Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει ο γενικός γραμματέας Εργασιακών Σχέσεων Νίκος Μηλαπίδης κατά τη διάρκεια των συνεχών συναντήσεων που γίνονται σε συνεργασία με τον ΣΕΤΕ και τη ΓΣΕΒΕΕ, ενόψει της καθολικής εφαρμογής της ψηφιακής κάρτας εργασίας στους κλάδους του τουρισμού και της εστίασης από την 1η Μαρτίου, η αύξηση του μέσου μισθού στην πλήρη απασχόληση, χωρίς δηλαδή να υπολογιστούν οι μισθοί των εργαζομένων με μερική και εκ περιτροπής εργασία, είναι της τάξης του 16%. Ετσι, από 1.264 ευρώ το 2019, ο μέσος μισθός όσων απασχολούνται τουλάχιστον 8 ώρες την ημέρα στον ιδιωτικό τομέα ανήλθε στο τέλος του 2024 σε 1.470 ευρώ. Οι ειδικοί μάλιστα τονίζουν πως με την πλήρη εφαρμογή της ψηφιακής κάρτας θα υπάρξει εκτίνα-

ΠΗΓΗ: ΕΡΓΑΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε σύνολο 4.193.460 εργαζομένων, οι 3.880.845, ή 92,5%, εργάζονται με πλήρη απασχόληση.

ξη των μετατροπών συμβάσεων μερικής απασχόλησης σε πλήρους, καθώς σήμερα, για παράδειγμα στον κλάδο του επισιτισμού, τα επίσημα στοιχεία δείχνουν ότι πάνω από το 70% της απασχόλησης αφορά μερική απασχόληση. Κάτι αντίστοιχο, άλλωστε, υπήρξε με τις υπερωρίες, σε κλάδους όπως τα σουπερ μάρκετ, η βιομηχανία αλλά και οι τράπεζες.

Η επικράτηση των θέσεων πλήρους απασχόλησης είχε διαφανεί από το 2023, όπου, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει επεξεργαστεί ο Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, σε σύνολο 4.193.460 απασχολούμενων στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας, οι 3.880.845, ή 92,5% του συνόλου, εργάζονται με πλήρη απασχόληση, και το υπόλοιπο

7,5%, ή 312.616 άτομα, με μερική. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2019 ήταν 90,8% με πλήρη απασχόληση ή 3.593.611 άτομα και 8,7% ή 335.868 άτομα με μερική.

Αναλυτικά, από τον Νοέμβριο του 2019 έως και τον Νοέμβριο του 2024 δημιουργήθηκαν 500.000 θέσεις εργασίας. Συγκεκριμένα, ενώ τον Νοέμβριο του 2019 στον ιδιωτικό τομέα απασχολούνταν 2.447.156 άτομα, 5 χρόνια αργότερα οι εργαζόμενοι έφθασαν σε 2.988.527, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 21,6%. Περίπου κατά 21% εκτιμάται ότι αυξήθηκε και ο μέσος μισθός για το ίδιο διάστημα, ως αποτέλεσμα κατά κύριο λόγο της οικονομικής ανάπτυξης. Ετσι, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία από το πληροφοριακό σύστημα «Εργάνη» του υπουργείου Εργασίας, τον Οκτώβριο του 2024 ο μέσος μισθός ήταν 1.286 ευρώ έναντι 1.042 ευρώ τον Ιούλιο του 2019. Ειδικά στην περίπτωση της πλήρους απασχόλησης ο μέσος μισθός αυξήθηκε από 1.264 ευρώ τον Ιούλιο του 2019 σε 1.470 ευρώ τον Νοέμβριο του 2024. Κατά

το ίδιο διάστημα ο κατώτατος μισθός αυξήθηκε κατά 28%. Όπως επισημαίνουν βέβαια οι ειδικοί, μεγάλο μέρος της αύξησης των μισθών επηρεάζεται από την αύξηση του κατώτατου μισθού, ενώ υπάρχουν ακόμη και κλάδοι με μέσο μισθό χαμηλότερο του κατώτατου, καθώς παρουσιάζουν διαχρονικά υψηλά ποσοστά μερικής απασχόλησης.

Σημαντικό θεωρείται επίσης ότι από το 2019 έως και το 2024 υπήρξε και μείωση του μη μισθολογικού κόστους, με τις ασφαλιστικές εισφορές εργοδοτών και εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα να περιορίζεται κατά 4,4 ποσοστιαίες μονάδες, ήτοι από 40,56% του μισθού το 2019 σε 36,16% στο τέλος του 2024. Μάλιστα, από την 1η Ιανουαρίου 2025 εφαρμόστηκε περαιτέρω μείωση κατά μία ποσοστιαία μονάδα, με αποτέλεσμα να φθάσουν στο 35,16%, ενώ για το 2027 έχει προγραμματιστεί και νέα μείωση κατά μισή ποσοστιαία μονάδα, με αποτέλεσμα οι εισφορές να φθάσουν στο 34,66%, προσεγγίζοντας σημαντικά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 33,52%.

Η μετάβαση της αγοράς εργασίας στην τεχνητή νοημοσύνη

Με την ενίσχυση του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, παράλληλα με την υλοποίηση προγραμμάτων επανακατάρτισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων των Ελλήνων εργαζομένων, επιδιώκει η χώρα μας να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις της τεχνητής νοημοσύνης. Αυτό επισήμανε η υπουργός Εργασίας Νίκη Κεραμέως κατά τη συμμετοχή της σε ημερίδα που συνδιοργάνωσε η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, με θέμα «Κοινωνική δικαιοσύνη στην ψηφιακή εποχή: Ο αντίκτυπος της τεχνητής νοημοσύνης στην εργασία και την κοινωνία», που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες.

Η Ελληνίδα υπουργός αναφέρθηκε στην ταχύτατη εξέλιξη τα τελευταία χρόνια της τεχνητής νοημοσύνης αλλά και στις αλλαγές που αυτή επιφέρει στην αγορά εργασίας, και επισήμανε την ανάγκη η μεγάλη αυτή ψηφιακή αλλαγή να συνοδευθεί από μέτρα προστασίας υπέρ των εργαζομένων, προκειμένου να αξιοποιηθούν στο έπακρον οι δυνατότητες που παρέχει η τεχνητή νοημοσύνη.

Υπογράμμισε δε ότι η χώρα μας προσεγγίζει το συγκεκριμένο ζήτημα με ιδιαίτερη έμφαση σε δύο πρωτοβουλίες.

Η πρώτη αφορά τη χαρτογράφηση των αναγκών της αγοράς εργασίας τόσο σε πραγματικό χρόνο όσο και στο προσεχές μέλλον, δηλαδή τις ανάγκες για νέες ειδικότητες και δεξιότητες που αναδεικνύει και θα αναδεικνύει η εκτεταμένη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, το υπουργείο Εργασίας προχωράει στην ενίσχυση του μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς που καταγράφει, σε πραγματικό χρόνο, τις δεξιότητες των εργαζομένων και τις πραγματικές ανά-

γκες της αγοράς εργασίας. Όπως εξήγησε η κ. Κεραμέως, στόχος αυτού του μηχανισμού είναι να προβλέπει τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, τόσο στο άμεσο όσο και στο προσεχές μέλλον.

Η δεύτερη πρωτοβουλία αφορά τα προγράμματα επανακατάρτισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων. Η υπουργός υπογράμμισε ότι η τεχνητή νοημοσύνη επιφέρει –και θα συνεχίσει να επιφέρει– σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που εργαζόμαστε, όπως

Οι αλλαγές θα είναι μεγάλες· ανάλογες με την εισαγωγή των υπολογιστών στην απασχόληση, τονίζει η υπουργός Εργασίας.

ακριβώς κάθε μεγάλη προηγούμενη επανάσταση, βλ. για παράδειγμα την εισαγωγή για πρώτη φορά των ηλεκτρονικών υπολογιστών στην αγορά εργασίας. Διευκρίνισε ωστόσο ότι αυτή η αλλαγή δεν πρέπει να τρομάζει, και ότι μείζονος σημασίας είναι τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και τα κράτη-μέλη να εστιάσουν σε οριζόντια προγράμματα επανακατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων, στα οποία έως το 2026 θα έχει συμμετάσχει περίπου το 10% του ενεργού ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις ψηφιακές και τις πράσινες δεξιότητες.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Τα τελευταία χρόνια έχουν εκπονηθεί μαζικά προγράμματα επανακατάρτισης, στα οποία έως το 2026 θα έχει συμμετάσχει περίπου το 10% του ενεργού ανθρώπινου δυναμικού.

Οι αμερικανικοί δασμοί σε ευρωπαϊκές εξαγωγές θα επηρεάσουν και την Ελλάδα

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Παρότι η άμεση έκθεση της ελληνικής οικονομίας στην αμερικανική αγορά είναι σχετικά μικρή, το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης και οι οικονομολόγοι δεν αμφιβάλλουν ότι θα υποστεί πλήγμα, σε περίπτωση επέκτασης των μέτρων Τραμπ στην ευρωπαϊκή αγορά και γενίκευσης του εμπορικού πολέμου σε παγκόσμια κλίμακα.

Ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας Κωστής Χατζηδάκης, μιλώντας χθες στο ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ, είπε ότι σε περίπτωση επιβολής δασμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση εκ μέρους της κυβέρνησης των ΗΠΑ, «εμείς δεν θα είμαστε ευθές θυγόμενοι», αλλά μια αρνητική επίδραση στην Ε.Ε. και στην παγκόσμια οικονομία ασφαλώς θα επηρεάσει και την Ελλάδα. Χαρακτηριστικά, σημείωσε ότι περίπου το 90% των ελληνικών εξαγωγών κατευθύνονται στην Ε.Ε. Εξάλλου, όπως είπε, ενδεχόμε-

Το 2024 οι ελληνικές εξαγωγές στις ΗΠΑ υπολογίζεται ότι θα διαμορφωθούν στο 1% του ΑΕΠ ή περίπου 2,4 δισ. ευρώ.

νος εμπορικός πόλεμος, με επιβολή δασμών, θα πλήξει και την οικονομία των ΗΠΑ, οδηγώντας σε ακρίβεια, που στη συνέχεια μπορεί να εξαχθεί. «Δεν είναι προς όφελος κανενός ο εμπορικός πόλεμος», υποστήριξε ο κ. Χατζηδάκης, προσθέτοντας ειδικά για την Ελλάδα ότι «η πρεμία μας βολεύει».

«Προτιμώ αλληλοκατανόηση διεθνώς και στον εμπορικό τομέα γιατί με τις εντάσεις άκρη δεν βγαίνει», είπε. Εξέφρασε, πάντως, την εκτίμηση ότι ίσως οι κινήσεις αυτές της κυβέρνησης Τραμπ γίνονται στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων γι' αυτό

Η Ελλάδα έχει τη μικρότερη έκθεση μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης στην αμερικανική αγορά, με την Ιρλανδία να είναι η πιο ευάλωτη, αναφέρει σε χθεσινή της έκθεση η Capital Economics.

και ανεστάλησαν οι δασμοί σε Καναδά και Μεξικό. «Να δούμε πού θα κάτσει η μπίλια στο τέλος», κατέληξε.

Σύμφωνα με δημοσίευμα σε πρόσφατο τεύχος της εβδομα-

διαίας έκδοσης της Eurobank «7 Ημέρες Οικονομία», οι ελληνικές εξαγωγές στις ΗΠΑ υπολογίζεται ότι θα διαμορφωθούν το 2024 στο 1% του ΑΕΠ ή περίπου 2,4 δισ. ευρώ. Την περίοδο

Ιανουαρίου - Νοεμβρίου 2024 ήταν 2,194 δισ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο 4,8% των εξαγωγών εμπορευμάτων της χώρας. Στην Ε.Ε.-27 οι εξαγωγές στις ΗΠΑ αντιστοιχούν στο 20% του συνόλου των εξαγωγών. Η Ελλάδα έχει τη μικρότερη έκθεση μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης, όπως αναφέρει εξάλλου σε χθεσινή της έκθεση η Capital Economics, με την Ιρλανδία να είναι η πιο ευάλωτη.

Ωστόσο, όπως είπε χθες και ο γενικός διευθυντής του IOBE καθηγητής Νίκος Βέττας στο ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ (Παύλος Τσίμης), θα τεθούν σε κίνδυνο αυτά που κυρίως χρειάζεται μια οικονομία, όπως η ελληνική: Επενδύσεις, που προϋποθέτουν σταθερότητα και εξαγωγές, που συναρτώνται με τον ρυθμό ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτή τη στιγμή προβάλλουν δύο άμεσοι κίνδυνοι. 1. Να πέσουν οι επενδύσεις, τη στιγμή που οι κεντρικές τράπεζες μειώνουν τα επιτόκια για να υποστηρίξουν την

επενδυτική δραστηριότητα και την ανάπτυξη, με αποτέλεσμα να σέρνεται η παγκόσμια οικονομία και 2. Η αναστάτωση να επηρεάσει και τις κεφαλαιαγορές. «Αυτό για κάποιες οικονομίες που έχουν συσσωρεύσει ευαισθησίες καλύτερα να μη συμβαίνει», σχολίασε ο κ. Βέττας, «δείχνοντας» την ελληνική οικονομία. Ο κ. Βέττας εξέφρασε την ελπίδα οι ιθύνοντες της αμερικανικής οικονομικής πολιτικής να επιδείξουν υπευθυνότητα, ενώ σχολίασε ότι η ισχυροποίηση του δολαρίου ουσιαστικά «παίρνει πίσω» την επιδιωκόμενη ενίσχυση των αμερικανικών εξαγωγών, αφού τις καθιστά ακριβότερες.

Αναφερόμενος στην αντίδραση της Ε.Ε., ο κ. Βέττας τόνισε ότι σε θέματα δασμών «δεν πρέπει να φανεί αδύναμη και να υποχωρήσει στην πρώτη τουφεκιά». Το πιο σημαντικό, όμως, που πρέπει να κάνει, συνέχισε, είναι να «κοιταχτεί στον καθρέφτη» και να δει γιατί δεν μπορεί να προσελκύσει επενδύσεις.

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Φορολογικά κίνητρα στοχευμένα σε τομείς που έχουν εξαγωγική δυναμική, αλλά και επιπλέον φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις, στο πλαίσιο του νέου αναπτυξιακού νόμου εξετάζει η κυβέρνηση, επιχειρώντας στροφή του επίκεντρου της οικονομικής πολιτικής στην ανάπτυξη. Η, όπως το είπε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας Κωστής Χατζηδάκης, μιλώντας στο δείπνο του Economist την περασμένη εβδομάδα, «από το macro στα micro».

Το μέτωπο των αναγκαίων παρεμβάσεων για να αποκτήσει η χώρα ισχυρότερη αναπτυξιακή δυναμική είναι ευρύ και το επισημαίνουν κατά κόρον στις παρεμβάσεις τους οι διεθνείς οργανισμοί και οικονομικοί παράγοντες στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις στη Δικαιοσύνη, ώστε να αποδίδεται γρηγορότερα, προσφέροντας ασφάλεια στην επενδυτική κοινότητα, αναδιοργάνωση του Δημοσίου, με μείωση της γραφειοκρατίας, επέκταση της ψηφιοποίησης, αλλά και εξασφάλιση της λειτουργίας του ανταγωνισμού, με καταπολέμηση των μονοπωλίων, αναβάθμιση της παιδείας και προσαρμογή της στις ανάγκες της αγοράς περιλαμβάνονται στις συχνά επαναλαμβανόμενες υποδείξεις.

Το ΔΝΤ την περασμένη εβδομάδα, παρουσιάζοντας τα συμπεράσματα της αποστολής του για την εξέταση της ελληνικής οικονομίας (στο πλαίσιο του άρθρου IV), έδωσε έμφαση ακριβώς στην ανάγκη να εξασφαλισθούν, όπως είπε, η μεσο- και η μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή δυναμική. Παρότι προβλέπει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης θα είναι ικανοποιητικός σε σύγκριση με τους εταίρους της χώρας, στο 2,1% φέτος, εκφράζει προβληματισμό για το μέλλον, ιδίως μετά την ολοκλήρωση των επενδύσεων από το Ταμείο Ανάκαμψης. Ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπει ότι θα προσεγγιστεί τότε στο 1,25%.

Αύξηση ΑΕΠ

Το ΔΝΤ προβλέπει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης θα είναι ικανοποιητικός σε σύγκριση με τους εταίρους της χώρας, στο 2,1% φέτος, αλλά εκφράζει προβληματισμό για το μέλλον, ιδίως μετά την ολοκλήρωση των επενδύσεων από το Ταμείο Ανάκαμψης. Ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπει ότι θα προσεγγιστεί τότε στο 1,25%.

Μέτρα στήριξης σε επενδύσεις και εξαγωγές

Το ενδιαφέρον μετατοπίζεται πλέον από τα δημόσια οικονομικά στην πραγματική οικονομία

Στοχευμένα χρηματοδοτικά εργαλεία για εξαγωγικές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο του νέου αναπτυξιακού νόμου, εξετάζει το οικονομικό επιτελείο.

Ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπει ότι θα προσεγγιστεί τότε στο 1,25%. Το μέγεθος είναι λίγο πιο απαισιόδοξο από την πρόβλεψη του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Διαρθρωτικού Σχεδίου που υπέβαλε η Ελλάδα στην Κο-

μισιόν: 1,7% το 2027 και 1,5% το 2028 με το δυνητικό ΑΕΠ να διαμορφώνεται στο 2% την περίοδο 2025-2028. Στο 1,9% βλέπει το δυνητικό ΑΕΠ και η Τράπεζα της Ελλάδος. Οι προκλήσεις που ανέδει-

ξε το Ταμείο είναι μεγάλες: Το δημογραφικό πιέζει, την ώρα που λείπουν πάνω από 300.000 εργαζόμενοι, αλλά και την ώρα που η Ελλάδα έχει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό.

Χρειάζονται μέτρα για να μπουν στην αγορά εργασίας περισσότερες γυναίκες, νέοι, αλλά και συνταξιούχοι, είπαν οι εκπρόσωποι του Ταμείου.

Οι επενδύσεις είναι η άλλη πρόκληση, καθώς να μην αυξάνονται, αλλά παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, διαπίστωσαν οι οικονομολόγοι του Ταμείου. Την ίδια ημέρα, ο Ντέκλαν Κοστέλο έκανε πανομοιότυπη παρατήρηση από το 3ο Φόρουμ των Δελφών στις Βρυξέλλες, διερρωτώντας γιατί δεν έχουν αυξηθεί σημαντικά οι ιδιωτικές επενδύσεις. Υπάρχουν ακόμη πολλά να γίνουν, τόνισε ο επικεφαλής της αποστολής της Κομισιόν στην Ελλάδα στα μνημονιακά χρόνια και νυν αναπληρωτής γενικός διευθυντής Οικονομικών Υποθέσεων.

Τα μηνύματα αυτά τα έχει ασφαλώς αντιληφθεί η κυβέρνηση. Ο προϋπολογισμός επιβεβαιώνει συνεχώς την καλή δημοσιονομική πορεία, η Eurobank εκτιμούσε στην εβδομαδιαία έκδοσή της «7 Ημέρες Οικονομία» την περασμένη εβδομάδα ότι το πρωτογενές πλεόνασμα θα προσεγγίσει το 3% του ΑΕΠ. Οι επενδύσεις όμως είναι αδύναμες, το παραγωγικό μοντέλο δεν έχει αλλάξει σημαντικά.

Η στροφή στα micro του κ. Χατζηδάκη υπηρετεί προφανώς αυτή τη λογική. Συγκεκριμένα, μίλησε για τέσσερις τομείς προτεραιότητας: επενδύσεις, εξαγωγές, διασφάλιση συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, μίλησε για την εκπόνηση τοπικών και ειδικών πολεοδομικών σχεδίων, ολοκλήρωση του Εθνικού Κτηματολογίου, στοχευμένα χρηματοδοτικά εργαλεία για εξαγωγικές επιχειρήσεις, διείσδυση σε νέες και πολλά υποσχόμενες αγορές όπως η Ινδία και η Κίνα, αντιμετώπιση φαινομένων καρτέλ.

Η καλή πορεία

Ο προϋπολογισμός επιβεβαιώνει συνεχώς την καλή δημοσιονομική πορεία, η Eurobank εκτιμούσε στην εβδομαδιαία έκδοσή της «7 Ημέρες Οικονομία» την περασμένη εβδομάδα ότι το πρωτογενές πλεόνασμα θα προσεγγίσει το 3% του ΑΕΠ. Οι επενδύσεις όμως είναι αδύναμες, το παραγωγικό μοντέλο δεν έχει αλλάξει σημαντικά.

Lead the Show! Become a Cinema Operations Supervisor at K Cineplex!

Based in Nicosia, Limassol, Larnaca, Pafos

Cinema Operations Supervisor

About the Role

We are looking for a reliable and motivated Cinema Operations Supervisor to join our team. In this role, you will work closely with the Cinema Manager to oversee daily operations, support and guide staff, and ensure a high level of customer service. Your responsibilities will include handling customer inquiries, assisting with staff development, and maintaining an efficient and well-organized workplace.

This is a hands-on role that requires strong leadership, problem-solving skills, and the ability to thrive in a fast-paced environment, particularly during evening and night shifts. If you are proactive, organized, and passionate about delivering exceptional customer experiences, we want to hear from you!

What We're Looking For

We're seeking a visionary Cinema Operations Supervisor who thrives in fast-paced environments and knows how to inspire and develop a team. With a proven track record in leadership and customer service, strong business acumen, and a passion for creating exceptional experiences, you'll be the driving force behind our cinema's success.

Your Responsibilities

- Inspire and Lead: Build, manage, and mentor a high-performing team that consistently delivers outstanding customer service.
- Handle Customer Inquiries: Address customer concerns and inquiries with professionalism and efficiency to maintain a positive experience.
- Optimize Operations: Oversee compliance, maintenance, health and safety, and staff scheduling to ensure seamless cinema operations.
- Deliver Excellence: Manage film scheduling and monitor customer attendance to guarantee an exceptional cinema experience.
- Monitor Stock & Inventory: Conduct regular

stock checks, ensuring sufficient supplies for daily operations while minimizing waste and shortages.

- Develop Talent: Assist in recruiting, training, and upskilling team members, fostering career growth and preparing future leaders.
- Foster a Positive Culture: Promote diversity, inclusion, and collaboration to create a motivated and engaged work environment.

Who You Are

- A seasoned leader with experience supervising customer-facing teams in a fast-paced environment.
- An effective communicator who can engage, inspire, and guide others with clarity and enthusiasm.
- Experienced in customer service, with the ability to handle inquiries, resolve issues, and enhance guest experiences.
- Skilled in people management, including recruitment, coaching, performance reviews, and career development.
- Tech-savvy, with confidence in using IT tools (Excel, MS Office) and operational systems.
- Passionate about film and cinema, bringing energy, creativity, and dedication to the role.
- Previous experience in a supervisory or customer service role is preferred.
- Education or experience in the hospitality sector is a strong advantage.

Are You Ready to Lead the Show?

If you have what it takes to support our management team, inspire a dedicated cinema crew, and help create unforgettable guest experiences, we'd love to hear from you!

Apply Today

Submit your CV and cover letter explaining why you're the perfect fit for this role to jobs@djkgroup.com.

We look forward to welcoming you to the K Cineplex Team!

MCP 15

The Legacy Continues

CITY OF DREAMS

MEDITERRANEAN

PLATINUM SPONSOR

SATURDAY 22 FEBRUARY 2025

LIMASSOL, CYPRUS

City of Dreams Mediterranean

BUY YOUR TICKET

SoldOut Tickets

f MMACHallengePro
@mcp_greece

ZAPP FM
MEDIA SPONSOR

Τα Δημόσια Ωνάσεια Σχολεία (ΔΗΜΩΣ)

Του **ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ**

Δεν εξηγείται διαφορετικά. Κάποιος μας καταράστηκε να τσακωνόμαστε για όλα. Οι Αθηναίοι με τους Σπαρτιάτες. Τον Κολοκοτρώνη τον βάλαμε φυλακή. Τον Καποδίστρια τον φάγαμε μπροστά στην εκκλησία, χάσαμε πολλά χρόνια και πολλά εκατομμύρια για το πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού και για το μετρό της Θεσσαλονίκης. Τώρα τσακωνόμαστε γιατί ένα κοινω-φελές ίδρυμα θέλει να βοηθήσει σε έναν τομέα που όλοι αναγνωρίζουμε ότι υπάρχει πρόβλημα: την Παιδεία. Όπως πολύ σωστά το διατύπωσε ο **Edmund Burke: «Education is the cheapest defense of nations» («Η παιδεία είναι η φθηνότερη άμυνα για τα έθνη»)**. Τι να ξέρι αυτός; Εμείς γνωρίζουμε καλύτερα και δεν θέλουμε κανέναν να ανακατευτεί με τη δημόσια δωρεάν παιδεία, προ πάντων οι εφοπλιστές.

Για τα Δημόσια Ωνάσεια Σχολεία (ΔΗΜΩΣ) είναι το σπ-μερινό θέμα, αλλά πρέπει να κάνω μερικές διευκρινίσεις, γιατί η συκοφαντία και η κακία πάει σύννεφο στον τόπο μας. Από το 2012 οποιαδήποτε δραστηριότητά μου, ακόμα και η συνεργασία μου με την «Κ», γίνεται pro bono, δηλαδή χωρίς καμία αμοιβή χρηματική ή σε είδος. Εντούτοις, επιστολογράφος στην «Κ» με κατηγόρησε ότι για τα άρθρα μου σχετικά με τις τράπεζες «[...] **δεν χρειάζεται –νομίζω– ένας εξαρτώμενος οικονομικά από τα πιστωτικά ιδρύματα να γίνεται βασιλικότερος του βασιλέως**». Επειδή ακριβώς θα σπ-ριζώ την υπόθεση των ΔΗΜΩΣ, δηλώνω κατηγορηματικά ότι δεν έχω καμία απολύτως σχέση με το Ίδρυμα Ωνάση.

Αισθάνομαι όμως την υποχρέωση να το κάνω, γιατί το Ίννάσειο Νοσοκομείο και ο γιατρός Αλκίς Μιχάλης μου έσωσαν τη ζωή το 2008, όταν βρέθηκα εκεί με οξύ πνευμονικό οίδημα και ελαττωματική βαλβίδα. Την οποία μου την επιδόρ-θωσαν τόσο καλά, ώστε από τότε έχουν περάσει 17 χρόνια και δεν έχω κανένα πρόβλημα. Θα γράψω και για το νοσοκομείο, αλλά πάμε πρώτα στα σχολεία.

Σε κάποιο site αριστερής ιδεολογίας βρήκα ένα επώνυμο κείμενο από όπου αντιγράφω ένα απόσπασμα: «[...] **Το Ίδρυμα Ωνάση που χρηματοδοτεί τα σχολεία με τόσα λεφτά θα έχει και λόγο στα προγράμματα των σχολεί-**

ων. Και μπορεί να μην μπορεί να παρέμβει στο κυρίως πρόγραμμα, αλλά μπορεί να παρέμβει στις επιπλέον δραστηριότητες, στις εκδηλώσεις, στις δράσεις του σχολείου στρέφοντάς το προς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Για να μην πω για τις παρεμβάσεις που μπορεί να γίνουν στην αξιολόγηση και την πρόσληψη προσωπικού στα εν λόγω σχολεία και να έχουμε προτιμήσεις συγκεκριμένης ιδεολογίας.

Είναι πρώτη φορά που δημόσιο σχολείο μπαίνει κάτω από ένα ιδιωτικό ίδρυμα. Δεν γνωρίζω πουθενά στον κόσμο να έχει γίνει τέτοιο πράγμα. Ιδιώτες ιδρύουν δικά τους σχολεία. **Να “αγοράζουν”**

Δεν δημιουργού-νται ούτε καταργού-νται σχολεία. Αυτά που έχουν επιλεγεί είναι υφιστάμενα δημόσια σχολεία σε περιοχές όπου αντιμετωπίζουν οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις.

δημόσια σχολεία για να περάσουν τις ατζέντες τους, γιατί περί αυτού πρόκειται, μόνο στο Μπανανιστάν.

Εάν ήθελε το ίδρυμα να έκανε τις δωρεές του σε εξοπλισμό και υποτροφίες. Δεν χρειαζόταν ούτε το όνομα Ωνάσειο σε δημόσια σχολεία ούτε αυτές οι συμφωνίες.

Βέβαια, ένα δικό του σχολείο, θα στοίχιζε πολλαπλάσια χρήματα, καθώς θα επιβαρυνόταν με τις μισθοδοσίες των εκπαιδευτικών, που τώρα πληρώνει ο Έλληνας φορολογούμενος, για να κάνει το Ίδρυμα Ωνάση τις πολιτικές του».

Επισήμανα με έντονα στοιχεία τα ψέματα που λέγονται προκειμένου να περάσουν το δηλητήριο τους σε δασκάλους, γονείς και παιδιά. Και φυσικά πέτυχαν τον σκοπό τους αφού βλέπουμε συνεχείς κινητοποιήσεις από όλους εναντίον της πρωτοβουλίας αυτής. Ελάτε όμως να δούμε την πραγματικότητα ώστε να έχετε τη δική σας άποψη για το θέμα.

Το νομοσχέδιο ψηφίστηκε από τη Ν.Δ., το ΠΑΣΟΚ και την Πλεύση Ελευθερίας, που

Από το Ωνάσειο, στα 30 χρόνια λειτουργίας του, έχουν περάσει 700.000 ασθενείς. Σήμερα εξυπηρετεί γύρω στους 65.000 ασθενείς τον χρόνο. Είναι δημόσιο νοσοκομείο και ο ασθενής του ΕΟΠΥΥ δεν πληρώνει τίποτα παραπάνω από ό,τι θα πλήρωνε, π.χ., στον Ευαγγελισμό.

αντιπροσωπεύουν περίπου τα 2/3 της Βουλής. Το μοντέλο συνεργασίας Δημοσίου και ιδιωτών είναι ακριβώς το ίδιο με το οποίο λειτουργεί με επιτυχία το Ωνάσειο Νοσοκομείο. Δηλαδή, το Ίδρυμα αναλαμβάνει μόνο τα κεφαλαιουχικά έξοδα και τη συντήρηση των υποδομών, ενώ το Δημόσιο αναλαμβάνει τα λειτουργικά έξοδα, που είναι κυρίως η μισθοδοσία.

Αρχίζουμε από τα βασικά. Δεν δημιουργούνται ούτε καταργούνται σχολεία. Αυτά που έχουν επιλεγεί είναι υφιστάμενα δημόσια σχολεία σε περιοχές όπου αντιμετωπίζουν οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις. Για παράδειγμα, σαν πρώτη επιλογή έχουμε το Πέραμα, το Περιστερι, την Κυψέλη, τον Κολωνό και το Μενίδι. Στη Θεσσαλονίκη είναι στον Εύοσμο και στην Ξηροκρήνη. Επίσης έχουν επιλεγεί σχολεία στην Κοζάνη, στη Ρόδο και στο Ηράκλειο. Η αναβάθμιση δίνει νέες δυνατότητες σε μαθητές και μαθήτριες των περιοχών αυτών. Εξασφαλίζεται προτεραιότητα στην τοπική κοινωνία, αφού το 40%- 60% των

μαθητών θα προέρχονται από το δημοτικό διαμέρισμα ή τον δήμο όπου λειτουργούν.

Τα ΔΗΜΩΣ θα υπάγονται και θα εποπτεύονται από το υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Θα διοικούνται από 9μελή διοικούσα επιτροπή, η πλειοψηφία των μελών της οποίας θα ορίζεται από το υπουργείο.

Όσοι μαθητές φοιτούν στα σχολεία αυτά παραμένουν μέχρι να τελειώσουν και απολαμβάνουν τις αυξημένες δυνατότητες του αναβαθμισμένου σχολείου. Δεν χρειάζονται εξετάσεις. Μόνο για τους νέους μαθητές της Α΄ Γυμνασίου και Α΄ Λυκείου θα υπάρχουν εισαγωγικές εξετάσεις. Έχει διευκρινιστεί ότι οι εξετάσεις αυτές δεν είναι παρόμοιες με αυτές των Προτύπων που είναι σχετικά δύσκολες. Στους μαθητές που προετοιμάζονται για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις θα παρέχεται επιπλέον υποστήριξη με στόχο την ενίσχυση των γνώσεών τους.

Οι καθηγητές που σήμερα διδάσκουν μπορούν να παραμείνουν για δύο χρόνια και

μετά έχουν το δικαίωμα να συνεχίσουν στο ίδιο σχολείο. Εξακολουθούν να είναι δημόσιοι υπάλληλοι και ακολουθούν το μισθολόγιο του Δημοσίου. Το Ίδρυμα δεν έχει καμία σχέση με την επιλογή τους. Θα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν προγράμματα επιμόρφωσης. Το ωράριό τους θα είναι ίδιο με άλλα σχολεία. Για τη συμμετοχή τους στους Ομίλους θα λαμβάνουν επιπλέον αμοιβή 320 ευρώ για 6 ώρες την εβδομάδα. Η αμοιβή πληρώνεται από το Ίδρυμα Ωνάση.

Στις δραστηριότητες περιλαμβάνονται οι Όμιλοι και τα Σύνολα που ανοίγουν νέους ορίζοντες σε τομείς όπως οι επιστήμες, η ελληνική γλώσσα, η ψηφιακή τεχνολογία, οι ξένες γλώσσες, οι τέχνες, ο πολιτισμός και ο αθλητισμός. Οι Όμιλοι και τα Σύνολα είναι ανοικτά στην τοπική κοινωνία επιτρέποντας τη συμμετοχή μαθητών από άλλα σχολεία της περιοχής.

Θα μπορούσα να γράψω για την πρόσβαση από ΑμεΑ και μαθητές με ειδικές ανάγκες, αλλά πιστεύω ότι ανέδειξα την οπι-

σθοδρομική αντιμετώπιση από την Αριστερά. Το κόστος για το Ίδρυμα είναι 160 εκατ. ευρώ για τα πρώτα 12 χρόνια λειτουργίας των σχολείων και η πρόθεση του Ιδρύματος είναι να συνεχίσει και μετά την οικονομική στήριξη των ΔΗΜΩΣ.

Αυτή είναι η πραγματικότητα και μου είναι αδύνατο να καταλάβω γιατί γίνονται κινητοποιήσεις εναντίον των σχολείων αυτών.

Λίγα λόγια για το Ωνάσειο Νοσοκομείο, το οποίο λειτουργεί με επιτυχία εδώ και 30 χρόνια και είναι υπόδειγμα της άψογης συνεργασίας του Δημοσίου με το Ίδρυμα Ωνάση, και αποτέλεσε το πρότυπο βάσει του οποίου γίνεται η δωρεά για τα ΔΗΜΩΣ. Η πρώτη παρατήρησή μου αφορά τη νομοθεσία λειτουργίας του νοσοκομείου. Ο τελευταίος νόμος ψηφίστηκε με κυβέρνηση Σύριζα το 2017 και τη στήριξη Ν.Δ., ΠΑΣΟΚ και άλλων κομμάτων. Ακριβώς για τον λόγο αυτό δεν μπορώ να καταλάβω τη στάση του Σύριζα στα ΔΗΜΩΣ.

Από το Ωνάσειο, στα 30 χρόνια λειτουργίας του, έχουν περάσει 700.000 ασθενείς. Σήμερα εξυπηρετεί γύρω στους 65.000 ασθενείς τον χρόνο. Είναι δημόσιο νοσοκομείο και ο ασθενής του ΕΟΠΥΥ δεν πληρώνει τίποτα παραπάνω από ό,τι θα πλήρωνε στον Ευαγγελισμό ή στο «Γεννηματάς». Μόνο αν θέλει κάποιος μονόκλινο πληρώνει ουσιαστικά για το «ξενοδοχειακό» μέρος. Η νέα πτέρυγα μεταμοσχεύσεων κόστισε στο Ίδρυμα 86 εκατ. ευρώ. Εκεί θα γίνονται μεταμοσχεύσεις των οργάνων, όπως: η καρδιά, οι πνεύμονες, τα νεφρά, το συκώτι και το πάγκρεας. Επίσης στο νέο κτίριο δημιουργείται ειδική πτέρυγα για παιδοκαρδιολογικά και παιδοκαρδιοχειρουργικά περιστατικά, που είναι απομονωμένη. Τέλος, το Ωνάσειο είναι το πρώτο δημόσιο νοσοκομείο που είναι πλήρως ψηφιοποιημένο.

ΥΓ. Ξέρετε, αυτή η μανία των αριστερών με την παιδεία μου έχει δημιουργήσει μια απορία: μήπως, λέω μήπως, θέλουν τον κόσμο αμόρφωτο γιατί έχουν διαπιστώσει ότι όσο πιο μορφωμένος είναι ο ψηφοφόρος τόσο λιγότερες ψήφους τους δίνει; Μήπως;

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

Δασμοί Τραμπ: Υπάρχει λογική στην τρέλα;

Του **ΒΑΣΙΛΗ Θ. ΚΑΡΑΤΖΑ**

Ακόμη και για εμάς τους Έλληνες που είμαστε συνηθισμένοι στις πολιτικές «κωλοτούμπες», οι αναδιπλώσεις του Τραμπ το περασμένο Σαββατοκύριακο ήταν εντυπωσιακές. Μέσα σε δύο ημέρες, επέβαλε δασμούς στο Μεξικό και στον Καναδά – και μετά τους ανακάλεσε.

Λέγεται πως οι αντίπαλοι του Τραμπ τον παίρνουν τοις μετρητοίς αλλά όχι στα σοβαρά, ενώ οι οπαδοί του οι αντίθετο. Μήπως πρέπει και εμείς, όπως κάνουν οι οπαδοί του, να κοιτάζουμε πέρα από τους θεατρινισμούς του και να εξετάσουμε τις πραγματικές πολιτικές του; Τι προτείνουν οι πιο κοντινοί οικονομικοί συνεργάτες του, ο Στέφεν Μιράν, επικεφαλής του Συμβουλίου Οικονομικών Συμβούλων, και ο Σκοτ Μπέσεντ, υπουργός Οικονομικών;

Ο Μιράν θεωρεί ότι η παγκοσμιοποίηση ζημίωσε τη μεσαία τάξη και ότι οι ΗΠΑ πρέπει να αναδιαπραγματευτούν την οικονομική τους θέση. Υποστηρίζει ότι οι ΗΠΑ προσφέρουν τέσσερα βασικά προνόμια: ομπρέλα ασφαλείας, πρόσβαση στη μεγαλύτερη αγορά καταναλωτών και στις πιο ρευστές χρηματαγορές, καθώς και το δολάριο ως παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα. Αυτά, λέει, δεν είναι αυτο-

νόνητα δικαιώματα των άλλων χωρών, αλλά προνόμια που παρέχει η Αμερική.

Ο Μιράν προτείνει την επιβολή δασμών που θα προστατεύσουν τις εταιρείες που παράγουν στην Αμερική, φθηνότερο δολάριο για τη μείωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, συσχέτιση των εμπορικών σχέσεων με τις στρατηγικές συμμαχίες των ΗΠΑ και χαμηλότερη φορολογία, ώστε να προσελκύσει επενδύσεις στην παραγωγή.

Ο υπουργός Οικονομικών του Τραμπ, Σκοτ Μπέσεντ, κάνει παρεμφερείς προτάσεις. Υποστηρίζει τη διατήρηση του δολαρίου

Η Κίνα έχει μελετήσει προσεκτικά την οικονομική ζημία που υπέστη η Ιαπωνία μετά το Plaza Accord και δεν θα δεχθεί εύκολα ένα παρόμοιο σενάριο.

ως παγκόσμιου αποθεματικού νομίσματος και προτείνει σταδιακή αύξηση των δασμών. Το σχέδιό του στοχεύει σε 3% ανάπτυξη του ΑΕΠ, 3% δημοσιονομι-

Οι αναδιπλώσεις του Τραμπ το περασμένο Σαββατοκύριακο ήταν εντυπωσιακές. Μέσα σε δύο ημέρες επέβαλε δασμούς στο Μεξικό και στον Καναδά – και μετά τους ανακάλεσε.

κό έλλειμμα και 3% αύξηση της παραγωγής πετρελαίου. Ζητάει την παράταση των φορολογικών ελαφρύνσεων του 2017 και αυστηρές οικονομικές κυρώσεις

σε εχθρικά κράτη. Σύμφωνα με τον ίδιο, αυτά τα μέτρα θα αναδιαμορφώσουν το διεθνές οικονομικό σύστημα και θα εξασφαλίσουν περισσότερα οφέλη για

την Αμερική, που επιωρίζεται το μεγαλύτερο κόστος.

Σύμφωνα με τους δύο συνεργάτες του Τραμπ, οι ΗΠΑ χρειάζεται να επιβάλουν δασμούς στις εισαγωγές, φθηνότερο δολάριο, χαμηλούς φόρους και ξένες επενδύσεις για να ενισχύσουν την παραγωγή τους και να αυξήσουν την απασχόληση.

Λέγεται, μάλιστα, ότι ο υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ στοχεύει σε μια μεγάλη διεθνή συμφωνία για τις χρηματοπιστωτικές και εμπορικές σχέσεις, αντίστοιχη με αυτήν που είχε επιτύχει ο πρόεδρος Ρέιγκαν το 1985, γνωστή ως Plaza Accord.

Η Αμερική είχε πάντα τη δύναμη να επιβάλλει τη θέλησή της. Το έκανε στο Bretton Woods, διαμορφώνοντας το παγκόσμιο σύστημα στα μέτρα της και απορρίπτοντας τις προτάσεις του Κίενς. Το επανέλαβε ο Νίξον, αποσύροντας αιφνιδιαστικά το δολάριο από τον κανόνα του χρυσού, και το 1985 με το Plaza Accord, όταν ο Ρέιγκαν ανάγκασε τους εμπορικούς εταίρους να ανατιμώσουν τα νομίσματά τους.

Τίποτα δεν συνοψίζει καλύτερα την αμερικανική στάση από τη φράση του υπουργού Οικονομικών του Νίξον, Τζον Κόναλι, προς τους υπουργούς Οικονομικών της Ευρώπης, όταν πα-

ραπονήθηκαν για την ισοτιμία των νομισμάτων τους με το δολάριο: «Το δολάριο είναι το δικό μας νόμισμα και το δικό σας πρόβλημα».

Θα καταφέρει ο Τραμπ να επιβάλει μια τέτοια συμφωνία; Και ποιο θα είναι το κόστος αυτής της διαπραγμάτευσης;

Σήμερα, οι ΗΠΑ δεν διαπραγματεύονται μόνο με συμμάχους τους, όπως το 1985. Απέναντί τους βρίσκεται η Κίνα, που έχει μελετήσει προσεκτικά την οικονομική ζημία που υπέστη η Ιαπωνία μετά το Plaza Accord και δεν θα δεχθεί εύκολα ένα παρόμοιο σενάριο.

Οι ισορροπίες έχουν αλλάξει: οι ΗΠΑ παράγουν το 15% του παγκόσμιου ΑΕΠ αλλά καταναλώνουν το 30%, ενώ η Κίνα παράγει 30% αλλά καταναλώνει μόλις 12%. Η γεφύρωση αυτού του χάσματος θα είναι τιτάνια πρόκληση.

Ο Τραμπ και οι σύμβουλοί του μπορεί να έχουν πλάνη και στρατηγικές, αλλά όπως είπε ο Μάικ Τάισον πριν από έναν αγώνα μποξ: «Όλοι έχουμε ένα σχέδιο – μέχρι να φάμε μια μπουνιά στο πρόσωπο».

Ο κ. Βασίλης Θ. Καρατζάς είναι διαχειριστής επενδύσεων σε αναδυόμενες αγορές.

Στροφή Βελγίου και Βρετανίας στην πυρηνική ενέργεια

Σχέδια για αύξηση της παραγωγής και κατασκευή μικρών αντιδραστήρων

Σε μια συγκυρία που πιέζει την Ευρώπη τόσο εντός όσο και εκτός Ε.Ε. να βρει μονιμότερους ενεργειακούς πόρους για να καλύψει τις ανάγκες της, όλο και περισσότερες χώρες στρέφονται στην πυρηνική ενέργεια καθώς μπορεί να τους προσφέρει μια σχετική ενεργειακή αυτάρκεια και είναι παράλληλα συμβατή με τον στόχο της μείωσης των εκπομπών καυσαερίων, έστω κι αν συνοδεύεται από άλλου είδους περιβαλλοντικές ανησυχίες. Ανάμεσά τους η νέα κυβέρνηση του Βελγίου, καθώς σχεδιάζει να διπλασιάσει την παραγωγική δυνατότητά της για πυρηνική ενέργεια στα 8 γιγαβάτ, από τα 4 γιγαβάτ που παράγουν τώρα οι πέντε αντιδραστήρες της χώρας.

Μιλώντας στη Βελγική οικονομική εφημερίδα Tijd, ο νέος υπουργός Ενέργειας Ματιέ Μπιχέτ τόνισε πως η κυβέρνηση εξετάζει όλες τις δυνατότητες, όπως π.χ. το ενδεχόμενο να παρατείνει τη λειτουργία των υφιστάμενων πυρηνικών αντιδραστήρων ή να προχωρήσει στην ανέγερση καινούργιων. Όπως, όμως, επισημαίνουν ειδικοί του κλάδου, η αύξηση της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας κατά 4 γιγαβάτ προϋποθέτει μια μεγάλη αλλα-

γή πολιτικής στη χώρα και απαιτεί επενδύσεις πολλών δισ. ευρώ σε σχέδια που ενδέχεται να ολοκληρωθούν σε χρονικό διάστημα πολλών δεκαετιών. Σύμφωνα, άλλωστε, με τον κ. Μπιχέτ, δεν θα αρκούσε η ανέγερση μόνο μικρών αντιδραστήρων για να αυ-

Ο Βρετανός πρωθυπουργός Κιρ Στάρμερ ανακοίνωσε μέτρα για τη διευκόλυνση ανέγερσης πυρηνικών μονάδων σε Αγγλία και Ουαλλία.

ξηθεί σημαντικά η παραγωγή, ενώ η χώρα «πρέπει ακόμη να αξιολογήσει ποια τεχνολογία θα χρησιμοποιήσει». Σημειωτέον ότι τον Δεκέμβριο του 2023 το Βέλγιο συμφώνησε με τη γαλλική εταιρεία ενέργειας Engie να παρατείνουν τη ζωή δύο εκ των πέντε αντιδραστήρων του, των Doel 4 και Tihange 3, που αντιπροσωπεύουν το 35% της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας στη χώρα. Εκτοτε, όμως, η συμφωνία

Η νέα κυβέρνηση του Βελγίου σχεδιάζει να διπλασιάσει την παραγωγική δυνατότητά της για πυρηνική ενέργεια στα 8 γιγαβάτ, από τα 4 γιγαβάτ που παράγουν τώρα οι πέντε αντιδραστήρες της χώρας και εξετάζει το ενδεχόμενο να προχωρήσει και στην κατασκευή νέων αντιδραστήρων.

έχει προκαλέσει τις αντιδράσεις άλλων χωρών-μελών της Ε.Ε. που προωθούν έρευνες για να εξακριβωθεί κατά πόσον η συμφωνία παραβιάζει τους ευρωπαϊκούς κανόνες ανταγωνισμού.

Στο μεταξύ, η κυβέρνηση της Βρετανίας ανακοίνωσε συγκεκριμένα σχέδια με τα οποία θα διευκολύνει την ανέγερση μικρών σταθμών παραγωγής πυρηνικής ενέργειας στην ευρύτερη περιοχή της Αγγλίας και στην περιοχή της Ουαλλίας. Όπως τόνισε ο πρωθυπουργός Κιρ Στάρμερ, η κυβέρνηση σχεδιάζει να αλλάξει τους «αναχρονιστικούς» κανόνες για τον σχεδιασμό των εν λόγω μονάδων που εκτιμά πως έχουν καθυλώσει τη Βρετανία στο παρελθόν και την έχουν εμποδίσει από το να συμμετάσχει ισότιμα στην παγκόσμια κούρσα για την παραγωγή καθαρής, ασφαλούς και προσιτής ενέργειας. Μεταξύ άλλων πρόκειται να αλλάξει

άρδην ή ακόμη και να καταργηθεί ο κατάλογος των τοποθεσιών στις οποίες θα επιτρέπεται εφεξής η ανέγερση πυρηνικών αντιδραστήρων. Ο εν λόγω κατάλογος περιελάμβανε έως τώρα μόνον οκτώ τοποθεσίες. Ο κ. Στάρμερ προσέθεσε επιπλέον ότι η χώρα «έχει μείνει πίσω» επειδή δεν έχει κατασκευάσει κανέναν σταθμό πυρηνικής ενέργειας εδώ και δεκαετίες. Υποσχέθηκε, άλλωστε, πως με τα σχέδιά της για την πυρηνική ενέργεια θα δημιουργηθούν χιλιάδες θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης. Μέχρι στιγμής η πυρηνική ενέργεια παράγει περίπου το 15% της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνει η Βρετανία, αλλά το πρόβλημα είναι ότι πολλοί από τους πυρηνικούς αντιδραστήρες της είναι παλιοί, γι' αυτό και έχει προγραμματισθεί η απενεργοποίησή τους μέσα στην επόμενη δεκαετία.

Την ίδια στιγμή, στις ΗΠΑ παράγοντες της αγοράς ευελπιστούν πως ο κλάδος της πυρηνικής ενέργειας θα γνωρίσει κυριολεκτικά μια «αναγέννηση» και θα επιταχυνθεί σημαντικά, καθώς θα τύχει της στήριξης του Αμερικανού προέδρου. Μιλώντας στο αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC ο Γιούρι Χοτζαμριάν, γενικός διευθυντής ενημέρωσης στην επενδυτική Tema ETFs, τόνισε πως η κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ «ενδιαφέρεται πάρα πολύ να στηρίξει αυτή την τεχνολογία». Όπως τόνισε ο ίδιος, για να εγκριθούν νέα σχέδια πυρηνικής ενέργειας απαιτούν συνήθως δέκα χρόνια, αλλά υπό τον Τραμπ θα επιταχυνθούν οι διαδικασίες και η πυρηνική ενέργεια θα ανακάμψει. Προσέθεσε πως το fund του ενδιαφέρεται σταθερά για εταιρείες με μεγάλη εμπειρία στην ανάπτυξη τεχνολογίας πυρηνικής ενέργειας, όπως είναι η

ανέγερση πυρηνικών αντιδραστήρων και η κατασκευή πυρηνικών υποβρυχίων. Σύμφωνα με τον Γιούρι Χοτζαμριάν, η δυναμική επιστροφή της πυρηνικής ενέργειας οφείλεται έως ένα βαθμό στο γεγονός ότι πολύς κόσμος «αρχίζει να συνειδητοποιεί πως είναι μια σταθερή πηγή καθαρής ενέργειας». Ο ίδιος εκτιμά πως «υπάρχει επιτακτική ανάγκη για νέες επενδύσεις» στην πυρηνική ενέργεια παράλληλα με τις επενδύσεις στην πράσινη ενέργεια, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που είναι ευμετάβλητες και δεν αποτελούν σταθερή πηγή για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Σημειωτέον ότι εδώ και αρκετούς μήνες οι τεχνολογικοί κολοσσοί Amazon, Microsoft, Google και Meta επενδύουν ιλιγιώδη ποσά στην πυρηνική ενέργεια, προκειμένου να τροφοδοτήσουν τα ενεργοβόρα κέντρα δεδομένων που συντηρούν.

Μέτρα για επενδύσεις και τόνωση της οικονομίας ζητούν Γερμανοί CEO

Καθώς πλησιάζει η ημερομηνία της 23ης Φεβρουαρίου και οι εκλογές που θα αναδείξουν τη νέα ηγεσία της χώρας, οι επιχειρηματίες επιχειρηματικών κολοσσών της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας καλούν την επόμενη κυβέρνηση να βρει τις λύσεις για τα προβλήματα που κρατούν τη Γερμανία σε ύφεση επί δύο χρόνια και να ανοίξει τον δρόμο για εκτεταμένες επενδύσεις που θα δώσουν και πάλι ώθηση στην ανάπτυξη.

Σε συνάντηση που διοργάνωσε το Bloomberg στη Φρανκφούρτη, οι διευθύνοντες σύμβουλοι των Commerzbank, RWE και Bilfinger SE επισήμαναν τα καίρια ζητήματα της γερμανικής οικονομίας, όπως το υψηλό κόστος ενέργειας και η γραφειοκρατία, που θα πρέπει να αντιμετωπίσει η νέα κυβέρνηση. «Έχουμε την ελπίδα πως από τις εκλογές θα αναδειχθεί μια σταθερή κυβέρνηση και ευελπιστούμε πως θα επιφέρει αλλαγή στο αίσθημα που επικρατεί για την οικονομία και ότι θα δούμε να προωθούν-

ται άμεσα επενδύσεις», τόνισε η διευθύνουσα σύμβουλος της Commerzbank, Μπετίνα Ορλόφ. Από την πλευρά του ο διευθύνων σύμβουλος της Bilfinger Τόμας Σουλτζ επισήμανε πως τα 16 χρόνια στη διάρκεια των οποίων έμεινε στην εξουσία η πρώην καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ, οι επενδύσεις μειώθηκαν δραστικά και η κατάσταση επιδεινώθηκε τα τελευταία χρόνια υπό τον σοσιαλιστή Ολαφ Σολτς. Ο Τό-

Καλούν την επόμενη κυβέρνηση της χώρας να αντιμετωπίσει ζητήματα, όπως το υψηλό κόστος ενέργειας και η γραφειοκρατία.

μας Σουλτζ τόνισε, επίσης, πως οι πολιτικοί της Γερμανίας δεν έλαβαν τα κατάλληλα μέτρα όλα αυτά τα χρόνια για να δώσουν ώθηση στις επενδύσεις των επι-

Την περασμένη εβδομάδα η κυβέρνηση έδωσε στη δημοσιότητα στοιχεία για τη γερμανική οικονομία και υποβάθμισε την πρόβλεψή της για την ανάπτυξη του τρέχοντος έτους σε 0,3%, από 1,1%.

χειρήσεων αφενός στο ανθρώπινο δυναμικό τους και αφετέρου στον εξοπλισμό τους.

«Αυτό πρέπει να αποτελεί προειδοποίηση προς τους πά-

ντες», προσέθεσε ο ίδιος και υπογράμμισε πως εφεξής θα πρέπει να υπάρχει βαθύτερη συνεργασία ανάμεσα στο γερμανικό κράτος και τις επιχειρήσεις «ώστε

να αλλάξουμε τη ροή των πραγμάτων και να ξαναφέρουμε την οικονομία μας σε πορεία ανάπτυξης». Οι τοποθετήσεις των εν λόγω στελεχών αντανakλούν την ανησυχία που επικρατεί τόσο στον επιχειρηματικό κόσμο της Γερμανίας όσο και στην ευρύτερη κοινωνία της. Μετά από δύο συναπτά έτη ύφεσης, η Γερμανία έχει μετασχηματιστεί από το πάλαι ποτέ οικονομικό θαύμα της μεταπολεμικής εποχής και την ατμομηχανή της ευρωπαϊκής οικονομίας, στον «μεγάλο ασθενή» της Ευρώπης. Η πλέον αντιπροσωπευτική της γενικευμένης ανησυχίας ήταν η δήλωση του Μάρκους Κρέμπερ, διευθυνόντος συμβούλου του γερμανικού ενεργειακού κολοσσού RWE, ότι «ποτέ έως τώρα δεν ήταν τόσο έντονο και τόσο ορατό το αίσθημα της κατεπείγουσας κατάστασης εκτάκτου ανάγκης» για τη Γερμανία.

Την περασμένη εβδομάδα η κυβέρνηση έδωσε στη δημοσιότητα στοιχεία για τη γερμανική οικονομία και μεταξύ άλλων

υποβάθμισε την πρόβλεψή της για την ανάπτυξη του τρέχοντος έτους σε ένα ισχνό 0,3%, από το 1,1% που ήταν η προηγούμενη και προφανώς πιο αισιόδοξη εκτίμησή της. Και στο μεταξύ φέρει την ανεργία να έχει εκτοξευθεί στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων τεσσάρων ετών. Αναμένονται άμεσα νέα οικονομικά στοιχεία που εκτιμάται πως θα είναι εξίσου απογοητευτικά. Σήμερα αναμένονται ειδικότερα τα στοιχεία του Δεκεμβρίου και εκτιμάται πως θα κατατείνουν σε μείωση της βιομηχανικής παραγωγής. Αναμένονται επίσης σήμερα τα στοιχεία για τις εμπορικές συναλλαγές της Γερμανίας στη διάρκεια του περασμένου έτους, και θα είναι ίσως τα πλέον ευαίσθητα που θα δοθούν στη δημοσιότητα καθώς ο Αμερικανός πρόεδρος εξαπολύει απειλές για επιβολή δασμών κατά των εμπορικών εταιρών της υπερδύναμης στην Ευρώπη, ενώ την ίδια στιγμή έχει καταβαραθωθεί η ζήτηση για γερμανικά βιομηχανικά προϊόντα από την Κίνα.

Νέα μείωση επιτοκίων από την Τράπεζα της Αγγλίας

Η Τράπεζα της Αγγλίας προχώρησε την Πέμπτη στην πρώτη μείωση των επιτοκίων της για το 2025 και τρίτη από πέρυσι, συνεχίζοντας τη νομισματική χαλάρωση εν μέσω επίμονων ανησυχιών για την υποτονική ανάπτυξη της βρετανικής οικονομίας. Η κεντρική τράπεζα μείωσε το επιτόκιο αναφοράς κατά 25 μονάδες βάσης, στο 4,5% και σε χαμηλό 19 μηνών. Οι οικονομολόγοι ανέμεναν ευρέως ότι η κεντρική τράπεζα θα μείωνε τα επιτόκια λόγω των στοιχείων που δείχνουν εξασθένιση της ανάπτυξης στη Βρετανία.

Στην ανακοίνωσή της, ωστόσο, εμφανίζεται αρκετά επιφυλακτική για την πορεία της χαλάρωσης, αναφέροντας ότι χρειάζονται μόνο δύο ακόμη μει-

ώσεις για να επανέλθει ο πληθωρισμός στον στόχο του 2%.

Επτά από τα εννέα μέλη ψήφισαν υπέρ της μείωσης κατά 25 μ.β., αλλά δύο, οι υπεύθυνοι εξωτερικής πολιτικής Σουάτι Ντίνγκρα και Κάθριν Μαν, ήθελαν μείωση κατά 50 μ.β. «Θα είναι ευπρόσδεκτη είδηση για πολλούς το γεγονός ότι καταφέραμε να μειώσουμε και πάλι τα επιτόκια», δήλωσε ο διοικητής Αντρίου Μπέιλι. «Θα παρακολουθούμε πολύ στενά τη βρετανική οικονομία και τις παγκόσμιες εξελίξεις και θα ακολουθήσουμε μια σταδιακή και προσεκτική προσέγγιση για την περαιτέρω μείωση των επιτοκίων».

Η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής πρόσθεσε τη λέξη «προσεκτική» στις βασικές οδηγίες

της, υποδεικνύοντας ότι οι κίνδυνοι είναι πλέον αμφίπλευροι. «Μια σταδιακή και προσεκτική προσέγγιση για την περαιτέρω απόσυρση του περιορισμού της νομισματικής πολιτικής ήταν κατάλληλη», αναφέρεται στα πρακτικά της. «Υπάρχουν αβεβαιότητες γύρω από την πορεία τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς στην οικονομία, που θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στη νομισματική πολιτική».

Πλήγμα για την υπουργό Οικονομικών Ρέιτσελ Ρίβς, πάντως, θεωρείται η προειδοποίησή της BoE ότι ο πληθωρισμός θα αυξηθεί «αρκετά απότομα» για να κορυφωθεί στο 3,7% αργότερα φέτος, από 2,8% στην τελευταία πρόβλεψη, ενώ η κεντρική τράπεζα υποβάθμισε την εκτίμησή

της για την ανάπτυξη και την αναπτυξιακή ικανότητα της οικονομίας.

Η ανάπτυξη επιβραδύνθηκε το τρίτο τρίμηνο, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν τον Δεκέμβριο, ενώ η τελευταία μηνιαία μέτρηση του ΑΕΠ έδειξε ότι η οικονομία αναπτύχθηκε μόλις κατά 0,1% τον Νοέμβριο, ύστερα από συρρίκνωση κατά 0,1% τον Οκτώβριο. Τα αδύναμα στοιχεία για το λιανικό εμπόριο τον περασμένο μήνα αύξησαν επίσης τις προσδοκίες ότι η BoE θα μειώσει τα επιτόκια.

Ο πληθωρισμός της Βρετανίας, εν τω μεταξύ, μειώθηκε στο χαμηλότερο του αναμενομένου ποσοστό 2,5% τον Δεκέμβριο, με την αύξηση των βασικών τιμών να επιβραδύνεται περαιτέρω.

Η Τράπεζα της Αγγλίας προειδοποίησε ότι ο πληθωρισμός θα αυξηθεί «αρκετά απότομα», για να κορυφωθεί στο 3,7% αργότερα φέτος.

Η Ρωσία μπαίνει στην κούρσα της τεχνητής νοημοσύνης

Σχεδιάζει την ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων με Κινέζους ερευνητές

Η **Ρωσία** του Πούτιν δεν θα μπορούσε να μείνει εκτός της παγκόσμιας κούρσας για την πρωτοκαθεδρία στην τεχνητή νοημοσύνη, εγκαινιάζοντας μάλιστα συνεργασία με την Κίνα, σε μια σύμπραξη που ανησυχεί τη Δύση. Με φόντο τον «σεισμό» που προκάλεσε πρόσφατα η κινεζική DeepSeek, δημιουργώντας ένα πρωτοποριακό μοντέλο AI πολύ πιο φθηνό από τους Αμερικανούς αντιπάλους, η ρωσική Sberbank ανακοίνωσε ότι θα συνεργαστεί με Κινέζους ερευνητές σε κοινά έργα AI.

Η Ρωσία και η Κίνα, οι οποίες μοιράζονται μια στρατηγική συνεργασία «χωρίς όρια», όπως την αποκαλούν, έχουν μιλήσει εδώ και καιρό για τη συμμαχία

Ο Πούτιν έδωσε το πράσινο φως στη Sberbank να συνεργαστεί με την Κίνα και άλλα κράτη των BRICS, με στόχο να αμφισβητήσουν την κυριαρχία των ΗΠΑ στην AI.

τους στην τεχνητή νοημοσύνη —συμπεριλαμβανομένων των στρατιωτικών εφαρμογών—, ελάχιστα ωστόσο είναι γνωστά για το εύρος της. Η Sberbank, υπό τον διευθύνοντα σύμβουλο Τζέρμαν Γκρεφ, ο οποίος έχει διατελέσει και υπουργός Οικονομικών της Ρωσίας, μετατράπηκε από ένα πρώην κρατικό ταμειευτήριο σοβιετικού τύπου σε έναν από τους κορυφαίους παίκτες της Ρωσίας στην τεχνητή νοημοσύνη και το 2023 κυκλοφόρησε το μοντέλο GigaChat. «Η Sberbank έχει πολλούς επιστήμονες. Μέσω αυτών σχεδιάζουμε κοινά προγράμματα με ερευνητές από την Κίνα», δήλωσε στο Reuters ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος Αλεξάντερ Βεντιάκιν, χωρίς να δώσει ονόματα πιθανών εταίρων. Η DeepSeek, η κινεζική startup με έδρα το Χανγκζού,

Η Sberbank, που έχει μετατραπεί σε έναν από τους κορυφαίους παίκτες της Ρωσίας στην AI, το 2023 κυκλοφόρησε το μοντέλο GigaChat.

ΗΠΑ: ζητούν μπλόκο στην DeepSeek

Μετά την Ιταλία και την Αυστραλία που απαγόρευσαν το μοντέλο AI της κινεζικής DeepSeek για λόγους ασφαλείας, μέλη του αμερικανικού Κογκρέσου πιέζουν για την απαγόρευση της εφαρμογής και στις ΗΠΑ. Το δικομματικό νομοσχέδιο καταρτίζεται καθώς εντείνεται η ανησυχία ότι το εργαλείο AI επιτρέπει στην Κίνα να βλέπει δεδομένα χρηστών, όπως είχε γίνει αντίστοιχα και με το TikTok. Η DeepSeek είναι πλέον η εφαρμογή με τις περισσότερες λήψεις στις ΗΠΑ. Οι ειδικοί φοβούνται ότι θα μπορούσε να στείλει πληροφορίες στην China Mobile, μια κρατική εταιρεία τηλεπικοινωνιών που έχει απαγορευθεί στις ΗΠΑ. Ορισμένες ομοσπονδιακές υπηρεσίες, όπως το Πολεμικό Ναυτικό και η Εθνική Υπηρεσία Αεροναυτικής και Διαστήματος, έχουν αποκλείσει την εφαρμογή λόγω ανησυχιών για την ασφάλεια και το απόρρητο, ενώ το Τέξας ήταν η πρώτη πολιτεία που απαγόρευσε την DeepSeek σε κυβερνητικές συσκευές.

προκάλεσε σοκ στις παγκόσμιες αγορές τον περασμένο μήνα, καθώς οι επενδυτές άρχισαν να στοιχειοματίζουν ότι τα μοντέλα χαμηλού κόστους της θα απει-

λούσαν την κυριαρχία αμερικανικών κολοσσών, όπως η Nvidia. Μια πιθανή συμμαχία μεταξύ Ρωσίας και Κίνας, η οποία θεωρείται από την Ουάσινγκτον η με-

γαλύτερη απειλή για τη Δύση, θα μπορούσε να προκαλέσει νέους κλυδωνισμούς στην Big Tech. Κι αυτό γιατί ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν και ο Κινέζος ομόλογός του Σι Τζίνπινγκ μοιράζονται μια ευρεία κοσμοθεωρία που απεικονίζει τη Δύση σε παρακμή, με την Κίνα να αμφισβητεί την υπεροχή των ΗΠΑ στα πάντα, από την τεχνητή νοημοσύνη και τους κβαντικούς υπολογιστές έως τη συνθετική βιολογία και τη στρατιωτική ισχύ. Οι προσπάθειες της Δύσης να απομονώσει τη Ρωσία μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία έφεραν τη Μόσχα και το Πεκίνο πιο κοντά, με τον Πούτιν να περιγράφει τους τελευταίους μήνες την Κίνα ως «σύμμαχο».

Ο Πούτιν έδωσε το πράσινο φως στη Sberbank, η οποία έχει δεχθεί κυρώσεις από τη Δύση, να συνεργαστεί με την Κίνα και άλλα κράτη της ομάδας BRICS, με στόχο να αμφισβητήσουν την κυριαρχία των ΗΠΑ στην AI. Η Ρωσία, όπως και η Κίνα, αγωνίζεται να αναπτύξει εγχώρια υπολογιστική ικανότητα λόγω των κυρώσεων και αναζητά εναλλακτικές λύσεις για να παραμείνει ανταγωνιστική. Προς το παρόν κατατάσσεται 31η σε σύνολο 83 χωρών στην εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης, στην καινοτομία και στις επενδύσεις, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Δείκτη AI της Tortoise Media με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο, ακολουθώντας όχι μόνο τις ΗΠΑ και την Κίνα, αλλά και άλλα μέλη των BRICS, όπως η Ινδία και η Βραζιλία. Η Sberbank συνέκρινε, όπως είπε, τα μοντέλα της DeepSeek με το πιο προηγμένο μοντέλο της, το GigaChat MAX, και διαπίστωσε ότι η κινεζική εφαρμογή ήταν ανώτερη σε επιστημονικά καθήκοντα, ενώ το GigaChat ήταν καλύτερο στον τραπεζικό τομέα. Η επιτυχία της DeepSeek, είπε, ευθυγραμμίζεται με τη στρατηγική της Sberbank να βρίσκει λύσεις χαμηλού κόστους αντί να επενδύει δισ. σε μεγάλα έργα υποδομής υπολογιστών όπως το Stargate, ένα έργο που ανακοίνωσε ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ.

REUTERS

Κάθετη πτώση πωλήσεων για την Tesla στην Ευρώπη

Κάθετη πτώση καταγράφουν οι πωλήσεις της Tesla σε όλη την Ευρώπη, λόγω της αντίδρασης των καταναλωτών στον πολιτικό ριζοσπαστισμό του Ελον Μασκ. Οι πωλήσεις ηλεκτρικών οχημάτων της Tesla έχουν μειωθεί απότομα σε πολλές από τις βασικές ευρωπαϊκές αγορές της, με φόντο τη συμπίεση του επικεφαλής της με τον Ντόναλντ Τραμπ και την εξουσιοδότηση που έχει λάβει από τον Αμερικανό πρόεδρο να παρακάμψει τους δημοσίους υπαλλήλους και να διαλύσει ολόκληρες υπηρεσίες. Ο μεγαλύτερος κατασκευαστής ηλεκτρικών οχημάτων στον κόσμο πούλησε μόλις 1.277 νέα αυτοκίνητα στη Γερμανία τον Ιανουάριο, σύμφωνα με τη Γερμανική Ομοσπονδιακή Αρχή Αυτοκινήτων Μεταφορών, μια πτώση 59% σε σύγκριση με τον ίδιο μήνα πέρυσι. Η χώρα φιλοξενεί το μοναδικό εργοστάσιο παραγωγής της Tesla στην Ευρώπη.

Στη Γαλλία, οι πωλήσεις της Tesla μειώθηκαν κατά 63% τον Ιανουάριο, στη Νορβηγία κατά 38%, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά 8% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Ο αναλυτής του κλάδου Μάτίας Σμιττ είπε ότι ένας παράγοντας πίσω από την πτώση των πωλήσεων της Tesla στη Γερμανία θα μπορούσε να είναι ότι οι καταναλωτές περίμεναν το αναβαθμισμένο μοντέλο Y, που είχε προγραμματιστεί για το πρώτο εξάμηνο του 2025. Άλλοι ειδικοί ωστόσο επιμένουν ότι ευθύνεται η πολιτική ανάμειξη του Μασκ. Ο ιδιοκτήτης της πλατφόρμας X και πλουσιότερος άνθρωπος στον πλανήτη έκανε μια άνευ προηγουμένου παρέμβαση στη γερμανική πολιτική ενόψει των ομοσπονδιακών εκλογών στις 23 Φεβρουαρίου, στηρίζοντας δημό-

σια την ακροδεξιά Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD).

Το κόμμα, το οποίο θεωρείται τοξικό από τους Γερμανούς ηγέτες επιχειρήσεων καθώς και από τα κύρια πολιτικά κόμματα, θριαμβολογεί έκτοτε για τη στήριξη του κορυφαίου συνεργάτη του Τραμπ. Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι βρίσκεται σε καλό δρόμο για να τερματίσει στη δεύτερη θέση στις εκλογές, με ρεκόρ άνω του 20% των ψήφων.

Ο Μασκ έχει δεχθεί έντονη κριτική από τον καγκελάριο Όλαφ Σολτς και τον κύριο αντίπαλό του, τον ηγέτη των Χριστιανοδημοκρατών Φρίντριχ Μέρτς, για την υποστήριξη ενός κόμματος που ζητούσε μαζικές απελάσεις μεταναστών και επιστρατεύει συνθήματα της ναζιστικής εποχής. Ένας επιχει-

Μειώθηκαν κατά 59% στη Γερμανία τον Ιανουάριο, πτώση 63% στη Γαλλία. Αιτία οι πολιτικές παρεμβάσεις Μασκ, λένε οι ειδικοί.

ρηματίας από τη νοτιοδυτική πολιτεία της Βάδης-Βυρτεμβέργης είπε πρόσφατα ότι είχε «κατακλυστεί πλήρως» από παραγωγές για την αυτοκλήση που παράγαγε για τον ιδιοκτήτη της Tesla, που έγραφε: «Το αγόρασα πριν τρελαθεί ο Ελον». Έλαβε έως και 2.000 παραγγελίες σε ένα μόνο Σαββατοκύριακο. Αξιωματούχοι στις Βρυξέλλες έχουν επίσης εντείνει την έρευνά τους για τον ρόλο του X μετά την παρέμβαση του Μασκ.

Επιβράδυνση κερδών για τους τεχνολογικούς κολοσσούς της Wall Street

Την περασμένη εβδομάδα, η ξαφνική εμφάνιση της DeepSeek ως απειλής για την τεχνητή νοημοσύνη εξαφάνισε μισό τρις. δολάρια από την κεφαλαιοποίηση της Nvidia. Την Τρίτη, τα απογοητευτικά αποτελέσματα της Alphabet, μητρικής της Google, προκάλεσαν ερωτήματα σχετικά με τις κεφαλαιουχικές δαπάνες της και έθεσαν τη μετοχή της σε τροχιά για τη χειρότερη πτώση εδώ και πάνω από ένα χρόνο.

Οι κλυδωνισμοί αντανακλούν μια βαθύτερη ανησυχία σχετικά με το βασικό αφήγημα, πάνω στο οποίο έχει στηριχθεί μεγάλο μέρος του ράλι της Big Tech για περισσότερο από δύο χρόνια, και ως εκ τούτου και η συνολική δυναμική της αμερικανικής αγοράς. Το ερώτημα αυτό είναι εάν πρόκειται να αποδώσουν όλες οι δαπάνες για την τεχνητή νοημοσύνη.

Οι λεγόμενες Magnificent 7 έχουν ηγηθεί της αύξησης των κερδών και των υπεραποδόσεων των μετοχών του ευρύτερου δείκτη S&P 500 στη Wall Street, καθώς αποτελούν περίπου το ένα τρίτο της αξίας του δείκτη, ενώ σε αυτές οφείλεται πάνω από το ήμισυ της υπεραπόδοσής του τα τελευταία δύο χρόνια. Ωστόσο, η αύξηση των κερδών τους επιβραδύνεται, καθώς αυξάνονται οι δαπάνες τους. Οι ανησυχίες εγείρουν μια απειλή για τις υψηλές αποτιμήσεις τους, δεδομένου ότι η ομάδα των επτά τεχνολογικών κολοσσών διαπραγματεύεται με premium 40% σε σχέση με τον ευρύτερο S&P 500. Σημειωτέον ότι το ποσοστό αυτό έχει ήδη μειωθεί σημαντικά από το 70% που είχε φτάσει το 2023.

Η ετήσια αύξηση των κερδών για τις μεγαλύτερες εταιρείες κο-

ρυφώθηκε στα τέλη του 2023 και αναμένεται να επιβραδυνθεί για πέμπτο συνεχόμενο τρίμηνο, σύμφωνα με στοιχεία που συγκεντρώσε το Bloomberg Intelligence. Πέντε από τις επτά εταιρείες έχουν ανακοινώσει αποτελέσματα μέχρι στιγμής γι' αυτό το τρίμηνο, με τα μεγέθη της Amazon να αναμένονται την Πέμπτη και της Nvidia αργότερα μέσα στον μήνα. Σύμφωνα με τον Αντριου Λάιθφορντ, αναλυτή της Societe Generale, οι Magnificent 7 αύξησαν τις κεφαλαιακές δαπάνες κατά 40% σε ετήσια βάση το 2024, έναντι αύξησης μόλις 3,5% για τον υπόλοιπο S&P 500. Η μονάδα cloud της Alphabet, που θεωρείται ένας από τους πιο σαφείς δείκτες της έκρηξης της αμερικανικής αγοράς, δεν ικανοποίησε τις προβλέψεις στο τέταρτο τρίμηνο. Η εταιρεία αναμένει 75

Προβληματισμός για τη μεγάλη αύξηση κεφαλαιακών δαπανών από τις Magnificent 7.

δισ. δολάρια σε κεφαλαιουχικές δαπάνες το 2025, ξεπερνώντας κατά πολύ τα 57,9 δισ. δολάρια που ανέμεναν οι αναλυτές. Οι εμπορικές εντάσεις, οι γεωπολιτικές ανησυχίες και η ξαφνική εμφάνιση της DeepSeek την περασμένη εβδομάδα αυξάνουν την πίεση για τους τεχνολογικούς κολοσσούς.

Η ετήσια αύξηση των κερδών μειώνεται «δραματικά» για τις μετοχές των Magnificent 7, ενώ η πορεία βελτιώνεται για τον υπόλοιπο S&P 500, δήλωσε ο Κρίστιαν Χίου, διαχειριστής διεθνούς fund της Morgan Stanley.

Επενδύσεις πολλών δισ. σε data centers AI

Παρά τα σενάρια καταστροφής και την προσωρινή αναταραχή στις αγορές, το «χαστούκι» της κινεζικής Deepseek δεν φαίνεται να πτοεί τους ισχυρούς της «Big Tech» που εξακολουθούν να κάνουν τρελές επενδύσεις στα κέντρα δεδομένων (data centers) στη ΑΙ. Στις 29 Ιανουαρίου, δύο μέρες μετά τον σεισμό που προκάλεσε η κινεζική startup, ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ της Meta καυχήθηκε ότι ο γίγαντας των social media σχεδιάζει να κατασκευάσει ένα κέντρο δεδομένων τεχνητής νοημοσύνης (AI) «τόσο μεγάλο που θα καλύψει σημαντικό μέρος του Μανχάταν αν τοποθετηθεί εκεί». Στις 4 Φεβρουαρίου, ο Σουντάρ Πιτσάι το αφεντικό της Alphabet, δήλωσε ότι οι δαπάνες της εταιρείας του θα έφταναν τα 75 δισ. δολάρια φέτος, κυρίως για κέντρα δεδομένων, από 53 δισ. δολάρια πέρυσι, περισσότερο από ό,τι περίμεναν οι αναλυτές. Νέα κέντρα δεδομένων ισχύος 63 γιγαβάτ (GW) πρόκειται να εγκατασταθούν τα επόμενα χρόνια, σύμφωνα με την ερευνητική εταιρεία Omdia.

Οι τρεις μεγάλοι πάροχοι υπηρεσιών cloud της Meta και της Αμερικής—Alphabet, Amazon και Microsoft— έδωσαν συνολικά 180 δισ. δολάρια σε υποδομές κέντρων δεδομένων πέρυσι. Αν προστεθούν οι δαπάνες από μικρότερες εταιρείες τεχνολογίας, παρό-

Η Meta του Μαρκ Ζούκερμπεργκ σχεδιάζει να κατασκευάσει ένα κέντρο δεδομένων τεχνητής νοημοσύνης «τόσο μεγάλο, που θα καλύψει σημαντικό μέρος του Μανχάταν αν τοποθετηθεί εκεί».

Μεγαλεπήβολα σχέδια από τους τεχνολογικούς κολοσσούς παρά την εμφάνιση της DeepSeek.

χους τηλεπικοινωνιών, μεγάλες επιχειρήσεις και φορείς εκμετάλλευσης κέντρων δεδομένων όπως η Digital Realty και η Equinix, το ποσό αγγίζει τα 465 δισ. δολάρια.

Από τη βόρεια Βιρτζίνια μέχρι το Τζορτζ Μπαρού στη Μαλαισία, υπάρχουν σήμερα

περίπου 11.000 κέντρα δεδομένων σε όλο τον κόσμο, σύμφωνα με εκτιμήσεις. Καταναλώνουν συλλογικά περί τα 55 γιγαβάτ (GW) ενέργειας—περίπου όσο η συνολική παραγωγική ικανότητα της Ολλανδίας—και καταλαμβάνουν περίπου 27.000 μέτρα, περισσότερο δηλαδή από 4.500 γήπεδα ποδοσφαίρου. Η Αμερική φιλοξενεί λίγο περισσότερο από το 50% του τρέχοντος αποθέματος, με βάση την κατανάλωση ενέργειας, με την Ασία να αντιπροσωπεύει λίγο λιγότερο από το 30% και την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική να αποτελούν το υπόλοιπο 20%.

Τα συνθετικά διαμάντια αλλάζουν τη βιομηχανία μικροτσιπ

Το εργοστάσιο στην Ισπανία και οι νέες εφαρμογές τους στην τεχνολογία

Περιζήτητα όχι μόνον ως κοσμήματα, αλλά και στη βιομηχανία λόγω της σκληρότητας και της αντοχής τους στις υψηλές θερμοκρασίες γίνονται τα συνθετικά διαμάντια. Η αμερικανική Diamond Foundry «τρέχει» από το 2023 ένα πιλοτικό πρόγραμμα παραγωγής συνθετικών διαμαντιών, στη φτωχότερη περιφέρεια της Ισπανίας, Εστρεμαδούρα.

«Στις ΗΠΑ πωλούνται περισσότερα συνθετικά παρά φυσικά διαμάντια», δηλώνει στην DW η Ρεμπέκα Μπράντις, αντιπρόεδρος της ευρωπαϊκού παραρτήματος της Diamond Foundry και αρμόδια για όλα τα νομικά ζητήματα που αφορούν τα περίπου 40 μέλη της ομάδας που είναι κυρίως μηχανικοί με ειδικευση στη χημεία, στη μηχανική και στις βιομηχανικές εφαρμογές. Γιατί; Επειδή έχουν πολύ χαμηλότερη τιμή, η οποία συνήθως βρίσκεται περίπου στο ένα δέκατο της τιμής των φυσικών διαμαντιών.

Ένας άλλος λόγος είναι πως το image των φυσικών διαμαντιών έχει χαλάσει μέσα στα τελευταία χρόνια. Στο άκουσμα της λέξης «διαμάντια» πολλοί σκέφτονται πλέον την καταστροφή του περιβάλλοντος, απάνθρωπες συνθήκες εργασίας και τη χρηματοδότηση αιματηρών συγκρούσεων σε διάφορες αφρικανικές χώρες.

Ακόμη και ταινίες του Χόλιγουντ πραγματεύονται το εν λόγω θέμα, όπως για παράδειγμα το «Blood Diamond» του 2006. Ο Αμερικανός ηθοποιός Λεονάρντο Ντι Κάπριο, εκ των πρωταγωνιστών της ταινίας, ήταν και ένας από τους πρώτους επενδυτές της Diamond Foundry, όταν αυτή ιδρύθηκε το 2012 στο Σαν Φρανσίσκο.

Αντικαθιστούν το πυρίτιο, το οποίο προέρχεται κυρίως από την Κίνα, και βελτιώνουν την ψύξη και την απόδοση των τσιπ.

Η Diamond Foundry δεν είναι η μοναδική επιχείρηση που κατασκευάζει συνθετικά διαμάντια. Ακόμη και η De Beers, η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής και εμπορίας φυσικών διαμαντιών, επενδύει στα συνθετικά διαμάντια. Η δανέζικη Pandora, από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις του κλάδου παγκοσμίως, ανακοίνωσε ήδη από το 2021 πως σύντομα θα πουλάει και συνθετικά διαμάντια – εξηγώντας πως αυτό είναι κάτι που

ζητούν οι πελάτες.

Στο ισπανικό Τρουχίγιο, η Diamond Foundry έχει ένα εργοστάσιο έκταψς 6.000 τ.μ. Εκεί τα διαμάντια κατασκευάζονται σε 20 αντιδραστήρες και εν συνεχεία ψύχονται.

Αυτό που γνωρίζουμε ότι συμβαίνει πίσω από τις κλειστές πόρτες του εργοστασίου είναι πως «ενώ ένα αληθινό διαμάντι χρειάζεται 1.000 χρόνια για να δημιουργηθεί, η Diamond Foundry μπορεί να πάρει ένα μικρό πραγματικό διαμάντι 20 χιλιοστών και θερμαίνοντάς το στους 1.000 βαθμούς και ασκώντας τεράστια πίεση να το μεγαλώσει μέσα σε μόλις τέσσερις εβδομάδες στο ιδανικό του μέγεθος», εξηγεί στην DW ο Εουγκένιο ντε Αρίμπα, επικεφαλής του εργοστασίου στο Τρουχίγιο.

Ένας από τους ιδρυτές της Diamond Foundry είναι ο Μάρτιν Ροσάιζεν, ο οποίος έχει γεννηθεί στη Γερμανία. Έχει σπουδάσει πληροφορική και τώρα είναι επιχειρηματίας του τεχνολογικού κλάδου με έδρα στη Silicon Valley. Ο Ροσάιζεν ειδικεύεται μεταξύ άλλων και στην κατασκευή μικροτσιπ από διαμάντια – κάτι που ενδιαφέρει πολύ και την Diamond Foundry.

Το 2023 η εταιρεία κατασκεύασε τον πρώτο δίσκο wafer από συνθετικά διαμάντια με διάμετρο 100 χιλιοστά. Οι δίσκοι

Ακόμη και η De Beers, η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής και εμπορίας φυσικών διαμαντιών, επενδύει στα συνθετικά διαμάντια, η τιμή των οποίων βρίσκεται περίπου στο ένα δέκατο αυτής των φυσικών.

wafer είναι λεπτοί δίσκοι πάνω στους οποίους τοποθετούνται τα λεγόμενα μικροτσιπ – συνήθως κατασκευάζονται από πυρίτιο, το οποίο προέρχεται κυρίως από την Κίνα.

Η Diamond Foundry ωστόσο κατασκευάζει τους δίσκους με συνθετικά διαμάντια και λόγω των χαρακτηριστικών αυτού του υλικού βελτιώνονται η ψύξη και η απόδοση των τσιπ.

Αυτός ο τρόπος κατασκευής δίσκων, όπως και η ιδέα της απεξάρτησής από το κινεζικό πυρίτιο αρέσει και στην Ε.Ε. Γι' αυτό και στα τέλη του 2024 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε το πράσινο φως για τη διοχέτευση κονδυλίων ύψους 81 εκατ. ευρώ

μέσω του ισπανικού κράτους για το εργοστάσιο της Diamond Foundry. Η κατασκευή τέτοιων δίσκων αναμένεται προσεχώς να επεκταθεί και για την αξιοποίησή τους σε βιομηχανικές εφαρμογές.

Σύμφωνα με την Diamond Foundry, η πρώτη φάση του εγχειρήματος κόστισε περίπου 275 εκατ. – και για την παραγωγή τέτοιων δίσκων για τη βιομηχανία μικροτσιπ θα πρέπει να συγκεντρωθούν ακόμη 400 εκατ. ευρώ. Εφόσον όλα κυλήσουν βάσει σχεδίου, θα μπορούσε να υπάρχει εδώ το μεγαλύτερο εργοστάσιο διαμαντιών του κόσμου, όπως επισημαίνει ο Αντόνιο Κόρντοβα, υπεύθυ-

νος της Diamond Foundry για την Ευρώπη.

Μέχρι τώρα τα συνθετικά διαμάντια χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο δοκιμαστικά σε μικροτσιπ στις ΗΠΑ από την εταιρεία παραγωγής τσιπ Nvidia. Ο Κόρντοβα όμως είναι πεπεισμένος πως σύντομα θα μπορεί να συμβεί το ίδιο και στο Τρουχίγιο. «Για να γίνει αυτό χρειαζόμαστε βέβαια πολύ μεγαλύτερη βοήθεια από την Ευρώπη και το ισπανικό κράτος», προσθέτει. Εως τώρα για την ανάπτυξη του εργοστασίου και την εξέλιξη των ερευνών η εταιρεία βασίζεται μεταξύ άλλων σε κονδύλια από το Next Generation EU.

DW

ΤΟ

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

ΚΑΙ Η

Lacta

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ

ΠΑΝΟΣ ΜΟΥΖΟΥΡΑΚΗΣ

in Love

14 | 02 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΩΡΑ 20:30

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ 7777 7040

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Υποχώρηση των Κυκλάδων έναντι των προορισμών πολυτελούς κατοικίας της Αττικής, αλλά και εκτίναξη του αγοραστικού ενδιαφέροντος από τους Έλληνες, αποτελούν τις δύο βασικότερες τάσεις που διαμορφώθηκαν κατά τη διάρκεια του 2024, σύμφωνα με την τελευταία ετήσια έκθεση της Greece Sotheby's International Realty.

Όπως προκύπτει από τα ευρήματα αυτής, η Αθηναϊκή Ριβιέρα εξακολουθεί να κατατάσσεται στην κορυφή της λίστας των περιοχών με τις περισσότερες ζητήσεις (17% επί του συνόλου), καταγράφοντας μάλιστα αύξηση κατά 87,2% σε σχέση με το 2023.

Στον αντίποδα, η Μύκονος, που αποτελούσε μέρος της πρώτης τριάδας των προορισμών με τη μεγαλύτερη ζήτηση τα προηγούμενα χρόνια, έχει αρχίσει να καταγράφει αισθητή πτώση, ολοκληρώνοντας το 2024 με μείωση των ζητήσεων κατά 17,6%, όντας πλέον στην έκτη θέση της συνολικής κατάταξης. Στη δεύτερη θέση βρέθηκε η Κέρκυρα με μερίδιο 15,6%, ενώ ακολούθησε το κέντρο της Αθήνας με μερίδιο 8,1% και αύξηση κατά 35,7% σε σχέση με το 2023. Κατακόρυφη αύξηση κατά 130% σημείωσε και η αγορά των βορείων προαστίων της Αττικής, που βρίσκονται πλέον στην έβδομη θέση της σχετικής λίστας.

Ένας από τους λόγους που ενδεχομένως να εξηγούν τη μεγάλη αυτή άνοδο για αγορά πολυτελών κατοικιών στην Αττική είναι η πολύ μεγάλη αύξηση κατά 51,8% της ζήτησης από εγχώριους αγοραστές, που πλέον αποτελούν το 16,2% του συνόλου και βρίσκονται στην πρώτη θέση για πρώτη φορά. Ακολουθούν με παρόμοιο ποσοστό οι αγοραστές από τις ΗΠΑ, όπου περιλαμβάνονται και αρκετοί ομογενείς.

Αύξηση κατά 17,2%, σε 16,1% των συνολικών ζητήσεων, καταγράφει και η αγορά της Μεγ. Βρετανίας, που βρίσκεται στην τρίτη θέση, ενώ την πρώτη πεντάδα συμπληρώνουν οι αγοραστές από τη Γαλλία και τη Δανία. Είναι χαρακτηριστικό πάντως ότι οι πρώτες τρεις χώρες απαρτίζουν το 51% της

συνολικής ζήτησης πολυτελών κατοικιών. Στα αξιοσημείωτα συμπεράσματα της φετινής ανάλυσης είναι και η μεγάλη αύξηση κατά 32,6% των ζητήσεων από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Όπως αναφέρει η έκθεση, το 2024

χαρακτηρίστηκε από αυξημένη δραστηριότητα, με τον δείκτη μετατροπής επιτόπιων υποδείξεων σε πωλήσεις (viewings to deals) να εκτοξεύεται από 6,5% το 2023 στο 14,2% το 2024, υποδηλώνοντας την παρουσία πιο αποφασισμένων αγορα-

στών. Σχολιάζοντας τα ευρήματα της φετινής έρευνας, ο κ. Σάββας Σαβαβίδης, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Greece Sotheby's International Realty, ανέφερε πως «το 2024 αποτέλεσε μια χρονιά-ορόσημο για την εταιρεία μας, με ακόμ

Περιζήητες οι πολυτελείς κατοικίες στην Αθηναϊκή Ριβιέρα

Υποχωρούν οι Κυκλάδες, ψηλά η Κέρκυρα
και το κέντρο της Αθήνας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Απαιτείται σοβαρότητα

Σήμερα θα δούμε το θέμα της απόκτησης ακίνητης ιδιοκτησίας από αλλοδαπούς, από μια διαφορετική οπτική γωνία από αυτήν που την είδαμε την προηγούμενη βδομάδα, κάνοντας όμως και πάλι την υπόθεση πως θέλουμε τους αλλοδαπούς να επενδύουν στη χώρα μας πολύ περισσότερο από το να μην τους θέλουμε...

As δούμε πρώτα κάποια δεδομένα.

Σύμφωνα με την υφιστάμενη κατάσταση, σε αλλοδαπό ή ζεύγος αλλοδαπών είναι δυνατό να παραχωρηθεί άδεια για απόκτηση:

1. Οικοπέδου ή γης που δεν έχει διαχωρισθεί σε οικόπεδα με έκταση μέχρι 4000τ.μ., για την ανέγερση κατοικίας για ιδιοκατοίκηση. Σε περίπτωση ζεύγους παραχωρείται μόνο μία άδεια.

ή

2. Μέχρι δύο μονάδων οι οποίες μπορεί να βρίσκονται σε διαφορετική ανάπτυξη. Οι μονάδες αυτές μπορεί να αφορούν είτε δύο μονάδες κατοικίας είτε μία μονάδα κατοικίας και κατάστημα μέχρι 100τ.μ. είτε μια μονάδα κατοικίας και γραφείο με εμβαδόν μέχρι 250τ.μ. Σε περίπτωση ζεύγους ο ανωτέρω περιορισμός ισχύει συνολικά για το ζεύγος.

Οι επαρχιακές διοικήσεις ζητούν όπως η αίτηση (έντυπο) αίτηση COMM 145) συνοδεύεται με τα ακόλουθα έγγραφα:

— Χωρομετρικό Σχέδιο.
— Αντίγραφο του Τίτλου Ιδιοκτησίας.
— Αντίγραφο της Άδειας Οικοδομής (απαιτείται μόνο αν δεν έχουν εκδοθεί ξεχωριστοί τίτλοι ιδιοκτησίας για το διαμέρισμα ή την κατοικία που αγοράζεται). Για οικόπεδα που βρίσκονται υπό δια-

χωρισμό, να υποβάλλεται αντίγραφο της Άδειας Διαχωρισμού.

— Αντίγραφο του δεόντως χαρακτηρισμένου αγοραπωλητηρίου εγγράφου.

— Κάτοψη της κατοικίας ή διαμερίσματος.

— Αποδεικτικά στοιχεία για την οικονομική κατάσταση των αιτητών.

— Αντίγραφα των σελίδων των διαβατηρίων των αιτητών και των συζύγων τους.

— Πιστοποιητικό γάμου των αιτητών με επίσημη μετάφραση σε περίπτωση που δεν είναι στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα (απαιτείται μόνο αν οι σύζυγοι δεν έχουν το ίδιο επώνυμο και στο διαβατήριο της συζύγου δεν αναγράφεται το όνομα του συζύγου).

— Αντίγραφο της άδειας παραμονής και εργασίας των αιτητών στην Κύπρο.

— Σε περιπτώσεις που ο αιτητής είναι εταιρεία ή ο αιτητής είναι μέτοχος εταιρείας, υποβάλλονται επιπρόσθετα των πιο πάνω, πιστοποιητικά εγγραφής, μετόχων, διευθυντών και εγγεγραμμένων γραφείων της εταιρείας, αντίγραφο του καταστατικού της εταιρείας και πληροφορίες για τις δραστηριότητές της και το προσωπικό που απασχολεί, με τους αριθμούς των Κοινωνικών Ασφαλίσεών τους, καθώς και οι πρώτες σελίδες των διαβατηρίων των μετόχων της εταιρείας και των συζύγων τους.

Με πρόσφατη κατάθεση νομοσχεδίου που τροποποιεί τον Περί Κτήσης Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Αλλοδαποί) Νόμο, ουσιαστικά εντάσσονται οι πιο πάνω απαιτήσεις των επαρχιακών διοικήσεων στη νομοθεσία και επιπλέον προστίθενται κάποιες επιπλέον απαιτήσεις, όπως

Είναι και ανόητο να ζητάμε από έναν αλλοδαπό να εξασφαλίσει άδεια απόκτησης ακίνητης ιδιοκτησίας ανεξαρτήτου αξίας, ενώ όταν για αγορά από το ίδιο άτομο πολυτελούς αυτοκινήτου το μόνο που ζητάμε είναι να έχει τα ευρωπαϊκά του σε τράπεζα...

Η ιστορία μάς έδειξε ότι οι πλείστοι αλλοδαποί που αγόρασαν στο παρελθόν ακίνητο για συνταξιοδότησή τους στη χώρα μας, σε κάποιο στάδιο το πούλησαν σε χαμηλή τιμή και έφυγαν και οι αγοραστές ήταν Κύπριοι.

η προσκόμιση βιογραφικού σημειώματος του αιτητή, καθώς και η προσκόμιση λευκού ποινικού μητρώου. Υπάρχουν και άλλες διατάξεις οι οποίες είναι γενικά καλές.

Υπενθυμίζω πως η υφιστάμενη νομοθεσία και το τροποποιητικό νομοσχέδιο καλύπτουν αλλοδαπούς ως φυσικά πρόσωπα, αλλοδαπές εταιρείες και αλλοδαπά εμπιστευμένα. Συνεπώς ένας αλλοδαπός που είναι μέτοχος σε κυπριακές/ ευρωπαϊκές εταιρείες ή συμμετέχει σε κυπριακή/ ευρωπαϊκή εμπιστευμένα, δεν ελέγχεται ως αλλοδαπός.

Έχοντας τα πιο πάνω ως δεδομένα, παραθέτω τις πιο κάτω παρατηρήσεις και εισηγήσεις:

Σε γενικές γραμμές η τροποποι-

ηση της νομοθεσίας είναι καλοδεχούμενη. Η προσθήκη της προσκόμισης του βιογραφικού σημειώματος του αιτητή είναι ένα θετικό βήμα στο να γνωρίζουν οι αρχές αν ποιος είναι.

Η απαίτηση της προσκόμισης λευκού ποινικού μητρώου, όμως, δεν με βρίσκει σύμφωνο. Και εξηγούμαι:

Ένα λευκό ποινικό μητρώο αποτελεί μια φωτογράφιση του στάτους του ατόμου που το ζητά την ώρα που το ζητά. Η δική μας αστυνομία, για παράδειγμα, λέει ρητά πάνω στο πιστοποιητικό που κορνεϊ, πως η πληροφόρηση αφορά το ιστορικό που είναι καταχωρημένο στα αρχεία της. Άρα όχι σιτιδήποτε που είναι δυνατό σε εξέλιξη ή που δεν ήρθε στην επιφάνεια και που μπορεί να οδηγήσει σε μελλοντική καταδίκη. Περαιτέρω, έχει χώρες που δεν εκδίδουν τέτοια πιστοποιητικά ή που δεν τα εκδίδουν εκτός αν το ζητήσει επίσημα ένα κράτος προς άλλο κράτος. Μετά υπάρχουν πρακτικά προβλήματα, όπως για παράδειγμα, τι γίνεται με έναν Άγγλο που κατοικεί στη Γαλλία, αλλά δεν είναι Γάλλος υπήκοος. Ποια αρχή θα του εκδώσει λευκό ποινικό μητρώο Μπορούν να παρατεθούν εκατομμύρια συνδυασμοί πρακτικών προβλημάτων. Συνεπώς ποια είναι η πραγματική αξία ενός τέτοιου πιστοποιητικού

Εγώ ισχυρίζομαι, καμία. Αντίθετα, όλα τα πρακτικά θέματα θα οδηγήσουν στην αποθάρρυνση αλλοδαπών από το να επενδύουν στη χώρα μας, επειδή την ίδια στιγμή καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα δεν θέτει τέτοιους περιορισμούς στην απόκτηση ακίνητης περιουσίας και άρα θα χάνουμε επενδυτές έναντι τους. Οι περιορισμοί που

μεγαλύτερα ρεκόρ πωλήσεων και αυξημένο επενδυτικό ενδιαφέρον εντός και εκτός Ελλάδας. Οι αγοραστές έδειξαν σαφέστερα εντονότερη διάθεση για αγορές πολυτελών ακινήτων, γεγονός που επιβεβαιώνει η ανάλυση των δεδομένων μας, όπως επίσης και η σημαντική αύξηση του όγκου πωλήσεων σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.

Η δυναμική της αγοράς διαμορφώνεται μέσα από ένα σύνολο παραγόντων, που περιλαμβάνουν τη σταθερότητα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, τη διαθεσιμότητα ποιοτικών ακινήτων και την αυξημένη ζήτηση για τοποθεσίες που προσφέρουν τόσο επενδυτική αξία όσο και υψηλό επίπεδο διαβίωσης. Η φετινή έρευνα, που επεκτάθηκε σε 17 διεθνή γραφεία Sotheby's International Realty, μας επιτρέπει να κατανοούμε σε βάθος τις παγκόσμιες τάσεις και να διασφαλίζουμε ότι η ελληνική αγορά πολυτελών κατοικιών παραμένει στην κορυφή των επιλογών για αγοραστές υψηλής καθαρής θέσης (High Net Worth Individuals - HNWI)».

Μεταξύ των παραγόντων που λειτουργήσαν θετικά για την περαιτέρω αύξηση των αγοραπωλησιών πολυτελών κατοικιών το 2024 ξεχωρίζει και η διαλλακτικότητα των πωλητών, οι οποίοι μετρίασαν τις προσδοκίες τους και μείωσαν τις απαιτήσεις τους όσον αφορά τις τιμές, με αποτέλεσμα να διευκολυνθεί η πραγματοποίηση περισσότερων συναλλαγών. Ετσι εξηγείται και ο υπερδιπλασιασμός της αναλογίας επιδείξεων ακινήτων σε πράξεις αγοραπωλησίας.

Παράλληλα, όπως τονίζεται στη σχετική ανάλυση, έγινε συνείδηση μεταξύ των αγοραστών ότι οι σύγχρονες κατοικίες, που διαθέτουν τις απαιτούμενες προδιαγραφές πολυτελείας, είναι λιγότερες και το συγκεκριμένο απόθεμα συρρικνώνεται διαρκώς (με εξαίρεση την Αθηναϊκή Ριβιέρα).

Αυτό ώθησε περισσότερους αγοραστές στο να ανάψουν το πράσινο φως για την ολοκλήρωση αγοραπωλησιών, θεωρώντας προφανές ότι δεν θα βρουν εύκολα άλλο ακίνητο που να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους.

άλλες ευρωπαϊκές χώρες θέτουν, έχουν συνήθως να κάνουν με στρατηγικές σημασίας περιοχές ή στρατηγικά ακίνητα τα οποία κρίνουν ότι θέτουν θέμα εθνικής ασφάλειας αν περιέλθουν σε ξένο έλεγχο. Κάτι τέτοιο, ναι με τα χίλια, as υιοθετήσουμε κι εμείς. Όχι όμως να βγάζουμε τα μάτια μας από μόνοι μας. Με δεδομένο ότι ένας αλλοδαπός μπορεί να αγοράσει ό, τι θέλει μέσω κυπριακής/ ευρωπαϊκής εταιρείας ή εμπιστευμάτων, εγώ πάω ένα βήμα παρακάτω και λέω πως πρέπει να συζητήσουμε σοβαρά το ενδεχόμενο να καταργήσουμε την απαίτηση εξαφάνισης άδειας απόκτησης ακινήτου από αλλοδαπούς ως φυσικά πρόσωπα επειδή δεν υπάρχει λόγος.

Κανένας αλλοδαπός δεν θα πακετάρει το ακίνητό του για να το πάρει μαζί του στο εξωτερικό! Αντίθετα, η ιστορία μάς έδειξε ότι οι πλείστοι αλλοδαποί που αγόρασαν στο παρελθόν ακίνητο για συνταξιοδότησή τους στη χώρα μας, σε κάποιο στάδιο το πούλησαν σε χαμηλή τιμή και έφυγαν και οι αγοραστές ήταν Κύπριοι.

Τέλος, είναι και ανόητο να ζητάμε από έναν αλλοδαπό να εξασφαλίσει άδεια απόκτησης ακίνητης ιδιοκτησίας ανεξαρτήτου αξίας, ενώ όταν το ίδιο άτομο κατεβαίνει στην αντιπροσωπεία για να αγοράσει ένα υπεραυτοκίνητο των €500.000 το μόνο που ζητάμε είναι να έχει τα ευρωπαϊκά του σε τράπεζα...! Νομίζω πρέπει να σοβαρευτούμε για να μην καταστρέψουμε έναν τομέα που διαχρονικά δίνει οζυγόνο στην οικονομία μας.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα

ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2025

Η επιμελήτρια της έκθεσης Κατερίνα Λουί Νικήτα κατάφερε να συμπυκνώσει και να συνενώσει σε ένα δωμάτιο έναν κόσμο που έφυγε, με έναν κόσμο που επιμένει να δηλώνει το παρών του.

Ο μικρός-μεγάλος κόσμος του Κάσιαλου

Η μεγάλη έκθεση για τον ναΐφ ζωγράφο από την Ασία στο ανακαινισμένο μουσείο Κώστα Αργυρού στον Μαζωτό

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η εκκλησία που ο Μιχαήλ Κάσιαλος είχε ανεγείρει στην Άσσια λίγα μόνο χρόνια πριν από την εισβολή, ο άγιος Σπυρίδωνας, βρίσκεται εντός του γιγαντιαίου στρατοπέδου του τουρκικού στρατού. Άγνωστη η τύχη του, αν και από τον ψηλό μαντρότοιχο μπορεί κανείς να διακρίνει τον τρούλο του. Η εκκλησία βρίσκεται σχεδόν στην είσοδο του χωριού, στην πάνω γειτονιά, τη γειτονιά του Κάσιαλου, λίγα μέτρα πιο κάτω είναι και ο ενοριακός ναός του Αγίου Ιωάννη, η εκκλησία που εκκλησιαζόταν ο ναΐφ ζωγράφος της Κύπρου Μιχαήλ Κάσιαλος. Ο Κάσιαλος έζησε σχεδόν 89 χρόνια στην αγαπημένη του Άσσια, ήταν γέννημα του 1885 και έφυγε από τη ζωή ταλαιπωρημένος και κτυπημένος από Τούρκους στρατιώτες, στις 30 Αυγούστου 1974, στο ίδρυμα Άγιος Παύλος στη Λάρνακα, σχεδόν 40 χιλιόμετρα μακριά από τη γενέτειρά του. Επισκέφθηκαν στην Άσσια δύο φορές, αναζητώντας τη ίχνη της μνήμης του μεγάλου αυτού χωριού, και των ανθρώπων του, είδα τις εκκλησίες του, το κοιμητήριο, με την περίφημη Παναγία του, τους καφενέδες (κοιτούσα, στέκοντας μπροστά από τον Πρόδρομο, δύο γυναίκες στο καφενείο πιο κάτω, είναι ο καφενές της εκκλησιάς, στον ίδιο καφενέ τον είχε «συλλάβει» ο φωτογραφικός φακός τα ανέμελα χρόνια πριν από το 1974), τη γέφυρα, από τα Χανούδκια προς το χωριό, και πάλι ένιωθα πως τίποτε δεν τα ρακουνιόταν μέσα μου. Το υποβλητικό στρατόπεδο στην είσοδο του χωριού με είχε καταβάλει, δεν φοβόμουν, αλλά πάντοτε είχα στο μυαλό μου, το «ο μη γένοιτο», αν και περιηγήθηκα για αρκετή ώρα στα «Χανούδκια».

Αυτά σκεφτόμουν καθώς οδηγούσα προς τον Μαζωτό για να επισκεφθώ την έκθεση «Κάσιαλος: Από το Φως στη Σκιά», που παρουσιάζεται στο Μουσείο Κώστα Αργυρού, σε επιμέλεια Κατερίνας Λουί Νικήτα. Το μουσείο είναι πρόσφατα ανακαινισμένο, πρόκειται για ένα πραγματικό κό-

Το κοινό, όταν θα περιηγηθεί στους χώρους του μουσείου, θα δει έργα του Κάσιαλου, τα οποία αναπαριστούν ανθρώπινες στιγμές της Άσσιας, που όμως αντικατοπτρίζουν τη ζωή χιλιάδων ανθρώπων της κυπριακής υπαίθρου.

Ο κόσμος του Μιχαήλ Κάσιαλου εγκολπώθηκε αυτόν του Κώστα Αργυρού, ενώνοντας τα σπαρτά της Μεσαρκάς με τα γεννήματα του Μαζωτού.

σμημα, το οποίο έχει θεωρώ ανάγκη η ευρύτερη περιοχή. Επιθυμία του του λαϊκού γλύπτη Κώστα Αργυρού, από τον Μαζωτό. Τα εκθέματά του μουσείου είναι τα έργα του, ενός ανθρώπου που δεν είχε ακαδημαϊκή μόρφωση, που ζούσε και δημιουργούσε εντός των ορίων του χωριού του... δεν θα μπορούσε λοιπόν ο Μιχαήλ Κάσιαλος και τα έργα του να βρουν καλύτερο τόπο για να εκτεθούν και να συνομιλήσουν μεταξύ τους.

Και σε αυτή την αβίαστη συνομιλία, ρόλο παίζει η εξαιρετική επιμελητική δουλειά της Λουί Νικήτα, που πράγματι αναδεικνύει με τρόπο ενδιαφέροντα τόσο τον ναΐφ ζωγράφο Κάσιαλο και τη δουλειά του όσο και αυτή του Αργυρού. Τα χρώματα των πινάκων του Κάσιαλου επικοινωνούν με το ωχρό της πέτρας του ναΐφ γλύπτη Αργυρού, δεν επιβάλλονται

Τα χρώματα των πινάκων του Κάσιαλου επικοινωνούν με το ωχρό της πέτρας του ναΐφ γλύπτη Αργυρού, δεν επιβάλλονται οι όγκοι των γλυπτών του στους πίνακες του ζωγράφου.

οι όγκοι των γλυπτών του στους πίνακες του ναΐφ ζωγράφου. Κάθε πίνακας του Κάσιαλου έχει τοποθετηθεί από τη Λουί Νικήτα στην κατάλληλη ενότητα έργων του Αργυρού, δίνοντας την ευκαιρία στον επισκέπτη να κάνει τους δικούς του συνειρμούς και συνδέσεις... Να σημειώσουμε εδώ πως ο Κάσιαλος και ο Αργυρού είχαν

συναντηθεί ξανά εικαστικά, το 1978 στην Αθήνα και στο Μόναχο, μαζί με έργα του Δημήτρη Γεροκώστα, σε έκθεση που είχαν οργανώσει οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του υπουργείου Παιδείας.

Οι άνθρωποι

Η έκθεση «Κάσιαλος: Από το Φως στη Σκιά», όπως την οραματίστηκε η επιμελήτρια Κατερίνα Λουί Νικήτα είναι ανθρωποκεντρική, όπως αναφέρει και στο κείμενό της, στον κατάλογο της έκθεσης. Το κοινό θα το διαπιστώσει, όταν θα περιηγηθεί στους χώρους του μουσείου, όχι μόνο επειδή θα αντικρίσει τα έργα του Κάσιαλου, τα οποία αναπαριστούν ανθρώπινες στιγμές της Άσσιας, που όμως αντικατοπτρίζουν τη ζωή χιλιάδων ανθρώπων της κυπριακής υπαίθρου, παρουσιάζονται πίνακες όπως τα «Βερκά», τα

«Συνάουν δεμάτια», το «Μάζεμα των ακρίδων», «Ο καφενές», «Το φτωχικό σπίτι του Μιχαήλ Κάσιαλου», και άλλα, που ανήκουν σε ιδιωτικές και κρατικές συλλογές. Πλάι στα έργα αυτά υπάρχει και οπτικοακουστικό υλικό για τον Κάσιαλο συμπληρώνοντας την εμπειρία του κοινού.

Είναι ανθρωποκεντρική, όχι μόνο γιατί οι πίνακες του Κάσιαλου και οι άνθρωποι τους συνομιλούν με τους ανθρώπους του Αργυρού, αλλά και γιατί η Λουί Νικήτα έφερε στην έκθεση και στον κόσμο του ζωγράφου δύο ακόμη γενιές Ασσιωτών, δύο καλλιτέχνιδες, την Κλίτσα Αντωνίου και τη Βασίλεια Αναξαγόρου, οι οποίες δίνουν δύο πολύ ενδιαφέροντα έργα. Η Κλίτσα Αντωνίου, γεννηθείσα στην Άσσια πριν από το 1974 εκθέτει το «Θερινό σπίτι», κάνοντας χρήση μεικτών υλικών, με κυρίαρχα τα

φύκια, άλλωστε η καλλιτέχνις χρησιμοποιεί συχνά «περιβαλλοντικά» υλικά. Το θερινό σπίτι της Αντωνίου βρίσκεται λίγο πιο πίσω από τη μεγάλη φωτογραφία που δείχνει το σπίτι του Κάσιαλου, η οροφή του σπιτιού της Αντωνίου δείχνει τον γαλανό ουρανό, όπου πουλιά και αεροπλάνα εναλλάσσονται, ο θερινός γαλανός ουρανός διαταράσσεται... Η Κλίτσα Αντωνίου πετυχαίνει καίρια τη σύνδεση. Εκεί κοντά και το έργο/εγκατάσταση της Βασίλειας Αναξαγόρου «Το σεντόνι», που στον πυρήνα του δείχνει ένα κέντημα που ξεκίνησε να υφαίνεται τον Μάιο του 1974 στην Άσσια και τελείωσε στον προσφυγικό καταυλισμό στο Λαοσάκι της Άχνας τον Σεπτέμβριο του 1974 από την Ποστολού Μαρκάτζη, γιαγιάς της Αναξαγόρου. Πρόκειται για ένα δυνατό έργο, το οποίο βλέποντάς το το κοινό τυλίγεται με τις μνήμες και τις επιθυμίες της Ποστολούς. Και σε εκείνη τη γωνιά της έκθεσης η Λουί Νικήτα έβαλε τον από μνήμης σχεδιασμένο χάρτη της Μαρίας Πηλείδου, αλλά και τα προσωπικά αντικείμενα του Μιχαήλ Κάσιαλου, το καπέλο του, τη βράκα του, το πουκάμισο και το μπαστούνι του... Κατάφερε λοιπόν η επιμελήτρια να συμπυκνώσει σε ένα δωμάτιο έναν κόσμο που έφυγε, με έναν κόσμο που εξακολουθεί να επιμένει να δηλώνει το παρών του. Και η φωτογραφία του ναού του Αγίου Σπυρίδωνα, που τράβηξε η Κατερίνα Λουί Νικήτα, μοιάζει να ενώνει το χθες με το σήμερα, το τάμα του Κάσιαλου, σχεδόν καλεί το κοινό να εκπληρώσει ένα άλλο τάμα, του «μη με λησμόνει», ένα τάμα για διαφύλαξη της μνήμης ενός κόσμου, που ο Κάσιαλος αποτύπωσε και άφησε παρακαταθήκη στον νέο κόσμο που ζούμε σήμερα. Ο κόσμος του Μιχαήλ Κάσιαλου εγκολπώθηκε αυτόν του Κώστα Αργυρού, ενώνοντας τα σπαρτά της Μεσαρκάς με τα γεννήματα του Μαζωτού.

Ευχαριστίες στον έφορο του Μουσείου Αντρέα Χατζηλουκά και τη λειτουργό Νατάσα Θεοδώρου για τη φιλοξενία και την ξενάγηση.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

9.2 - 16.2.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

«Αλυσίδες και Μνήμες»

Το Μουσείο Κώστα Αργυρού διοργανώνει στο βιωματικό εργαστήριο «Αλυσίδες και Μνήμες: η Ελευθερία της Ψυχής» με την εικαστική Θεραπεύτρια, Θεοδοσία Χατζη-θεκλή. Εμπνευσμένο από τα έργα των ενώ- νυμων Κύπριων ναίφ καλλιτεχνών, Κώστα Αργυρού και Μιχαήλ Κάσιαλου, το εργαστή- ριο αντλεί στοιχεία από την τέχνη για να εξερευνήσει έννοιες όπως η αιχμαλωσία, η μνήμη, το πένθος και η ελπίδα. Το εργα- στήριο απευθύνεται σε ενήλικες 55 ετών και άνω, προσφέροντας έναν ασφαλή χώρο έκφρασης και σύνδεσης με την πολιτιστι- κή μας κληρονομιά. Κυριακή 16 Φεβρουα- ρίου, ώρα 10:30 π.μ. μέχρι 12:30. Μουσείο Κώστα Αργυρού, Κώστα Αργυρού 7, Μαζω- τός, Λάρνακα. Απαραίτητη η προκράτηση. Πληροφορίες, τηλέφωνο 24433335, info@ costasargyroumuseum.org

ΘΕΑΤΡΟ

«Το Αγόρι των Ουίνσλοου»

Για δεύτερη φορά συνεργάζονται Σα- τiriκό Θέατρο και Alpha Square για μια παραγωγή με έντεκα ηθοποιούς στην Κε- ντρική Σκηνή του Σατιρικού, «Το Αγόρι των Ουίνσλοου» του Τέρενς Ράτιγκαν, σε μετάφραση και σκηνοθεσία του Ανδρέα Αραούζου. Το έργο «Το Αγόρι των Ουίν- σλοου» (1946) αφορά στις απεγνωσμένες προσπάθειες ενός πατέρα να «καθαρίσει» το όνομα του γιου του, όταν το αγόρι απο- βάλλεται από το Βασιλικό Ναυτικό Κολλέ- γιο, για υποτιθέμενη κλοπή μιας ταχυδρο- μικής επιταγής πέντε σελινιών. Πρόκειται για τη δίχρονη εκστρατεία μιας οικογένει- ας, πριν από τον πόλεμο 1914-1918, για να αποκαταστήσει την υπόληψή της, και το τίμημα που πληρώνει για να αποδοθεί δικαιοσύνη. Παιζουν οι ηθοποιοί Βαρνά-

βας Κυριαζής, Έρικα Μπεγέτη, Σωτήρης Μεστάνας, Χριστίνα Μαρούχου, Ιωάννα Σιαφκάλη, Θανάσης Δρακόπουλος, Δημή- τρης Γκουτζαμάνης, Σταύρος Χατζαντρίαν, Ναυσικά Απόστρατου, Αλέξανδρος Χρυ- σάνθου και ο μικρός Κωνσταντίνος Γεωρ- γίου. Σατιρικό Θέατρο, Κεντρική Σκηνή, Λευκωσία. Τακτικές παραστάσεις κάθε Σάββατο, ώρα 8:00 μ.μ. και Κυριακή, ώρα 6:30 μ.μ. Περιοδεία: Λάρνακα: Τρίτη, 11 Μαρτίου, Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας, ώρα 8:00 μ.μ. Λεμεσός: Τετάρτη, 12 Μαρ- τίου, Πατίκειο Δημοτικό Θέατρο, ώρα 8:00 μ.μ. Πάφος: Πέμπτη, 13 Μαρτίου, Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο, ώρα 8:00 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνα 22312940, 22421609, satiriko.tameio@cytanet.com. cy και www.alphasquare.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

«Berlinale Selection 2025»

Το «Berlinale Selection 2025» είναι η έκτη έκδοση της σειράς προβολών που διοργανώνει το Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου, η οποία παρουσιάζει σύγχρονο γερμανικό κινηματογράφο στην Κύπρο. Το φετινό πρόγραμμα περιλαμβάνει έξι γερμανικές ταινίες οι οποίες προβλήθηκαν στην Berlinale του 2024 και του 2023. Η σειρά ταινιών παρου- σιάζει μια επιλογή από διάφο- ρα τμήματα της Berlinale του 2023 και του 2024 (Διαγωνιστι- κό τμήμα, Encounters, Berlinale Special, Perspektive Deutsches Kino, Generation 14plus, Forum), σε μια προσπάθεια συ- μπερίληψης επίκαιρων και ση- μαντικών θεμάτων. Το φετινό πρόγραμμα περιλαμβάνει μια κωμωδία και λογοτεχνική μετα- φορά, κοινωνικές ταινίες καθώς και ντοκυμαντέρ. Κινηματογρά- φος Πάνθεον, Διαγόρου 29, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέ- φωνο 22674606, www.goethe. de/kypros/BerlinaleSelection. Ελεύθερη είσοδος.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Με οδηγό τον Χατζηκυριάκο- Γκίκα

«Η Ν. Υόρκη είναι για μένα σαν μια καινούργια γυαλισμένη μηχανή, σαν ένα ρεβόλβερ ή μια κάντιλακ», έγραφε το 1958 στο τετράδιο με τις σημειώσεις του ο Νίκος Χατζηκυριάκος- Γκίκας. Ήταν τότε 52 χρόνων και ξεκινούσε ένα μεγάλο ταξίδι, που έμοιαζε με τον γύρο του κόσμου, με την οικονομική βοήθεια της αμερικανικής κυβέρνησης. Συνοδοιπόρος του, η Αγγλίδα σύντροφός του Μπάμπιπαρ, σε μια ανεπίσημη σχέση, μια και δεν είχε χω- ρίσει, τότε, ακόμη, από τη γυναίκα του. Τα ταξίδια, ως εσωτερικές διαδρομές αυτογνω- σίας αλλά και ως «τυχαία περιστατικά που ξυπνούν, διεγείρουν και επεξηγούν μερικά σημεία της πορείας των σκέψεων». Βέβαια, διευκρινίζει ο ίδιος, «τυχαία, εν μέρει, γιατί και τα ταξίδια αυτά, κατά κάποιον τρόπο τα θελήσαμε, τα διαλέξαμε, τα επιζητήσαμε εμείς οι ίδιοι σύμφωνα με κάποιες βαθύτε- ρες ανάγκες μας και έτσι, είναι και αυτά μέ- χρις ενός σημείου μοιραία». Ικνυλατώντας τον άνθρωπο, μέσα από τη γνώση και την οικειότητα που αναπτύσσεται από τη μελέ- τη του έργου, η επιμελήτρια του Αρχείου της Πνακοθήκης Γκίκα, Ιωάννα Μωραϊτή, έστειψε την έκθεση «Γκίκας, Ταξίδι από τη Δύση στην Ανατολή» που παρουσιάζεται στο Μουσείο Μπενάκη (στην Πειραιώς) έως την ερχόμενη Κυριακή. Περισσότερο και από τα μικρά κομψοτεχνήματα (σχέδια με μελάνι σε χαρτί) που εκτίθενται, στα οποία αποτύ- πωνε εικόνες, τοπία, συμβάντα, σκηνές από τους δρόμους, φιγούρες ανθρώπων και ζώ- ων, μετράει το ταξίδι. Νέα Υόρκη, Μπάφαλο, Αριζόνα, Σαν Φρανσίσκο, Μεξικό, Χαβάν,

Τότε, το αποτύπωμα ενός μεγάλου ταξιδιού ήταν εμφανές στη ζωή και στην τέχνη των ανθρώπων. Σήμερα, και αυτή η έννοια της «απόλαυσης» έχει διαφορετικό περιεχόμενο.

Ιαπωνία, Χονγκ Κονγκ, Μπανγκόκ, Καμπό- τζη, Ινδία, Κάιρο, επιστροφή στην Αθήνα μέσω του Λονδίνου. Περιπλάνηση μινών (λιγότερο από ένα χρόνο), που καταγράφε- ται στην έκθεση, σχεδόν βήμα βήμα. Ανέκ- δοτες σημειώσεις του καλλιτέχνη, μαζί με αποσπάσματα επιστολών του, αντικείμενα από τα μέρη που επισκέφθηκε, τλάθουν τον χαρακτήρα και το γούστο του, μέσα από τις επιλογές και τις σκέψεις του. Όπως αναρω- τείται και ο επιστημονικός διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη Γιώργης Μαγγίνης στο προλογικό σημείωμα του καταλόγου, «πώς άραγε προσεγγίζεται η ετερότητα και πώς η προσέγγιση αυτή αλλάζει όταν το μακρι- νό γίνεται κοντινό και αναγνωρίσιμο; Και τι είναι εκείνο που εξαρχής εγείρει το ενδι- αφέρον κάποιου για “το άλλο”, πέρα από τα στερεότυπα της γενιάς, της κοινωνικής τάξης και της πολιτιστικής συνάφειας;». Ο Γκίκας ήταν εξοικειωμένος με την Ανατολή τόσο στα σχέδια όσο και στα γραπτά του μοιάζει να αναγνωρίζει παρά να ανακαλύπτει ένα μονοπάτι που έχει διαβεί πολλές φορές «επί χάρτου» πριν το περπατήσει με τα πόδια. Η επισήμανση αυτή βοηθάει να αναλογιστού- με: πώς ταξιδεύουμε σήμερα; Επισκεπτό-μαστε ένα μέρος ή το διατρέχουμε σαν να σκρολάρουμε στην οθόνη του κινητού; Προ- ετοιμαζόμαστε, αντιλαμβάνόμαστε, συνδεό-μαστε έστω και ελάχιστα με τους τόπους ή συγκεντρώνουμε άπειρες φωτογραφίες που αποθηκεύουμε, στον σκληρό δίσκο, για το μέλλον; Προφανώς, 67 χρόνια μετά (το τα- ξίδι του Γκίκα), όλα έχουν αλλάξει, όχι μία αλλά πολλές φορές. Τότε, το αποτύπωμα μιας περιπλάνησης ήταν εμφανές στη ζωή και στην τέχνη (την όποια) των ανθρώπων. Σήμερα, και αυτή η έννοια της «απόλαυσης» έχει διαφορετικό περιεχόμενο. Σε ένα μεγά- λο ποσοστό συνδέεται με την κατανάλωση. Οχι, κατ’ ανάγκην την αγοραστική, τη σπα- τάλη χρημάτων αλλά τη βουλημική σχέση του «έχω πάει». Ο,τι εκτυλίσσεται αβίαστα δύσκολα έχει θέση στο κουβάρι του χρόνου που περισφίγγει τον άνθρωπο του 21ου αιώ- να. Τον ταξιδιώτη που έγινε τουρίστας, που φοράει «στολή» και ακολουθεί πιστά οδη- γούς και οδηγίες. Η έκθεση στο Μπενάκη είναι, εκτός από τα προφανή σημαντικά, και μια άσκηση ελευθερίας. Μια ολική επα- ναφορά του αισθήματος του ταξιδιού. Γιατί πάνω απ’ όλα το ταξίδι είναι αίσθημα, που όταν καλλιεργείται, λειτουργεί περιήλοκα και μεταμορφωτικά. Όπως και ο κατάλογος της έκθεσης, που, από την επιλογή του πε- ριεχομένου έως τη σπάνια βιβλιοδεσία, συ- μπληρώνει την περιπλάνηση, με χειροποί- ητη υπομονή και μεράκι.

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

«Κυπροφωνία 3» στο Θέατρο Παλλάς

Υπό την ηγασία της Κύπριας μασέστρου Κυριακής Κουντούρη, η συναυλία «Κυ- προφωνία 3» θα προσφέρει στο κοινό ένα εξαιρετο δείγμα από τη μουσική δημιουρ- γία του νησιού αναδεικνύοντας τέσσερα έργα διακεκριμένων Κυπρίων συνθετών, καθώς και έργα Bela Bartok και Άλκη Μπαλά. Το Κοντσέρτο για πιάνο αρ. 3 του Σάββα Σάββα είναι μια ανάθεση του Ιδρύ- ματος Σ.Ο.Κ. και θα ακουστεί σε 1η παγκό- σμια εκτέλεση με σολίστ τον Κύπριο πια- νίστα Ράμι Σαριεντίν, έναν καλλιτέχνη που

συχνά παρουσιάζει και πρωθεί σύγχρονα έργα. Το κοινό θα απολαύσει επίσης σε 1η παγκόσμια εκτέλεση τα έργα «Φύσεως Κέλαδος» του Γιώργου Χατζημάρκου και «Πάραλος Γη» του Νίκου Βήχα, καθώς και το Divertimento του Φάνου Δυμιώ- τη. Στα έργα αυτά ο ακροατής μπορεί να εκτιμήσει, ανάμεσα σε άλλα, τον δεξιο- τεχνικό συνδυασμό της κλασικής παρά- δοσης με τη νεωτερικότητα, την τόλη των σύγχρονων τεχνικών, καθώς και το ρόλο της φύσης ως πηγή έμπνευσης. Σε

σημειώμα του ο συνθέτης Σάββας Σάβ- βα λέει για το Κοντσέρτο για πιάνο αρ. 3: «Χαρά και τιμή μου να συνεργαστώ και πάλι με τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύ- πρου και τον αγαπητό μου Ράμι Σαριε- ντίν. Γνωρίζοντας τις δυνατότητες της ορχήστρας και του πιανίστα [...] συνέθε- σα το Κοντσέρτο για πιάνο, έγχωρδα και κρουστά αρ. 3». Πέμπτη 13 Φεβρουαρίου, Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου, Λευκωσία, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 22463144, www.cyso.org.cy

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Αιώρηση»

Η γκαλερί Marginalia παρουσιάζει από τις 7 Φεβρουαρίου την έκθεση ζωγρα- φικής της Ελληνίδας εικαστικού Σοφί- ας Παπαθανάση με τίτλο «Αιώρηση». Η εικαστικός αναφέρει «Συνεχίζοντας τη διερεύνηση της καθημερινότητας του σύγχρονου ανθρώπου μέσα στο αστικό και το φυσικό τοπίο, ανακαλύπτω εκ νέ- ου τις αντιθέσεις τους που όμως φαίνο- νται να συνυπάρχουν και να εισχωρούν η μία μέσα στην άλλη: Η βαριά ύλη με το ανάλαφρο, το γκρίζο πέτρωμα με το χρώμα, η αυστηρή γεωμετρία των κτι- ρίων με το διάχυτο φως. Ο άνθρωπος αυτού του κόσμου ακροβατεί ανάμεσα στο τεχνικό και το φυσικό, στο υλικό και το άυλο, το σωματικό και το ψυχι- κό, αναζητώντας νόημα, λύσεις, ισορ- ροπία. Τα έργα, πια, αφορούν όλο και

περισσότερο σε μια πιο πνευματική δι- άσταση της ζωής. Συμβολικά, το όποιο βάρος όλων όσων συμβαίνουν γύρω μας που δεν μπορούμε να σηκώσουμε, μοιάζει να αποφορτίζεται σαν μια ευ- χή, να μετεωρίζεται μεταφυσικά σε μια απελευθερωτική αιώρηση». Γκαλερί Marginalia Αρχιεπισκόπου Κυπριανού 15, Στρόβολος. Διάρκεια έως 1 Μαρτίου. Πληροφορίες www.marginalia.com

ΕΚΘΕΣΗ

«How did I get here?»

Η EDIT GALLERY στη Λεμεσό ανακοινώνει τη δεύτερη ατομική έκθεση στην Κύπρο του Βρετανού σύγχρονου καλλιτέχνη Alec Cumming με τίτλο «How Did I Get Here?». Γνωστός για το ζωντανό, πολυδιάστα- το ύφος της ζωγραφικής του, ο Cumming συνεχίζει να εξερευνά τη δυναμική σύν- δεση μεταξύ αφαίρεσης και παραστατι- κότητας, παρουσιάζοντας μία εξελιγμέ- νη οπτική στη νέα του συλλογή έργων. Η έκθεση αναδεικνύει τη χαρακτηριστική γιορτή της ζωής που διαπνέει τα έργα του Cumming, εμπλουτισμένη τώρα με μια νέα προσέγγιση σε απομονωμένες στιγμές και λεπτομέρειες. Ο τίτλος αποτυπώνει την παιχνιδιάρικη, αλλά και βαθιά ενδοσκοπική εξερεύνηση της ταυτότητας και της θέσης του καλλιτέχνη, προσκαλώντας τους θεα- τές να συνδεθούν βαθύτερα με τα έργα—

και με τον εαυτό τους. Εγκαίνια παρουσία του καλλιτέχνη την Πέμπτη, 13 Φεβρουα- ρίου, ώρα 6:30 μ.μ. Διάρκεια έκθεσης έως 15 Μαρτίου. The Edit Gallery Αγίας Ζώνης 1, 23 Nicolaou Business Centre, 3026, Λε- μεσός. Πληροφορίες τηλέφωνο 25251710, info@theeditgallery.com

ΜΟΝΟΚΑ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ

Η αμυγδαλή μας, κερκόπορτα για fake news

Αφαιρέστε πάραυτα την αμυγδαλή του εγκεφάλου σας! Μην μπρεδνετείτε με τις αμυγδαλές του λαιμού. Η αμυγδαλή είναι σύμπλεγμα πυρήνων στον κροτα- φικό λοβό του φλοιού, ενεργοποιείται με την παρουσία δυνητικά απειλητικών πληροφοριών ή την εμφάνιση αρνητι- κών συναισθημάτων. Όταν οι ειδήσεις χρησιμοποιούν εικόνες ή γλώσσα που σχετίζονται με τον κίνδυνο, η αμυγδαλή διεγείρει τη σκέψη μας και τη θέτει σε μία γρήγορη, διαισθητική λειτουργία. Σε μια τέτοια κατάσταση, πιστεύουμε εύ- κολα στις ψευδείς ειδήσεις. Η αμυγδαλή ενεργοποιείται επίσης όταν υπερασπι- ζόμαστε δηλώσεις στις οποίες πιστεύ- ουμε ειλικρινά, παρά τα ακλόνητα αντε- πειρήματα. Αντλήσα τις πληροφορίες αυτές από την ενότιη «πώς αντιδρά ο εγγεφαλός σου στην παραπληροφόρ- ση» της έκθεσης Fakeless στο Ιδρυμα Ευγενίδου, η οποία είναι αφιερωμένη στα μυστικά του ψηφιακού κόσμου και στην παραπληροφόρηση από τα μέσα επικοινωνίας. Όπως μου εξήγησε η Χα- ρά Μπρίντεζη, υπεύθυνη της Βιβλιοθή- κης του ιδρύματος, μέσω poster, βίντεο, κουίζ και οπτικοακουστικού υλικού, οι επισκέπτες θα αποκτήσουν «ανοσία» στην παραπληροφόρηση, απαντώντας σε ερωτήματα όπως πώς μπορούμε να

Τα μυστικά του ψηφιακού κόσμου, η παραπληροφόρηση και ο τρόπος που αντιδρά ο άνθρωπος εγγέφαλος παρουσιάζονται στην έκθεση «Fakeless», που φιλοξενείται στο Ιδρυμα Ευγενίδου.

ελέγχουμε αν οι πληροφορίες είναι ακρι- βείς, πώς μπορούμε να αναγνωρίσουμε την εσφαλμένη πληροφόρηση και την παραπληροφόρηση. Η έκθεση δίνει με- γάλο βάρος στα μέσα κοινωνικής δικτύ- ωσης. Για παράδειγμα εστιάζει στα bots και τα trolls, εκθέτει προς αξιολόγηση ψεύτικες φωτογραφίες και βίντεο. Επί- σης, εξηγεί πώς έχουν σχεδιαστεί τα κι- νητά τηλέφωνα για να τραβούν συνεχώς την προσοχή των κατόχων τους (π.χ. δι-

ευκολύνει το διαρκές σκρολάρισμα, ενώ κάνει τα πάντα να μοιάζουν επείγοντα). Μάλιστα, τρία πλακάτ εξηγούν «τι απο- καλύπτει η σέλη σου για σένα». Οι μελε- ττές μάς ενημερώνουν πως ορισμένες εταιρείες μπορούν να χρησιμοποιήσουν το αποτύπωμα του προσώπου μας και του σώματός μας, και σε συνδυασμό με άλλες μεθόδους να κατανοήσουν ποι οι είμαστε και τι μας αρέσει.

Το θέμα της έκθεσης —υλοποιεί-

«Μας αρέσει πολύ να συνδυάζουμε τα τραγούδια μας με λίγη αφήγηση και λίγο ιταλικό χιούμορ. Μας αρέσει να πειράζουμε ο ένας τον άλλον λίγο στη σκηνή, να αστεϊευόμαστε μεταξύ μας και να παίζουμε με το κοινό και πιστεύουμε ότι αυτό είναι που κάνει τη διαφορά».

Στην Κύπρο νιώσαμε τη ζεστασιά του κοινού

Οι Τρεις Τενόροι από την Ιταλία επιστρέφουν για ακόμη μία παράσταση στην Κύπρο και μιλούν στην «Κ» για τη νέα τους συναυλία

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Οι «TheItalianTenors», οι Luca Sala, Bruno Almeida και Evans Tonon, επιστρέφουν για ακόμη μία φορά στην Κύπρο, με τη συναυλία «Candlelight Love Concert» σε Λεμεσό και Λευκωσία και μίλησαν στην «Κ» για το πρόγραμμά τους, γιατί επιστρέφουν στην Κύπρο και πώς συνδυάζουν την κλασική μουσική με πιο σύγχρονους ήχους. Οι τρεις τενόροι ταξιδεύουν σε ολόκληρο τον κόσμο, και έχουν πάντοτε στις αποσκευές τους ήχους και μουσικές της πατρίδας τους, αγαπημένα διεθνή τραγούδια, και όπως λένε στην

Παίρνουμε τη μουσική σοβαρά, αλλά παίζουμε επίσης πολύ, διασκεδάζουμε και προσπαθούμε να δημιουργήσουμε μια παράσταση που είναι κάτι περισσότερο από μια απλή συναυλία.

«Κ»: «Μας αρέσει πολύ να πειραματιζόμαστε, συνδυάζοντας ρεπερτόρια από διαφορετικές εποχές και με τους δικούς μας ήχους με τα πιο διάσημα διεθνή τραγούδια». Για τις συναυλίες τους λένε πως προσαρμόζουν λίγο το πρόγραμμα με βάση τη χώρα που επισκέπτονται ή αν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη περίπτωση, όσο για ένα χαρακτηριστικό τους στοιχείο λένε: «Μας αρέσει να πειράζουμε ο ένας τον άλλον λίγο στη σκηνή, να αστεϊευόμαστε μεταξύ μας και να παίζουμε με το κοινό και πιστεύουμε ότι αυτό είναι που κάνει τη διαφορά».

—Είναι η τρίτη ή η τέταρτη φορά που επιστρέφετε στην Κύπρο... τι κάνει μουσικό σας «προορισμό» η Κύπρος;
—Η επιστροφή στην Κύπρο είναι πάντα μεγάλη χαρά για εμάς και σημαίνει ότι επιστρέφουμε σε ένα πολύ όμορφο μέρος όπου νιώσαμε τη ζεστασιά του κοινού, όπου θαυμάσαμε μαγευτικά μέρη και φυσικά φάγαμε φανταστικό φαγητό. Αλλά σημαίνει επίσης αναγνώριση και της αξίας των καλλιτεχνικών μας σχέσεων που συνεχίζονται με τα χρόνια, κάτι ακόμη όμορφο είναι πως αισθανόμαστε λίγο σαν να επιστρέφουμε σε ένα σπίτι όπου νιώθουμε καλά να κάνουμε μουσική και να συναντάμε ανθρώπους που μας δίνουν μεγάλες συγκινήσεις. Φυσικά ελπίζουμε να επιστρέψουμε ξανά στο μέλλον, αν το κοινό μας

θέλει, και ίσως ανακαλύψουμε νέες πόλεις και μέρη για να θαυμάσουμε.

—Συνδυάζετε την κλασική μουσική με μοντέρνους, ιταλικούς και διεθνείς ήχους, πόσο εύκολη είναι αυτή η μουσική εξέλιξη;
—Μας αρέσει πολύ να πειραματιζόμαστε, συνδυάζοντας ρεπερτόρια από διαφορετικές εποχές και με τους δικούς μας ήχους με τα πιο διάσημα διεθνή τραγούδια. Φυσικά, ο κόσμος της μουσικής δεν είναι εύκολος και πρέπει να δουλέψεις σκληρά, αλλά να είσαι και λίγο τυχερός για να είσαι έτοιμος να αρπάξεις τις ευκαιρίες που σου προκύπτουν. Για εμάς αυτή η διαδικασία δεν είναι πραγματικά πολύ δύσκολη εκτός Ιταλίας, όπου η αξία της ιταλικής μουσικής παράδοσης αναγνωρίζεται και εκτιμάται. Φαίνεται ότι ο κόσμος δεν περιμένει τίποτα άλλο από το να ακούσει ιταλική μουσική, είτε κλασική είτε ποπ, και να μας ακούσει να μιλάμε για τη χώρα μας. Για εμάς είναι κάτι το πολύ όμορφο. Είναι βέβαια κάπως πιο δύσκολο να εκφραστούμε στη χώρα μας, εκεί είμαστε όλοι Ιταλοί, η μουσική προσφορά είναι τεράστια, και για εμάς που παράγουμε ιταλική μουσική είναι λίγο πιο επίπονο να χαράζουμε τον δρόμο μας. Θεωρούμε όμως τους εαυτούς μας πολύ τυχερούς που μπορούμε να φέρουμε αυτή τη μεγάλη παράδοση, που αγαπά-

με και σεβόμαστε, στο εξωτερικό. Συχνά το συζητάμε μεταξύ μας και αναγνωρίζουμε ότι είμαστε λίγο τυχεροί που γεννηθήκαμε σε μια χώρα που μας έχει προσφέρει τόσες πολλές καλλιτεχνικές, μουσικές και άλλες παραδόσεις.

—Ταξιδεύετε πολύ τραγουδώντας, έχετε παρατηρήσει διαφορές στο κοινό που συναντάτε, ποιο είναι το πιο παθιασμένο;
—Για να πούμε την αλήθεια, πάντα μένουμε έκπληκτοι και ευγνώμονες για τον μεγάλο ενθουσιασμό που δείχνει το κοινό μας στις συναυλίες μας. Αυτό συμβαίνει παντού, ακόμη και σε χώρες όπου πολιτιστικά περιμένουμε το κοινό να είναι λίγο πιο ήσυχο και πιο δειλό. Θα ήταν πραγματικά δύσκολο να κατατάξουμε το

πιο παθιασμένο κοινό, γιατί είχαμε όρθιους χειροκροτητές σε κάθε χώρα, από την Αυστραλία μέχρι τη Γερμανία, από την Εσθονία μέχρι την Ελλάδα και φυσικά στην Κύπρο, όπου η αγκαλιά του κοινού ήταν πάντα πολύ ζεστή.

—Λαμβάνετε υπόψη τη χώρα που επισκέπτεστε, όταν σχεδιάζετε το πρόγραμμα των συναυλιών σας;
—Έχουμε πολλά τραγούδια που αποτελούν μέρος της τυπικής δομής των συναυλιών μας, και είναι επίσης τα πιο διάσημα τραγούδια διεθνώς, και αυτά παραμένουν αρκετά σταθερά, για παράδειγμα «Caruso», «Time to Say Goodbye» («Con te partiro», στα ιταλικά), «That's Amore», «O Sole Mio», «Volare». Στην συνέχεια, φυσικά,

προσαρμόζουμε λίγο το πρόγραμμα με βάση τη χώρα που επισκεπτόμαστε ή τη συγκεκριμένη περίπτωση. Αυτό είναι κάτι που μας αρέσει πολύ να κάνουμε, ανακαλύπτοντας ποιοι συγγραφείς, τραγουδιστές και τραγούδια είναι πιο γνωστά στην Ελβετία ή στην Ελλάδα, στη Μάλτα ή στην Κορέα. Αυτό μας έδωσε επίσης την ευκαιρία να ανακαλύψουμε ιταλικά τραγούδια για τα οποία εμείς οι ίδιοι γνωρίζαμε ελάχιστα, αλλά τα οποία ήταν πολύ διάσημα και εκτιμήθηκαν σε άλλη χώρα. Για παράδειγμα, ήταν αστείο σε ορισμένες περιπτώσεις όταν παρατηρήσαμε ότι το κοινό μας στη Γερμανία γνώριζε τους στίχους ορισμένων τραγουδιών πολύ καλύτερα από εμάς, τραγούδια που είχαμε ετοιμάσει, επειδή ξέραμε ότι ήταν διάσημα εκεί, αλλά που είναι λίγο λιγότερο διάσημα στην Ιταλία, τουλάχιστον τον τελευταίο καιρό.

—Ποιο θα λέγατε πως είναι το χαρακτηριστικό στοιχείο της παράστασής σας;
—Στις συναυλίες μας μας αρέσει πολύ να συνδυάζουμε τα τραγούδια μας με λίγη αφήγηση και λίγο ιταλικό χιούμορ. Μας αρέσει να πειράζουμε ο ένας τον άλλον λίγο στη σκηνή, να αστεϊευόμαστε μεταξύ μας και να παίζουμε με το κοινό και πιστεύουμε ότι αυτό είναι που κάνει τη διαφορά. Παίρνουμε τη μουσική πολύ σοβαρά, αλλά παίζουμε επίσης

πολύ, διασκεδάζουμε και προσπαθούμε να δημιουργήσουμε μια παράσταση που είναι κάτι περισσότερο από μια απλή συναυλία. Βγάζουμε προς τα έξω τις προσωπικότητές μας με σκοπό να διασκεδάσουμε, ελπίζοντας να διασκεδάσουν μαζί μας και όσοι έρθουν να μας ακούσουν.

—Έχετε σκεφτεί να εντάξετε στο πρόγραμμά σας τραγούδια από την Κύπρο ή την Ελλάδα;
—Φυσικά. Όταν ο Μίκης Θεοδωράκης πέθανε το 2021, αποφασίσαμε αμέσως να συμπεριλάβουμε ένα από τα τραγούδια του στο ρεπερτόριό μας στην Ελλάδα, ένα τραγούδι που τραγουδήσαμε και στην Κύπρο μερικές

«Μας αρέσει να ανακαλύπτουμε νέα τραγούδια από τις χώρες που επισκεπτόμαστε και θα ήταν πολύ ωραίο να προσθέσουμε ένα τραγούδι από την Κύπρο στο μέλλον».

φορές. Το τραγουδήσαμε στην εκδοχή της Milva, που στα ιταλικά λέγεται «Sogno di libertà» (το πρωτότυπο είναι «Στο Περιγιάλι το Κρυφό»). Κάτι ανάλογο κάναμε και στην Αυστραλία και στη Γερμανία. Μας αρέσει να ανακαλύπτουμε νέα τραγούδια από τις χώρες που επισκεπτόμαστε και θα ήταν πολύ ωραίο να προσθέσουμε ένα τραγούδι από την Κύπρο στο μέλλον.

—Απολαμβάνετε τη ζωή με μουσική... Έχει πραγματικά η μουσική τη δύναμη να θεραπεύει;
—Η μουσική έχει σίγουρα μεγάλη δύναμη, και όλοι μπορούμε να το αναγνωρίσουμε αυτό, αν προσπαθήσουμε απλώς να φανταστούμε πώς θα ήταν ένας κόσμος χωρίς αυτήν. Ίσως δεν είναι το είδος της δύναμης που θα θέλαμε, δηλαδή αυτή που αλλάζει τα πράγματα ριζικά και βαθιά, αλλά τουλάχιστον μας δίνει τη δύναμη να τα αντέξουμε ή να κάνουμε αυτά που είναι ήδη όμορφα πιο συναρπαστικά. Έτσι, κατά κάποιο τρόπο, ναι, η μουσική μπορεί να μας γιатρέψει, ή τουλάχιστον να μας συντροφεύει μέσα στην πολυπλοκότητα της ζωής.

Πληροφορίες: The Italian Tenors, «Candlelight Love Concert», Σάββατο 15 Φεβρουαρίου, Πατίκειο Δημοτικό Θέατρο, Λεμεσός και Κυριακή 16 Φεβρουαρίου, Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, ώρα έναρξης 8:30 μ.μ.

Το μεγαλύτερο μέρος των γυρισμάτων της ταινίας πραγματοποιήθηκε στη Σουηδία. Από εκεί αποχώρησε και ο Τζέρι Λιούις όταν πια τα εμπόδια στην παραγωγή έγιναν ανυπερβλπτα.

Το Ολοκαύτωμα του Τζέρι Λιούις

Στο φως το άγνωστο ημιτελές φιλμ του «βασιλιά της κωμωδίας» για τα στρατόπεδα του θανάτου, δεκαετίες πριν από τον Μπενίνι

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, ο Τζέρι Λιούις ήταν όντως ο «βασιλιάς της κωμωδίας»· όχι ο επινοημένος χαρακτήρας που τον έβαλε να υποδυθεί μια δεκαετία αργότερα στο ομώνυμο φιλμ («The King of Comedy») ο Μάρτιν Σκορσέζε, αλλά ο πλέον αγαπητός, αυθεντικά κορυφαίος κωμικός ηθοποιός της γενιάς του. Στο μυαλό του ωστόσο στριφογύριζε μια καινούργια ιδέα, την οποία γέννησε η δელεαστική πρόταση ενός παραγωγού: να σκηνοθετήσει ο ίδιος και να πρωταγωνιστήσει για πρώτη φορά σε ένα δράμα με θέμα το Ολοκαύτωμα. Η ταινία με τίτλο «The day the clown cried» («Η μέρα που έκλαψε ο κλόουν») γυρίστηκε πράγματι, όμως δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, ενώ ο ίδιος ο Τζέρι Λιούις απέφυγε συστηματικά να την αναφέρει έκτοτε. Πέντε δεκαετίες αργότερα, το ντοκιμαντέρ «From Darkness to Light» του Μάικλ Λάρι, που θα προβληθεί στο προσεχές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, έρχεται να φέρει στο φως αυτόν τον κρυμμένο χολιγουντιανό μύθο.

Το 1972, δύο και τρεις δεκαετίες πριν από ταινίες σαν τη «Λίστα του Σίντλερ» του Σπίλμπεργκ ή το «Η ζωή είναι ωραία» του Ρομπέρτο Μπενίνι, η κινηματογραφική μυθοπλασία γύρω από την εξολόθρευση των Εβραίων από τους ναζί ήταν πρακτικά ανύπαρκτη. Ακόμη και η επική σειρά ντοκιμαντέρ «Shoah» του Κλοντ Λάντμαν, που συγκλόνισε τον κόσμο με τις αποκαλύψεις της απείχε αρκετά, ενώ και ο ίδιος ο όρος «Ολοκαύτωμα» δεν χρησιμοποιούνταν ιδιαίτερα. Από αυτή την άποψη, η απόφαση του εβραϊκής καταγωγής Τζέρι Λιούις να τεθεί επικεφαλής ενός τέτοιου εγχειρήματος ήταν τουλάχιστον τολμηρή. Και εκείνος, άλλωστε, είχε αρχικά τους ενδιαασμούς του: «Μήπως να παίρνατε τον σερ Λόρενς Ολίβιε καλύτερα; Εννοώ, δεν έχει πρόβλημα να πνιγεί μέχρι θανάτου παίζοντας τον Αμλετ. Η δική μου ειδικότητα είναι η κωμωδία και εσείς με ρωτάτε αν μπορώ να οδηγήσω αβοήθητα παιδιά στον θάλαμο αερίων; Πολύ αστείο... Πώς να καταφέρω κάτι τέτοιο;» φέρεται να απάντησε ο Λιούις στον επίδοχο παραγωγό Νατ Βαχσμπέργκερ,

την πρώτη φορά που είδε το σενάριο. Όταν ωστόσο το διάβασε ξανά και καθώς η ιδέα ωρίμασε μέσα του, αποφάσισε ότι άξιζε τον κόπο να κάνει ένα διάλειμμα από την κωμωδία, για να ασχοληθεί μαζί του.

Η ιστορία, την οποία τελικά κι εκείνος συνδιαμόρφωσε, είχε για πρωταγωνιστή της τον Χέλμουτ, έναν Γερμανό αλκοολικό κλόουν, ο οποίος καταλήγει σε στρατόπεδο συγκέντρωσης, καταδικασμένος για δημόσια διακωμώδηση του Χίτλερ. Εκεί, μέσα στη σκληρή καθημερινότητα και στον τρόμο, προσπαθεί να ψυχαγωγήσει τα παιδιά των Εβραίων γύρω του σκαρώνοντας κωμικά νούμερα και αστεία· αρχίζει μάλιστα να πιστεύει ότι αυτή είναι και μια μορφή αντίστασης ενάντια στη βαρβαρότητα του στρατοπέδου, μέχρι που θα έρθει σε σύγκρουση με τους ναζί επικεφαλής με τραγική κατάληξη.

Εχοντας πια αφιερωθεί ολόψυ-

Ο Χέλμουτ, ένας Γερμανός αλκοολικός κλόουν που καταλήγει σε στρατόπεδο συγκέντρωσης, αποφασίζει να ψυχαγωγήσει τα παιδιά των Εβραίων σαν μια μορφή αντίστασης στη βαρβαρότητα.

χα στο πρότζεκτ, ο Λιούις περνάει όλο το πρώτο μισό του 1972 στην Ευρώπη, επισκεπτόμενος τα στρατόπεδα του Αουσβιτς, του Μπέργκεν-Μπέλσεν και του Νταχάου, ενώ φιλάρει γενικά εξωτερικά πλάνα στο Παρίσι, ώστε να τα χρησιμοποιήσει αργότερα στο μοντάζ. Ταυτόχρονα υποβάλλει τον εαυτό του σε αυστηρή δίαιτα –λέγεται ότι έτρωγε μόνο γκρέιπφρουτ– κλώνοντας περισσότερα από 15 κιλά σε έξι εβδομάδες. Τελικά τα γυρίσματα της αμερικανο-γαλλο-σουηδικής παραγωγής ξεκινούν στο Παρίσι και στη Στοκχόλμη, όμως εξ αρχής υπάρχουν προβλήματα: ο απαραίτητος κινηματογραφικός εξοπλισμός είτε χάνεται στη διαδρομή είτε παραδίδεται με καυστέρηση. Τα χρήματα για τις

Ως σκηνοθέτης του φιλμ ο Τζέρι Λιούις είχε μεταξύ άλλων να τα βγάλει πέρα με ένα ξενόγλωσσο καστ, ενώ ταυτόχρονα ο ίδιος πρωταγωνιστούσε.

Το εγχείρημα να γυριστεί ένα φιλμ γύρω από το Ολοκαύτωμα με κωμικές νότες ήταν ρηξικέλευθο όσο και παράτολμο για την εποχή, ακόμη και για τον κορυφαίο του είδους, Τζέρι Λιούις.

καθημερινές ανάγκες αρχίζουν επίσης να λείπουν, ενώ ένας εκ των βασικών παραγωγών αποχωρεί μυστηριωδώς στη μέση των γυρισμάτων. Ο ίδιος ο Λιούις, από τη μία, προσπαθώντας να ζωντανέψει ερμηνευτικά έναν πρωτόγνωρο για εκείνον χαρακτήρα και, από την άλλη, παλεύοντας να συνεννοηθεί με το αλλόγλωσσο καστ του, φτάνει να ξοδέψει σχεδόν 2 εκατ. δολάρια από τα προσωπικά του χρήματα προκειμένου να συνεχίσουν να γράφουν οι κάμερες. Μέχρι που κάποια στιγμή τα γυρίσματα στη Σουηδία οδηγούνται σε τέλμα και ο Λιούις αποφασίζει να εγκαταλείψει. Παίρνοντας μαζί του όλο το υλικό που είχε έως τότε αποτυπώσει, μπαίνει στο αεροπλάνο για την Αμερική για να μην επιστρέψει ποτέ.

«Αν μπορούσα να το κάνω ξανά, θα το έκανα. Αποφάσισα να προχωρήσω λες και κάθε στούντιο το ήθελε, ενώ στην πραγματικότητα συνέβαινε το ανάποδο. Ολοι

Τα ερωτήματα γύρω από το εκ των έσω σαμποτάζ του πρότζεκτ, που οδήγησε στον τερματισμό του, παραμένουν. Ήταν απλώς μια κακή οικονομική εκτίμηση ή υπήρξαν άνωθεν παρεμβάσεις;

απέστρεφαν το βλέμμα. Εκτός από μένα. Αυτό το έκανε ακόμη πιο ελκυστικό. Πίστεψα ότι θα ήταν ένα γερό κτύπημα ενάντια στους ανθρώπους που δυναμώνουν από το μίσος. Προσωπικά, το μίσος με κάνει αδύναμο. Εκείνο που με τράβηξε περισσότερο στην ιστορία ήταν ότι τα παιδιά στο αναθεματισμένο στρατόπεδο συγκέντρωσης οδηγούνταν στους φούρνους από έναν κλόουν· αυτό με συγκλόνισε. Φοβόμουν· όμως μένεις και το παλεύεις, επειδή έχεις σημαντική δουλειά να κάνεις», δήλωσε χρόνια αργότερα ο Αμερικανός ηθοποιός. Σε άλλη του συνέντευξη είχε αναφέρει ότι η ταινία είναι «πολύ κακή», κάτι που ισχυρίζονται και κάποιοι από τους λίγους που έχουν δει το ακυκλοφόρητο

υλικό. Πέρα πάντως από αυτές τις λιγότερο ή περισσότερο αξιοπίστες εκτιμήσεις, παραμένουν τα ερωτήματα γύρω από το εκ των έσω σαμποτάζ του πρότζεκτ, που οδήγησε στον βίαιο τερματισμό του. Ήταν απλώς μια κακή οικονομική εκτίμηση ή υπήρξαν και άνωθεν παρεμβάσεις, όπως κάποιοι (χολιγουντιανοί) αστικοί μύθοι υποστηρίζουν;

Η συνδρομή της τεχνολογίας

Πέντε δεκαετίες αργότερα, ο Μάικλ Λάρι και η ομάδα του έψαξαν πολύ και επίμονα προκειμένου να καταφέρουν να «ξεθάψουν» όσα πρόλαβαν να αποτυπωθούν στο σελίοντ προτού η παραγωγή του «The day the clown cried» σταματήσει. Το ντοκιμαντέρ, ωστόσο, που έκανε πρεμιέρα στο τελευταίο Φεστιβάλ Βενετίας και θα δούμε τον προσεχή Μάρτιο στη Θεσσαλονίκη, δεν επιχειρεί απλώς μια συρραφή αμონτάριστων σκηνών. Αντιθέτως, μέσα από την ψηφιοποίηση, που επιτρέπει τεχνικές παρεμβάσεις και με τη συνδρομή της πιο προηγμένης ΑΙ τεχνολογίας, ξεδιπλώνει μια ιστορία δημιουργίας αλλά και... καταστροφής. Φωτογραφίες από το σετ, υλικό πίσω από τις κάμερες, κινηματογραφημένες πρόβες και δοκιμαστικά συνθέτουν ένα μωσαϊκό-αφηγήση, με βασικό άξονα πάντα την προσωπική κόπια του σεναρίου του Τζέρι Λιούις.

Ο ίδιος εξάλλου αποτελεί τον άτυπο αφηγητή του ντοκιμαντέρ. Τα λεγόμενά του όποτε το θέμα της ταινίας βρισκόταν στον δρόμο του, μέχρι και σε μία από τις τελευταίες συνεντεύξεις που παραχώρησε, γίνονται ο οδηγός του θεατή μέσα στον λαβύρινθο της πρωτοποριακής χολιγουντιανής παραγωγής και των αιτιών που αυτή δεν ολοκληρώθηκε ποτέ. Δεν είναι όμως μόνος. Διάσημοι φίλοι, συνοδοιπόροι και θαυμαστές, από τον Μελ Μπρους και τον Μάρτιν Σκορσέζε μέχρι τον Τζέρι Σάινφελντ και τη Σάρα Σίλβερμαν παίρνουν μέρος σε αυτό το ταξίδι αναζήτησης της αλήθειας πίσω από τον μύθο.

Το 27ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, όπου θα προβληθεί το «From Darkness to Light», θα πραγματοποιηθεί στις 6-16 Μαρτίου.

Συνάντηση του Δάντη με τον Ραμπελέ

Ο Λουί Φερντινάν Σελίν στο «Θάνατος επί πιστώσει» είναι τόσο αναιδής και βωμολόχος όσο μπορεί να φανταστεί ο αναγνώστης

ΛΟΥΙ ΦΕΡΝΤΙΝΑΝ ΣΕΛΙΝ
Θάνατος ἐπὶ πίστῳ
μυθρ.: Ἀγγελος Ἀγγελίδης,
 Μαρία Ἀγγελίδου
εκδ. Ἑστία, 2024, **σελ.** 686

Του **ΔΙΟΝΥΣΗ ΜΑΡΙΝΟΥ**

Πάντα ήταν μια αμφιλεγόμενη περίπτωση ο Σελίν. Τότε που ζούσε και τώρα που έχουν περάσει εξήντα και κάτι χρόνια από τον θάνατό του. Οι αντισημιτικοί λιβελλοί που συνέγραψε το '40 τον οδήγησαν σε μια σειρά από σφοδρές περιπέτειες. Αναγκάστηκε να καταφύγει στη Γερμανία, εν συνεχεία στη Δανία, να περάσει τις πόρτες της φυλακής στην Κοπεγχάγη και τελικά να δικαστεί στη Γαλλία με την κατηγορία της σεξάτης προδοσίας. Καταδικάστηκε σε φυλάκιση ενός έτους και έχασε σημαντικό μέρος της περιουσίας του. Πάνω από όλα, όμως, βίωσε τη χλεύη της γαλλικής κοινωνίας. Μια ανυπόφορη ατίμωση που τον ακολούθησε έως το πέρας της ζωής του, απομονωμένος όπως ήταν στο παρισινό προάστιο Μεντόν. Αμνηστυευμένος μεν. ανυπόληπτος δε.

Το ίδιο απροσάρμοστος υπήρξε και ως συγγραφέας. Ακολουθώντας ένα ολότελο δικό του ύφος, που πήγαινε κόντρα σε κάθε μορφή ακαδημαϊσμού, έφερε στην επιφάνεια τις περιπέτειες ανθρώπων που κείνται στην βάση της κοινωνικής πυραμίδας, ενώ δεν δίστασε να κοιτάξει την ανθρωπινή κτηνωδία στα μάτια έχοντας βιώσει στο πετσί του τα

πεδία των μαχών κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο Ξελίν του «Θανάτου επί πιστώσει» είναι τόσο αναιδής και βωμολόχος όσο περιμένετε να είναι. Είναι τόσο παραληρηματικός και ακραίος, όσο είσαι σε θέση να φανταστείς. Σπάνια ένα μυθιστόρημα μαθητείας είναι ικανό να προκαλέσει τόσο αναταραχή στους αναγνώστες.

Στις μέρες μας, δε, είναι δεδομένο πως θα καταγορηθεί έντονα για μισογνωισμό και δύσκολα θα ξεφύγει (εν τῇ απουσία του, φυσικά) από την έντονη κριτική με αφορμή την έκδοση του συγκεκριμένου μυθιστορήματος στα ελληνικά. Η αλήθεια είναι ότι θα πλανάται πάντα το ερώτημα εάν είναι δόκιμο να διαχωρίζουμε τον δημιουργό από το έργο του. Στην περίπτωση του Σελίν, αυτό το ερώτημα αποκτά, προφανώς, ιδιαίτερη βαρύτητα. Μπορεί ο «Θάνατος επί πιστώσει» να εκδόθηκε τέσσερα χρόνια μετά το magnum opus του, το «Ταξίδι στην άκρη της νύχτας», στην ουσία όμως είναι ο προάγγελός του. Πριν καν ο Φερντινάν Μπαρνταμού οδεύσει στο σφαγείο του πολέμου, υπήρξε ένας άγιος νεανίας που ωρίμασε πριν από την ώρα του.

Το μυθιστόρημα είναι τα παιδικά και εφηβικά χρόνια του Φερντινάν, τα οποία είναι γεμάτα στερήσεις, οικτιριό, απομόνωση, συναντήσεις με κάθε λογής παραξένους ανθρώπους και σκληράγωγή στους λειψώνες της ανθρώπινης κωμωδίας. Είναι σαν

Το νεανικά χρόνια του ήρωα ήταν γεμάτα στερήσεις, οικτιριμό, απομόνωση, συναντήσεις με κάθε λογής παράξενους ανθρώπους και σκληραγώγηση στους λειμώνες της ανθρωπίνης κωμωδίας.

να συναντιέται ο Δάντης με τον Ραμπελέ και από την ένωση να προκύπτει ένα θαυμαστό υβρίδιο.

Συχνά αισθάνεσαι άβoλo δια-
βάζοντας έναν οχετό από ύβρεις
σκατολογικές αναφορές, εξαν-
δραποδισμούς και άλλες πολλές
ιταμότητες. Όχι, δεν είναι ένα μυ-
θιστόρημα που θα το αντέξουν
όλοι, όμως η αξία του, όσο κι αν
θα υπάρχουν πάντα κάποιοι να
διαφωνούν, είναι μεγάλη. Το γε-
γονός ότι ο Σελίν επηρέασε γε-
νιές και γενιές κατοπινών συγ-
γραφέων κάτι δείχνει.

Ο Φερντινάν του μυθιστορή-

Ο «Θάνατος επί πιστώσει» ΕΚδόθηκε τέσσερα χρόνια μετά το magnum opus του Λουί Φερντινάν Σελίν, το «Ταξίδι στην άκρη της νύχτας», στην ουσία όμως είναι ο προάγγελός του.

νει ο μέντορας και η νέμεσή του. Η μαθητεία του θα είναι πλούσια σε μεγαλαυχικά όνειρα, σε ουτοπικά σχέδια, σε πτήσεις με το αερόστατο του «δασκάλου», σε εφευρέσεις που μόνο ταρταμένα μαυλά θα μπορούσαν να σχεδιάσουν και σε μια δράκα ανθρώπων που μόνο χάρτι του ψυχιατρείου τους λείπει.

Όταν το γραφείο θα κλείσει με πάταγο (το σπάνε διάφοροι ερευνητές διότι θεωρούν πως εξαπατήθηκαν), ο Φερντινάν μαζί με τον Κουρτιάλ και τη γυναίκα του θα καταφύγουν στην επαρχία ελπίζοντας πως θα τα καταφέρουν ως αγρότες. Φευ! Και αυτό το όνειρο θα καταλδήξει άσχημα. Ο Κουρτιάλ αυτοκτονεί με αντέκοντας άλλο το βάρος των οραμάτων του και ο Φερντινάν καταφεύγει ξανά στον θείο του ζητώντας του, τελικά, να τον βοηθήσει να πάει νωρίτερα από τον κανονικό στον στρατό. Να, πώς ο μετέπειτα γιατρός Φερντινάν (έτσι άλλωστε μάς εμφανίζεται στην αρχή του μυθιστορήματος) θα καταλδήξει να πολεμάει στον Μεγάλο Πόλεμο. Να πώς άρχισαν όλα.

Το μυθιστόρημα ακόμη και στις μέρες μας εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται αιρετικό, ακραίο και δισαχτικό. Ο Σελίν, όμως, δεν κρύφτηκε. Δεν διδάξε τον τυφλό ανθρωπισμό να συγχωράει ούτε έγινε ποτέ φορέας αγαθών πραγμάτων. Επομένως, ο επιδοξος αναγνώστης οφείλει να ξέρει εκ προοιμίου σε ποιον «οίκο» εισέρχεται.

Nicosia2030

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ | 2024_25

Η ΚΟΥΚΛΑ ΤΟΥ ΦΡΑΝΤΣ ΚΑΦΚΑ

του Σταύρου Σταύρου
Σκηνοθεσία: Κώστας Σιλβέστρος
FRANZ KAFKA'S DOLL

09/02 & 15/03/2025

ΝΑΒΥ ΡΕΡΑ ΗΧΟΤΟΠΙΑ ΤΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

NICOSIA'S SOUNDSCAPES

11/02/2025

Διοργανωτές
Organisers:

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
Nicosia for Art

Θεσμικός Χορηγός
Institutional sponsor:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
DEPUTY MINISTRY OF CULTURE

Χορηγοί επικοινωνίας
Media sponsors:

Εισιτήρια
Tickets:

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

JOHN MARTIN GALLERY

NATIONAL GALLERY OF SLOVENIA

HERLUNDE KOEBEL

XAVIER HUFKENS

STAATLICHE MUSEEN ZU BERLIN/DAVID VON BECKER

ΛΟΝΔΙΝΟ

Με έμπνευση από τα Γλυπτά Η Ιρλανδή γλύπτρια Ολίβια Μάσγκρεϊβ (Olivia Musgrave), 67 ετών, παρουσιάζει τη νέα δουλειά της στην γκαλερί John Martin στο Λονδίνο (έως 7/3). Τα νέα γλυπτά της, όλα μπρούντζινα, έχουν κοινή έμπνευση τα Γλυπτά του Παρθενώνα στο Βρετανικό Μουσείο. Περιγράφει πολύ αισθαντικά τις μοναχικές στιγμές που έχει σταθεί μπροστά στους αναβάτες, στους ιππείς και στις γυναίκες των πομπών, και πώς ένιωσε να αφουγκράζεται ήχους και κινήσεις.

ΒΙΕΝΝΗ

Τέχνη της Σλοβενίας Στο Μπελβεντέρε της Βιέννης, στις κάτω αίθουσες, εγκαινιάστηκε η ενδιαφέρουσα έκθεση που φωτίζει την τέχνη της Σλοβενίας γύρω στο 1900. Μέρος της Αυστροουγγαρίας έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η Σλοβενία δεχόταν επιρροές τόσο από τη Βιέννη όσο και από το Παρίσι. Η έκθεση σε συνεργασία με την Εθνική Πινακοθήκη της Σλοβενίας υπήρξε αποτέλεσμα ενδελικού έρευνας με σκοπό την ανάδειξη με πληρότητα μιας θαυμάσιας εθνικής σχολής του ιμπρεσιονισμού.

ΟΥΛΜ

Αγκελα Μέρκελ Στη γερμανική πόλη Ουλμ, της Βάδης-Βυρτεμβέργης, στο Stadhaus, έχει ο επισκέπτης την ευκαιρία να δει μια ιδιαίτερη φωτογραφική έκθεση με πορτρέτα της Αγκελα Μέρκελ. Είναι όλες φωτογραφίες της διάσημης 85χρονης φωτογράφου Χερλίντε Κεμπλ, κάθε μία από αυτές και ένα ξεχωριστό κεφάλαιο της σταδιακής μεταμόρφωσης της πρώην καγκελαρίου της Γερμανίας. Η πορεία της Μέρκελ στον χρόνο είναι ταυτόχρονα και μια σύνοψη της μεταπολεμικής ιστορίας της πατρίδας της.

ΤΟΡΙΝΟ

Μαρκ Μάντερς Ο 57χρονος Ολλανδός καλλιτέχνης Μαρκ Μάντερς, ο οποίος ζει στο Βέλγιο, παρουσιάζει τη δουλειά του στο Τορίνο, στο Ιδρυμα Σαντρέτο Ρε Ρε-μασουντένγκο, έως τις 16 Μαρτίου. Η δουλειά του Μάντερς, τον οποίον εκπροσωπεί η γκαλερί Xavier Hufkens, χαρακτηρίζεται από τα ψευδαισθητικά γλυπτά του από ορείχαλκο που νομίζει κανείς ότι έχουν φτιαχτεί από πηλό. Οργανώνει ένα εκθεσιακό περιβάλλον με τυχαία αντικείμενα: τραπεζία, καρέκλες, λάμπες, ενίοτε ακόμη και με νεκρά ζώα.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Θησαυροί από την Ουκρανία Η Πινακοθήκη του Βερολίνου παρουσιάζει 60 έργα από τον 16ο έως τον 19ο αιώνα προερχόμενα από το Μουσείο της Οδησσού. Είναι μια επιλογή από το σύνολο των έργων που απομακρύνθηκαν από το μουσείο για λόγους ασφαλείας και στο πλαίσιο μιας γερmano-ουκρανικής συμφωνίας. Από τις πλούσιες συλλογές του ουκρανικού μουσείου, 74 έργα μεταφέρθηκαν προσωρινά στο Βερολίνο και αποτελούν τη βάση της έκθεσης. Το Μουσείο της Οδησσού άρχισε να λειτουργεί το 1924.

Ο γοντευτικός κόσμος του Καρόλου Ντίκενς

Στο Λονδίνο, το σπίτι του Ντίκενς, μια κατοικία της γεωργιανής περιόδου στην περιοχή του Κινγκ's Κρος, γιορτάζει την επέτειο των 100 του χρόνων από τότε που άρχισε να λειτουργεί ως μουσείο. Κοσμαγάπητος προορισμός, το μουσείο του Ντίκενς εγκαινιάσε θεματική έκθεση για την πορεία αυτών των εκατό ετών που φέρουν διαρκώς κοινό αλλά και γνώση για την πορεία και το έργο αυτού του μοναδικού συγγραφέα. Ο Ντίκενς ταυτίζεται με τη βικτωριανή Αγγλία. Είναι εθνικό κεφάλαιο. Στο σπίτι της οδού Doughty 48, ο Ντίκενς έμεινε μόνο δύο χρόνια. Εκεί εγκαταστάθηκε το 1837, ένα χρόνο μετά τον γάμο και παρέμεινε έως τον Δεκέμβριο του 1839, έχοντας αρχίσει να δημιουργεί τη μεγάλη του οικογένεια. Μαζί τους έμενε και η ανύπαντρη αδελφή της γυναίκας του, η οποία νεότερη ξεψύχησε στα χέρια του. Ο Ντίκενς της είχε αδυναμία και ο πρόωρος θάνατός της τον ενέπνευσε για τη διάπλαση του χαρακτήρα της μικρής Νελ στο κλασικό έργο του «Το παλαιοπωλείο», που άρχισε να δημοσιεύεται σε συνέχειες το 1840. Στο σπίτι όπου στεγάζεται το μουσείο ο Ντίκενς έζησε μια ιδιαίτερα παραγωγική περίοδο. Εκεί, σε αυτήν τη διεύθυνση, έγραψε τα πρώτα του μυθιστορήματα. Ολοκλήρωσε «Τα έγγραφα Πίγκουικ» (η ελ-

ληνική τους μετάφραση από τη Ρένα Χατκούτ –εκδ. Gutenberg– τιμήθηκε πρόσφατα με το κρατικό βραβείο μετάφρασης έργου ξένης λογοτεχνίας 2024) και έγραψε το διάσημο έργο του «Ολιβερ Τουϊστ» (1838). Στην οδό Doughty έγραψε επίσης το «Νίκολας Νίκλεμπ» (1838-39) και άρχισε να δουλεύει το «Barnaby Rudge» (1840-41). Αυτός λοιπόν ο ντικενσιανός κόσμος άρχισε να γεννιέται σε αυτό το σπίτι, που πλέον είναι γεμάτο κειμήλια και θησαυρούς. Μουσείο έγινε το 1925· αλλά δύο χρόνια ωρίτερα, το 1923, το πέσομο αυτό οίκημα είχε απειληθεί με κατεδάφιση. Η κινητοποίηση των «Φίλων του Ντίκενς» το έσωσε από την καταστροφή, καθώς κατάφεραν να το αγοράσουν και το μουσείο να ανοίξει ως ανεξάρτητος κοινωφελής οργανισμός. Από το 1954 το κτίριο είναι διατηρητέο. Οι βιβλιοθήκες με σπάνιες εκδόσεις έργων του Ντίκενς, τα δικά του βιβλία, αντικείμενα και έπιπλα συνθέτουν μια μοναδική ατμόσφαιρα. Ένα από τα εκθέματα είναι ο διάσημος πίνακας του R. W. Buss, που έχει ως θέμα τον ίδιο τον Ντίκενς καθισμένο στο γραφείο του περιστοιχίζόμενο από τους ήρωές του, που σχηματίζουν μια διώκη. Είναι ίσως ένας από τους πιο ατμοσφαιρικούς πίνακες για έναν συγγραφέα και τον κόσμο που δημιουργεί.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Οι μικρές-μεγάλες μουσικές του Ζορζ Ενέσκου

Τις μακρινές εποχές που ο κύριος Γκρι μάθαινε πιάνο και θεωρία της μουσικής (όχι για να γίνει μουσικός αλλά μουσικολόγος), του άρεσε να αναζητεί αναλογίες ανάμεσα στη μουσική και στη λογοτεχνία. Πίστευε πως το αντίστοιχο της συμφωνίας στη λογοτεχνία ήταν το μυθιστόρημα, η μουσική δωματίου ήταν η νουβέλα («Η «Μεταμόρφωση» του Κάφκα σαν κουαρτέτο εγχόρδων;») και οι σονάτες του διήγημα. Γελάει σήμερα με αυτές τις απλοϊκές συγκρίσεις: Υπάρχουν έργα μουσικής δωματίου (του Μπετόβεν, του Σούμπερτ, του Μπραμς, του Φορέ, του Σοστακόβιτς κ.ά.) που έχουν την πνοή του μυθιστορήματος. Επειτα, η σονάτα «Χαμερκλαβιέρ» του Μπετόβεν δεν είναι ένα μυθιστόρημα από μόνη της; «Δεν βγάζεις άκρη», λέει σήμερα γελώντας και μου δείχνει

Οι ατμόσφαιρές του είναι στοχαστικές, είναι χορευτικές ενίοτε, είναι θλιμμένες και ερωτικές την ίδια στιγμή.

ένα άλμπουμ που έχει καιρό που κυκλοφόρησε (το 2023) από τη Naxos: η πρώτη μουσική δωματίου του Ρουμάνου συνθέτη Ζορζ Ενέσκου (1881-1955). «Early Chamber Music» ο τίτλος, με ερμηνευτές το Fine Arts Quartet, τον Αλεξάντερ Μπικάρντ στο κοντραμπάσο και τους Ζιζέλ και Φάμπιο Βιτκβόβσκι στο πιάνο. «Το είχα καιρό», λέει, «και μόλις τώρα εδέψα να το ακούσω». Και: «Αποκάλυψη! Νιώθω ότι χάνομαι στις σελίδες ενός εκπληκτικού μυθιστορήματος».

«Early Chamber Music» με έξι νεανικά έργα μουσικής δωματίου του Ζορζ Ενέσκου από τη Naxos, παραγωγή του 2023.

Ένα Κουιντέτο για πιάνο, ένα Πρελούδιο και Γκαβότα για βιολί, τσέλο και δύο πιάνο, μια πρωινή σερενάτα (Aubade) για τρία εγχόρδων, ένα Ποιμενικό, με θλιμμένο Μενουέτο και Νυχτερινό για βιολί και πιάνο με τέσσερα χέρια και τη Ρουμανική Ραψωδία υπ' αριθμ. 1 σε μεταγραφή για πιάνο και κουαρτέτο εγχόρδων περιλαμβάνει το cd – «όλα σε έξι ερωτικές ερμηνείες», προσθέτει με ενθουσιασμό ο κύριος Γκρι, που σκαλίζει τώρα τα ράφια του για άλλα μισο-εξα-σμένα μικρά-μεγάλα έργα. Ο Ενέσκου ξεκίνησε τις μέρες του ως μαθητής του Φορέ στο Παρίσι, σχμάτισε ένα κουαρτέτο εγχόρδων και αργότερα συμφωνική ορχήστρα, έπαιξε με μεγαθήρια όπως ο Πάμπλο Καζάλς, υπέφερε στη Ρουμανία από τους δύο παγκοσμίους πολέμους, ενώ η επιβολή της κομμουνιστικής δικτα-

τορίας το 1945 τον έστειλε στη Νέα Υόρκη και στο Παρίσι, για να πεθάνει εκεί μέσα στην ανέχεια από εγκεφαλικό. Το πιο διάσημο έργο του είναι η Ρουμανική Ραψωδία, όμως τα έργα μουσικής δωματίου που περιλαμβάνει ο δίσκος είναι μελωδικά κομψοτεχνήματα δραματικής έντασης κι αισθηματικές φόρτισης, που παραπέμπουν στον Μπραμς και στον Φορέ, αλλά με έναν πολύ δικό του τρόπο. «Καιρό είχα να απολαύσω τόσο πολύ κάτι τόσο «κλασικό», που όμως έχει μια απρόσμενη φρεσκάδα. Οι ατμόσφαιρές του είναι στοχαστικές, είναι χορευτικές ενίοτε, είναι θλιμμένες και ερωτικές την ίδια στιγμή». Και τι θα ήταν το ανάλογό τους στη λογοτεχνία; Σκέφτεται λίγο: «Κάτι ανάμεσα στα ποιήματα του Πάουλ Τσέλαν και στα μυθιστορήματα του Ντανίλο Κίσι!».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ

Το έλεος ως πυξίδα στο σύγχρονο χάος

«Οι “ζοφεροί χρόνοι” με τη γεννικότερη έννοια που χρησιμοποιούν τον όρο εδώ, δεν ταυτίζονται με τις τερατώδεις αυτού του αιώνα (20ού) που πράγματι ήσαν φρικτές καινοτομίες. Οι ζοφερές εποχές, απεναντίας, όχι μόνο δεν είναι κάτι καινούργιο, αλλά δεν είναι καν σπάνιες στην ιστορία – και το ίδιο ήσαν άγνωστες στην αμερικανική ιστορία που, κατά τα άλλα, έχει και αυτή μερίδιο, παλιό και καινούργιο, σε εγκλήματα και τραγωδίες. Ότι ακόμα και στους πιο ζοφερούς καιρούς διακαίουμαστε να ελπίζουμε ότι θα φωτίσει, και ότι ο φωτισμός δεν θα έρθει από θεωρίες και έννοιες, αλλά μάλλον από το αβέβαιο, τρεμάμενο και συχνά αδύναμο φως που κάποιοι άνδρες και γυναίκες με τη ζωή τους και το έργο τους θα ανάψουν κάτω από οποιεσδήποτε περιστάσεις και θα φωτίσουν το διάστημα του χρόνου που τους δόθηκε πάνω στη γη – αυτή η πεποίθηση είναι το άρρητο φόντο πάνω στο οποίο ζωγραφίστηκαν τα πορτραίτα. Μάτια συνηθισμένα στο σκοτάδι σαν τα δικά μας, δύσκολα μπορούν να κρίνουν αν το φως αυτών των ανθρώπων ήταν φως κεριού ή ήλιου λαμπρού. Αλλά αυτή η αντικειμενική εκτίμηση μου φαίνεται δευτερεύουσας σημασίας, ως την αφήσουμε για τους απογόνους μας» (Χάνα Αρεντ, «Ανθρώποι σε χρόνους ζοφερούς», σε μτφ. - επιμέλεια Δημήτρης Ψυχολογίου από τις εκδ. Επικεντρο).

Ένα τέτοιο φως, διαυγές χριστιανικό κριτήριο, υψώθηκε από την επίσκοπο Μάριαν Εντγκαρ Μπαντ απέναντι στον μισαλλόδοξο, επιρμένο, παρανοϊκό, αλλά και «φτωχό» τραμπικιό λόγο. Απέναντι στις περιγραφικές διακηρύξεις για την κύρια γραμμή του νέου «αμερικανικού ονείρου» με κατάργηση δικαιωμάτων και επιλογών που φέρνει τεράστιες ομάδες ανθρώπων σε απελπισία, μαζί με τη διαρκή αναφορά στο οικονομικό κέρδος («θα επιβάλουμε δασμούς και φόρους στις ξένες χώρες για να πλουτίσουμε τους πολίτες μας – τεράστια χρηματικά ποσά θα εισπράτουν στο θησαυροφυλάκιό μας από ξένες πηγές – θα αυξήσουμε τον πλούτο μας»), η Μπαντ έθεσε στον πρόεδρο της Αμερικής όχι μια

Η επίσκοπος Μάριαν Μπαντ κατά την άφιξη της στο ιερό βήμα του εθνικού καθεδρικού ναού της Ουάσιγκτον, στις 21 Ιανουαρίου 2025. Λίγο αργότερα, κοίταξε τον Τραμπ στα μάτια και απηύθυνε έκκληση στο έλεος για τα εκατομμύρια των ανθρώπων που τον εμπιστεύθηκαν, «για τους ανθρώπους που φοβούνται τώρα».

Η επίσκοπος Μπαντ, ο Τραμπ και η προτεσταντική κουλιούρα της ηθικής ευθύνης.

πολιτική αντίρρηση αλλά τη δυνατότητα μιας άλλης επιλογής: «Με μια δέσμευση για ενότητα που ενσωματώνει τη διαφορετικότητα και υπερβαίνει τις διαφορές, και με τα στέρια θεμέλια της αξιοπρέπειας, της ειλικρίνειας και της ταπεινότητας που απαιτεί μια τέτοια ενότητα, μπορούμε να κάνουμε το χρέος μας, στην εποχή μας, για να βοηθήσουμε στην υλοποίηση των ιδανικών και του ονείρου της Αμερικής».

Λυπάμαι που ο χώρος δεν επιτρέπει την πλήρη μεταφορά της ομιλίας στην οποία οι λέξεις «αξιοπρέπεια-ειλικρίνεια-ταπεινότητα» δεν είχαν τίποτε από την αφέλεια ή την υποκρισία που μπορεί να καταλογιστεί από τη συνεχή και αμετροεπή χρήση τους αφού διέσχιζαν και συμπεριλάμβαναν τις γκρίζες, πραγματικές περιοχές της ανθρωπότητας, αλλά και των εθνικών συμφερόντων.

Για την 9η επίσκοπο της Ουάσιγκτον, πνευματική ηγέτιδα 86 επισκοπικών κοινοτήτων και δέκα επισκοπικών σχολείων στην

περιφέρεια της Κολούμπια και σε τέσσερις κομητείες του Μέριλαντ, πρόεδρο του Ιδρύματος του Προτεσταντικού Επισκοπικού Καθεδρικού Ναού, πρώτη γυναίκα που εξελέγη στη θέση αυτή, δεν ήταν η πρώτη φορά που αντιμετώπιζε τον Τραμπ. Το 2020 είχε εξοργιστεί όταν ο Τραμπ χρησιμοποίησε ιερά σύμβολα για να περιβάλει τον εαυτό του με τον μανδύα της πνευματικής εξουσίας, ενώ υποστήριζε θέσεις αντίθετες με τη Βίβλο που κρατούσε στα χέρια του, απειλώντας να χρησιμοποιήσει στρατιωτική βία σε όλη την Αμερική, και, την ίδια στιγμή, πολίτες που διαδίδωναν ειρηνικά για τον θάνατο του Τζορτζ Φλόιντ απομακρύνονταν βίαια από το πάρκο Λαφαγιέτ, προκειμένου να ποζάρει ο ίδιος μπροστά στην εκκλησία του Αγίου Ιωάννη για μια φωτογραφία. Για την Μπαντ, η χρήση της εκκλησίας ως φόντου για μια πολιτική δήλωση βρισκόταν σε άμεση σύγκρουση με τις Εντολές. Στις 21 Ιανουαρίου 2025, όμως, μετά την ορκωμοσία για τη δεύτερη θητεία του, τον κοίταξε στα μάτια και έκανε έκκληση στο έλεος για τα εκατομμύρια των ανθρώπων που τον εμπιστεύθηκαν, «για τους ανθρώπους που φοβούνται τώρα». Το έκανε με την εσωτερική δύναμη, τη βεβαιότητα και την αυτοπεποίθη-

ση ότι ενεργεί για να στηρίξει όχι μια πολιτική εξουσία, αλλά έναν ηθικό δρόμο πέραν των θεσμών που... δίνει λογαριασμό κατευθείαν στον Θεό. Αντλώντας από μια βαθιά ριζωμένη προτεσταντική παράδοση, η οποία θεωρεί την πίστη όχι μόνον υπόθεση προσωπικής σωτηρίας, αλλά ηθική ευθύνη απέναντι στην κοινωνία και δύναμη ηθικής μεταμόρφωσης, η επίσκοπος ανέδειξε άρρητα και ένα ερώτημα για όλες τις θρησκείες και όλα τα δόγματα: Ποιος είναι ο ρόλος της Εκκλησίας στη δημόσια ζωή; Είναι ένας θεσμός που προσφέρει ηθική καθοδήγηση και υπερασπίζεται τους αδύναμους; Ή είναι απλώς ένα εργαλείο για την πολιτική επιρροή και τη διατήρηση της εξουσίας;

Ηρόστρατος

Στις 21 Ιανουαρίου, στον εθνικό καθεδρικό ναό της Ουάσιγκτον, η επίσκοπος Μπαντ στάθηκε απέναντι στον ισχυρό και του «έπρε» ότι χωρίς την σεβασμό στις αρχές του Ευαγγελίου στην πράξη (ή –αν θέλετε– στους βασικούς πυλώνες του «Πρακτικού Λόγου» του ευσεβούς Ιμάνουελ Καντ) δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένας Ηρόστρατος. Που καίει τον ναό της Εφέσου, ένα θαύμα του κόσμου, απλώς για να τον θυμούνται.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Ποντικοφάγος, αλλά και γατοφάγος

ERICH FRIED
Κόβοντας με τα δόντια το κεφάλι της ποίησης
μτφρ.: Γ. Λίλλης - Α. Παραφέλας
εκδ. Ενύπνιο, 2024, σελ. 176

Ο ποιητής και μεταφραστής Ερίχ Φριντ (1921-1988) αποτελεί σημαντικό κεφάλαιο στα γερμανόφωνα και τα ευρωπαϊκά γράμματα της μεταπολεμικής περιόδου. Γεννημένος στη μεσοπολεμική Βιέννη από Εβραίους γονείς, έζησε το 1938 τη δολοφονία του πατέρα του από την Γκεστάπο, κατέφυγε στο Λονδίνο και στρατεύθηκε στην αυστριακή κομμουνιστική νεολαία, από την οποία αργότερα θα αποχωρήσει εξαιτίας του σταλινισμού της. Εζησε στο Λονδίνο όλη του τη ζωή, σταδιακά πηγαίνοντας όλο και συχνότερα στη Γερμανία. Δημοσίευσε πολιτική και ερωτική ποίηση, μετέφρασε συστηματικά αγγλόφωνη ποίηση στα γερμανικά –μεταξύ άλλων Τ.Σ. Ελιοτ και Σαίξπηρ– και κέρδισε μεγάλες γερμανικές λογοτεχνικές διακρίσεις. Στα ελληνικά τον γνώρισε από τον Δ. Κούρτοβιχ, σε εξαντλημένη πλέον έκδοση της δεκαετίας του '80. Σποραδικά συμπεριλήφθηκε σε μεταγενέστερες συλλογικές εκδόσεις και περιοδικά. Είναι σημαντικό ότι ο Φριντ κάνει τα πρώτα

του βήματα στη μοντέρνα ποίηση υπό την επίδραση της αγγλόφωνης λογοτεχνίας. Το σημειώνει στην πολυτιμη για τη γνωριμία με τον ποιητή και το έργο του, εμβριθής ως προς την εργασία του μεταφραστική και τη γενική θεωρία της μετάφρασης (ιδίως της δοκιμής του, έρχεται να ξανασυστήσει τον ποιητή και να καλύψει ένα σημαντικό κενό. Τη μετάφραση 18 από τα ποιήματα της έκδοσης υπογράφει ο καλός ποιητής Γιώργος Λίλλης, που ζει και εργάζεται στη Γερμανία. Τα υπόλοιπα ποιήματα μετέφρασε ο νέος ποιητής Ακνς Παραφέλας από τη Θεσσαλονίκη, ενώ η Φ. Πετινάρη υπογράφει τη μετάφραση

του δοκιμίου του Φριντ, που έχει τοποθετηθεί ως επίμετρο στην έκδοση. Το εκτενές εισαγωγικό σημείωμα του Α. Παραφέλα συνιστά απόπειρα να αποτυπώσει ο συντάκτης του προσωπικές σκέψεις και εντυπώσεις, μέσα στις οποίες, με τρόπο μη συστηματικό, εγγράφονται σκόρπιες πληροφορίες για τον ποιητή και το έργο του. Το βιβλίο δεν περιλαμβάνει βιογραφικό και εργογραφικό σημείωμα, που νομίζω ότι θα ήταν απαραίτητα προκειμένου το ελληνικό αναγνωστικό κοινό να αποκτήσει την αναγκαία πλαισίωση για την ανάγνωση των ποιημάτων. Η μετάφραση παρακολουθεί σε γενικές γραμμές με επάρκεια την ιδιαιτερότητα, παιγνιώδη σχέση του Φριντ με τη γλώσσα, χωρίς όμως να αποφεύγει κακοτοπιές. Η τυπογραφική επιμέλεια είναι κατά σημεία πλημμελής.

Γιατί άραγε παραμένει σήμερα σημαντικός και πολυδιαβασμένος ο Φριντ; Η μια όψη της

δημοφιλίας του αφορά τη μορφή και η άλλη το περιεχόμενο - στον βαθμό, βέβαια, που μπορεί να τα διαχωρίσει κανείς. Ο Φριντ υπήρξε έκδηλα και στοχευμένα πολιτικός: το Ολοκαύτωμα, ο Ψυχρός Πόλεμος, το Βιετνάμ, οι Μπάιντερ - Μάινχοφ, η εκμετάλλευση του ανθρώπου στο πλαίσιο του καπιταλιστικού συστήματος και της αποικιοκρατίας, αλλά και η καταγγελία του κομμουνιστικού δογματισμού και των σταλινικών μεθόδων ζωντανεύουν στους στίχους του. Οι στίχοι αυτοί, φαινομενικά απλούστατοι και λίγο διδακτικοί, με τον τρόπο που καλά γνωρίζουμε από τον Μπρεχτ, απηχούν τον ρυθμό και τη μελωδία της προφορικής ομιλίας. Χτίζονται όμως πάνω σε ένα ακάματο παιχνίδι με τις λέξεις, που η γερμανική γλώσσα μοιάζει να το προκαλεί και να το έχει ανάγκη όσο καμιά. Μνημονεύω, αντί άλλων, δυο πραγματικά αριστουργήματα σε ύφος μιούζικαλ: «Ποντικοφάγες γάτες» και «Γατοφάγοι ποντίκια». Αξίζει να αναρωτηθεί κανείς για την ιδιαίτερη χημεία της γερμανικής κουλτούρας με την πολιτική ποίηση, από τον Μπρεχτ μέχρι τον Φριντ. Η εμβέλεια και η δημοφιλία των δυο τους υπερβαίνει την επιρροή των ιδεών τους.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΜΑΡΙΑ ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

Η Μαρία Σκιαδάρεση γεννήθηκε στην Αθήνα το 1956 και είναι ιστορικός. Έχει δημοσιεύσει όλα τα είδη πεζογραφίας, καθώς και βιβλία για παιδιά. Τελευταίο της μυθιστόρημα: «Αντιγόνη απ' το Πουσκάρ», εκδόσεις Πατάκης.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Εμπούσιον» της Ολγκα Τοκάρτσουκ, «Η πέτρα της υπομονής» του Ατίκ Ραχμί, «Αρκτικός» της Ιωάννας Ντούμπρου, «Κατάδικος» του Κωνσταντίνου Θεοτόκη (για πολλοστή φορά).

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Πάντα αποκομίζουμε ενδιαφέροντα στοιχεία από την ανάγνωση. Κάθε βιβλίο μάς προσφέρει και κάτι άλλο. Ακόμη και τα λιγότερο ενδιαφέροντα μας μαθαίνουν να επιλέγουμε.

Βρήκατε ποτέ τον μελωδία σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο;
Δεν θυμάμαι να έχω βρεθεί ποτέ σε τέτοια θέση.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.
Όλες οι συνθήκες είναι ιδανικές όταν διαβάζεις ένα βιβλίο που σε συγκινεί.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε;

Προτιμώ τα καλογραμμένα βιβλία παντός είδους και αποφεύγω τα προχειρογραμμένα παντός είδους. **Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;** Η γραφή. Τα πάντα γύρω από τα ανθρώπινα έχουν ειπωθεί από τους μεγάλους κλασικούς. Το θέμα είναι πώς θα πεις αυτό που θέλεις. Ο τρόπος που περιγράφεις στιδήποτε επικυρώνει ή ακυρώνει την όποια εξηγητική ιδέα. Όσο πιο κοντά στην τελειότητα πλησιάζει η γραφή, τόσο σπουδαιότερο είναι και το βιβλίο.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία; Το καλό βιβλίο είναι ένα αυτοτελές δημιούργημα, δεν έχει ανάγκη να διασκευαστεί σε ταινία ή σειρά. Αν γίνει αυτό, βασική προϋπόθεση είναι ο σεβασμός στο πνεύμα του βιβλίου. Πάντως, δεν είναι κάτι που θεωρώ τόσο σημαντικό ώστε να το προσδοκώ για κάποιο βιβλίο.

Από πού εμπνευστήκατε την ιστορία του βιβλίου σας «Αντιγόνη απ' το Πουσκάρ»;

Πηγαίνονερχόμενη επί χρόνια στη Βοιωτία, παρατηρώ ότι όλο και περισσότερα χωράφια μένουν χέρσα ή «φρυτεύονται» με φωτοβολταϊκά. Αυτό ήταν το έναυσμα για να γράψω τούτο το μυθιστόρημα: να υπογραμμίσω το συγκεκριμένο πρόβλημα σε συνδυασμό με ένα άλλο σημαντικό ζήτημα της περιοχής, την απασχόληση ξένων εργατών και τις σχέσεις τους με τους ντόπιους. Ο τίτλος πάλι προκύπτει από τη ευθεία αναφορά στη σοφόκλεια Αντιγόνη, αφού το παράδειγμα της ακολουθεί η πρωίδα μου στην κήδευση του δικού της αδελφού.

Ποια είναι τα στοιχεία που κάνουν την αστυνομική λογοτεχνία δημοφιλή στους αναγνώστες; Το ασπέν, πρωτίστως. Και βέβαια η αποκάλυψη του ενόχου και κατ' επέκταση η πάταξη του Κακού, που ικανοποιεί το περί δικαίου αίσθημα των ανθρώπων.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΝΕΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ
Επετηρίδα του Κέντρου Μελετών
Ιεράς Μονής Κύκκου αρ. 14
Λευκωσία 2025, σελ. 760

Κυκλοφόρησε πρόσφατα ο νέος τόμος της Επετηρίδας του Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου αρ. 14, ο οποίος καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, που αναφέρονται στην ιστορία της Μονής Κύκκου, την αγιολογία, τη βυζαντινή αρχαιολογία, την εκκλησιαστική ιστορία, τη μοναστηριολογία, την κωδικολογία - παλαιογραφία και διάφορα άλλα θέματα. Σε αυτή συνεργάζονται εγνωσμένοι αξιείς επιστήμονες από την Κύπρο και το εξωτερικό, καθώς και ομάδα νεότερων Κύπριων ιστορικών και ερευνητών, στους οποίους δόθηκε η δυνατότητα να παρουσιάσουν τα πορίσματα των εργασιών τους στο επιστημονικό κοινό. Πρόκειται για την 139η έκδοση του Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου, που ιδρύθηκε το 1986 από τον μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρο και το οποίο έχει μια σημαντική παρουσία στον τομέα των ελληνικών γραμμάτων, με ευρύτατη αναγνώριση. Στον νέο τόμο της Επετηρίδας συνεργάζονται οι Πρωτ. Π. Αγάθωνος, Αικ. Αριστείδου, Δ. Γεωργακόπουλος, Στ. Μαμαλούκος, Α. Φούλιας, Ν. Χρυσόχοι (για τη βυζαντινή αρχαιολογία - γραμματεία, την εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και τέχνη), Αρχιμ. Φ. Ιωακείμ, Στ. Γεωργίου (για την αγιολογία), Εμ. Βαρβούνης, Α. Γιάγκου, Μ. Κουμανταρή, Π. Παπαπολυβίου, Ν. Παταπίου, Θ. Πυλαρινός, Θ. Σταυρίδης, Χ. Χαλαλάμπος, Ιω. Χάρκας, Μ. Χριστοπούλου, Α. Χριστοφή (για τη μοναστηριολογία, τη λαογραφία, την κυπριακή ιστορία και τα ελληνικά γράμματα), Β. Βασιλείου, Σ. Χατζησολυσμός, Χρ. Χατζηχριστοδούλου (την αγιογραφία, τη βυζαντινή μουσική και την κωδικολογία) και Α. Κοκκινόφτας, Κ. Κοκκινόφτας, Γ. Κουννούσης, Χρ. Κυριακίδης, Στ. Περίδης, Χρ. Χατζηθανασίου (για την ιστορία της Μονής Κύκκου και τη συμβολή της στον εθνικό και κοινωνικό βίο). Την Επιτροπή Έκδοσης της Επετηρίδας αποτελούν ο πανιερώτατος μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος, πρόεδρος, και οι Στυλιανός Περίδης και Κωστής Κοκκινόφτας, ο οποίος είχε και την ευθύνη της γενικής επιμέλειας.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Ακολουθώντας τα χνάρια της Κάλλας

Ντοκιμαντέρ για τα πρώτα βήματα ενός κοριτσιού με άχαρα χοντρά γυαλιά και περίεργη προφορά, που έγινε παγκόσμια ντίβα

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

«**Ο άξονας** της Πατνσιών καθόρισε τη Μαρία Κάλλας όσο ζούσε στην Αθήνα»... Περιπατάμε μαζί με τον Βασίλη Λούρα στο κέντρο της Αθήνας, λίγες ημέρες πριν βγει στις αίθουσες το ντοκιμαντέρ «Μαίρη, Μαριάννα, Μαρία: τα άγνωστα ελληνικά χρόνια της Κάλλας». Η ταινία –βασισμένη σε ιδέα, έρευνα και σενάριο του Βασίλη Λούρα– είναι πραγματική ανασκαφή, μια εξόρυξη σε αρχεία, μαρτυρίες, τεκμήρια, έρευνα, που φωτίζει την όχι και τόσο γνωστή σε λεπτομέρειες αθηναϊκή περίοδο της Κάλλας. Ως ερευνητική πρόκληση προορισμένη για το μεγάλο κοινό, με αξιώσεις να επιτύχει και καλή διεθνή πορεία, το ντοκιμαντέρ εμβαθύνει στην ψυχοσύνθεση της νεαρής Μαίρης-Μαριάννας-Μαρίας, στη σχέση της με τη μητέρα και την αδελφή της, στις σπουδές της, καθώς και στο αθηναϊκό περιβάλλον που την υποδέχθηκε.

Ο νέος χάρτης της Αθήνας της Κάλλας, όπως προκύπτει από την

Οι κατοικίες όπου έζησε, από το μικρό σπίτι της γιαγιάς της, στα Σεπόλια, έως τις διαδρομές στον μικρόκοσμο γύρω από την Πατνσιών.

έρευνα του Βασίλη Λούρα (περπατάμε και κρατάει το ανεκτίμητο βιβλίο του Πολύβιου Μαρσάν για τη Μαρία Κάλλας – εκδ. Γνώση, 1983, γεμάτο με σημειώσεις) είναι ένα δώρο: για τους μελετητές των πρώιμων χρόνων της, αλλά και της Αθήνας εκείνων των χρόνων: 1937-1945. Χρόνια που συμπίπτουν με την Κατοχή και τα Δεκεμβριανά, τα οποία η Κάλλας είχε βιώσει σε όλη τους τη φρίκη.

Το ευρύ κοινό έχει ταυτίσει την παρουσία της Κάλλας στην Αθήνα με το διαμέρισμα όπου έμενε στην πολυκατοικία Παπαλεονάρδου, Πατνσιών 61. Εκεί, πράγματι έμενε από το 1940 έως το 1945, στον πέμπτο όροφο με θέα την οδό Σκαρμαγκά. Η πολυκατοικία αυτή, χτισμένη στα μέσα της δεκαετίας του 1920 σε σχέδια Κώστα Κιτσίκη, αποκαθίσταται αυτήν την περίοδο από τον Δήμο Αθηναίων με σκοπό να στεγάσει την Ακαδημία Λυρικής Τέχνης «Μαρία Κάλλας», όπως την ονειρεύεται η σοπράνο Βάσω Παπαντωνίου. Αυτή η διάσταση είναι λίγο-πολύ γνωστή.

Από την Πατνσιών 61, η Μαρία Κάλλας περπατούσε όλη την Αθήνα με τα πόδια. Όπως περπατούσαμε και εμείς πριν από λίγες ημέρες ακολουθώντας τα ίχνη της με τον Βασίλη Λούρα, ο οποίος μαζί με τον Μιχάλη Ασθενίδη υπογράφουν τη σκηνοθεσία του ντοκιμαντέρ. Ο αθηναϊκός χάρτης της Κάλλας εκτείνεται σε όλο το κέντρο με άξονα την Πατνσιών και περιλαμβάνει διευθύνσεις όπου έμενε και κτίρια όπου σπούδασε και τραγούδησε. Είναι ένα πυκνός γαλαξίας τον οποίο διέ-

σχισε ένα νεαρό κορίτσι με χοντρά γυαλιά, ασήμαντη εμφάνιση και περίεργη προφορά προκειμένου να μεταμορφωθεί δείχνοντας υψηλό δείκτη ευφυΐας, πίστη και θέληση. Και βεβαίως, μια φωνή. Για τη φωνή της είναι συγκινητικές οι αφηγήσεις που ενσωματώνονται στο ντοκιμαντέρ, όπως της δασκάλας της Ελβίρας ντε Ιντάλγκο (πώς θα είχε εξελιχθεί η Κάλλας αν δεν είχε βρεθεί στον δρόμο της αυτή η καταπιληκτική γυναίκα;) ή της Ζωής Βλαχοπούλου, της Μαρίκας Παπαϊωάννου και της Αρντας Μαντικιάν μεταξυ άλλων.

Όλος αυτός ο μέγας μικρόκοσμος της αθηναϊκής μουσικής ζωής εκείνων των χρόνων ορίζεται από τα βήματα της Κάλλας στην πορεία προς τη μεταμόρφωσή της σε κύκνο. Όταν πρωτοήρθαν από την Αμερική, η μητέρα της Κάλλας με τα δύο κορίτσια της έμειναν αρχικά στο σπίτι της γιαγιάς, στην οδό Ξανθίππας στα Σεπόλια, μια μονοκατοικία με

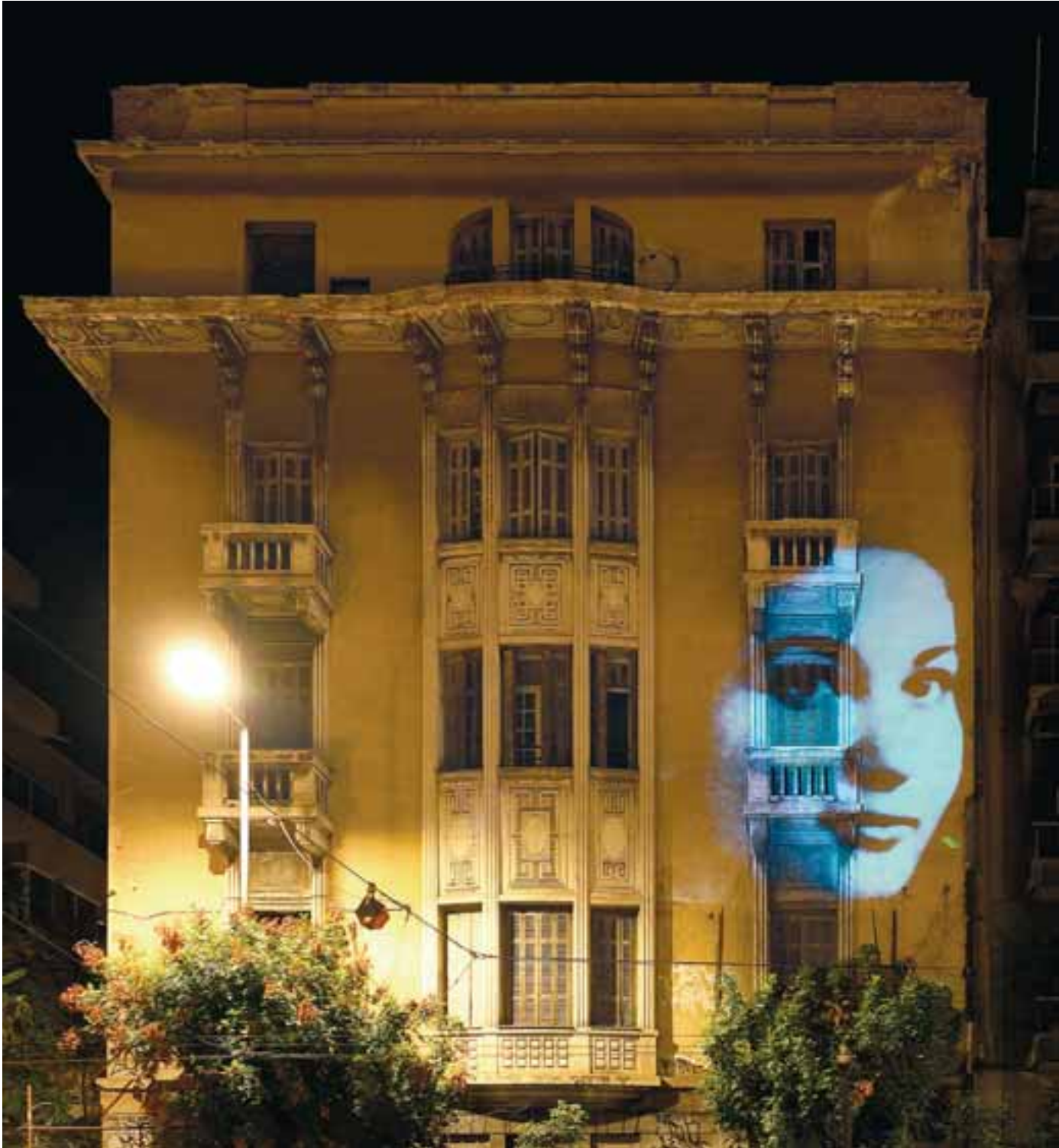
κήπο, σήμερα κατεδαφισμένη. Ήταν μόνο για ένα μήνα μετά την άφιξή τους τον Μάρτιο του 1937. Η έφηβη Κάλλας ανασαίνει για πρώτη φορά τον αέρα της Αθήνας.

Με τον Βασίλη Λούρα καθώς μιλάμε για τις διαδρομές της νεαρής Κάλλας που γευόταν λίγο-λίγο τον αέρα της Αθήνας, έχουμε σταθεί έξω από μια μικρή μεσοπολεμική πολυκατοικία, που έχει

μετατραπεί σε ξενοδοχείο. Έχουμε περπατήσει από τα «Ολύμπια» μέχρι τη Χαριλάου Τρικούπη 70 και Δερβενίων, για να δούμε μαζί το κτίριο όπου η οικογένεια της Μαρίας Κάλλας μετακόμισε στα μέσα του 1938. Αυτή ήταν η τρίτη μετακόμιση. Μετά το σπίτι της γιαγιάς στα Σεπόλια, μετακόμισαν στην οδό Ιθάκης (μεταξύ Αχαρνών και Πατνσιών), που τότε ήταν μια καλή διεύθυνση, και

Το ντοκιμαντέρ «Μαίρη, Μαριάννα, Μαρία: τα άγνωστα ελληνικά χρόνια της Κάλλας» θα προβάλεται από τις 13 Φεβρουαρίου στους κινηματογράφους από το Cίνοβο. Ιδέα, έρευνα, σενάριο: Βασίλης Λούρας. Σκηνοθεσία: Μιχάλης Ασθενίδης, Βασίλης Λούρας. Παραγωγή: Στέλλα Αγγελέτου. Επιστημονικοί σύμβουλοι: Άρης Χριστοφάλλης, Σοφία Κομποσιάτη. Χορηγική υποστήριξη: Οικογένεια Οδυσσέα Κυριακόπουλου και Φλωρίκας Κυριακοπούλου. Χορηγός: ΔΕΗ. Μέγας δωρητής: ΕΛΣ. Δωρητής του ντοκιμαντέρ: Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

Η παρουσία της Κάλλας στην Αθήνα έχει ταυτιστεί με το διαμέρισμα της πολυκατοικίας Παπαλεονάρδου, Πατνσιών 61. Εκεί, πράγματι έμενε από το 1940 έως το 1945, στον πέμπτο όροφο. Η πολυκατοικία αυτή, χτισμένη στα μέσα της δεκαετίας του 1920 σε σχέδια Κώστα Κιτσίκη, αποκαθίσταται αυτήν την περίοδο από τον Δήμο Αθηναίων με σκοπό να στεγάσει την Ακαδημία Λυρικής Τέχνης «Μαρία Κάλλας».

λα με τις μουσικές σπουδές της Κάλλας, που έχουν και αυτές τη δική τους αθηναϊκή γεωγραφία. Σύμφωνα με την έρευνα που έγινε για το ντοκιμαντέρ, η πρώτη ακρόαση που έκανε η Κάλλας ήταν στο κατεδαφισμένο πλέον σπίτι της Μαρίας Τριβέλλα στην οδό Χόφμαν 5 στα Πατήσια (κοιτά στο πάρκο Κλωναρίδη). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το σώζόμενο νεοκλασικό κτίριο, το παλιό Εθνικό Ωδείο, 3ης Σεπτεμβρίου και Σολωμού, όπου έκανε τα πρώτα μαθήματα τραγουδιού. Εκεί γνώρισε τον Μανώλη Καλομοίρη. Ήταν 14 ετών, αλλά είχε σκοπίμως δηλωθεί 16.

Στο ιστορικό κτίριο του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός» έκανε την πρώτη της σπουδαστική συναυλία (1938) και στο «Ρεξ» συμμετείχε το ίδιο έτος σε συναυλία για την αμερικανική ανεξαρτησία. Στο «Ρεξ» έδωσε και την τελευταία συναυλία της πριν φύγει από την Αθήνα (1945). Την πρώτη της οντισιόν στην Ελβίρα ντε Ιντάλγκο την έδωσε στο διαμέρισμα όπου έμενε

Οι μουσικές σπουδές και οι συναυλίες της νεαρής Μαρίας στο Εθνικό Ωδείο, στον «Παρνασσό», στο «Ρεξ» και στα θέατρα της Αθήνας.

η δασκάλα της, Κοδριγκτώνος 8. Στο παλιό θέατρο «Ολύμπια» (κτίριο του 1916, κατεδαφισμένο στα μέσα της δεκαετίας του '50, νέα έδρα της νεοσύστατης ΕΛΣ από το 1944), έκανε την πρώτη της εμφάνιση (1939) ως Σαντούτσα από την «Καβαλερία Ρουσικάνα» σε σειρά παραστάσεων του Εθνικού Ωδείου.

Στο ιστορικό κτίριο του 19ου αιώνα, του Ωδείου Αθηνών, στην οδό Πειραιώς 35, η Μαρία Κάλλας έκανε το μεγαλύτερο μέρος των σπουδών της. Στο διαμέρισμα του Κωστή Μπαστιά (Σατωβριάνδου 44), διευθυντή του Εθνικού Θεάτρου, έδωσε την πρώτη της οντισιόν. Στο Εθνικό, πρώτη έδρα της ΕΛΣ, υπογράφει το πρώτο της συμβόλαιο (1940).

Στο «Παλλάς» παρουσιάστηκε (λόγω καταφυγίων) ο «Βοκκάκιος», η πρώτη της παράσταση με τη Λυρική (1941). Το καλοκαίρι οι παραστάσεις δόθηκαν στο θέατρο «Παρκ» στο Πεδίον του Αρεως.

Στο ανοικτό θέατρο της πλατείας Κλαυθμώνος τραγούδησε την πρώτη της Τόσκα (1942) και στη Ζαλοκώστα 3 (τότε Ινστιτούτου Ιταλικής Μορφώσεως) τραγούδησε το Στάμπιτ Μάτερ με την Αρντα Μαντικιάν (1943). Στο Ηρώδειο τραγούδησε «Πρωτομάστορα» και «Φιντέλιο» (1944) και στο Θερion θέατρο της λεωφόρου Αλεξάνδρας θα δώσει την τελευταία της παράσταση πριν φύγει για τη Νέα Υόρκη (1945).

As σκεφτούμε πόσες αναμνηστικές πλάκες θα μπορούσαν να είχαν τοποθετηθεί σε μια νοητή διαδρομή στα ίχνη της Κάλλας στην Αθήνα.

Το παλιό θέατρο «Ολύμπια» (κατεδαφίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του '50). Εδώ η Κάλλας έκανε την πρώτη της εμφάνιση (1939) ως Σαντούτσα από την «Καβαλερία Ρουσικάνα».

Το εσωτερικό του διαμερίσματος στην πολυκατοικία Παπαλεονάρδου, στον αριθμό 61 της οδού Πατνσιών. Αυτοί οι τοίχοι αντιχούσαν κάποτε τις κορώνες της νεαρής ανερχόμενης σοπράνο.

Το παλιό Εθνικό Ωδείο, 3ης Σεπτεμβρίου και Σολωμού, όπου η Κάλλας έκανε τα πρώτα μαθήματα τραγουδιού και γνώρισε τον Μανώλη Καλομοίρη. Ήταν 14 ετών, αλλά είχε δηλωθεί 16.

Στο Βιετνάμ πυρπόλησαν την αγάπη

Ενα μυθιστόρημα - σπονδή για τους αμάχους της πιο άγριας πολεμικής σύρραξης της σύγχρονης Ιστορίας

KIM THUY
Εμ
μυθρ: Λίζυ Τσιριμώκου
εκδ. Αγρα, 2024, **σελ.** 176

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΕΗ**

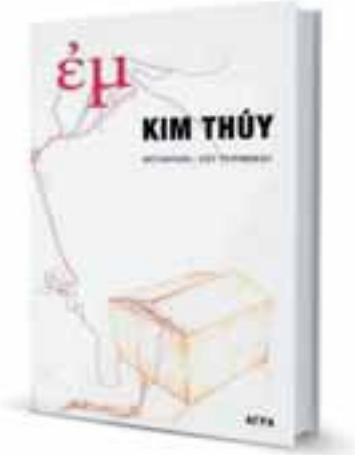
Στις 25 Απριλίου φέτος θα εορταστεί με τη δέουσα επισημότητα η προβλεπόμενη πεντηκοστή, πανηγυρική επέτειος από την αναγέννηση του Βιετνάμ. Αυτή ακριβώς η επέτειος, τονίζει η Κιμ Τούι (Σαϊγκόν, 1965-) στην κρίσιμη επιλογικά σελίδα 156 του προκειμένου μυθιστορήματός της, «θα είναι σίγουρα μέγα γεγονός για όλους τους Βιετναμέζους. Ωστόσο, μάλλον θα υπογραμμιστεί χωριστά και διαφορετικά από τη μια και από την άλλη ομάδα. Από τη μια, το Βιετνάμ, θα γιορτάσει τότε, σε όλη τη χώρα, την επανένωση του Βορρά με τον Νότο. Και από την άλλη, εκείνη την ημέρα, όσοι Βιετναμέζοι διέφυγαν μετά τις 30 Απριλίου 1975 θα θρηνούν για την πτώση της Σαϊγκόν στο Σίδνι, στο Οσιν, στο Σαν Χοσέ, στο Βανκούβερ, στο Παρίσι, στη Φρανκφούρτη, στο Μόντρεαλ, στο Τόκιο...».

Εντεκα μόλις σελίδες πριν, η συγγραφέας έχει προνοήσει να καταγγείλει ευθέως την απάνθρωπη εντολή του τότε Αμερικανού προέδρου Νίξον για την έναρξη των ανελέητων βομβαρδισμών, παραθεωρώντας τους αιτιολογημένους ενδοιασμούς του καθ' ύλην αρμοδίου στρατηγού. Ο τελευταίος είχε απειλήσει να αναφέρει ότι ο ουρανός παρέμενε ιδιαίτερα νεφελώδης, γεγονός που θα συνέβαλλε οπωσδήποτε στην απροκάλυπτη δολοφονία

μεγάλου αριθμού αμάχων. Η Κιμ Τούι δεν παραλείπει στη συνέχεια να καταθέσει το αμάχητο τεκμήριο από το αρχείο της τραγικής στρατηγικής, που συνοψίζει με εξαιρετική ακρίβεια τους λόγους εκείνους για τους οποίους έπρεπε ο πόλεμος να συνεχιστεί. Παραθέτω αυτούσια τα εξής για τις ανάγκες της εποπτικής στιγμής: «1. 10% για να υποστηριχθεί η δημοκρατία. 2. 10% για να δανειστεί εργατικό δυναμικό το Νότιο Βιετνάμ. 3. 80% για να αποφευχθεί η ταπείνωση».

Εμφανώς καλειδοσκοπικό, ασθματικά γραμμένο, όπου η αμεσότητα της αποτύπωσης συνιστά την πρώτιστη κειμενική μέριμνα, το έργο αυτό συνιστά κυρίως έναν πηγαίο, καθ' όλα ειλικρινή φόρο τιμής στα εκατομμύρια των αθώων θυμάτων των τραγικών, πολυετών συγκρούσεων, οι οποίες, εκτός των άλλων, κατέδειξαν πλήρως στο πεδίο της αιματηρής πράξης πόσο ο πολιτισμός αδυνατεί εντέλει να διδάξει ήθος. Σταθερά ελλειπτικό, συνειδητά ποιητικό και όχι ποιηκίζον ή μελίσρυτο, το ύφος διαμορφώνει επιτυχώς το συγκεκριμένο ψυχοπνευματικό κλίμα.

Το εγώ δεν μπορεί να αφομοιώσει, ως εκ των πραγμάτων, κι άλλες δόσεις του Κακού. Καταρρέοντας, αναζητεί έξοδο των παθών στην αυτοπυρπόληση, παίρνοντας μαζί του στον Άδη όσο περισσότερους μπορεί. Στους αντιποδες αυτών των απονενομημένων, πλην όμως απολύτως ηρωικών διαβημάτων, συμπεριφέρονται όσες κι όσοι προτιμούν να διαφύγουν στο εξωτερικό, θρηνώντας με τη σειρά τους τον κατ' αυτούς απολεσθέντα (χαστικό)

Κόκκινες σημαίες με κίτρινο αστέρι και πολύχρωμα φαναράκια σε δρόμο της Χο Τσι Μινχ, της πρώην Σαϊγκόν. Το βιβλίο της Κιμ Τούι συνιστά έναν πηγαίο, καθ' όλα ειλικρινή φόρο τιμής στα εκατομμύρια των αθώων θυμάτων των τραγικών, πολυετών συγκρούσεων στην πατρίδα της.

Η 50ή επέτειος της πτώσης της Σαϊγκόν θα εορταστεί στη χώρα με τιμές και εκδηλώσεις και όπου υπάρχουν Βιετναμέζοι πρόσφυγες, με πόνο και δάκρυα.

παράδεισο. Από την πλευρά του, το βιβλίο αυτό εγκωμιάζει απερίφραστα και κατά διαλεκτική αντιδιαστολή το ακατάβλητο σθένος, την ακαταμάχητη ευρηματικότητα και την υποδειγματική αντοχή των Βιετναμέζων-Αμερικανών, των Βιετ

ναμέζων-Καναδών και των άλλων Βιετναμέζων πρώην προσφύγων. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν βεβαίως και όσα ορφανά επέζησαν του ολέθρου. Μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι προφανώς ανεπιθύμητοι καρποί του έρωτα των στρατιωτών που ήρθαν από τη Βόρεια Αμερική με τα κορίτσια των κέντρων διασκέδασης στην πολυτραυματική Σαϊγκόν.

Οφείλω να επισημάνω ότι η δικαίως πολυβραβευμένη συγγραφέας δεν παραλείπει να καταγγείλει με ιδιαίτερη μάλιστα καυστικότητα τόσο τις απαράδεκτες συνθήκες παραγωγής καουτσούκ στις φυτείες της παλαι ποτέ Ινδοκίνας, όσο και τις συστηματικές αποψιλώσεις

δασών με την αχαλίνωτη, απολύτως εγκληματική χρήση δηλητηριωδών αερίων, προκειμένου να αποκλειστεί το ενδεχόμενο της κάλυψης και στοιχειώδους εκεί προστασίας των ριζοκίνδυνων, κατά κανόνα μαχομένων μέχρις εσχάτων Βιετκόνγκ. Συγκρατώ ότι η λέξη «Εμ», στον τίτλο του βιβλίου, παραπέμπει, εμμέσως πλην σαφώς, ως όντως ευρηματικό ομόηχο, στην προστακτική «aime», δηλαδή «να αγαπάς», στη γλώσσα των αποικιοκρατών που προηγήθηκαν, ήτοι των Γάλλων. Η έγκυρη αγάπη συνιστά διαχρονικά, ισχυρίζεται η Κιμ Τούι, τη μόνη δικλίδα ασφαλείας, τη μόνη πρόσφορη λύση του δράματος της καταδι-

ωκόμενης από παντού ύπαρξης. Είναι η έμπρακτη, η φιλάνθρωπη αγάπη λοιπόν, η οποία στήριξε ανενδοίαστα την Εμμα -Τζαντ και τον Λούις, τα δύο ορφανά, τα οποία μεγαλώνουν και ωριμάζουν πολύ γρήγορα στις σελίδες του εν λόγω λυσίτελως συγκερασμένου μυθιστορήματος, εκπροσωπώντας την ευρύτερη, πολυπληθή ομάδα των άτυχων ομοίων τους. Εννοείται ότι για εμάς που έχουμε διεξαγάγει, ως γνωστόν, διστορικά τους πλέον καταστροφικούς εμφυλίους πολέμους, η «Εμ» έχει να αναδείξει και να θυμίσει τόσα και τόσα. Παρατηρώ ότι η έγκριτη, συνεπής με τον εαυτό της μετάφραση δικαίωνει απολύτως το πρωτότυπο.

NEW PROGRAM

Whoops
Meghan Trainor

Listen on DeeJay 93.5

Small Talk
Τζώρτζια Παναγή
Καθημερινά 13:00-15:00

Φιλανθρωπικό
Μεσημεριανό Γλέντι
με τη ρεμπέτικη κομπανία
“Εξάρχοντες”
και τον
Σωτήρη Παπατραγιάννη

Κυριακή 23.02 - Ώρα 1.00μ.μ.
στην ταβέρνα “ΑΡΧΟΝΤΟΛΟΪ”

Τιμή Φαγητού με επιλεγμένο κυπριακό ποτό €40
Κρατήσεις 25 37 79 99

“Επίτιμοι” σερβιτόροι

Δήμαρχος Λεμεσού Γιάννης Αρμεύτης	Αντιπρόεδρος ΔΗΚΟ Νεόφυτος Χαραλαμπίδης	Γιατρός Δρ. Δημήτρης Ανδρεόπουλος	Οινοποιός Κώστας Τσιάκκας
--	--	---	---------------------------------

Διοργανωτής Χορηγοί Στήριζουν Χορηγός Επικοινωνίας

Χτίζοντας το μέλλον πάνω στα συντρίμια

Από τον πόλεμο, στον μπρουταλισμό

The Brutalist ★★½

ΔΡΑΜΑ (2024), 214'

Σκηνοθεσία: Μπρέντι Κορμπέ

Ερμηνείες: Εϊντριν Μπρόντι,

Φελίστι Τζόουνς, Γκάι Πιρς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Από τις πιο σημαντικές ταινίες της σεζόν, με τρεις Χρυσές Σφαίρες και δέκα οσκαρικές υποψηφιότητες στο ενεργητικό της, η επική ιστορία του Μπρέντι Κορμπέ έρχεται αυτή την εβδομάδα και στις ελληνικές αίθουσες. Πρωταγωνιστής εδώ είναι ο Λάζλο Τοθ (Εϊντριν Μπρόντι), διακεκριμένος Ούγγρος αρχιτέκτονας του κινήματος του μπρουταλισμού, ο οποίος μεταναστεύει από τη ρημαγμένη μεταπολεμική Ευρώπη στην Αμερική, σε αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος. Εκεί θα βρεθεί στην Πενσylvάνια, αναλαμβάνοντας ένα μεγαλειώδες έργο για λογαριασμό ενός πλούσιου πάτρωνα (Γκάι Πιρς), ενώ ταυτόχρονα περιμένει με αγωνία τη σύζυγό του (Φελίστι Τζόουνς) να φτάσει από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Από τις πλέον ανερχόμενες «φωνές» του ανεξάρτητου αμερικανικού κινηματογράφου, ο Κορμπέ υπογράφει την πιο φιλόδοξη μέχρι στιγμής δουλειά του, τολμώντας να παρουσιάσει μια επική αφήγηση τρειςήμισι ωρών (με υποχρεωτικό διάλειμμα) και διαφορετικών επιπέδων. Η εμπειρία του μετανάστη, του ανθρώπου δηλαδή που προσωποποιεί το αμερικανικό όνειρο, βρίσκεται προφανώς στο επίκεντρο, με τον ταλαιπωρημένο Λάζλο να αναδύεται από τα έγκατα του πλοίου στην επιφάνεια για να αντικρίσει, ανεστραμμένο, το Αγαλμα της Ελευθερίας, στην αριστουργηματική πρώτη σκηνή. Αυτή η αντιστροφή των προσδοκιών, τότε παιγι-

ώδης όπως παραπάνω και τότε τραγική, διατρέχει ολόκληρο το φιλμ, το οποίο σχολιάζει εύστοχα την πραγματικότητα που αντιμετωπίζουν (όλοι και παντού) οι μετανάστες. Εδώ βέβαια έχουμε να κάνουμε με καλλιτέχνη –έστω επινοημένο– και μάλιστα σπουδαίο, ο οποίος διατηρεί ακλόνητη πίστη στον εαυτό του, παρά τις αντιξο-

Τρεις Χρυσές Σφαίρες και δέκα οσκαρικές υποψηφιότητες για την επική αφήγηση της ιστορίας ενός μετανάστη αρχιτέκτονα από τη ρημαγμένη Ευρώπη, στις ΗΠΑ.

τητες. Η προσωπική και επαγγελματική σχέση που θα αναπτύξει με τον μεγιστάνα Βαν Μπιούρεν αποτελεί τη βασική δραματική δυναμική της ταινίας, η οποία κρύβει μέσα της τόσο μια κριτική του παραδοσιακού καπιταλισμού, όσο και ένα στοχασμό πάνω στη φύση της τέχνης. Ένα τελευταίο επίπεδο αποτελεί η σχέση μεταξύ των δύο συζύγων, οι οποίοι συναντιούνται ξανά προσπαθώντας να συμβαδίσουν, έχοντας όμως σημαδευτεί ανεξίτηλα από όσα έχουν ξεχωρίστα περάσει πριν και μετά τον πόλεμο. Λόγος τέλος πρέπει να γίνει υποχρεωτικά για τον Εϊντριν Μπρόντι. Δύο δεκαετίες μετά τον «Πιανίστα», ο σπουδαίος Αμερικανός –με συγκριτικές ρίζες– ηθοποιός ερμηνεύει έναν ακόμα πιο απαιτητικό, βαθιά τραγικό ήρωα, ο οποίος είναι πολύ πιθανό να τον οδηγήσει και μέχρι την οσκαρική δόξα.

Ο Εϊντριν Μπρόντι ως Λάζλο Τοθ και η **Φελίστι Τζόουνς**, που υποδύεται τη σύζυγό του, Ερζέμπετ, στο «Brutalist» του Μπρέντι Κορμπέ. Ο Μπρόντι, δύο δεκαετίες μετά τον «Πιανίστα», ερμηνεύει έναν ακόμη πιο απαιτητικό, βαθιά τραγικό ήρωα, ο οποίος είναι πολύ πιθανό να τον οδηγήσει και μέχρι την οσκαρική δόξα.

HOME CINEMA

Ενοχα μυστικά στα άδυτα του Λευκού Οίκου

Ο Στέρλινγκ Κ. Μπράουν υποδύεται τον Εξέβιερ, τον επικεφαλής ασφαλείας ενός πρώην προέδρου των ΗΠΑ στη σειρά «Paradise» που προβάλλεται στο Disney+.

Ο Τζόνθαν Κοέν στο «Making of» που υπογράφει ο Σεντρίκ Καν.

Paradise ΘΡΙΑΕΡ (2025)
Δημιουργός: Νταν Φόγκελμαν
Ερμηνείες: Στέρλινγκ Κ. Μπράουν, Τζέιμς Μάρσεντεν

Μια πολύ ενδιαφέρουσα σειρά, διά χειρός του δημιουργού του επιτυχημένου «This is Us», Νταν Φόγκελμαν, προσγειώθηκε πρόσφατα στην πλατφόρμα του Disney+. Ο Εξέβιερ (Στέρλινγκ Κ. Μπράουν) είναι ο έμπειρος επικεφαλής ασφαλείας ενός πρώην προέδρου των ΗΠΑ (Τζέιμς Μάρσεντεν). Όταν ωστόσο ο τελευταίος βρίσκεται αιφνίδια νεκρός στο υπνοδωμάτιό του, μια λεπτομερής έρευνα ξεκινάει προκειμένου να διαπιστωθεί τι συνέβη. Ταυτόχρονα, ως θεατές, αρχίζουμε να καταλαβαίνουμε ότι ο κόσμος στον οποίο είναι τοποθετημένη η αφήγηση, δεν είναι ακριβώς σαν τον δικό μας.

Από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα της καινούργιας σειράς είναι πράγματι ο τρόπος με τον οποίο κάνει (σταδιακά) τις αποκαλύψεις της. Ο θεατής δεν παραπλανάται εδώ, ωστόσο καλείται να ανακαλύψει την αλή-

θεια ψηφίδα ψηφίδα, τότε ταυτόχρονα με τους ήρωες και τότε σχετικά με γεγονότα που εκείνοι θεωρούν ως δεδομένα. Όλο αυτό το «παιχνίδι» διανθίζεται από εκτεταμένα φλας μπακ, όπου παρακολουθούμε βασικά τη σχέση μεταξύ Εξέβιερ και προέδρου, από την εποχή που ο δεύτερος ξεκινούσε τη θητεία του στον Λευκό Οίκο. Πολιτικές παρατηρήσεις-υπαινιγμοί, αστυνομικά στοιχεία, αλλά και τολμηρή φαντασία παντρεύονται σε μια απολαυστική σειρά οκτώ επεισοδίων, που κυκλοφορούν εβδομαδιαία στην πλατφόρμα.

Το γύρισμα ★★
ΔΡΑΜΑΝΤΙ (2023), 119'
Σκηνοθεσία: Σεντρίκ Καν
Ερμηνείες: Ντεβί Πονταλιντές, Τζόνθαν Κοέν

Από την πλατφόρμα της Cosmote TV επιλέγουμε το πιο πρόσφατο φιλμ του Σεντρίκ Καν, το οποίο μας βάζει στον θεοπάλαβο κόσμο ενός κινηματογραφικού γυρίσματος.

Ο έμπειρος σκηνοθέτης Σιμόν

βρίσκεται εν μέσω γυρισμάτων της καινούργιας ταινίας του, η οποία αφηγείται τα αληθινά γεγονότα του αγώνα μιας ομάδας εργατών για να σώσουν το εργοστάσιό τους από το κλείσιμο.

Τα ψέματα του παραγωγού του, ωστόσο, θα οδηγήσουν την ταινία σε κρίση, καθώς οι χρηματοδότες απειλούν με αποχώρηση, ενώ ο Σιμόν βρίσκει απροσδόκητο σύμμαχο στο πρόσωπο ενός ντόπιου νεαρού, στον οποίο αναθέτει τη δημιουργία ενός ντοκιμαντέρ με θέμα τα γυρίσματα.

Ο Καν χρησιμοποιεί ολοφάνερα αυτοβιογραφικά στοιχεία –τόσο ο βετεράνος όσο και ο νεαρός πρωταγωνιστής είναι alter ego του– προκειμένου να μας παρουσιάσει τη (σατιρική) οπτική του πάνω στο σύγχρονο σινεμά: με χρηματοδότηση που προέρχεται από πλατφόρμες και τις ανάλογες παρεμβάσεις, η κατάσταση δεν αργεί να εκτροχιαστεί, μια και ο σκηνοθέτης αρνείται να αλλάξει «έστω και μια γραμμή» του σεναρίου. Ταυτόχρονα, ανάμεσα στους ηθοποιούς του ξεσπούν εντάσεις, μαζί με τα υπόλοιπα απρόοπτα της παραγωγής.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Βραδιά με έργα μουσικής δωματίου του Ντμίτρι Σοστακόβιτς

Τα πενήντα χρόνια από τον θάνατο του Ντμίτρι Σοστακόβιτς τιμήσε το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών με δύο βραδιές μουσικής δωματίου στην αίθουσα «Δημήτρης Μπρόπουλος». Κατά την πρώτη, στις 21 Ιανουαρίου, ακούστηκαν το Τρίο για πιάνο αρ. 1, η Σονάτα για βιολοντσέλο και πιάνο σε ρε ελάσσονα (έργο 40) και το δέκατο Κουαρτέτο εγχόρδων σε λα ύφεση μείζονα (έργο 118).

Ο Σοστακόβιτς συνέθεσε το νεανικό πρώτο του Τρίο για πιάνο ως μαθητής και το παρουσίασε στο Ωδείο της Αγίας Πετρούπολης με τη σύμπραξη συμφοιτητών του. Στην Αθήνα το έργο απέδωσαν ο Ανδρέας Παπανικολάου (βιολί), ο Αγγελος Λιακάκης (τσέλο) και ο Μάικλ Ουόκερ (πιάνο). Κρατά κανείς κυρίως τον πολύ ωραίο ήχο των δύο εγχόρδων και τη συνεισφορά του πιανίστα στη λυρική διάθεση της μουσικής. Χάρη στον καλό συντονισμό των τριών αναδείχθηκαν στοιχεία της γραφής που ο συνθέτης θα επεξεργαζόταν διεξοδικότερα στην πορεία του δημιουργικού του βίου.

Ακολούθησε η θαυμάσια Σονάτα για τσέλο και πιάνο. Όπως

η όπερα «Λαίδη Μάκβεθ του Μπένσεν», που είχε παρουσιαστεί τον Ιανουάριο του 1934, ήταν αφιερωμένη στη σύζυγό του συνθέτη, Νίνα, έτσι η σονάτα που γράφτηκε από τα μέσα Αυγούστου έως τα μέσα Σεπτεμβρίου της ίδιας χρονιάς υπήρξε καρπός των έντονων αισθημάτων του Σοστακόβιτς για μια άλλη γυναίκα, γεγονός που προκάλεσε τον σύντομο χωρισμό με τη σύζυγό του. Όταν πρωτοπαρουσιάστηκε, η πόλη στην οποία ζούσε ο Σοστακόβιτς είχε πλέον μετονομαστεί σε Λένινγκραντ και ο συνθέτης είχε ήδη αρχίσει να υφίσταται τις επιπτώσεις των πολιτιστικών επιλογών του

Συναρπαστική υπήρξε η ερμηνεία της Σονάτας για τσέλο από τους Αγγελο Λιακάκη και Μάικλ Ουόκερ.

σοβιετικού καθεστώτος. Σε κάθε περίπτωση, ο λυρισμός και το συναίσθημα ξεχειλίζουν στο έργο αυτό και ο Λιακάκης απέδωσε τις διαθέσεις με τονική ακρίβεια και

Η εκδήλωση ξεκίνησε με το πρώτο Τρίο για πιάνο που συνέθεσε ο Ρώσος μουσουργός, το οποίο απέδωσαν οι Ανδρέας Παπανικολάου (βιολί), Αγγελος Λιακάκης (βιολοντσέλο) και Μάικλ Ουόκερ (πιάνο).

εξαιρετικό ήχο, μεστό και εκφραστικό σε όλη του την έκταση. Η άνεση στον χειρισμό της δυναμικής, η τέχνη με την οποία αύξαν ή μείωνε την ένταση των μουσι-

κών φράσεων, πρόσθετε πλαστικότητα στη μουσική και υπογράμιζε το συναίσθημα. Στην ένταση και στη σαρκαστική διάθεση του δεύτερου μέρους συνέβαλε απο-

φασιστικά ο Μάικλ Ουόκερ, παίζοντας με ακρίβεια και καθαρότητα. Το μελαγχολικό, αργό τρίτο μέρος αφήνει εκ νέου τον πρώτο λόγο στο τσέλο, ενώ το πιάνο συντη-

ρεί επίμονα τη σκοτεινή διάθεση της μουσικής. Λιακάκης και Ουόκερ συνεργάστηκαν εξαιρετικά στο δεξιοτεχνικό, έντονο, ζωηρό, αλλά όχι απαραίτητα φωτεινό τελευταίο μέρος της Σονάτας. Συνολικά, μια συναρπαστική ερμηνεία.

Το 10ο κουαρτέτο εγχόρδων

Η βραδιά ολοκληρώθηκε με το δέκατο από τα δεκαπέντε κουαρτέτα εγχόρδων του Σοστακόβιτς. Γράφτηκε το 1964, δηλαδή προς το τέλος της ζωής του συνθέτη, και είναι αφιερωμένο στον Μιέτσεσλαφ Βάινμπεργκ, καλό φίλο του Σοστακόβιτς και επίσης εξαιρετικό συνθέτη, του οποίου τα έργα δυστυχώς δεν ακούμε συχνά στην Ελλάδα. Το ερμηνεύσαν οι Ανδρέας Παπανικολάου και Βασίλης Σούκας (βιολί), Ενκέλα Κοκολάνη (βιόλα) και Αγγελος Λιακάκης (τσέλο). Πολύ καλά συντονισμένοι, απέδωσαν με χαρακτηριστική άνεση το τρομακτικό, νευρώδες δεύτερο μέρος, την «πασακάλια» που ακολουθεί, όπως επίσης τα άλλα δύο μέρη της σύνθεσης, προχωρώντας πέρα από τις νότες στην ουσία του έργου και σε όσα εκφράζει η μουσική.

«Ενιθेशन» από κινητά δέχεται η Μόνα Λίζα, σε αυτή τη φωτογραφία που τραβήχτηκε στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του Παρισιού. Το αριστούργημα του Λεονάρντο ντα Βίντσι είναι ίσως ο διασημότερος πίνακας στον κόσμο, με τους επισκέπτες του να έχουν αγγίξει ακόμα και τα 10 εκατομμύρια σε ένα χρόνο.

Όταν πάγωσε το χαμόγελο της Τζοκόντα

Κλοπές, απόπειρες βανδαλισμού, ακτιβιστικές δράσεις και απειλές που έχει αντιμετωπίσει το αριστούργημα του Ντα Βίντσι

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Ένας μήνας έχει περάσει από εκείνο το εμπιστευτικό σημείωμα που έστειλε στις 13 Ιανουαρίου η πρόεδρος και διευθύντρια του Μουσείου του Λούβρου, Λοράν ντε Καρ, προς την υπουργό Πολιτισμού της Γαλλίας, Ρασιντά Ντατί, προκειμένου να της εκθέσει το πρόβλημα: το μεγαλύτερο μουσείο του κόσμου, έγραφε η Ντε Καρ, βρίσκεται σε «δεινή» κατάσταση. Τι «απαρχαιωμένους τεχνικούς εξοπλισμούς», τι «ανησυχητικές διακυμάνσεις της θερμοκρασίας που θέτουν σε κίνδυνο τη συντήρηση των έργων τέχνης», τι «πολλαπλασιασμός των φθορών σε εγκαταστάσεις ενίοτε πολύ υποβαθμισμένες» και σε «καταπονημένα» κτίρια ή χώρους που «δεν είναι πλέον στεγανοί»... Όλα φαίνεται πως θέλουν ανακαίνιση στο πρώην βασιλικό παλάτι του 13ου αιώνα, που πέρσι υποδέχτηκε 8,7 εκατ. επισκέπτες από όλο τον κόσμο.

Το διασημότερο έκθεμά του, η περίφημη Μόνα Λίζα του Λεονάρντο ντα Βίντσι, που βρίσκεται στο Λούβρο από το 1797 (προηγούμενως φυλασσόταν στις Βερσαλλίες και στο ανάκτορο του Φονταίνεμπλώ ως απόκτημα του Φραγκίσκου Α' της Γαλλίας, ενώ έχει κοσμήσει και την κρεβατοκάμαρα του Ναπολέοντα), δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο. Μεταξύ άλλων, λόγω των συνθηκών που δημιουργούν γύρω του οι πάνω από 20.000 επισκέπτες που το θαυμάζουν και το φωτογραφίζουν καθημερινά – οι Times του Λονδίνου σχολίαζαν χαρακτηριστικά ότι υπάρχουν ημέρες που μπροστά από τα μάτια της La Gioconda περνάει μια ολόκληρη πόλη. Σε εκείνο το σημείωμά της προς τη Γαλλίδα υπουργό Πολιτισμού, η Λοράν ντε Καρ τόνιζε την ανάγκη να επανεκτιμηθεί η

θέση και ο τρόπος προβολής του πίνακα, προτείνοντας να μεταφερθεί σε άλλη αίθουσα. Η πρόταση της Ντε Καρ, που δεν διατυπώνεται για πρώτη φορά, ήταν να συνδυαστεί η μεταφορά του αριστουργήματος του 16ου αιώνα με μια νέα, χωριστή είσοδο στο Λούβρο, που θα συνεπάγεται βέβαια και επιπλέον αντίτιμο για όσους θέλουν να δουν τη Μόνα Λίζα από κοντά.

Μετά το επικοινωνιακό μπαράζ που ακολούθησε τη διαδρομή του σημειώματος, μετά τα ρεπορτάζ με τις διαμαρτυρίες των επισκεπτών που επιβεβαίωναν αγανακτισμένοι τον συνωστισμό και τις ελλείψεις του Λούβρου (η επικεφαλής του ιδρύματος έλεγε στο

Το Λούβρο σχεδιάζει τη μεταφορά του διασημότερου πίνακα της συλλογής του σε άλλη αίθουσα με χωριστή είσοδο και επιπλέον αντίτιμο για όσους θέλουν να τον θαυμάσουν.

γράμμα της ότι μια επίσκεψη στο μουσείο αποτελεί «φυσική δοκιμασία»), θέση για το όλο ζήτημα πήρε ο ίδιος ο Εμανουέλ Μακρόν. Το Λούβρο θα ανακαινιστεί ως το 2031, ανακοίνωσε στα τέλη Ιανουαρίου ο πρόεδρος της Γαλλίας, με το σχέδιο της αναμόρφωσής του να περιλαμβάνει τη δημιουργία υπόγειων αιθουσών που θα στεγάζουν έργα από τη μεριά του Σηκουάνα, την καθιέρωση υψηλότερου εισιτηρίου για επισκέπτες εκτός Ε.Ε. και, βέβαια, τη μεταφορά του πίνακα του Ντα Βίντσι σε έναν ειδικό χώρο, με ξεχωριστή είσοδο.

Ο Μακρόν έκανε τις ανακοινώσεις του μέσα από τη μεγάλη αίθουσα του Λούβρου όπου στεγάζεται η Μόνα Λίζα. Φαινόταν και εκείνη πίσω από τον Γάλλο πρόεδρο, προστατευμένη με το αλεξίσφαιρο γυάλινο περίβλημα που της τοποθέτησαν το 2019. Δεν ήταν βέβαια το πρώτο που θα την προφύλασσε από τα πλήθη και από τυχόν επιθέσεις. Γιατί εκτός από τον υπερτουρισμό, τις σέλφι και τις επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης, οι σύγχρονες περιπέτειες της Τζοκόντα, που συνδέονται μάλλον με την αναπόδραστη δημοφιλία της, μοιάζουν να έχουν τη δική τους μικρή ιστορία.

Η κλοπή του 1911

Η λίστα υπόπτων περιελάμβανε προσωπικότητες όπως ο Πικάσο, ο Απολινέρ ή ακόμα και ο Τζ. Π. Μόργκαν, όμως η γαλλική αστυνομία έψαχνε να βρει τον ένοχο σε όλη τη χώρα, για δύο χρόνια. Οπως βέβαια συμβαίνει συχνά, η δουλειά είχε γίνει από μέσα. Ο Ιταλός Βιντσένζο Περούτζι, εργαζόμενος του Λούβρου, φαίνεται πως είχε κρυφτεί σε μια ντουλάπα του μουσείου μία ημέρα πριν από την κλοπή και όταν το κτίριο άδειαζε, βγήκε από την κρυψώνα του, αφαίρεσε τον πίνακα και επέστρεψε στο σπίτι του, όπου τον έκρυψε κάτω από το ξύλινο πάτωμα. Δοκίμασε να τον πουλήσει αρκετό καιρό μετά σε έναν έμπορο τέχνης από τη Φλωρεντία, ο οποίος όμως προτίμησε να ειδοποιήσει τις αρμόδιες Αρχές. Όταν ο Περούτζι τελικά συνελήφθη, απέδωσε την πράξη του σε λόγους πατριωτικούς. Η μεγάλη φήμη της Τζοκόντα άρχισε τότε να εδραιώνεται, αν και μερικούς τους προβλημάτιζε ήδη. Χαρακτηριστικά, όταν άκουσε για την κλοπή, ο ιστορικός της τέχνης Μπέρναρντ Μπέρνσον

είπε για τη Μόνα Λίζα: «Είχε καταντήσει απλώς ένας εφιάλτης και κάρηκα που εξαφανίστηκε».

Δύσκολη χρονιά για την Τζοκόντα το 1956. Πρώτα, ένας άγνωστος επιχείρησε ανεπιτυχώς να τη βανδαλίσει με οξύ. Επειτα, ένας Βολιβιανός, ονόματι Ούγκο Ουνζάγα Βιγιένγκας, έριξε μια πέτρα στο έργο, το οποίο όμως καλυπτόταν πλέον με προστατευτικό τζάμι, καθώς λίγα χρόνια νωρίτερα ένας άλλος άνδρας είχε επιχειρήσει να το κλέψει, επειδή, όπως είχε πει, ήταν... ερωτευμένος μαζί του. Τελικά ο πίνακας γλίτωσε με μια μικρή «αμυχή» στον αγκώνα της εικονιζόμενης, που αποκαταστάθηκε γρήγορα, ενώ ο Βιγιένγκας απολογήθηκε στην αστυνομία με τη φράση «Είχα μια πέτρα στην τσέπη μου και άξαφνα μου ήρθε η ιδέα να την πετάξω στον πίνακα». Η επίθεση θα ενέπνεε τον Σαλβαντόρ Νταλί (που λίγα χρόνια πριν είχε συνεργαστεί με τον Φίλιπ Αλσμάν στο σουρεαλιστικό φωτομοντάζ «Αυτοπροσωπογραφία ως Μόνα Λίζα») να γράψει ένα άρθρο όπου θα υποστήριζε ότι οι επιθέσεις στην Τζοκόντα αποτελούν μια φροϊδικού τύπου εξέγερση απέναντι στην εξιδανίκευση της γυναίκας και της μητρικής φιγούρας. Η εξήγηση του Νταλί αφορούσε και το έργο «L.H.O.O.Q.» (1919), στο οποίο ο Μαρσέλ Ντισάν είχε προικίσει ντανταϊστικά την Τζοκόντα με ένα τσιγκελωτό μουστάκι.

Ταξίδι στις ΗΠΑ

Το 1962, η πρώτη κυρία των ΗΠΑ, Τζάκι Κένεντι, ζήτησε από τον υπουργό Πολιτισμού της Γαλλίας, Αντρέ Μαλρό, να δανείσει στη χώρα της τη Μόνα Λίζα, προκειμένου να την θαυμάσουν για ένα μικρό διάστημα οι Αμερικανοί. Αρκετοί Γάλλοι εξοργίστηκαν, μια ομάδα επιμελητών του Λούβρου απειλόνε ότι θα παραιτηθεί,

όμως τελικά ο Μαλρό έστειλε τον πίνακα μέσω θαλάσσης και τοποθετημένο σε ειδική θήκη, που φυλασσόταν σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού. Τη Μόνα Λίζα υποδέχτηκαν στη Νέα Υόρκη αξιωματούχοι από όλα τα κυβερνητικά κλιμάκια, ενώ η πρώτη της παρουσίαση, στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον, προκάλεσε τέτοια κοσμοσυρροή, που έχει εκτιμηθεί ότι ο κάθε επισκέπτης αντίκρισε τον πίνακα για λίγα δευτερόλεπτα. Η δεύτερη έκθεσή του, στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης, άνοιξε τις πόρτες της στις 7 Φεβρουαρίου 1963, με το κοινό να σχηματίζει ουρές από τα χαράματα. Ο τότε πρόεδρος του Μετ, Τόμας

Το άλλοτε ανάκτορο, που πέρσι υποδέχτηκε 8,7 εκατ. επισκέπτες από όλο τον κόσμο, αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα τα οποία «θέτουν σε κίνδυνο τη συντήρηση των έργων τέχνης».

Χόβινγκ, δηγείται στα απομνημονεύματά του ότι μια ημέρα πήγε στο μουσείο και βρήκε πολλούς υπαλλήλους να τρέχουν αλαφιασμένοι, κρατώντας πετσέτες. Τι είχε συμβεί; Στον χώρο φύλαξης της Τζοκόντα, ένας ψεκαστήρας πυρόσβεσης είχε ενεργοποιηθεί μέσα στη νύχτα για άγνωστο λόγο· όμως το γυάλινο προστατευτικό του πίνακα είχε λειτουργήσει «σαν αποτελεσματικό αδιάβροχο».

Λίγο προτού παρουσιαστεί στο Εθνικό Μουσείο του Τόκιο τον Απρίλιο του 1974, η Μόνα Λίζα είχε γίνει αντικείμενο συζήτησης μεταξύ των ακτιβιστών για τα

δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, οι οποίοι υποστήριζαν ότι με πρόσχημα την ασφάλεια, το ίδρυμα έκανε διακρίσεις και δεν επέτρεπε στα ΑμεΑ να δουν από κοντά το αριστούργημα του Ντα Βίντσι. Την πρώτη κιόλας ημέρα της έκθεσής του πίνακα, η νεαρή Τομόκο Γιονέζου επιχείρησε να «ραντίσει» το έργο με κόκκινη μπογιά, ως ένδειξη διαμαρτυρίας για τους αποκλεισμούς, και η αλθεία είναι ότι κάτι κατάφερε, αν και το έργο σώθηκε. Η Γιονέζου δικάστηκε, ενώ γυναικείες οργανώσεις διαμαρτύρονταν για την άδικη και σεξιστική μεταχείρισή της από τον νόμο και παρόλο που η Γαπωνέζα αναγκάστηκε να πληρώσει πρόστιμο τριών χιλιάδων γιεν, το Εθνικό Μουσείο του Τόκιο όρισε μια ημέρα που τα ΑμεΑ θα μπορούσαν να θαυμάσουν τη Μόνα Λίζα κατ' αποκλειστικότητα.

Στον 21ο αιώνα

Το 2009 ήταν μια Ρωσίδα που πέταξε στον –προστατευμένο– πίνακα ένα φλιτζάνι τσάι, επειδή, σύμφωνα με εκπροσώπους του Λούβρου, το γαλλικό κράτος είχε απορρίψει την αίτησή της για υπηκοότητα. Το 2022 ήταν ένας άνδρας μεταμφιεσμένος σε ηλικιωμένη γυναίκα, που εισήλθε στην αίθουσα της Τζοκόντα με αμαξίδιο και έτριψε πάνω στο γυαλί της ένα κομμάτι κέικ – σε βίντεο που αναρτήθηκε στα social media, ο άνδρας ακούστηκε να διαμαρτύρεται για την καταστροφή της Γης. Η διαμαρτυρία για το περιβαλλοντικό ζήτημα ήταν το κίνητρο και των δύο ακτιβιστριών της οργάνωσης Riposte Alimentaire, που το 2024 έριξαν σούπα στην Τζοκόντα. «Τι είναι σημαντικότερο; Η τέχνη ή το δικαίωμα σε ένα υγιές και βιώσιμο διατροφικό σύστημα;», είπαν, προτού απομακρυνθούν από την ασφάλεια.

γαστρονόμος

ΚΥ
ΡΙΑ
ΚΗ

16/2

Κ
ΕΙ
Κ

Οι
συνταγές
της ζωής
μας

+

Η Μαριλένα Ιωαννίδου
ετοιμάζει
κέικ γεωγραφίας
με γλάσο
μαύρης σοκολάτας
κι ένα παντζάρι κέικ
με ανάλαφρο
γλάσο αναρής

